Korte

Bibel-Forklaringer

for

frelsesøgende, opmærksomme Bibellæsere

af

J. Diedrich,
evangelisk-luthersk Præst.

(Nytestamente.)

Stavanger 1862.
W. C. Lønnings Forlag.

399

Johannis Evangelium,

kortelig forklaret

for

frelsesøgende, opmærksomme Bibellæsere,

af

J. Diedrich,
evangelisk-luthersk Præst.

Oversat af

E. F. Eckhoff,
Lærer ved Missionsskolen.

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

Stavanger 1862.
W. C. Lønnings Forlag.

Forord.

I Fortalen til sine først udgivne „korte Epistel-Forklaringer for frelsesøgende, opmærksomme Bibellæsere" udtaler Forfatteren sig saaledes:

„Man har med Ret dadlet den romerske Kirkes mangfoldige Forbud mod at læse Bibelen i de nyere, levende Sprog; thi at man har oversat Bibelen i alle mulige Sprog, er dog skeet af den samme Aand, som paa den første Pinsedag drev Apostlene til at forkynde Guds store Gjerninger i de hidtil saakaldte hedenske Sprog. Hvad Gud har renset, skulle vi ikke holde for ureent, og Han renser sig ethvert menneskeligt Sprog derved, at Han i det lader sit Ord prædike. Derfor er det godt, at man læser Bibelen i sit Modersmaal. Og dog bliver ogsaa af Protestanterne intet Forbud fra den romerske Kirke i Virkeligheden saa overmaade nøie befulgt som dette, der angaaer Bibelens Læsning. Til Bedste for de Fattige er rigtignok Bibelen nu bleven saa billig, ja fast Enhver kan i yderste Nødsfald endog faae den som Gave, de Fleste tør vel ogsaa allerede have den i sine Huse; — men ikke desto mindre læse vel de Allerfærreste den regelmæssig.

Blot paa denne Maade med Flid at have forsøgt Noget og virket tilskyndende paa nogen Anden, forekom mig allerede ikke at være forgjæves . . . . . Gud lade kun mit Arbeide i Naade behage sig!"

Pastor Diedrich har foruden den korte Forklaring til Johannis Evangelium, som her bydes i norsk Oversættelse, ogsaa kortelig forklaret alle Pauli Breve, Propheterne Esaias og Daniel samt Hjobs Bog. Som han selv har antydet i foranstaaende Fortale, og som man vil see af den Prøve, der her gives, lægger han i sine Fortolkninger an paa at lade Bibelordet selv saa meget som muligt fremtræde efter dets Mening og Sammenhæng og giver kun korte Vink til Anvendelsen. Men dette Sidste gjør han paa en saadan Maade, at den opmærksomme Læser vækkes til Eftertanke og opfordres til at tage det Læste til Hjerte. Han kræver saaledes af sine Læsere, at de give sig Tid til Overveielse, og for den, som ikke skyer den dermed forbundne Umage, vil Læsningen ved Guds naadige Bistand ikke blive uden Frugt for Aand og Hjerte. Hans Fortolkning prædiker heeltigjennem Jesum Christum og Ham korsfæstet. Herren give da, at den ogsaa i Oversættelse maatte blive til Velsignelse for ret Mange!

Oversætteren.

Indledning.

Johannis Evangelium er saa uforligneligt, at neppe Nogen værdig vil kunne beskrive det. Dets Sprog ligner Barnets, saa eenfoldigt er det, og dog er det kun et Barn fra en anden Verden, som taler saaledes. Hvad Johannes vil med dette Evangelium, det siger han selv i Slutningen af samme (20, 30.): „Mange andre Tegn har Jesus ogsaa gjort for sine Disciples Aasyn, hvilke ikke ere skrevne i denne Bog. Men dette er skrevet, paa det at I skulle troe, at Jesus er Christus, den Guds Søn, og at I, som troe, skulle have Livet i Hans Navn." — Han har villet fremstille Jesum for os i nogle af Hans Tegn, forat vi skulle erkjende Ham som Christus, det er som Guds Søn, som Gudmennesket, som vor eneste Frelser og grunde vort ganske Liv paa Ham, paa det vi maae have et sandt Liv.

Johannes begynder fra Evigheden, som jo er alt det Timeliges Grundlag og Maal, og viser, hvorledes Han, som i Tiden er vor Frelser og Konge, ogsaa er den samme Herre fra Evighed og til Evighed. Det evige Ord, som er Gud, blev Kjød og hedder nu Jesus Christus: og Denne gjør os ved sit Ord saaledes til Eet med sig, at vi nu af Hjertet skulle være visse paa Ham, det gjør Han ved sit Ord —

hvad enten vi see Ham eller ikke see Ham (Joh. 20, 29). Det evige Ord, som er Gud, har nedladt sig til os, forat drage os til sig og evig at beholde os: saa maae vi da af ganske Hjerte overlade os til Ham i Troen, og kun Vantroen udelukker for evig fra al Frelse.

Johannes fortæller os hovedsagelig de Tegn, som Christus har gjort i Jerusalem, og i Sammenligning med de tre øvrige Evangelister Lidet om Hans Ophold i Galilæa. Man har deraf villet slutte, at han har foretaget sig ved sit Evangelium at fuldstændiggjøre de tre øvrige. En vis Fuldstændiggjørelse finder nu vistnok Sted, som enhver Læser snart kan mærke; dog synes denne at være skeet ganske uforsætlig. De øvrige Evangelister give en Oversigt over det Mærkeligste af Jesu Gjerninger og Ord, med Blikket heftet paa, hvorledes det Hele er gaaet til; men Johannes vil lade Jesu Person som Guds Søn fremstille sig selv ved Gjerninger og Ord. Det kan gjerne være, at han har kjendt de øvrige Evangelier: tilvisse har han da æret dem; men den Helligaand drev ham — hvad enten nu, som Sagnet gaaer, Menighedens Ældste i Ephesus have bedet ham derom eller ikke — til at fremstille for os det Billede af Jesus, som levede i ham. Saaledes havde han fundet sin Christum, og saaledes har han prædiket Ham; saaledes maa han fremdeles prædike Ham for den ganske Verden ved sit Evangelium. For ham var det af den største Betydning, at Jesus har bragt det gamle Testamente i Aanden til Opfyldelse og gjort den pharisæiske Jødedom som en giftig Udvært moden til Dommen. Derfor kommer det ligesom af sig selv, at han fornemmelig fremhæver Jesu Tegn i Jerusalem, hvor Han kom i den nærmeste Berørelse med de

Ypperstepræster, hvilke tillige fremstillede det hele Folk. Den store Hob af Jøderne var ved den pharisæiske Surdeig ganske fordærvet; derfor maatte det jordiske Jødefolk som et for sig bestaaende politisk Folk vel gaae tilgrunde; men Guds Israel er evigt og begynder nu først ret at blomstre. Saaledes kommer Frelsen for den hele Menneskehed fra Jøderne, og den hele Menneskehed skal vorde Israel (Joh. 10).

Meget stor Vægt falder hos Johannes paa Jesu Taler, og i Hans Taler er Hans gudmenneskelige Person selv Middelpunktet, og det udtrykkeligere end dette ofte er Tilfældet i de Taler, som findes hos de tre øvrige Evangelister; men Johannes viser stedse, ved hvilke Tegn Jesus havde kundgjort sig som denne underfulde Person. Han gjorde Tegn og Undere, og dette skal bringe Menneskene til Eftertanke og lægge dem det nær, hvo der er kommen til dem. Stor Opsigt gjøre nu ogsaa Underne hos Alle: Mængden fælder snart den Dom, at Han maa være Messias eller en Prophet eller — en ret stor Bedrager; Alt maa erklære sig for eller imod Ham, med Ord og Gjerninger. Saaledes sanker Christus Sine tilsammen, og saaledes aabenbarer sig paa Ham den ganske Verdens Ondskab, hvilken Han maa udholde.

Men, efterat Han har gjort sine Tegn, baner dette stedse Veien for Vidnesbyrdet i Ord; og saaledes opstaae Talerne. Fra Underne fører Johannes ganske regelmæssig til Ordet. Det evige Ord, som er Aand, toner og vidner i dette prædikede Ord ganske menneskeligt, og saaledes aandeliggjør han det hele gamle Testamente og lader os i Jesu af Nazareths fattige Skikkelse anskue opfyldt det Høieste, som de gamle Propheter kunde forudsige. Overeensstemmende

hermed slutter han ogsaa Evangeliet med Herrens Ord til Thomas: Salige ere de, som ikke have seet og dog troet.

Nærmest staaer Johannes i Berørelse med Apostelen Paulus, som ogsaa vidner saa eftertrykkeligt om det gamle Testamentes Opfyldelse i det nye Testamentes Kirke og gjør al Frelse afhængig af Troen. Dog tør man ikke tænke sig Forskjellen mellem Johannes og de øvrige Evangelister altfor stor, eller at den paa nogen Maade ophæver Bekjendelsen af den ene Herre (Eph. 4, 4.). Det er den samme Christus, som fremtræder i alle fire Evangelier. Men Matthæus skriver endnu med et særeget Formaal, nemlig at give sin Tids Jøder den Overbeviisning om Christo, at i Ham virkelig den af Propheterne forjættede Messias er aabenbaret, og at den christne Kirke gjennem sine Apostle virkelig er den rette Gudsmenighed. Matthæus følge ogsaa Markus og Lukas, omendskjønt de mere synes at have skrevet for Hedninger; men ogsaa de føre tilsidst til Apostlene og den af dem stiftede og ledede Kirke. Johannes skriver derimod i fuld himmelsk Ro, kun givende et saligt Vidnesbyrd om Jesu Lysskikkelse og dermed aabenbarende den vantroe Verdens Ondskab. Derfor finder nu ogsaa al mulig Vranglære sin Gjendrivelse i Johannis Evangelium, omendskjønt han ikke tager udtrykkelig Hensyn til nogen enkelt. Johannes var vis paa sin Herre imod den hele Verden, og hvorledes vi ogsaa kunne blive det, viser han os i sit Evangelium.

Men derved tør man ikke tænke, at Johannes har villet skrive Herrens Levnetsbeskrivelse i Lighed med Levnetsbeskrivelserne over verdensberømte Mænd; nei, han forudsætter en Bevidsthed om Jesu Christo hos sine Læsere: Christus lever jo stedse i sin Kirke og i alle Christnes Sjæle — Jo-

hannes stiller kun sit Billede af Christo frem for os, netop saaledes som det havde dannet sig i hans Indre, og det i de Træk, som vare ham de dyrebareste og betydningsfuldeste. Den yderste Ramme af Christi Historie forudsætter han aabenbart som bekjendt; thi han fortæller Intet om Jesu Fødsel og Barndom og Intet om Hans Himmelfart. Paa hans Tid vidste enhver Christen det, ligesom ogsaa nutildags Enhver, der vil vide det, kan vide det. Paa Grundvolden af en saadan almindelig Kundskab om Christo hæver sig Johannis Evangelium. Dog — beskrive lader det sig ikke, derfor sige vi: Kom og se! — læs det stedse paany, indtil Alt bliver lyst for dig i himmelsk Klarhed.

I de fire første Kapitler fremstiller Johannes os efter en storartet Indledning (1, 1—8), hvorledes Jesus har modtaget det fuldkomneste og tydeligste Vidnesbyrd af Johannes den Døber. Ved Siden deraf gaaer Jesu Vidnesbyrd om sig selv fra hiint første Kjærlighedsunder af, som Han udførte i Kana. Men Herren gjør sig snart ogsaa bekjendt i Jerusalem og gjennem hele Judæa, Samaria og Galilæa (2, 12—4, 54). Jøderne spørge Ham med Forundring efter Berettigelsen til Hans vældige Optræden i Templet. Nogle troe ogsaa, men kun som en meget svag Begyndelse. Jesus hviler ikke, men vedbliver at døbe og lære i det jødiske Land. Derefter aabenbarer Han sig endog for de formørkede Samaritaner og gjør sig paany bekjendt i Galilæa ved det store Under, Helbredelsen af den kongelige Mands Søn.

I det andet Afsnit (Kap. 5—12) er Jesu aandelige Kamp med de fordærvede Jøder fremstillet. Han kommer gjentagne Gange til Jerusalem og prædiker stedse vældigere og mere indtrængende; men om grundig Omvendelse erfare

vi Intet. Den store Hob bliver stedse uroligere og de Overste stedse mere bekymrede og fiendtlige, og kun i det stille Bethanien omfattes Herren med inderlig og sand Kjærlighed; men Marias Salvelse maa tyde paa Hans nære Begravelse.

I det tredie Afsnit (Kap. 13—20) fremstiller Herren sig for sine Disciples Oine i sin underfulde Kjærlighed og Majestæt. Han prædiker for dem al Frelse i Troen paa sin Person, som er Eet med Faderen. Han længes tilbage til Faderen og hengiver sig for denne Verden frivillig i Doden.

Det 21de Kapitel er et senere Tillæg fra Johannes's Haand.

Første Afsnit.

Kap. 1—4.

Det første Kapitel.

Da den hellige Evangelist Johannes vil vidne for os **1.** om Jesu som vore Sjæles Frelser, forat vi ved Troen paa Ham skulle have det evige Liv, begynder han fra vor Frelsers evige Udgang. Er da det inderste Væsen i Jesu Christo et tilblevet? Gaves der en Tid, da det endnu ikke var? Visselig ikke: hvad der gjør os salige, hvad vi tilbede, det har været stedse og før al Tid. Men hvad er dette evige Væsen, og hvorledes skulle vi kalde det? Efterat det har antaget Kjød og Blod, kalde vi det Jesum Christum. Da Han var i Fornedrelse, har jordisk Kjød og Blod indhyllet Ham. Nu, da Han er i Herlighed, giver Han sit Kjød og Blod, og dette er nu blevet lutter Budskab om Guds Naade. Vi have deri Guds eget Tilsagn og Selvmeddelelse, det er Guds Ord. Og et saadant har det ogsaa været fra Begyndelsen og fra Evighed af, det har kun meddeelt sig til os gjennem Kjød og Blod: Guds Ord er det altid, Guds Selvaabenbarelse, hvori Han anskuer og ganske gjenfinder sig selv.

I Begyndelsen var Ordet: da alle Ting først bleve til, da er det ikke først selv blevet til, men da var det allerede i Forveien, og det det samme Væsen; saa-

ledes er det da før og over al Skabning, det Ord, som vi Christne endnu idag alle nyde og kjende. Og Ordet var hos Gud, vendt alene mod Ham; thi endnu hverken lød det udad, ei heller skinnede det udad i Verden, fordi endnu ingen Verden var: det hvilede i Gud og var med al sin Rørelse og Bevægelse ganske vendt mod Ham alene som sit Urbillede, af hvem det selv er det fuldkomne Afbillede og den lige klare Afglands. Og Ordet var ingen Skabning, men Ordet var Gud, fordi i det al Guddommens Fylde afspeilede sig: hvad andet skulde det ogsaa have kunnet være end Gud, da Guds hele Væsen finder sig igjen i det? — Det var saaledes i Begyndelsen allerede hos Gud, da Gud begyndte at skabe Verden; det er selv før al Skabelse, men det staaer i det nærmeste Forhold til Skabelsen.

2.

3. Men hvorledes forholder det sig da til Skabelsen? Skabelsen er det ikke uvedkommende; men: Alle Ting ere ved det blevne til; og uden det er ikke end een eneste Ting bleven til af det, som er bleven til. I sig selv er det saaledes en reen, evig Væren, kun kastende sin Lysglands tilbage paa sin evige Grund; men det frembringer Tilblivelsen og alt Tilblivende og nu Tilblevet og bærer det. Saa er da ogsaa alt Tilblevet henviist til dette evige Ord.

4. I det var Liv, Livets dybeste Kilde, det, som i Sandhed alene tør kaldes Liv, som endnu ingen Død har ved sig, og udenfor hvilket intet Liv er: det selv er den evige Urkilde for alt nu sandseligt for os tilblevet Liv og som saadant Lys d. e. givende og meddelende af sit eget Væsen, — ogsaa Menneskets Lys, d. e. dets

aandelige og sande Liv, hvorved det først er et rigtigt Menneske. Saaledes var det med Adam; han havde i dette evige Gudsord sit hele Lys, hvorved hans Livs Fakkel flammede, og deri Liv, Glæde og Salighed, sin hele Tilværelses Blomst.

Og Lyset har heller ikke efter Faldet ladet det 5. mangle paa sit Skin. Dets Væsen er det, efterat det har ladet Alt blive til, nu ogsaa at belyse og gjennemlyse det, forat det ogsaa alt maa være hos Gud eller søge Gud (det skeer i den Helligaand). Lyset skinner i denne syndige Verdens Mørke, det har ikke trukket sig tilbage for Menneskenes Synd eller dæmpet sit Skin, det forbliver derimod ganske sig selv ligeoverfor Verden; men Mørket, den syndige Verden, fattede det ikke, den har ikke optaget det i sig, saa at den igjen kunde blive gjennemlyst deraf. Mørket havde en anden Kilde, hvoraf det styrkede og nærede sig, det var Synden, som kom til den fra Djævelen: da maatte den vel stedse blive mørkere, trods det, at Livslyset og det evige Ord forblev det samme.

Da det nu stod saaledes til i den ganske Verden, 6. at Livslyset vel var der, men Hedningerne forraadnede og selv Jøderne forstokkedes: da vilde det evige Ord komme os endnu nærmere, og dette gik saaledes til. Først viste sig et af Gud sendt Menneske, Johannes den Døber. Denne kom fra Gud til et Vidnes- 7. byrd, at han skulde vidne om Lyset, paa det at Alle ved hans Prædiken skulde troe og erkjende Lyset som saadant, naar det viste sig. — Han var 8. altsaa ikke selv Lyset, men et Sendebud, forat han

skulde vidne om Lyset; og de synde mod det evige Lys, som udgive ham, et blot Menneske, for deres Livslys og deres Frelser: vort Livslys kan ikke et naturligt Menneske være, men Gud, som er kommen til os Mennesker. Og paa den anden Side synde ogsaa de mod det evige Lys, som ikke troe et saadant Vidnesbyrd.

9. Ikke det skulde han vidne om, at der overhovedet var et Lys; men at det stod i Begreb med at komme. Det sande Lys, som oplyser hvert Menneske, der overhovedet har noget Lys, var kommende til Verden*), det var allerede i Opgangen, da Johannes begyndte, og at give det Vidnesbyrd var hans Embede

10. og hans Opgave. Dog er denne Kommen og Opgang ikke saaledes at forstaae, som om det ikke forhen havde været der. Han var stedse i Verden, og hvorledes var det anderledes muligt? — Verden er jo bleven til ved Ham — men Verden kjendte Ham ikke som sit Livs Grund og Lys, fordi den hengav sig til

11. og fulgte en Anden. Han kom, da Han nu paa en ny Maade indtraadte i Verden, ikke som noget Nyt til et aldrig før betraadt Gebet, men til sit Eget, til sin urgamle Eiendom. Tilhørte ikke ved Skabelsen den ganske Verden Ham? Har Han ikke selv tilberedt sig Israel som et Telt, hvori Han i Særdeleshed vilde boe indenfor Menneskeheden? — Har Han ikke (som Ordet) vedvarende tonet i Israel gjennem Propheternes Stemme og (som Lyset) fremlyst af alle Helliges Førelse og Vandel? — Men hvorledes gik det Ham nu?

*) Denne Oversættelse er uden Tvivl rigtigere end den almindelige.
D. A.

Johannes siger ligesom til Overskrift over det hele Evangelium: Og Hans Egne annammede Ham ikke, de, som Han havde gjort til sine Egne ved sit naadefulde Forhold til dem. Hans Folk var desværre, netop da det skulde bevise sig som Hans, ikke Hans Folk, og Hans Kirke er ogsaa paa mange Steder og mange Gange desværre heller ikke Hans Kirke, naar den ved Bekjendelse og Vandel skal bevise sig som saadan. — Men finder Han da slet ikke nogen Annammelse i Menneskeheden? Det er ikke muligt; thi var det saa, da gaves der sikkerlig for længe siden ikke nogen Menneskehed mere; thi dens Tilværelse i det Hele er fastknyttet til Ham og formidlet ved de Mennesker, hvilke dog annamme Ham. Nogle annamme Ham vel, dog paa langt nær ikke alle, som dertil ere kaldede. Men saa Mange, som Ham annammede og lode Ham være deres Livs Lys, dem haver Han givet Magt at blive Guds Børn, d. e. dem, som troe paa Hans Navn: hver den, som nu troer paa og ganske hengiver sig til det Guds Ord, som kom til os, han er dermed i sit Livs Grund og Rod gjort til et Guds Barn, den evige Søn er jo bleven hans inderste Væsen: og dette inderste Væsen maa derefter udfolde sig saaledes, at tilsidst intet Andet end Barneforhold findes hos os. Men da ere vi ganske i Besiddelse af vor Arv og have Alt med den evige Søn. 12.

Ved Troen paa Christi Selvaabenbarelse blive vi aandelige Børn, hvilke ikke ere fødte af Blod, ei heller af Kjøds Villie, ei heller af nogen jordisk Mands Villie, men af Gud. Vor jordiske Børne- 13.

stand have vi fra vore Forældre; men Gud giver os et høiere evigt Liv ved sit Ord, som kommer til os. Dette Liv virker Han altsaa selv hos os, nemlig ved sit Ord, som har frembragt det i os ved den Helligaand.

14. Men hvorledes gaaer det til? Hvorledes kan Gud gjøre Kjød og Blod, og dertil os Syndere, til sine Børn? Johannes forklarer det for os, naar han siger: Og Ordet blev Kjød. Det er altsaa dets nye Kommen, det indtræder i den nærmeste Forening med os og bliver endog Menneske (ja en Mand V. 30); der har nu Menneskeheden dog fundet, hvad der evig skal holde og opholde den og give den sit sande Værd, thi om end ikke een Eneste vilde antage Ordet, saa har dog Ordet antaget Menneskeheden og er nu selv et Menneske. Det blev Kjød og boede iblandt os, saa at det omgikkes menneskeligt med os, ikke blot viste sig et Øieblik og forsvandt: nei, det levede ganske menneskeligt, blev født, voxte til, lærte med os at gaae, tale, dømme, prædike, spiste og drak, sov og vandrede om som et sandt Menneske. „Han boede iblandt os, fuld af Naade og Sandhed", vilde Johannes sige; men hans Hjerte iler her for et Øieblik jublende bort fra denne Tanke, og han udraaber: Og vi, Apostlene og alle sande Christne, bekræfte det for Enhver, som vil høre det, vi saae Hans eiendommelige Herlighed, en himmelsk, evig, over den kjødelige Fornuft ophøiet, en Herlighed som den Eenbaarnes af Faderen, d. e. som en saadan, hvori Faderens evige eneste Søn, Guds evige udtrykte Billede, kun kunde vise sig her, naar Han vilde vise sig paa det Herligste: nemlig fuld af Naade og Sandhed var

Han, da Han boede iblandt os; saaledes have vi derfor ogsaa seet Ham. Naaden er Guds herligste Egenskab, og den lader Han efter sin Forjættelse blive os tildeel. Han er heeltigjennem sanddru i sit Naadesord. O salig den, der saaledes skuer Gud i det Ord, der blev Kjød! Han har skuet og faaet til Eie al Viisdom, al Skjønhed og alt Liv.

15. Om denne altsaa vidnede Johannes ved hele sin Optræden og sit Liv og lærte lydt og sagde: Denne, det evige Ord selv, som er blevet Kjød, (ikke jeg arme Synder) var det, om hvilken jeg sagde: den, som kommer efter mig, har været før mig; thi Han var førend jeg, Han, den Evige, som jeg kjender og om hvem jeg maa vidne, Han kommer efter mig som et Menneske, mig selv lig. — 16. Og af Hans, Gudmenneskets, Fylde, vedbliver Evangelisten, have vi alle, jeg og Døberen og alle Guds Børn, faaet, og det Naade over Naade. I Ham have vi Retfærdighed, Liv og Salighed, men det er lutter Naade, og at vi kunde annamme den, var igjen lutter Naade.

17. Thi Loven, hvori Alt fordres, hvad vi skulle gjøre og lade, er given af Gud ved Moses. Deri er Intet udtrykt om Naaden, som tilgiver vore Synder og forhjælper Synderen til det evige Liv, Intet om saadan Sandhed og Viisdom, hverken som Forjættelse eller som Opfyldelse. Ved Siden deraf var vel stedse Forjættelse og Naade bevidnet ogsaa af Moses og end mere af Propheterne; men den var endnu kun tilstede i Forjættelsens Ord, og Troen var endnu ganske i Skikkelse af Haab: Naaden og Sandheden er bleven

ved Jesum Christum, saa at den nu staaer ligesaa fuldendt for os og til os som Loven og har overvundet og afskaffet Loven, saa at den ikke mere kan fordømme.

18. Ja ved Jesum Christum, Gudmennesket, er Naaden bleven; thi Gud selv efter Hans himmelske, evige Væsen, har Ingen nogentid seet; dog har Denne gjennem det Ord, som blev Kjød, i Naade og Sandhed aabenbaret sig, Ham er det, som taler til os udaf Jesu Christo. Den eenbaarne Søn, som er i Faderens Skjød og altid forbliver i den inderligste Eenhed med Faderen som sit evige Urbillede, Han haver forklaret Ham, da Han er bleven En af os. Ved Hans Forkyndelse er det Guddommelige blevet os tildeel. Det evige Ord skjænker os dette ved det af Ham i Tiden udtalte Ord og det som lutter Naade i Sandhed.

19-28. Efterat Evangelisten i det Foregaaende har foreholdt os Johannes den Døbers Vidnesbyrd gjennem dennes hele Liv, fortæller han os nu i det Enkelte, paa hvilken høitidelig Maade han paa Høidepunktet af sit offentlige Liv har aflagt Vidnesbyrd for Folkets Øverste.

Det høie Raad sendte fra Jerusalem Præster og Leviter, og det af dem, der gjaldt for de helligste, af Pharisæerne, forat de paa Embeds Vegne skulde spørge Johannes, for hvem han egentlig udgav sig. Han havde allerede gjort stor Opsigt: Tusinder strømmede til ham, forat høre ham, og hos Mange lod hans Virksomhed sig heller ikke miskjende: navnlig belivede han paa det Mægtigste Haabet om Messias's snarlige Fremtræden og Hans Riges allerede forestaaende Begyndelse. Det

hørte jo, tænkte det høie Raad, til dets Embede, at iagttage saadanne Personer og føre Opsigt med dem. Men som Affendinge udskikkede de af de sagkyndigste, Pharisæerne, hvilke jo vare de allerivrigste for Israels Herlighed, om end paa en ganske anden Maade end Johannes.

Og Johannes, da han i dette for sit Liv saa overordentlig vigtige Øieblik maatte udtale sig om sig selv, var ikke i Tvivl om, hvad han skulde sige, bævede heller ikke af Hast og Uro, som Verdensbørnene, naar de engang finde Nogen, som ønsker Forklaring om deres Betydning; men ganske rolig og eenfoldig aflagde han sin Bekjendelse. Han bekjendte og negtede heller ikke, han bekjendte nemlig ganske ydmygt, hvad han ikke var, og fornegtede heller ikke, hvad han var. Han bekjendte fremfor Alt: Jeg er ikke Christus. Mange havde vel holdt ham derfor, og Mange have holdt ham derfor endog lige indtil vor Tid; men deri er Johannes ikke Skyld, men deres egen Blindhed. At Spørgsmaalet fremfor Alt gjaldt Christus, maatte være ham klart; thi denne var jo Israels Liv og Lys og eneste Haab. Og Christus er ham saa herlig, saa høi og saa dyrebar, at han intet Øieblik vil taale, at Nogen skal holde hans usle Person for Messias. Christus er hans hele Liv; derfor erklærede han sig ogsaa fra Begyndelsen af Christo underdanig. Christus er den eneste, evige og i Sandhed nødvendige Person for den arme fortabte Menneskehed: Han er ogsaa for dig den allernødvendigste, derfor maa ogsaa du gjøre dig det klart, hvormeget der ligger deri, at du ikke selv kan være Christus, d. e.

dit Livs Grund, Indhold, Lys, Kraft og Maal. Naar Verdensbørnene overhovedet kunde tale og ikke vare stumme, som de ere, saa maatte de bestandig udtrykke sig saaledes: jeg er min egen Christus, og ovenikjøbet er jeg det endnu for Enhver, hos hvem jeg kan finde Øre for min Løgn. Saa tale nemlig deres Gjerninger og deres hele Væsen. Men Johannes siger i himmelsk Klarhed: jeg er ikke Christus.

21. De spørge videre: Hvad da? Dog vel noget Stort? Er Du Elias? Han skulde jo efter kjødelig Forstaaelse af Maleachi komme igjen for Christus. Han sagde: Jeg er ikke, ikke Thisbiteren, saaledes som de meente det. De spørge videre: Er du den Prophet, om hvilken Sagnet gik, at han som en af de gamle ogsaa skulde komme igjen for Christus, maaskee Jeremias eller en lignende? Han svarede: Nei: om alt dette veed jeg Intet. Kun hvad han er i Forhold til Christum, veed han, og fra Ham modtager han alene sin Betydning, og Denne giver ham siden det Vidnesbyrd, at han er den forjættede Elias i Aanden og mere end en gammel Prophet. Den, som ikke veed sig at være Noget, han er Noget i Christi Rige, og Christus selv har at sige, hvad han er.

22. Hine Spørgere havde vel ikke svaret saaledes med Eenstavelsesord, om man havde gjort dem saadanne Spørgsmaal; nu spørge de studsende: Hvo er du da? vi spørge dig paa Embedsvegne og maae berette, hvad du vidner om dig selv. Siig os reent ud din Mening.

23. Han sagde: Jeg er hans Røst, som raaber; ikke som Person vil jeg betragtes: jeg er med min hele

Virken kun en raabende, tonende og lokkende Røst; og det i Ørken, forat Alt, som higer efter Frelse, maa søge Redning fra Verdenslivets Tummel herude hos mig i Stilhed, Eensomhed og Ringhed. Men Indholdet af mit Raab og mit Liv er dette: Gjører Herrens Vei lige i den Mening, som Esaias (40, 3.) har sagt det, d. e. jævner og bereder i Eders Hjerter Veien for den store Konge, som nu staaer for Døren forat drage ind, ligesom man jævner og smykker Landeveiene for jordiske Konger, naar de komme.

24. Men de Affendte, efter sin Maade grundige og ivrige i sit Embede, spørge videre: Hvi døber du da og gjør saa stor Ophævelse og frembringer ved din Daab et Slags sluttet Selskab, dersom du ikke er Christus, ei heller Elias, ei heller den Prophet? Paa Kirkestyrelsens Vegne maae vi da bevidne dig vor allerhøieste Forundring over din Dristighed. Visstnok havde hans sædelige Alvor aldrig behaget dem: de tænkte kun, at man paa Grund af hans Tilhæng blandt Folket maatte omgaaes viseligt (det er i falske Kirkestyrelsers Sprog stedse saa meget som hykkelsk og løgnagtigt) med ham, — men da han selv gjorde sig saa liden, saa fik de Mod til at vise ham tilrette. Men

26. Johannes sagde ret som et Barn: Jeg døber med Vand, det er Alt, hvad jeg gjør; skal det være Anmasselse? Dersom ikke en anden Person end jeg stod i Baggrunden, da var det visstnok slet Intet; men Han, den store Person, om hvem Alt dreier sig og for hvem og ved hvem jeg alene er Noget — først Han gjør Alle til Noget — staaer allerede midt iblandt Eder,

Han vil snart overtage hele Sagen, og da faae I at skaffe med Ham: men Han er en saadan, som I ikke kjende; I have for Ham ingen Sands, og det er ikke blot tilfældigt, at I ikke kjende Ham, men Hans Væsen og Eders Væsen fører det saaledes med sig. Han har Intet for Eder, som I længes efter, derfor kunne I heller ikke erkjende Ham; ethvert Menneske erkjender i Sandhed kun det, som han med Kjærlighed søger, og hvad han hader, det bliver ham dunkelt, og det desto dunklere, jo mere det selv er Lys. Johannes kan altsaa ligeoverfor Verden ogsaa være meget stolt, og paa anden
27. Maade kan man heller ikke tilhøre Christo. Han er den, føier Døberen til, som nu strax som den første offentlig fremtrædende Person kommer efter mig, men ikke, som om Han nu først blev til det, Han er: Han har været før mig, i sin Person stedse den Samme, født til at være Messias, ja før mig og før Alting fra Evighed af den Samme, en Mand saa stor, at jeg ikke er værdig at opløse Hans Skotvinge: det vilde være mig en Ære, at turde gjøre Ham endog kun den ringeste Tjeneste, og hvad Nogen gjør mod den Herre Christum i Hans Lemmer, er alt saa herligt, at det er lutter Naade af Gud og himmelsk Gave. Sandelig intet Menneske har selv gjort sig fortjent til paa nogen Maade at tjene Christum; men Han ærer os dermed og gjør os til Noget. Som saa høi kjender Johannes sin Christus. Derfor er han i sin Ringhed saa saligt stille og kan undvære den ganske Verden: han kjender den jo i Christo, at den er falsk.

28. Men Evangelisten siger: Dette skeede i Betha-

bara paa den Tid, da Johannes endnu stod midt i sin Virksomhed som Døber, forat gjøre Sagen ret bemærkelig og klar for Enhver, som den var det for ham. Men de, som bagefter vilde gjøre Johannes til noget Andet tiltrods for hans egen Erklæring, maatte ved Løgn see til at skaffe hele denne almindelig bekjendte Historie bort, ligesom alle Vranglærere stedse fornegte dette eller hiint af Guds Vidnesbyrd; thi Gud har i Gjerninger og Ord tydelig nok beskrevet sin Sandhed i Christo.

Meget snart derefter betegnede Johannes den Døber Jesum som den, hvem han havde nævnt i Samtalen med det høie Raads Udsendinge. Jesus kom (efter Fristelsen) til ham, og da sagde han, visende hen paa Ham: See, giv Agt her Alt, hvad der hedder Menneske, det er det Guds Lam, det af Gud givne og bestemte Lam, som bærer og borttager Verdens Synd, ligesom Israels Folks Synd blev skjult og sonet ved Paaskelammets Blod, saa at Folket forskaanedes for Død og Dom. Her skuer Døberen nu Jesum som det Guds Lam, der tager hele Menneskehedens Synd paa sig, bærer og borttager den. Er Han engang indtraadt i vor Menneskehed, Han, den Evige, og kommer Han der saa ydmyg og fornedret, saa er Hans hele Liv blandt os allerede at bære Synd og dermed ogsaa at borttage Synd. Men Alt, hvad der hører til Verdenssyndens Borttagelse, det kunne vi nu klart overskue, efterat ogsaa Christi Forsmædelse og Kors ere blevne os aabenbare. Vi vide nu, at Han som evig Ypperstepræst ogsaa maatte gaae med sit Blod ind i det Aller-

29-34.

helligste, efterat Han som et Lam, stum og hengiven, var fort til Slagterbænken (Es. 53.)

30. Han er den, om hvilken jeg sagde: efter mig kommer en Mand, et sandt Menneske, hvilken dog har været før mig; thi han var førend jeg og er mit Livs Grund og dets Maal. Dette var Noget, som Døberen ikke blot løselig havde henkastet for Pharisæerne om den Større og før ham Værende, der skulde komme efter ham; men i Denne levede han ogsaa ganske og kjendte Ham med Glæde.

31. Men han siger: Og jeg kjendte Ham ikke, fordi hans tidligere Erkjendelse fra Barnealderen af var ham som Intet mod det, han nu som Mand havde erfaret ved Jesu Beskuelse; men paa det Han skulde aabenbares for Israel som den forjættede Messias, derfor er jeg kommen og døber med Vand: Gud har brugt mig med min Daab blot dertil, at jeg skulde tale dennes Sag (for Bruden) og henvise til Ham. Kun i Jesu har alt menneskeligt Liv Betydning paa Jorden og saaledes ogsaa kun i Ham Haab for Evigheden.

32. Evangelisten vedbliver nu ret alvorligt og høitideligt: Og Johannes vidnede endnu engang om Jesu Person og sagde, idet han meddeelte, hvad han for kort Tid siden havde erfaret ved Christi Daab i Jordan: Jeg saa Aanden fare ned som en Due af Himmelen, og den blev over Ham. Omendskjønt den Helligaand ellers intet Legeme har, blev Han dog for det legemlige Gudmenneskes Skyld ligesom legemlig, og det i elskelig, mild Dueskikkelse, og kom saaledes over Ham, for bestandig at hvile paa Ham; ligesom en gyl-

den Lyskegle sænkede sig den himmelske Klarhed over Ham. Omendskjønt Jesus var undfanget af den Helligaand og altid havde den Helligaand uden Maal d. e. i al Fylde i sig, saa modtog Han dog endnu paa særegen Maade Aanden ved sin Daab til sit Embedes Behov for os, som vor Prophet og Mester.

Og jeg kjendte Ham ikke, siger Johannes igjen, fast beklagende og anklagende sig selv, thi til denne skulde jo vel Alle have det inderligste Kjendskab; men den Gud, som sendte mig at døbe med Vand, Han sagde ogsaa til mig: Paa hvilken du seer Aanden fare ned og blive over Ham, Han er den, som døber med den Helligaand og fuldstændiggjør din Daab og først giver den sin Betydning: Omvendelsen hjælper kun derved, at Naaden i Forveien er beredt til at antage sig os, og Den, som selv kan skjænke den Helligaand til det evige Liv, maa besidde Ham som sin særegne Eiendom og sit Livs bestandige Lue, som en Ild, der bestandig udgaaer fra Ham, uden at forlade Ham. — Og jeg har seet det, dette Store, evig 34. Mindeværdige, og vidnet fra det Øieblik af, at denne Jesus af Nazareth er den Guds Søn, den evige Skabers Afglands, og det aabenbaret som et Menneske. Med Christum var jo Døberens hele Liv rettet, og til Jesum var han allerede før sin Fødsel underfuldt knyttet. Hvad der var sunget for ham ved hans Vugge og paa Skjødet var blevet ham fortalt af hans Forældre, det erfarer han paa Guds Veie saa saliggjørende som Mand. O, hvor herligt og sikkert er det paa vor Guds Veie! Hvad Han har talet til os

ved vor Gjenfødelse, det modtage vi derefter som Mænd i dets evige Fylde.

35:51. Nu bereder Evangelisten sig stedse mere til at gaae over fra Johannis Vidnesbyrd til Jesum og Hans personlige Virksomhed. Den anden Dag saa Døberen med to af sine Disciple Jesum vandre forbi dem, og med et betydningsfuldt Blik paa Ham sagde han: Se

36. der, hvilket Syn! det Guds Lam! Da han nu tilvisse allerede ofte havde talt til sine Disciple om det Guds Lam, og de saaledes havde den høieste Forestilling om samme, saa fulgte begge disse strax Jesum; thi de vare fulde af Tørst efter Naade og Sandhed. Jesus

38. spurgte dem, idet Han vendte sig om: Hvad søge I efter? et vigtigt Spørgsmaal, som vi daglig skulde forelægge os ved Alt, hvad vi gjøre, fordi det ganske afhænger af, hvad En søger, om han kan finde Christum og al Frelse i Jesu.

Ham selv søgte de vistnok; men undseligt spørge de: Mester, hvor opholder Du Dig? hvor er Du til Herberge? vi ville gjerne besøge Dig. Ak ja, Han er her stedse kun til Herberge, og først maa du spørge efter Hans Herberge, da vil du nyde Ham selv med Glæde. Jesus tog dem med sig, og de forbleve den hele Dag hos Ham fra Klokken fire om Eftermiddagen. Derpaa gik de hjem, men opflammede til at søge det Høieste og fulde af Begjærlighed efter at meddele sine nærmeste Beslægtede den frydefulde Opdagelse. Den Ene, Andreas var hans Navn, finder først sin Broder Simon og melder ham med Glæde: Vi have fundet Messias, paa hvem det hele Folk, ja den hele Verden

venter. Ham har Andreas fundet: og hvad man finder, det har man dog faaet paa den letteste Maade. Gud har skjænket sin Søn til den ganske Verden, og Han fremstiller sig for Alle; men ikke Mange finde Ham. Men de, som have Ham, have stedse fundet Ham, ligesom man finder en Skat, som en Anden har henlagt. Det Største bliver for det Meste for Intet kastet i vort Skjød. Andreas bringer sin Broder til Jesum. Herren betragter ham med et gjennemskuende 42. Blik og siger: Du er Simon, Jonas's Søn; du skal hedde Kephas, d. e. Klippe. Ja denne er Messias, som saaledes fra Begyndelsen af gjennemskuer sine Folk lige indtil Grunden og kjender og behersker deres hele Fremtid; thi Ham er det, som gjør Alt af dem.

Derefter vilde Herren drage ud af Judæa fra Jor- 44. dan til Galilæa, og paa Veien finder han Philippus fra Bethsaida i Galilæa og siger til ham: Følg mig! en anden Maade at komme til Jesum paa, alt eftersom Menneskets eget Indre tiltrænger det. En føler det saaledes, som maatte han trænge sig hen til Jesum, en Anden føler sig dragen og kaldet paa. En Anden, 46. Nathanael (maaskee Bartholomæus), kaldes og føres tilrette ved Philippus, trods den Modstræben, han i Begyndelsen viser. Han har ogsaa seet sig om efter Messias, og nu forkynder Philippus ham, at Han ganske sikkert er funden, og det saaledes, som Han i Loven og Propheterne er forudforkyndt; da maa Han dog være den rette. — Men Philippus siger, at Han er funden i Jesu Person, Josephs Søn, fra Nazareth. En stærk Prædiken! Messias er jo den største og evige

Konge, og nu skal Han være funden i en Nazaræers Person? Det klinger foragteligt og synes lidet at passe
47. til Hans Høihed. Derfor spørger Nathanael: Kan der være noget Godt fra Nazareth? Ak nei — fra Nazareth ikke, fra Jerusalem heller ikke, nei ikke fra den hele Verden, men fra Himmelen, fra den evige Faders Skjød; men netop derfor tillige fra Nazareth, hvorfra man ellers ikke saa noget Godt, fordi Han vil forbinde den høieste Høihed med den dybeste Fornedrelse. Philippus disputerer ikke længe, men siger kun i alvorlig, høitidelig Korthed: Kom og se! thi han er for sig vis i sin Sag og veed, at Enhver for sig ogsaa kan
48. og maa komme til den samme Vished. — Og Nathanael kom og saa. Men allerede forud saa Jesus ham komme og sagde: Se, en gammel Bekjendt kommer der! det er sandelig en Israelit, som tragter efter Naade og Sandhed, i hvilken der ikke er Svig: han vil hverken bedrage sig selv eller Andre og er af Hjertet villig til at lade sig undervise. Mange ville strax give sig Skin af at være Mestere og gaae derfor
49. fortabte. Nathanael holder sig for et lidet Lys og spørger forundret: Hvorfra kjender Du mig? Ak ja, salig Forundring griber os, naar vi først rigtig blive var dette: den høieste Viisdom, den evige Kjærlighed kjender mig og venter paa mig. Jesus sagde: Førend Philippus kaldte Dig, der Du var under Figentræet, saa jeg Dig og dit hele Indre fuldt af Længsel
50. sel efter Sandhed og efter Guds Rige. Da hylder Nathanael Ham, fuld af Glæde, som sin evige Konge; og i Sandhed kun Den alene kan være det, som for-

staaer vort Hjertes inderste Længsel. Han behersker jo vort Hjerte og vort hele Liv, naar det ligger saa aabent for Ham; til hvem kunde vi saa sikrere betroe os end til Ham? til hvem hellere end til Denne, som er den evige Kjærlighed og Forbarmelse selv? Den maa jo være mere end et Menneske, Den maa være Guds Afglands, Guds Søn, som saa gjennemtrængende gjennemskuer os og saa elskende nedsænker sig i os. Rabbi! Du er den Guds Søn, Du er den Israels Konge, jeg har i Dig fundet min evige Konge; og de, som i Ham have sin Konge, de ere Israel, og Ingen ellers. Han gjør alene Israel til Israel.

51. Jesus svarer ham derpaa med ret huldsalige, fortrolige Ord: Troer Du, fordi jeg sagde Dig, jeg saa Dig under Figentræet? Deri gjør Du ogsaa ret; thi vi have altid Ret, naar vi erkjende Jesum som Christum, og navnlig da, naar vi erkjende Ham deraf, at al vor Længsel er aabenbar for Ham og opfyldt i Ham. Men Du skal see større Ting end disse, det, hvorefter dit Hjerte i Grunden meest længes, og hvori det vil finde al sin Længsel stillet. 52. Sandelig, sandelig siger jeg Eder, mine første Disciple: fra nu af skulle I see Himmelen aabnet, og Guds Engle stige op og stige ned over Menneskens Søn. Det Syn, som skjænkedes Patriarken Jakob i Drømme, da han sov paa Stenen i Bethel, det er nu virkeliggjort i Jesu. Gud i det Høie har sit udtrykte Billede paa Jorden i Menneskeheden, i Jesu Christo, og mellem dem er ingen Skillevæg mulig. Derfor ere de Himmelske ogsaa paa Jorden, og den, som tilhører

Christo, han seer — ikke med kjødelige, men med aandelige Øine — allerede Paradiset aabnet og sin Plads deri beredt; han hører allerede det paradisiske Gloria[1]) og de hellige Engles Sanctus[2]) og stemmer i med, om endnu kun med stammende Barnetunge. Vi vide dog nu, hvor vi have Huus- og Barneret, og i hvem vi evig skulle være. Ja, den Jesus, der saa underfuldt kjender os og stiller vort Hjertes Længsel, Han leder os ind i al Guddommens Fylde og aabner for os Udsigten til stedse lysere Høie, stedse saligere Egne i det Fjerne, i hvilke Han i al Evighed vil føre os ind. Han lærer os at kjende os selv, og derpaa Sig og sit evige Rige. Saaledes have Disciplene dengang med Glæde seet Himmelen aaben, og den er hos Jesum stedse bleven gjennemsigtigere for dem, indtil de selv ere komne derind. At det Samme ogsaa maa vederfares os hos Jesum, dertil har Han kaldet os.

Bøn. O Herre Jesu! aabenbar os, hvor Du dvæler paa Jorden, saa at vi bestandig maae blive hos Dig og gjennem dit Ord opfange Himmelens Lys og Klarhed i vore Sjæle, paa det at ingen Død maa skrække os mere, men vor Aand skride sikkert frem til stedse høiere Beskuelse i Dig. Amen.

Det andet Kapitel.

Himmel og Jord ere ved Christum igjen blevne forenede, ligesom Herren bevidnede for Nathanael; Englene ere stedse underveis mellem os og Faderen, naar Jesus

---

[1]) Ære være o. s. v. [2]) Hellig.

dvæler hos os: det skulle Disciplene nu under Jesu Efterfølgelse stedse herligere erfare. Hvad Han er, det giver Han at skue i lutter mægtige Gjerninger; derfor hedde Hans Gjerninger ogsaa Tegn. Disciplene skue dem først og blive stedse mere forvissede i Troen; men andre Folk maae ogsaa blive Vidner til dem.

Det første Tegn gjør Herren nu i Kana i Galilæa, 1. hvori Han strax aabenbarer sit hele Væsen som Frelser.

Paa den tredie Dag efter Nathanaels Kaldelse holdtes Bryllup i Kana, og Jesu Moder var der — maaskee som Beslægtet allerede ved Forberedelserne. Men Jesus og Hans Disciple vare ogsaa ind- 2. budne. Saaledes var det allerede blevet bekjendt, at Han havde Disciple, og disse betragtedes som Ham tilhørende. Han gik til et Bryllup, for derved at hædre Ægtestanden. Denne var jo dog allerede indstiftet i Paradiset og er ogsaa endnu den første Stand, af hvilken Kirke og Fædreneland voxe frem. Hvor denne Stand betragtes som hellig og holdes hellig, der er megen Velsignelse; men hvor den foragtes, der er al Fordærvelse for Døren. Ægtestanden er et Afbillede af Jesu evige Forening med sin Kirke, og Jesus kalder sig selv den evige Brudgom.

I Brylluppet fattedes der Viin; da sagde Maria 3. med fortroligt bedende Mine til Jesum: De have ikke Viin. Hun mener det hjertelig godt med Bryllupsfolkene og giver at forstaae, at Jesus vel kunde hjælpe dem. Hun har vel derhos ogsaa med Længsel ventet paa, at Han skulde give Vidnesbyrd om sit høie Kald, da nu allerede over tredive Aar vare forgangne siden

Engelens Budskab om Ham, og der tilsyneladende endnu Intet ved Ham havde forandret sig i Israel.

4. Jesus svarede hende: Kvinde! hvad haver jeg med dig at gjøre? min Time er endnu ikke kommen. Han kalder hende her ikke Moder, fordi Slægtskabet ikke tør indblande sig i Hans Kald. Derfor er hun kun en Kvinde, en Sjæl, ligesom alle andre Mennesker. Derfor kan hun ikke bestemme, hvorledes Han skal handle som Messias. Dog erklærer Herren det for sin Sag her at hjælpe: Han antyder jo: Min Time vil bringe Hjælp, — ja i Sandhed det vil den for Alle, som have Ham til Gjæst — men den er endnu ikke kommen, som Mangenen dog gjerne ønskede.

5. Den hellige Moder ydmyger sig stiltiende og siger til Tjenerne: Hvad Han siger Eder, det gjører. Hun har forstaaet det: Hans Time vil komme, og det snart, og paa denne venter hun og gjør ogsaa de Andre opmærksomme derpaa. Jesus lader Timen til at aabenbare sin Herlighed sandelig ikke udeblive; maatte kun du findes beredt og omgjordet til at gjøre, hvad Han siger dig, da skulde du erkjende Ham med Glæde. —

6. Nu stode der sex store Kar af Steen med Vand i til Brug ved Vaskningerne før og efter Bordet, saaledes som Skik var hos Jøderne; de holdt hver to eller tre Maader (omtrent 72 Flasker). Paa Jesu Befaling fylde de disse paany indtil Randen med Vand, da de vel allerede ved Brugen vare tømte af det talrige Selskab. Dette Vand er da saaledes paa Jesu Ord udsondret til at aabenbare Hans Herlighed.

8. Derpaa byder Han at øse i mindre Kar og bringe

til Kjøgemesteren, som anviste Tjenerne deres Forretning, — og de bare det til ham. Da nu Kjøgemesteren, 9. uvidende om, hvad der var skeet, smagte den nye Drik, der var den herligste Viin, blev han saa forundret, at han i sin Bevægelse tiltaler Brudgommen selv med følgende Ord: Hvert Menneske sætter ellers først 10. den gode Viin frem, og, naar de ere blevne drukne (d. e. have slukket sin Tørst), da den ringere; du har forvaret den gode Viin indtil nu. Det skriver Kjøgemesteren paa Brudgommens Regning, som dog ikke vidste Noget derom; men Jesus handler viseligt og guddommeligt for dem, som have indbudet Ham til Gjæst. Verden maa tage sit Bedste først, fordi dens Gode ikke længe strækker til; men Jesu Godhed og Rigdom har ingen Ende, saa at Han aabenbarer sig jo længere desto herligere og bereder af al vor Nød til Slutning kun desto større Glæde: alt Vand, som Jesus skjænker dig, er, ret erkjendt, dog Glædesviin. Johannes siger: Denne Begyndelse paa sine Tegn 11. gjorde Jesus i Kana i Galilæa (Es. 9) og aabenbarede sin Herlighed. Det var sandeligen en skjøn Begyndelse, om end ved en Anledning, som synes altfor uanseelig for den hoffærdige Verden. Men just paa de Fattige vil Han, den store Gudssøn, paa det Skjønneste bevise sin Herlighed. Moses havde først forvandlet Vand til Blod, Jesus forvandlede det til Viin, og deri giver Han sin Bryllupsgave, sex Kruus for sig og sine fem Disciple. Saaledes har han forklaret og forsødet den jødiske Renselse, det gamle Lovvæsen: Guds Naade var ogsaa i Loven, men forborgen; Jesus har nu op-

fyldt den og gjort den til lutter Bryllupsviin; thi Han er selv bleven vor Gjæst, Han, som tog alle vore Sorger og Byrder paa sig. Som saadan, siger Evangelisten, har Jesus allerede dengang kundgjort sig, og som saadan erkjendte Disciplene Ham herved paany med Glæde: Og Hans Disciple troede paa Ham. De havde allerede for flere Dage siden troet; dog kom de stedse videre i Troen. Aldrig tør vi heller have nok i det, som vi tidligere troede; men vi maae stedse mere fyldes af Jesu Herlighed og endelig sige Ham Alt: fordi Alt kommer fra Faderen gjennem Ham. Men særdeles skjønt er det, naar du, efterlignende den hellige Jomfru, før bærer frem for Ham Andres Armod og jordiske Mangel end din egen og hellere gjerne bærer denne, for derved at vorde helliggjort. Saa vil du stedse bedre lære at forstaae Ham, selv naar Han synes at tale haardt til dig.

12. Derefter drog Herren med sin Moder, sine Brødre og Disciple til det nærliggende Kapernaum, men blev der ikke ret længe.

13. Johannes iler nu med, i Modsætning til det første Under i det foragtede Galilæa, at fremstille Jesu Virksomhed i Judæa, og det i sammes Hovedstad Jerusalem. I Galilæa fandt Han dog nogle Troende; men i Jerusalem fandt Han Døden, og dette bragte Jøderne Undergang.

Fra Kana drog altsaa Herren med sin Moder, sine nærmeste mandlige Beslægtede og sine Disciple for kort Tid til Kapernaum (om hvilket Ophold Johannes her intet melder, fordi han har sin Tanke henvendt paa

Jerusalem), men derfra, da Paaskefesten nærmede sig, til Jerusalem. Saaledes kom Han da for første Gang siden Tiltrædelsen af sit messianske Embede til dette sit Riges Middelpunkt, hvor Hans Helligdom stod, hvis symbolske Gudstjeneste Han i dens Heelhed skulde opfylde. Hvorledes fandt Han sin Hovedstad og sit Tempel? Templet gav allerede i det Ydre Vidnesbyrd derom. I dets Haller brølede Handlernes Kvæg og raslede Vexelerernes Penge: og, omendskjønt ellers de pharisæiske Joder vidste at vurdere sit Tempel saa hoit, følte de dog Intet ved dette. Menneskene ivre meest for Helligdomme, som de selv i Forveien have vanhelliget. Men hvori bestod Vanhelligelsen? Deri, at de bragte det smudsige jordiske Væsen, fra hvis Besmittelse de i Templet skulde renses, ind i Templet selv. Offerne, ved hvilke de skulde lade sig rense, bragte selv ny Besmittelse, fordi der foregik Aager og Bedrag ved dem. Hvad er endnu at haabe der, hvor Religionen selv er lutter Vindesyge og Bedrag? hvor Eder gjælde som døde Ceremonier, hvor Bekjendelsen er en reent verdslig Sag, som man efter politisk Beregning former snart paa en, snart paa en anden Maade? Hvad er at haabe, naar man igjen giver det gamle Menneske med alle dets Lidenskaber Raaderum endog midt inde i Helligdommen? Nu, Kjærligheden haaber, hvor Intet er at haabe, og skrider til sin Gjerning, selv om den maa give sig et andet Udseende og udsætte sig for Fare. Jesus gjorde en Svobe af Snorer, og Han, den Samme, som hidtil syntes saa tilbageholden, som i Armodens Huus havde beviist sin Herlighed for

15.

Bryllupsfolkene ved at forvandle Vand til Viin, Han drev her alle disse ud af Templet tilligemed Kvæget, spildte Vexelerernes Penge og omstødte Bordene og Duekræmmerne, som ellers gjorde mindst Larm og kun solgte til Fattigfolk, viste Han bort. Kun til de Sidste sagde Han, hvad Han med Svøben skrev de Første paa Ryggen: Gjører ikke min Faders Huus til en Handelsbod. Drive Handel kan man vel; men ve den, som indfører Kjøb og Salg i Guds Helligdom. Denne Vederstyggelighed føler kun Den fuldkommen, som ganske lever i Gud, nemlig den evige Gudssøn. Han kom til sin Eiendom og fandt den vanhelliget af Menneskene.

17. Disciplene tænkte ved Jesu Iver, da Han viste sig saa ganske anderledes end ellers, paa den 69de Psalme, og navnlig paa Ordene: Nidkjærhed for dit Huus haver fortæret mig. David har som alle Hellige arbeidet sig træt af dette Liv under Guds ivrige Tjeneste; men i Jesu er dette i høieste Maal opfyldt. Her begyndte Han at bevise sig som den, Han var, som den hellige Kjærlighed nemlig, der vil frelse det Fortabte; men derved maa Han ogsaa fortæres, derved maa Han

18. jo sætte sit Liv til. — Jøderne, som først forbausede vare vegne tilbage og nu stode i Begreb med at overvinde sin første Skræk, sagde, istedetfor at skamme sig over sin Synd og erkjende denne Jesum som den af Gud Udsendte: Hvad viser Du os for et Tegn, efterdi Du gjør disse Ting? De mene: en Prophet maatte vel have Lov dertil; men hvormed beviser Du Dig som en saadan? At Han ivrede saaledes imod deres Synd,

burde jo have været Vidnesbyrd nok om, af hvilken Aand Han var; men de ville, istedetfor at spørge efter den Sag, som Han havde bevidnet, kun see nye Tegn: det er Dorskhedens og Kjødelighedens Væsen! Men Jesus bliver for dem, som ikke agte paa Hans Revselse, stedse uforstaaeligere.

Han foreholder dem nu sin hele Betydning og siger: Nedbryder I dette Tempel, og inden tre Dage vil jeg opreise det, det er mit ene store Under for Tid og Evighed; — ville I komme til at erkjende mig deraf, I, som ikke kunne erkjende mig af Svøben, som jeg har brugt mod Eders Vindesyge? Men hvad er Meningen? Nu, Jøderne nedbrøde ved sin Synd dette den gamle Pagts Tempel, saa at ikke Steen paa Steen blev tilbage, og Jesus opreiste saa strax, uden at nogen Afbrydelse fandt Sted, den nye Pagts nye, evige Tempel. Det forstode Jøderne ikke; thi det Tempel, som de ved egen Kunst havde dannet, deres Hænders Værk, var deres Afgud, som de tiltroede evig Bestaaen. Paa dette Tempel er bygget i sex og fyrgetyve Aar, og Du vil opreise det i tre Dage? spurgte de. Ak nei, ikke et saadant, men et endnu meget bedre! Johannes siger: Men Han talede om sit Legems 21. Tempel, nemlig under Billedet af Tempelbygningen. Men hvad havde Hans Legeme dermed at gjøre? Overmaade meget! Templet var jo Billede paa Guds Naadessamfund med Menneskeheden: deri lod Han sig forsone ved Offernes Blod, der thronede Han usynlig midt iblandt sit Folk. Dette dog kun forbilledlig; Jesu Manddom, Hans Liv i menneskelig Legemlighed er

Guds levende, personlige Naadessamfund med os. Og dette Legeme maatte af Verdens Synd, som saa frækt allerede vanhelligede Forbilledet, ligeledes blive nedbrudt, fordi Han bar den og havde taget den paa sig. At Jøderne korsfæstede Christum, var Jerusalems Undergang, men tillige ved Guds Naade Stiftelsen af det nye Tempel, Christi aandelige Legeme med Hoved og Lemmer. Han var den levende Helligdom i Menneskeheden, da Gud vandrede levende iblandt os i vor Skikkelse; men, vilde Han forat dømme Synden ikke fordømme os, saa maatte Han saaledes dømme og døde Synden, at Han hengav sig selv i Døden. Dette Tempel har Han paa den tredie Dag igjen opreist ved sin Opstandelse, og dette er det forklarede Tempel, i hvilket vi nu Alle bestandig leve. Vi ere jo i Christo og have i Ham vor Næring, vor Klædning, vort Ly; i Hans Vunder hvile vore Sjæle. Saa ere vi stedse i Templet, og vort Offer evigt. Han omslutter den ganske Menneskehed, og i Ham ere ogsaa vi den Helligaands Helligdom og Tempel efter Sjæl og Legeme. Derind skulle vi ikke atter bringe Kvæg og Mammon, som gjøre Larm der og tilvinde sig Betydning. Dette overskuede Disciplene først senere, da det nye Tempel ved Christi Opstandelse var fuldendt. Bagefter seer man Guds Hemmeligheder, som allerede længe vare os givne i Ordet; men da troer man endnu meget frydefuldere og vissere end før. Hvor ofte siger ikke Johannes: „og Disciplene troede!" forat antyde, at man hos Jesum stedse bliver mere forvisset om den evige, levende Sandhed. Men de troede nu Skriften, nemlig Prophe-

terne, og de Ord, som Jesus havde sagt d. e. det gamle og det nye Testamente, som saa underfuldt stemmede overeens, at det sidste ganske var det førstes Opfyldelse. At Jesus havde propheteret saa underfuldt om sig, kjendt sig selv saa fuldkomment og vidnet saa uendelig megetsigende om sig og sit Værk, det har sidenefter forvisset dem for stedse.

23. Endnu mange Tegn gjorde Jesus uopfordret i Jerusalem, og Mange troede derefter ogsaa, at Han var Messias; men denne deres Overbeviisning var dog endnu ikke at forlade sig paa; den var endnu en blot ydre, uden Omvendelse og sædelig Grund. 24. Derfor behandlede Jesus dem ogsaa med Tilbageholdenhed: ind i den Hemmelighed, som gjør salig, lod Han dem ikke skue, fordi de dertil endnu manglede Øine. 25. Men hvorledes det stod til med dem, det vidste Han, uden at spørge Andre tilraads; thi den hele Menneskehed laa aaben og gjennemsigtig for Ham, fordi Han var høit ophøiet over Alle.

Bøn. O Herre Jesu, du hellige Kjærlighed, som tragter efter at rense alle Mennesker og trykke dem i din Favn, giv os en ydmyg Aand, saa vi lade vort syndige Væsen blive aabenbaret, klargjort og straffet af Dig, paa det at vi ogsaa maae finde vor Glæde i Dig og evig hænge fast ved Dig. Amen.

Det tredie Kapitel.

I Nikodemus see vi et Exempel paa, hvorledes et Menneske og det en Fornem af det Slags Jøder, som

er beskrevet i Slutningen af forrige Kapitel, af den Helligaand føres til Jesum og nu af Herren modtager større Klarhed angaaende det ene Fornødne. Hvad han taler, røber Mangel paa Indsigt, og hvad han gjør, Mangel paa Evne, og fuldt er det af Modsigelse med sig selv. Christus alene giver vor Sjæl Eenhed, Klarhed og Liv.

1. Nikodemus, hørende til Pharisæernes Sekt, som i den Formening, paa det Troeste at fastholde Guds Ord, dog stod sammes Forstaaelse fjernest paa Grund af sin Hoffærdighed og Egenretfærdighed, — dertil en Øverste, d. e. et Medlem af det høie Raad, kom, da Jesus i Paasken var i Jerusalem, om Natten til Ham; thi om Dagen vovede han ikke at lade sig see som En, der spurgte Jesum tilraads. Han sagde til Ham: Mester, vi (d. e. jeg og mange Andre) vide, at Du er en Lærer, kommen fra Gud; Gud selv vil sikkerlig gjennem Dig give os en Underviisning om sit Rige; thi Ingen kan gjøre de Tegn, som Du gjør, uden Gud er med ham . . . Nikodemus mener, at man allerede maatte tilstaae for sig selv, at Jesus var en ret Lærer fra Gud, og han vilde derfor gjerne af Jesu erfare noget Sikkert angaaende Guds Riges Væsen og Fremtræden. Jesus vil ogsaa først være erkjendt af sine Tegn, af sine, den almægtige Kjærligheds og Barmhjertigheds, Gjerninger, og endnu lige for sin Lidelse beraaber Han sig ligeoverfor sine fortroligste Disciple paa sine Gjerninger, ja endnu den Dag idag maae vi stedse igjen styrke vor Tro ved Henblikket paa Christi Kirke som Summen af alle Hans

Undergjerninger. Dog hvor besynderligt! den samme Nikodemus, som saa trøstig sagde: vi vide forvist, at Du er stadfæstet af Gud, kom om Natten til Jesum og skammede sig ved sin Viden. Saaledes var det endnu kun en svag Dæmring af Lyset, der ikke formaaede at overvinde Verden; dog var den allerede virket af Guds Aand, og, fordi han lydig mod denne gik til Jesum, saa førtes han ogsaa videre fremad.

3. Jesus ledede ham strax til det Punkt, som han meest havde nødig at erkjende, nemlig at Guds Rige ikke er nogen udvortes Ting, intet verdsligt Kongerige med alskens kjødelig Lyst, hvori Pharisæerne haabede Lønnen for deres hoffærdige Egenvirken. Sandelig, sandelig siger jeg dig, derfor er Jeg dig Borgen, dette bevidner Jeg som min inderste Mening (og Jeg er selv Sandheden): Uden at Nogen bliver født paany og det herovenfra, kan han ikke see Guds Rige. Guds Rige er altsaa intet kjødeligt eller sandseligt, men et himmelsk, her endnu ikke aabenbarende sin Herlighed, og for blot at have en Fornemmelse, end sige en sand Nydelse deraf, maa man have en himmelsk Sands derfor. Men den have vi saa lidet som naturlige Mennesker, at vi herovenfra først maae blive til ganske andre, forat indtræde i Guds Rige. Dette skeer nu vistnok tillige i Gudsriget: det forbereder os for sig selv; i det modnes vi netop for det selv; men den, som spørger efter Guds Rige ligesom Nikodemus, maa først erfare sin fuldstændige Udygtighed til de guddommelige Ting og høre paa, at der siges til ham: Du vil vide Besked om Guds Rige, kan du da ogsaa forstaae Noget

deraf? Det er Intet af alt det, som du hidtil har formaaet at tænke eller stræbe efter; det er noget meget Høiere. Saaledes støder Jesus først den fornemme Spørger for Hovedet, og det er den Maade, hvorpaa den høieste Kjærlighed og Viisdom alene kan antage sig os.

4. Nikodemus mener: Hvorledes kan dog det skee? Er det paa naturlig Maade ikke muligt at fødes endnu engang, naar Nogen er født med Lyde, hvorledes skal man da paa aandelig Maade modtage en ganske anden og høiere Tilværelse? endnu dertil jeg gamle Mand? Og skulde min hidtidige Tænken og Stræben da være saa aldeles Intet? Jesus bliver ubevægelig ved sit Udsagn:

5. Mennesket maa fødes paany og det af Vand og Aand, ellers kan han ikke indkomme i Guds Rige. Guds Herlighed kan kun nydes af guddommelige Væsener; men guddommelige (2 Petr. 1, 4.) blive vi kun ved Guds Aand. Ligesom nu Aanden i Begyndelsen svævede over Vandene og dannede Alt efter Guds Ord, saaledes maa det i Synden fordærvede Menneske gaae tilbage lige til sin første Begyndelse og slaae en Streg over Alt, hvad han hidtil har levet for — og nu betjener Aanden sig atter af Vandet i vor Daab som et himmelsk befrugtende Vand, hvori vor Sjæl hviler, og hvoraf den fremvoxer til høiere Liv. Vort gamle Menneske maa ligesom ganske opløses til Vand, over hvilket da Guds Aand nyskabende svæver: da gaaer først Guds Rige op for os. Ligeartet kan jo kun fødes af Ligeartet.

6. Kjød føder igjen Kjød og kan ikke frembringe noget Høiere med al sin Klogt — men hvad som er født af Aanden, er Aand: derfor maa vort ganske Liv

være født af Aanden, forat fornemme og nyde, hvad der hører Aanden til, nemlig Guds Rige, ligesom En kun da kan glæde sig i Musik, naar musikalsk Sands er ham selv medfødt. Vor Christendom maa ikke være noget Tillært eller Sammenslikket, men noget Heelt, Levende og Født. Forundre dig ikke, at jeg sagde 7. til dig: det bør Eder at fødes paany, bekymre dig ikke om, hvorledes det kan være muligt og hvorledes det skal gaae til. Det virkes Alt herovenfra. Vinden i Naturen blæser, hvor den vil (eller — 8. hvad Ordene i Grundtexten tillige indeholde: Guds Aand eller Aande blæser, hvor den vil). Den guddommelige Livsaande udretter det, og den er utvivlsom og gjør sig ogsaa bemærkelig: du hører dens Susen, den Kjendsgjerning, at den virkende er tilstede, lader sig ikke benegte; men du veed ikke, hvorfra den kommer, og hvor den farer hen: at overskue, hvorhen og hvorfra, er ikke muligt — saaledes er det med hver den, som er født af Aanden. Aanden virker det hos Menneskene, og at den gjør det, er ganske utvivlsomt for den, som erfarer det; ikke destomindre er Aanden og dens Virken hævet over Menneskenes Forstand og Begriben. De, som ere fødte af den, maae følgelig erkjendes som Guds Undere; men de begribe heller aldrig her ganske — og allermindst i Forveien, hvad Guds Aand gjorde med dem. Man maa imidlertid lade Ham raade med sig, man maa lade sig føde paany af Ham; da først forstaaer og modtager man med det samme Guds Rige. En Pharisæer kan ikke forstaae det; men derfor behøver han just ikke heller at

forblive Pharisæer. Den Helligaand er jo villig for
9. os Alle. Nikodemus spørger paany: Hvorledes kan dette skee? hvorledes skal jeg da naae frem til saadanne høiere Livssphærer, hvor Guds Aand er den levende Grund til al Tænken og Villen? hvorledes skal jeg indkomme i en saadan himmelsk Verden?

10. Jesus siger: Er du en Israels Lærer og veed ikke dette? dette, som dog er den første Grundsætning for Sjæleplejen? Hvorledes kan en Saadan rettelig vogte Guds Folk, som endnu ingen rigtig Forestilling har om Gudsriget og maa udgive det for Guds Rige, som naturlig Menneskeforstand selv i Forfængelighed har udtænkt sig og digtet? Veed du endnu ikke den inderste Hemmelighed ved Israel, hvorved Israel alene er Israel? og du vil være en Lærer i Israel? Men den inderste Hemmelighed er Messias, Gudmennesket, og om denne kommer nu Herren til at tale. Du vil vide Noget om Guds Rige? Saa udvortes gaaer det ikke an: Aanden maa dertil først have født dig paany, saa at du befinder dig, spørger og hører i en ganske anden Sphære. — Men hvorledes skal jeg komme dertil? — Nu, din Frelser staaer for dig, som vil tage dig ved Haanden, Gudmennesket ifører dig Aanden, — maatte du blot vide, at lade Ham i Sandhed være din
11. Lærer. Sandelig, sandelig siger jeg dig, det er mit høitidelige Vidnesbyrd, som du maa lade virke paa din Sjæl: Vi tale det, vi vide, og vidne det, vi have seet: Jeg er ikke ved menneskelige Slutninger kommen efter Kundskaben om Guds Rige; men det er mig umiddelbart bekjendt, det er mit Rige, hvori

Jeg er hjemme og Herre, og jeg staaer her ved din Side, beredt til at iføre dig Aanden — og I annamme ikke vort Vidnesbyrd; det er saaledes Eders Art, omendskjønt I kun kunne lære at kjende og komme i Besiddelse af Guds Rige ved dens Vidnesbyrd, som selv behersker det og bærer det i sig. Ak ja desværre, det er saa vor Art — men Christus er kommen til Verden for endnu at føre saadanne Mennesker ved Troen til Salighed. Troe I ikke, dersom Jeg siger Eder 12. de jordiske Ting, saadanne, som Gjenfødelsen er, der maa gaae for sig paa Jorden i Eder Mennesker selv, hvorledes skulde I troe, om jeg sagde Eder de himmelske, hvilke alene maae fuldbringes for Eder og over Eder. Disse himmelske Ting maae være og forblive ganske utrolige for den, som ikke medgiver Nødvendigheden af sin Gjenfødelse og Fornyelse og ikke taknemmelig aabner sit Hjerte for Aandens Væsen. — Og Ingen farer op til Himmelen for selvstændig 13. at udforske de himmelske Ting, uden den, som foer ned af Himmelen, nemlig den forjættede Menneskens Søn, som tillige stedse er i Himmelen. Menneskens Søn er Herren af Himmelen; Han gaaer ogsaa fra Begyndelsen af sin Tilværelse som Menneske stedse til Himmelen, — ikke destomindre er Han ogsaa vedvarende i Himmelen; thi Han alene gjør Alt, hvad der kaldes Himmel, til Himmel. Han er jo sand evig Gud og tillige sandt Menneske, som stiger opad til Guddommens fulde Herlighed og tillige trods al Fornedrelse dog bestandig har og beholder i sig al Magt og Ære. Denne maa give os al Sandhed, og

uden fra Ham, som selv er al Sandhed, kan man Intet have. Det er Christi himmelske Høihed. Men hos Ham er ogsaa himmelsk Fornedrelse, forat Han kan føre os Mennesker i Aanden og bestandig fylde os med Aand. Saaledes har Han gjort det muligt, at Han
14. ganske kunde meddele sig til os Syndere. Ligesom nemlig Moses ophøiede Slangen i Ørkenen, saa bør det Menneskens Søn at ophøies, forat Han nemlig, hængende der som Syndens og Straffens Billede, kan befrie dem, som beskue Ham, fra Døden —
15. Christus siger, paa det at hver den, som troer paa Ham som paa Den, der er saaledes ophøiet til vor Frelse, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv. Det er den anden af de himmelske Ting: Christi Forsoningsdød og den Retfærdighed og det Liv, som tilflyde os ved Troen paa samme. Saadan Retfærdighed og saadant Liv, bragte for Lyset af Gud i vor Menneskenatur, ere høit over vor Forstand og annammes alene ved Troen. Spørger du efter Guds Rige? Det er Aandens Rige. Spørger du efter Aanden og dens Fylde og Magt: den kommer til os fra den Guds Israel, Messias, Gudmennesket, og Han hænger for den hele Menneskehed, bærende dens Billede og i dette Billede dødet for os paa Korset: fra Denne tilstrømmer os al Aandens Fylde gjennem Hans Kjød og Blod. Han er en Saadan, saa aandelig, saa guddommelig, at Han ved Troen kan optages og skal ogsaa optages i os, og den, som har Ham, er evig hjulpen, han er fuld af al Guds og Aandens Fylde. I Troen paa Gudmennesket er al vor Længsel efter Guds Rige op-

fyldt. — Og at Han skal være os dette, dertil har den evige Fader givet og sendt os Ham: og Menneskens Søn, Han er Guds Søn, Han er Gudmenneske, og i Ham har man Faderen. Saaledes erkjender og har man Guds Rige, naar man, ret erkjendende sig selv, ved Aanden født paany af Sønnen, nu kjender Gud som Kjærligheden. Jesus siger: at jeg skal være Eder en Saadan, som indfører Eder i Aandens og Livets Rige, dertil har netop Gud sendt mig. Nikodemus skal see, hvad for en Lærer fra Gud han har for sig. Gud vil ved min, Menneskesønnens, guddommelige Ophøielse i Himmelen saavel som ved den samme forudgaaende smertelige Ophøielse paa Korset paa Jorden intet Andet, end at der skal blive tilbudt og tildeelt Menneskene ved Troen paa mig det evige Liv. Thi 16. saa har Gud i forekommende barmhjertig Kjærlighed elsket den ganske Menneske-Verden, at Han har hen-givet til forsonende Midler sin Søn den eenbaarne (der ogsaa er Menneskens Søn), paa det at hver den, som nu troer paa Ham og saaledes i sit Hjerte antager Ham som sin Frelser, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv. Sønnen har jo det evige Livs hele Fylde og er selv Livet, — den Herre, som er Aanden — hvorledes kunde da Nogen være fortabt, som har Sønnen selv? — Saadanne Naadestanker har Gud; thi Gud har ikke sendt sin Søn 17. til Verden, forat Han, i prægtig og vældig Aabenbarelse efter Pharisæernes uvittige Mening, stillende sig ligeoverfor Verden, skal dømme Verden, men saaledes er Han kommen, at Verden skal blive frelst

ved Ham: saa maa Han da hengive sig for Verden, blive fattig og lade sig foragte og derefter ogsaa under-
18. fuldt meddele sig til den. — Gud vil med Sendelsen af sin Søn kun Verdens Bedste, og hvo som troer paa Ham og saaledes, med Taknemmelighed førende sig Hans Fornedrelse til Nytte, antager Ham, dømmes ikke, men har grebet den tilbudne saliggjørende Guds Naade; men hvo som ikke troer, er allerede dømt, han forbliver for det Første under den Dom, hvorunder han som naturligt i Synden født og stedse i Forfængelighed levende Menneske allerede befandt sig, og har endnu dertil tilbagestødt Guds Naadehaand i Christo. Herren siger: thi han har ikke troet paa Guds eenbaarne Søns Navn, da denne i guddommelig Kjærlighed tilbød sig for ham til Forsoner og Frelser. Paa en Saadan er endog Guds uendelige Kjærlighed spildt og falden ud til den yderste og allerværste Dom. Det maa kaldes en vældig Bodsprædiken om den gamle Adam for den Mand, som saa halvhjertet kun indfinder
19. sig i Mørket. Men denne er Dommen, nemlig den fuldendte, som tildømmer Menneskene evig Fordømmelse, at Lyset, alt Livs Grund og Syndernes Frelse, er kommen til Verden, forat frelse den fra Døden, og Menneskene, det store Fleertal af dem, elskede mere Mørket end Lyset, om de ogsaa ofte en Tid lang i det Første fandt Behag deri. Summen af deres Liv er i Almindelighed den, at tilsidst Mørket og deres Fam-lenomkring i egne Tanker og Indbildninger i Virkeligheden behagede dem bedre end det klart og frydefuldt lysende Evangelium. — Og hvorfor det? Herren siger:

thi deres Gjerninger vare onde, og efter sine Gjerninger, hvilke de fremfor Alt ville have erkjendt for gode, indrette de fordetmeste sin Tro og sin Lære; derefter, som efter et færdigt Mønster (fait accompli), ville de tilskjære Guds Ord. Hver den, som ligeoverfor Christo vil forbeholde sit naturlige Liv Noget, han hader allerede i dette Stykke Lyset og elsker Mørket. Hver, 20. som gjør Ondt, Gud mishageligt, hader Lyset, han kan ikke andet og har allerede før hadet det, og kommer ikke til Lyset, forat han ikke skal blive belyst efter sit ugudelige Væsen: at altsaa hans Gjerninger ikke skulle overbevises ham. I Christo ere jo alle onde Gjerninger overbeviste; thi i Ham gjælder blot Gjenfødelse og ny Skabning. Han tog vore Synder paa sig og led Dødskval derfor; saaledes blev Han os først Tilflugt og Livskilde i dette Livs Ørken, Virkeliggjørelsen af Historien om Kobberslangen, og at Han gjorde alt dette af Kjærlighed, det har nu gjort vort gamle naturlige Væsen saa meget mere fordømmeligt, naar man kan vedblive at leve deri. Derfor hade ogsaa alle Syndens Tjenere Evangeliet. Men hvo 21. som udøver Sandheden, er opfyldt af den i sin Sjæl, saa at han, følende dens Guddommelighed, af ganske Hjerte eftertragter den, kommer med Glæde til Lyset, der nu skinner i Christo, som til sin Livskilde, at hans Gjerninger maae blive aabenbarede med deres inderste Drift og Mening; thi de ere gjorte i Gud. Dette har ikke den Mening, som om en Saadan skulde ønske i nogen Henseende at vise sig selv frem, eller som om hans Gjerninger vare fuldkomne;

men tvertimod, hans Indre er lutter Attraa efter Guds evige Naadeslys, — derhen driver Sandhedens Aand ham, og deraf øser han gjerne bestandig Mere. Og idet han er saaledes skikket, troer han; thi at troe er stedse at tage hos Gud, hvad Gud har givet i Christo. Altsaa kan Ingen troe, som ikke føler det Utilfredsstillende ved sin Gjerning og derved hendrages til den evige Sandheds og Kjærligheds Kilde. Den Troende lever af Gud og virker af Ham; men han kan endnu aldrig saaledes udrette det, som han ønskede; hans Gjerninger behage ham endnu aldrig, derfor lader han dem først ret forklare af den evige Kjærlighed, det evige Lys, hvoraf de ere flydte, fordømmende, hvad der er af hans Eget deri, og givende Gud Æren for den Grund, som er i dem. —

22-36. Til det Vidnesbyrd, som Herren gav Nikodemus om sig selv, føier nu Evangelisten endnu det tydeligste Vidnesbyrd af Johannes den Døber, hvoraf vi see, at den Helligaand allerede dengang paa det Klareste i Døberen havde bevidnet Jesum.

Jesus kom med sine Disciple til Judæa og døbte 22. der ved dem, ligesom til samme Tid Johannes endnu døbte i Ænon ved Salim i en vandrig Egn. I det udvortes Dagværk lignede efter dette Jesus og Johannes ganske hinanden: begge uddeelte Ord og Sakrament; dog var Johannes kun derved en ret Sjælehyrde, at han erkjendte Jesum som den Person, i hvem al Frelse har sin Grund, medens hans egen Person gjør Alt blot paa Embedsvegne, og det i Kraft af det Embede, hvori Christus selv er Personen, hvo der saa end bærer det.

Da Johannes paa den Tid endnu var fri, saa kom endnu Mange til hans Daab. Men hans Disciple kom i Ordskifte angaaende hans Daab med andre Jøder, hvilke sandsynligviis især berømmede Jesu Daab, og derfor beklagede hine sig for sin Mester Johannes; Han, hvem 26. du med anerkjendende Kjærlighed gav et saa stort Vidnesbyrd hiinsides Jordan (se 26—34), se, hvad gjør han nu? — Han døber selv, danner en særegen Discipelkreds, og Alle komme til Ham; saaledes vil din Anseelse i høieste Grad lide ved denne, som du selv først har hævet. Ak, det gaaer desværre kun altfor tungt dermed, at Alle komme til Denne! Og Johannesdisciplene nærede ogsaa af den Grund en meget daarlig Frygt, naar de meente, at Johannes skulde komme til at lide ved Jesum. Nei, Jesus er tvertimod alle sande Propheters og Helliges Smykke og eneste Herlighed: og ve den, som vilde være Noget uden Jesum, ved Siden af Ham eller endog i Modsætning til Ham!

Johannes beroligede sine Disciples frygtsomme 27. Hjerter og gav dem at forstaae, hvad han holdt sig og hvad han holdt Jesum for. Fremfor Alt staaer det fast: Et Menneske kan slet Intet tage, uden det bliver givet ham af Himmelen. Gud regjerer fraoven i alle Ting, og vi smaae Mennesker behøve slet ikke at ængste os saa meget for, at Himmel og Jord ikke kunne bestaae uden at støttes af os: Alt vil gaae sin af Gud forordnede Gang, og vi ville ogsaa for vor Deel have Glæde deraf, naar vi i Ydmyghed erkjende og opfylde vort Kald. Saaledes har endog Jesus ikke kunnet tilegne sig Noget; men hvad Han var, det kund-

gjorde Han, og Johannes kan paa sin Side hverken gjøre sig til noget Høiere, end han er, ei heller kan han tabe Noget ved Andre. Johannes siger til sine
28. Disciple: I ere selv mine Vidner, at jeg sagde: jeg er ikke selv personlig Christus, men at jeg er udsendt kun som et Vidne og en Tjener for Ham; hvor kunne I saa forlange af mig, at jeg skal handle, som om jeg var Christus selv? Jeg behøver ikke at gribe til Forsvar for min Person; men den er Alt, hvad den er, alene ved Christum. Men ofte ivre uforstandige og hoffærdige Disciple under Ydmyghedens Skin mere for deres Mesteres Anseelse, end disse holde paa sig selv, og saaledes fordreie hine Sandheden til Løgn og skjænde kun sine Mestere, forsaavidt det staaer til dem.

29. Den, som haver Bruden, er Brudgommen: kun Den altsaa, for hvem den nye Menneskehed er til, og det er Den, som evig kan berige Menneskeheden med sit Huses Fylde og saliggjøre den. For en Saadan kunde og vilde Johannes aldrig udgive sig; han vil kun være en Brudgommens Ven, lig alle Propheter og Apostle. Men Brudgommens Ven, som staaer og hører ham, glæder sig meget over Brudgommens Røst, naar han tør høre med paa dennes Kjærlighedstale. Derfor er denne min Glæde fuldkommen: jeg fornemmer allerede af alt det, som jeg hører om Jesu, Klangen af Brudgommens Røst, som nu beiler til sin Brud, for derefter at hente hende hjem til evig Fryd og Herlighed. Og kun Brudgommens Venner kjende Ham paa Hans Røst, men de ogsaa alle. —

Ham bør at voxe, men mig at forringes, 30. det er Guds herlige Orden, der i høieste Maade fryder mig. Hvor skulde jeg ville beholde Nogetsomhelst for mig. Nei, Alt faaer først derved sin Skjønhed, at det tjener Ham, og at Han overstraaler det. Derfor er Hans Væxt min Glæde, og Hans fulde Triumph al min Salighed. Den, som kommer ovenfra, er 31. over Alle og overgaaer alle Propheter: at vige for Ham, at Han maa have desto mere Ære, er altsaa ingen Nedværdigelse af sig selv, men Glæde og Ære. — Den, som er af Jorden, som vi syndige Mennesker jo alle ere jordisk fødte af jordiske Forældre, er ogsaa heeltigjennem af Jorden, i al sin Tænken og Handlen, og taler af Jorden, om han ogsaa vil tale nok saa fornuftig. Fra Jorden til Jorden gaaer det naturlige Menneskes hele Virken. Men den, som kommer af Himmelen, er over Alle, ogsaa over alle sande Propheter, hvilke kun kunde tale af Hans Fylde. Og 32. det, som Han, denne fra Himlen Komne, haver seet og hørt — thi i Himlen er Han fra Evighed af tilhuse, og al Himmelens Viisdom, Kræfter og Skatte ere beroende i Ham selv —, vidner Han, idet Han prædiker, og Ingen annammer Hans Vidnesbyrd, naar Han aabenbarer os sit evige Væsen og sin Kjærlighed til os. Ingen? Have ikke Disciplene og saa mange Christne, og har ikke Johannes selv annammet det? O jo! Jesu Vidnesbyrd har vel beredt sig en Plads; men ogsaa Johannes vidste saa godt som alle sande Christne, at man ikke af egen Fornuft eller Kraft kan troe paa Christum, men at det naturlige Menneske

først og som saadant kun forsmaaer Jesu Vidnesbyrd. Derfor har ogsaa Johannes engang vaklet, og det er
33. gaaet alle Apostle ligedan. Men den, som annammer Hans Vidnesbyrd, har beseglet, at Gud er sanddru; thi i Christi Vidnesbyrd finder han Stadfæstelsen og Opfyldelsen af al sand Forudsigelse og al Menneskehjertets Længsel, som Gud har indgivet, og herpaa er et saadant Menneske selv en ny levende Bekræftelse, ligesom et nyt Segl, og hvad han taler, be-
34. vidner Alt Guds Kjærligheds Trofasthed. — Thi den, som Gud udsendte, at Han skulde være Menneskehedens Lys og Hjælp, taler Guds Ord, Han er jo Guds levende Budskab til os; thi Gud giver Ham Aanden uden Maal og Deling, saa at Mennesket Jesus, Guds Ord og Budskab til os, har al Aandens Fylde, hvilken i Ham er bleven den hele Menneskehed til Deel. I Jesu har Aanden intet Maal, men i os finder den et Maal efter den større eller mindre Tro.
35. Faderen elsker Sønnen som Hans evige Afbillede og den fuldkomne, værdige Gjenstand for Hans Kjærlighed og har givet alle Ting i Hans Haand; men har Han Alt, saa maa Han have det derved, at Han har Guds Aand fuldelig uden Maal; thi i Aanden er alt Herredømme. — Men alt dette er Ham givet
36. os til Bedste: Hvo som troer paa Sønnen, troer paa denne Fylde af Guds Kjærlighed til os i Christo og nærer sig deraf, han har et evigt Liv; thi at nyde Guds Kjærlighed uden Forhindring, det er det evige Liv, Livet med al Fylde og med al Salighed. Derimod hvo som ikke troer Sønnen, da Han dog til vor

Frelse er os given og aabenbaret i lutter Kjærlighed, skal ikke see Livet og erfare, hvad det er; men Guds Vrede bliver over ham. Den, som ikke engang kan troe paa Guds Kjærlighed i Hans Søn, saaat han sænker sig ganske ned i denne og af den alene søger Næring for sin Sjæl, han bliver i sin naturlige Tilstand, fjern fra Gud og Gud fiendtlig modsat. Hvorledes kan Gud komme os endnu huldsaligere imode end i sin Søn, i vor egen Menneskenatur? Den, som heller ikke saaledes har Lyst til at høre Noget om Gud, han vil ikke have Guds Kjærlighed, og ikke at ville have den, det er den evige Dom.

Bøn. Barmhjertige, evige Gud! Fyld Du vore Hjerter med bestandig Tak til Dig derfor, at Du til vor Frelse har fornedret din eenbaarne Søn og iklædt Ham vort Kjød og i Ham har forlenet os Adgang til det evige Liv: hjælp os ogsaa til bestandig at øse af Hans Fylde, at vi under Hans Banner maae behage Dig. Hør os formedelst den samme Jesum Christum! Amen.

Det fjerde Kapitel.

Herren har vel budet sine Disciple ved deres første Udsendelse: Gaaer ikke ind i nogen de Samaritaners Stad (Matth. 10, 5), og Han har heller ikke selv for længere Tid draget omkring iblandt dem, fordi Hans Embede i Hans Levetid paa Jorden henviste Ham til de fortabte Faar af Israels Huus; ikke destomindre har Han dog i Kjærlighed antaget sig Alle, der kom til Ham, — ja vi have i den samaritanske Kvinde ved

4*

Jakobsbrønden et Exempel paa, hvorledes Herren paa den meest uhindrede og overflødige Maade bliver aabenbar for mange Sjæle, som først syntes at staae Ham saa fjernt, medens Han pleiede at føre mange af sine Disciple meget langsommere fra Trin til Trin. Samaritanerne antoge Naaden paa en langt mere afgjort Maade end Jøderne i Jerusalem, og dermed afgive de en Forudsigelse om disses Forkastelse og Hedningernes Antagelse.

1:6. Evangelisten fortæller os først, at Jesus paa Grund af Pharisæernes Had igjen forlod Judæa. Johannes den Døber havde allerede meget opirret dem ved sit Held; saa bleve de end mere forbittrede over, at Jesus ved sin Lære og ved sin Daab, hvilken Han fra Begyndelsen af lod udføre gjennem sine Disciple som sine Redskaber, vandt et endnu større Tilhæng. De vilde alene være store og betyde Noget i Israel. Jesu Værk var endnu ikke fuldendt; derfor undveg Han dem for denne Gang: Han gav dem her Rum, for deels at paabegynde, deels at fortsætte sin Gjerning i andre Landskaber. Og det hører ogsaa med til Hans Fornedrelse, at Han saaledes giver Rum og lader Tid til, at Alt i Stilhed kan bestemme sig og vinde Skikkelse. Deri skulle ogsaa vi efterligne Ham og med Viisdom holde os indenfor
3. vort Kald. — Jesus valgte nu den korteste Vei til Galilæa, nemlig gjennem Samaria, hvilket Landskab Jøderne ellers ikke gjerne bereiste, fordi Samaritanerne vare deres kjødelige Iver meget forhadt. Herren vilde dog heller ikke gaae af Veien for disse Folk. — Saa
5. kom Han til Egnen om Staden Sichar (fordum Sichem),

mellem Ebal og Garizim, nær ved det Stykke Land, som Jakob ved sin Død testamenterede Joseph forlods fremfor hans Brødre. I Byens Nærhed var ogsaa den Jakobsbrønd, som man endnu den Dag idag kjender; ved denne satte Jesus sig, træt af Vandringen i Middagsheden. Han har hengivet og fornedret sig til ogsaa at blive mat og træt for vor Skyld. Da kom en samaritansk 7. Kvinde, for at drage Vand op. Jesus beder hende at give Ham at drikke, hvori heller ikke laa noget Paafaldende, eftersom Hans Disciple, som ellers betjente Ham, vare gangne til Staden, forat kjøbe Mad.

Kvinden lod noget forundret over, at en Jøde vilde 9. modtage en Tjeneste af hende, da hun dog ellers kun havde mødt Foragt hos Jøderne. Af hendes Ord mærker man, at hun bærer paa en gammel Fornærmelse. Men Jesus er kommen, for i sig at forene alt det Adskilte; derfor nedlader Han sig ogsaa i Kjærlighed til denne Sjæl og betager hende for stedse hendes Uvillie. Han siger: Dersom du erkjendte, hvad Gud idag har 10. skjænket dig i dette Møde med Mig, og hvo Jeg er, som begjærer denne Tjeneste af dig, da vilde du ikke alene ikke forundre dig over, at Jeg nærmer Mig til dig, men endog ønske dig en endnu meget inderligere Forbindelse med Mig, du vilde nemlig bede Mig om levende Vand. — Kvinden bliver opmærksom, men 11. veed ikke at bringe noget Rigtigt ud af Jesu Ord; thi paa sandselig Maade lode de sig dog ikke forstaae. — Fra Brøndens dybeste Grund vil du jo dog ikke kunne give mig Noget, da du jo ikke har noget Kar, hvormed du kan komme ned til den over hundrede Fod dybe

12. Vund — — Hvo er du da? skulde du være mere end „vor Fader Jakob?“ — af hvem og hvis Brønd Samaritanerne vare desto stoltere, jo mere de som et med Hedninger opblandet Folk af Jøderne holdtes borte fra Samfund med Israel. Hun siger: Jakob har nøiet sig med denne Brønd for sig og sit Huus, og dermed ere vi tilfredse: hvad mener du saa med endnu
13. bedre Vand? — Jesus svarede: Jeg forstaaer ved levende Vand ikke naturligt, efter hvis Nydelse man stedse igjen bliver tørstig; Jeg har et overnaturligt Vand at give,
14. og hvo som drikker af det og villig optager det i sig, skal til evig Tid ikke tørste; men det Vand, som Jeg skjænker, bliver i en saadan Sjæl, hvori det er optaget, selv igjen en sprudlende Kilde, som opvælder til et evigt Liv og dermed inddrager Sjælen i Gud. Saadant forjætter Jesus dem, som i Sandhed, d. e. paa en levende Maade, annamme Hans Ord.
15. Kvinden blander endnu stedse Sandseligt ind i det Aandelige og siger: Saadant Vand vilde jeg gjerne have, som stillede min Tørst for bestandig og fritog mig for den møisomme Gang hid forat drage Vand op.
16. Da veed Herren at komme ind paa hende fra en anden Side, idet Han byder hende at kalde sin Mand. Hun siger, at hun ingen Mand har; men Jesus afdækker for hende hendes hele Liv, idet Han siger: Fem Mænd har du havt, og den, som du nu har, lever du med i aabenbar Vanære. Hvor forunderligt, at Herren tiltalte et saadant Væsen, hvis Selskab alle anstændige Folk maatte skye!
19. Forbauset udraaber Kvinden: Herre! jeg seer,

at Du er en Prophet; Gud taler uden Tvivl gjennem Dig, siden Du saaledes har rammet mit hele Liv. — Men forat komme bort fra denne Gjenstand, som beskjæmmede hende, siger hun: Vore Fædre have fra gammel Tid af tilbedet paa dette Bjerg (Garizim), og I sige, at i Jerusalem er det Sted, hvor man bør tilbede (men i de forskjellige Steder udprægede sig tillige en meget forskjellig Lære), — hvem af begge have nu Ret? Du vil uden Tvivl kunne sige det. Jesus svarer: Kvinde, tro mig, at den Time kommer, da I hverken paa dette Bjerg, ei heller i Jerusalem skulle tilbede Faderen, begge Maader vil det snart være forbi med; Gud vil træde nærmere og meddele sig paa en inderligere Maade, end det kunde skee ved Hans hemmelighedsfulde Boen i Templet. Dog er det ikke lige godt, hvorhen man holder sig: I tilbede det, som I ikke kjende, Eders Erkjendelse er vildfarende; vi tilbede det, som vi kjende; thi Saliggjørelsen kommer fra Joderne. Gud har givet Joderne dette; derfor have de i Sagen selv Ret i Striden med Eder. Det er Israel givet, at kjende Den, hvem al Verden gjør Tjeneste uden Forstand. Men i Jodefolket fandtes rigtignok, naar man saa paa de Enkelte, kun faa sande Joder d. e. saadanne, som tilbade, hvad de kjendte, ja de Bedste, saasom Disciplene, stode først i Begreb med at lære det; ikke destomindre taler Herren saa Stort om Joderne, fordi Gud har givet dem det saaledes, at de idetmindste skulde have det. Dette hindrer Ham dog ikke fra at tale med den meest nedladende Venlighed

20. 21. 22.

til den samaritanske Kvinde, der er villig til at tilhøre Ham; thi selv de Fjerneste skulle blive de Allernærmeste.
23. Men den Time kommer og er nu allerede i Anbrud, da de sande Tilbedere skulle tilbede Faderen i Aand og Sandhed, ikke med udvortes Ceremonier og Hengang til bestemte Steder, i den Mening, at Gud alene der er tilstede; — thi og Faderen søger Saadanne, som saaledes tilbede Ham, fordi Hans faderlige Hjerte kun tilfredsstilles ved den barnligste Inderlighed, som bestandig holder sig nær til Ham og paa alle Steder er opfyldt af Ham. — Gud
24. er en Aand, og de Ham tilbede, bør det at tilbede i Aand og Sandhed, da først er det fuld Tilbedelse, d. e. da først skjænker Gud sig selv som Gave til de Bedendes Hjerter. I Aand og Sandhed kan man saaledes kun bede i Christo, naar Han er forklaret for Hjertet, og man ved Hans Naade er forsonet med Gud og i al Bøn kun begjærer Gud selv som det høieste Gode.

Kvinden bliver stedse mere andægtig, idet saadanne herlige Ting forkyndes hende, og siger: Ja, naar Messias (den Salvede), paa hvem ogsaa vi haabe, kommer, saa vil vel Han kundgjøre og indrette saadan ophøiet, aandelig Gudstjeneste. I Ham haaber hun altsaa ogsaa Forsoning og Forening med Israel. —
26. Jesus siger: Jeg er Messias, som taler med dig: hermed har jeg da forkyndt dig det. Hvor forunderligt? For denne uværdige Kvinde udtaler Herren hurtigt den høieste Hemmelighed, hvilken Han først efterhaanden gjorde klar for saa mange Disciple. Vandrer Han end igjennem Samaria kun som en Pilegrim, saa

nedlægger Han dog ogsaa der i Forbigaaende Skatten til Salighed for Alle og det i denne Kvindes Hjerte, i hvilket Han strax beviser sig som en sprudlende Livskilde, saa at hun, ladende sit Vandkar staae, iler til Staden, for frydefuld at meddele sin Opdagelse.

Imidlertid vare nu ogsaa Disciplene komne tilbage 27:30 og befandt sig i stille Forundring over at see sin Mester ved Brønden tale med en Kvinde, hvilket gjaldt for ganske upassende for fornemme Personer og hos Jøderne stillede enhver agtbar Mand i et fordægtigt Lys. Medens nu Kvinden henter sine Bekjendte, opfordrede Disciplene Herren til at æde, idet de for Øieblikket med Taushed forbigik den gaadefulde Underholdning. Men Han sagde: Jeg har just ikke nu saa megen Trang til 32. at spise; jeg føler mig nu ganske vederkvæget: Jeg har Mad at æde, den I ikke kjende, og af denne har jeg nu netop nydt og er bleven forfrisket. Der gives jo en høiere Spise, som vederkvæger Legeme og Sjæl, end den sædvanlige. Men hvad der bringer den meest forfriskende Glæde, nemlig at vinde Sjæle, det forstode Disciplene endnu lidet, fordi de selv endnu ikke ret vare vundne. Derfor sagde de: Mon Nogen har 33. bragt Ham Noget at æde før os?

Herren svarede derpaa: Min Mad, som skjænker 34. mig den dybeste og inderligste Vederkvægelse, er, at Jeg gjør Hans Villie, som Mig udsendte, og fuldkommer Hans Gjerning. Men Faderens Villie er det, at Sønnen forløser den fortabte Verden og Intet taber af det, som Faderen giver Ham, idet Han ved sin Aand hendrager til Sønnen. Heri havde

nu Jesus netop været virksom, og at Han kunde være det, glædede Ham saa meget, at Hans Hunger for-
35. svandt. — Videre sagde Herren: Sige I ikke: der ere endnu fire Maaneder til, saa kommer Høsten, for ved dette Ordsprog allerede under den i Vintertiden stedfindende møisomme Udsæd at trøste Eder med Indhøstningen og derved i Forveien at glæde og vederkvæge Eder? — Se, Jeg siger Eder: der foregaaer her Noget i det Aandelige, som forskaffer en endnu meget større Vederkvægelse; opløfter Eders Øine og seer Markerne, at de ere allerede (saa faa Øieblikke efter, at Jeg har prædiket for Kvinden) hvide til Høsten, idet nu mange Sjæle komme, forat spørge efter Guds Rige. Skulde en saa frugtbringende Følge
36. ikke være vederkvægende? — Hvo som høster, faaer Løn og samler Frugt til et evigt Liv; hans Løn er den, at han under stor Glæde indfører Sjælene i den evige Herlighed; paadet de skulle glæde sig tilhobe, baade den, som møisomt saaer, og den, som høster: saavel de, der, som Jeg hovedsagelig, have arbeidet før Eder, saa at I kunne have det, hvormed og hvorpaa I skulle arbeide, som ogsaa I selv, naar I efter Mig skulle give Gudsriget paa Jorden sin
37. fulde Skikkelse som et Bedehuus for alle Folk. Thi herudi er den Tale sand, at der er En, som saaer, og en Anden, som høster, En har Arbeidet, Christus har saaledes egentlig alt Arbeide, og de Andre, nemlig Hans Efterfølgere, komme stedse til Indhøstningen, da de ved Prædiken høste, hvad Han ved Lidelse i Gjerning har tilveiebragt.

38. Jeg haver udsendt Eder, at høste det, som I ikke arbeidede, I gjøre kun bagefter mit Arbeide og min Gjerning gjældende; Andre have saaledes arbeidet: Jeg fornemmelig og tillige Propheterne og Johannes den Døber, hvilke alle have overantvordet Apostlene det, som de igjen i Christo meddeelte alle Folk — og I ere indkomne i deres Arbeide, for seierrigt at fortfare, hvor de i stor Møie have ophørt. Alt dette overskuede Christus i Forveien paa det Klareste. Men det Samme gjælder i en vis Henseende endnu bestandig paa samme Maade, og vi skulle derfor i Ydmyghed og med Glæde anerkjende, hvad der før os er udrettet af Andre, uden hvilke vi Intet vare. Nu frydede Christus sig over sin begyndende Høst blandt Samaritanerne, af hvilken vederkvægende Glæde Disciplene dengang endnu Intet forstode. Men de skulde engang lære at forstaae den og da erkjende, at de havde sin store Forgjænger og Fyrste at takke for samme, Ham, der i Gjerning havde fuldbragt, hvad de gjennem Ordet seierrigt gjorde gjældende. 39. Imidlertid havde Kvinden allerede med sin Forkyndelse fundet Tiltro hos mange af sine Bekjendte. At Han havde afsløret hendes Liv for hende og dermed gjort det klart for hende selv, saa at hun nu betragtede det ganske anderledes end tilforn, nemlig som et hæsligt besmittet og skyldbetynget, — det har forvisset hende om, at Denne, der tillige havde tilbudt hende de høieste evige Goder, i Sandhed var Messias. Og hendes Tro har igjen virket Tro i de Andres Sjæle. 40. Disse bade nu selv Herren om at blive endnu en Stund hos dem, og Han dvælede der to Dage, idet Han aabnede og

meddeelte dem Himmelens Skatte og Hemmeligheder.
41. Denne Prædiken af Hans Ord var en saadan, at disse Første og endnu mange Flere bekjendte for Kvinden:
42. Vi troe ikke nu længere for din Tales Skyld, hvori du meddeelte os, hvor underfuld Han havde beviist sig for dig; vi troe nu af en ganske anden Aarsag; thi vi have selv hørt og vide, at denne er sandeligen den Verdens Frelser, Christus. De erkjendte altsaa, at denne i Fattigdom omdragende Jesus af Nazareth, som var vegen bort fra Jerusalem og Judæa for de fornemste Jøders Avind og Had, var den hellige Christus og al Verdens Frelser, og dette erkjendte de af, hvad Hans Ord udrettede paa deres Hjerter. I overvættes Grad gav Han dem Alt, hvad man kun kan vente af Sjælenes Frelser d. e. de bleve ved Hans Ord glade i og visse paa Gud og erkjendte, at de havde sin Forsoning i Ham. Deri vare de Forløbere for de utallige Hedningechristne, hvilke tilligemed dem kom Jøderne i Forkjøbet, der virkelig havde det Rette, men misbrugte det ved Hoffærdighed. Hvor forunderligt! I Sagen selv giver Herren Jøderne Ret imod Samaritanerne; men Samaritanerne optage Ham før og bedre end Jøderne. Saaledes blive de Første de Sidste.
43. Allerede efter to Dages Forløb gik nu Jesus til Galilæa. Hvad der var skeet i Samaria, var en Spaadom for kommende Dage, da Skarer af Hedningerne løb ivrigere til Kirken end Jøderne. Galilæa trængte Lægen i endnu høiere Grad; der gjaldt det at
44. redde Dødssyge. Det er jo desværre saa hos os, at Propheten gjælder mindst der, hvor man meest har seet

hans Gjerninger. Netop derfor gik Jesus til Galilæa, derfor ogsaa stedse paany til Jerusalem, hvor Han endelig endog blev korsfæstet. — Galilæerne annammede 45. Ham nu vel og viste Ham endnu ikke fra sig; de vare endog stolte deraf, at En fra deres foragtede Landskab havde udført saa store Gjerninger i Jerusalem; men ogsaa dette var forfængeligt, fordi det var noget Udvortes. Det kommer derpaa an, at Enhver af os begjærer og annammer Jesum ganske for sig. — Saa 46. lod da Jesus sig igjen see i Kana, hvor Han havde gjort et saa huldsaligt Under, der vidnede om Hans Kjærlighed og Venlighed; men, omendskjønt Folkene vidste det, saa forbleve de dog ganske rolige derved og forskede ikke dybere. Den store Nød maatte først drive een Eneste fra Kapernaum, en Mand, der stod i Tjeneste hos Vicefyrsten Herodes; han gav Jesu Leilighed til at aabenbare sin Naade og Almagt, da hans Søn var bleven farlig syg. — Saasnart han fik Nys om Jesu 47. Tilbagekomst, blev hans Opmærksomhed vakt, og han begav sig paa Veien, forat hente Herren til Hjælp mod Døden, som allerede nærmede sig. Han tiltroede vel Jesu Meget, Mere end man kunde vente af et blot Menneske; men han var med sin Sjæl endnu ganske fangen i denne Verden og begjærede kun Liv og Sundhed for sig og Sine.

Hvorledes tog nu Jesus imod ham? Naar Han 48. vil føre os videre til Frihed, saa maa Han rigtignok heel ofte først straffe vor Vantro, og ofte er den endog endnu fuld af Vantro, som vi holdt for at være fuld af den skjønneste Tro. Der var jo allerede noget af

Troen i den kongelige Mand, og dog modtog Herren ham med de Ord: Dersom I ikke see Tegn og underlige Gjerninger, ville I ikke troe. Han maa jo i Sandhed yde os mere end at befrie os og Vore fra legemlig Sygdom: Han maa helbrede os paa Sjælen for al Evighed, og derfor ønsker Han sig af os endnu en ganske anden Tro, end denne Mand dengang havde. Vi skulle fortroe os til Ham gjennem Nød og Død, ogsaa hvor vi Intet see. Han vil lede os ved sin Haand gjennem den mørke Dal til det evige Lys og dertil allerede nu give os Lyset i vore Hjerter ved sit
49. Naadesord. Men den bekymrede Fader vendte ikke fornærmet om, men tog taalmodig imod Jesu Revselse, uden endnu ret at forstaae den. Men saa Meget følte han vel, at han endnu ikke troede saaledes, som han skulde troe. Ængstelig klamrede han sig til Jesum som sin eneste Hjælp og raabte: Herre, vel har Du Ret og jeg Uret, men kom kun dennegang ned, før mit Barn døer. Han kan ikke af sig selv komme ud af
50. sine Lænker. — Da hjælper Jesus ham underfuldt, idet Han siger: Gak bort, du skal faae, hvad du begjærer: din Søn lever, din Bøn skal være bønhørt. Ved lutter Gavmildhed vil Jesus lære denne Mand at tage imod noget endnu Bedre og Høiere. Men den Maade, hvorpaa Jesus bønhørte ham, krævede rigtignok ny Tro, Tro paa det blotte Ord, førend han saa Noget. Han havde søgt Jesum som underfuld Læge og fandt Ham som almægtig Herre, som virker overalt hen med sit blotte Ord, hvor Han kun vil. Og han troede og gik bort. Anderledes maa vel Herren her stedse bønhøre os,

end vi forstode at bede; men vel os, naar vi snart forstaae dette og gaae paa Hans Ord. Vi maae føie os deri, at troe paa Liv fra Ham, hvor vi hidtil kun have seet lutter Død. Saaledes sender Han ogsaa os bort fra Daaben og fra sit Bord med Absolution, og dog føle vi endnu nok af Døden i os selv. Men gaae vi tappert vor Vei paa Hans trøsterige Ord, saa ville vi skue lutter Liv. Men, medens nu hiin paa sin Vei vel 51. vil have fundet mangen en snigende Tvivl at nedtræde, modtager han allerede underfuld Stadfæstelse paa sin Tro. Hans Tjenere kom ham imøde med det Glædesbudskab: Dit Barn lever! O hvor har han da underveis gjenfundet Jesum paany og i høiere Klarhed, omendskjønt han nu ikke saa Ham med legemlige Øine! Saaledes møder Han ogsaa os stedse paany paa vore Livsveie gjennem sine Tjeneres og Lemmers Mund, hvilke alle maae blive os til Guds Engle, naar de vidne om Herrens Naade. Det er idel Livsbudskab, hvad vi høre prædike og synge i Hans Kirke. Det kommer i Sandhed fra Livsfyrsten, og Han har beredt det saaledes for os. Og, omendskjønt hiin til sin Glæde 52. f. allerede vel veed, at det er Jesus, som her har hjulpet, saa spørger han dog om den Time, paa hvilken det var blevet bedre: og da var det netop ved den syvende Time den foregaaende Dag, den samme, paa hvilken Jesus havde tilsagt hans Barn Livet. Da havde paa Jesu Ord Feberstormen maattet lægge sig. Jo mere han altsaa efterforskede, desto mere stadfæstede Jesu Herlighed sig for ham. Og om denne skulle vi endnu den Dag idag være forvissede: er vor Gang kun rettet

efter Jesu Ord, saa føres vi ogsaa gjennem al Anfægtelse kun til stedse glædeligere Vished. Jesus skuffer os aldrig. Og nu troede han da ogsaa ganske anderledes paa Jesum, eftersom han nu erkjendte Hans Ords Almagt. Han blev en Evangelist for sit ganske Huus og fandt Tro hos samme. Legemssundhed vilde han hente for eet Barn, og han fandt det evige Liv for Alles Sjæle. Saa overvættes blev han velsignet af Jesu.

54. Men Johannes opfører det saaledes i sit Evangelium: Dette var det andet Tegn, som Galilæa modtog af Herren — og det paa den Tid, da Han vendte tilbage fra Judæa, hvor Han allerede var bleven meget mere bekjendt. At der behovedes saadanne Tegn, var jo allerede et Tegn paa Folkets formørkede Tilstand — Nogle troede nu vel; men blev da ikke hele Galilæa bevæget til Troen, da et Tegn, der rygtedes saa vidt og bredt, var skeet efter hiint mere forborgne i Kana? — Ak desværre nei. Jesus har endnu derefter bespiist Tusinder i Ørkenen, men de mærkede ikke, hvorledes alle Undere sigtede til deres Sjæle; Jesus blev staaende udenfor dem, forgjæves bankende paa deres Hjertedøre: de fordrede kun nye Tegn, og deres Hjerter forbleve de gamle. Men Nogle mærkede det, og til disse hørte denne kongelige Mand: han traadte ud af deres Tal, som stedse kun forlange Tegn og Undere; han havde nu evig nok i Jesu Ord. — Ak at vi, som jo nu have Hans Ord endnu meget rigeligere, ogsaa daglig lode det være os nok! Det ville vi i Sandhed, naar vi kun førſt ret tage det til Hjerte og mærke, hvad deri

er. Enhver Huusfader skal troe saaledes, at han ogsaa troer med sit ganske Huus: ham er Meget betroet, derfor skal ogsaa Meget blive fordret.

Bøn. O Du naaderige Frelser! Vi takke din underfulde Godhed, at Du har besøgt os, forend vi kjendte Dig, og har aabenbaret os vore Synder i dit Lys: ak bliv Du ved stedse dybere at beskjæmme os i os selv, paadet vi i Dig stedse frydefuldere maae prise Faderen! Amen.

Andet Afsnit.

Kap. 5—12.

Det femte Kapitel.

Til alle hidtidige Vidnesbyrd om Jesu som det Ord, der blev Kjød og boede iblandt os, slutter sig nu et, hvilket skeede for alle Jøder i Jerusalems nærmeste Nærhed, og hvilket Jesus ledsagede med den eftertrykkeligste Bekjendelse med Hensyn til sin guddommelige Person. Men dermed indtraadte Han tillige i den afgjørende Kamp med den forstokkede Jødedom, en Kamp, der endelig bragte Ham Døden. Johannes fortæller:

1. Derefter, senere end Tildragelsen i Sichar, var det Jødernes Høitid (sandsynligviis Paasken, Hovedfesten), og Jesus gik op til Jerusalem. Viger Han end nogle Gange for de Stoltes Had, saa vender Han dog stedse tilbage, indtil de korsfæste Ham og Han saa derefter tilintetgjør dem.

2. Nu var der ved Faareporten i Jerusalem en lægekraftig Dam, Bethesda (den forbarmende Kjærligheds Huus) kaldet, ombygget med fem Haller, i hvilke mange Syge, saasom Blinde, Lamme og Svindsottige, havde leiret sig (som en, sandsynligviis senere indskudt, Overleverelse fortæller, ventede de paa, at Vandet blev sat i Bevægelse ved en Engels Hjælp, hvorefter da den

Første, som steg ned, blev helbredet). Guds Godhed har her og der lagt mangeslags lægende Kræfter i Urter, Kilder og Damme. Engle tjene os derved, rigtignok ikke Enhver i samme Maal: som det stedse forholder sig med Gaver i Naturen — de, som meest holde sig frem og ere hurtigst, rive oftest det bedste Udbytte til sig.

Jesu Øie faldt da med Forbarmelse paa en Syg, 5:7. og Han erfarede, at denne allerede havde ligget der i 38 Aar. Guds Søn maa strax udsee sig den Elendigste, for ved denne at vinde den høieste Roes. Til denne siger Han: Vil du vorde sund? Ak, uden Tvivl vilde han blive sund; men hans Villen var endnu ikke den rette. Han klagede over, at intet Menneske var ham behjælpeligt med at komme først til Vandet, naar det bevægedes, og saa maatte han vel bestandig komme for seent og forblive uhelbredet. Da havde han tabt al Fortrøstning, som han før havde havt, og forekom sig selv som den Elendigste. Men Herren spottede ikke den Arme med sit Spørgsmaal; i Hans Spørgsmaal laa Forjættelsen skjult. Jesus siger til ham: Staa op, 8. tag din Seng og gak. — Gud har vel lagt mange lægende Kræfter i Vand og i Urter; men al Skabningens Livskraft hviler, som i sin Rod, alene i den evige Gudssøn, og hvor Han tilsiger nyt Liv, der har man ikke mere nødig at gaae til de Midler, som Han ellers har givet. Har en Engel ellers bevæget Vandet til Lægedom, saa er her Englenes Hoved og Herre, og Han taler som Menneske til sit Medmenneske, og da denne hørte Ham med troende Lydighed og blot ret vilde, blev Mennesket strax sundt og tog sin Seng 9.

op og gik. Al Lægedomskraft for den arme fordærvede og fortabte Menneskehed stod i Person for den arme Syge og bød ham sin Lægedom. Han havde talt ret: Mennesker bringe mig ingen Hjælp; men Menneskens Søn, som er Guds Søn, bragte ham Hjælpen; thi Han er det Ord, ved hvilket alle Ting ere skabte: Han er den, ved hvem Vandene og Luften fyldtes af Fiskenes og Fuglenes Vrimmel, og ved hvis Berørelse ogsaa den syge Kvinde blev sund.

10. Men det var netop Sabbat, og derfor kom den Helbredede i Tvist med Jøderne, fordi han bar sin Seng, Jesu Christi Seierstegn. De ere altid ved Haanden, de Fiender, som have Noget at udsætte paa Jesu Gjerninger. Deres aandløse Sabbatsholdelse var, idet de meente sig for Sabbatsiverens Skyld allerede at være fulde Helgene, bleven deres Afgud. Her kunde de rigtig gjøre Hoveriarbeide for sin Hoffærdighed og bryste sig af, hvorledes de endnu overtraf Lovens Fordringer. Derfor var Enhver dem forhadt, som rørte ved deres Sabbatsanordning og dermed ved deres indbildte Hellighed.

11. Den Helbredede sagde: End ikke forat redde mit Liv vilde jeg kunnet bære min Seng, ak nei, derfor var der længe sørget ved min haabløse Sygdom; men Den, som gjorde mig sund, Han sagde til mig: tag din Seng op og gaa. At jeg bærer den, maa idag forherlige min Læge: jeg bærer ikke som en betalt Lastdrager, men forat forkynde en Andens Ære. Ham tilhører min Legemskraft; thi Han har ved sit Ord givet mig den: hvad er jeg, at jeg mod Ham skulde undlade Noget, som Han har befalet mig? Nei, jeg be-

kjender mig at høre Ham til. — Og saaledes skal det stedse være. Vi skulle gjøre, hvad Han siger, som gjør os sunde. Mammonstjeneste og Kjødets Tjeneste gjøre os aldrig sunde, give os aldrig Fred og Guds Sabbat; Jesus, som giver os Fred og Guds Sabbat, Han siger os det Rette, eller med andre Ord, Han, som er Naaden og Kjærligheden, Han alene er ogsaa Sandheden og ingen Anden, om end den ganske Verden knurrer derover, fordi Han berøver den Skinhellighedens Maske.

12. Da spurgte Jøderne: Hvem er det, som har befalet dig at gjøre Saadant? ham ville vi rigtignok have fat paa! — Om det Helbredelsesunder, som han havde udført, bryde de sig ikke om at høre Noget; det skal ikke komme i Betragtning, naar han er deres Afgudstjeneste imod.

13. Den Helbredede kjendte endnu ikke Jesum ved Navn, og for Øieblikket havde Herren unddraget sig den opstaaede Tumult. Jesus er ingen Markskriger og findes ikke i Verdenslarmen. 14. Ikke destomindre fandt Han den Helbredede igjen, fordi Han stadig pleier Sine og advarer dem til rette Tid. Han sagde: Se, giv vel Agt derpaa, du er bleven sund: en stor Gave har du modtaget af Mig — nu benyt den rettelig, viis dig taknemmelig, og al den Tak, som jeg begjærer, er denne: synd ikke mere, at ikke noget Værre end den blotte Legemssygdom skal vederfares dig. — Verden begjærer til Tak for sin Tjeneste, at man bliver Træl, Jesus derimod, at vi blive ret frie og af Hans Gave øse stedse større Velsignelse. Den, som misbruger Jesu Naadegaver, paadrager sig derved desto større Skyld;

thi han har misbrugt Guds Kjærlighed: derfor følger
15. derpaa den sværeste Dom. Den Helbredede kundgjorde det strax for hine Jøder, uden Tvivl anseede Pharisæere, som troede at maatte vogte Juda's Ære, at det var Jesus, som havde helbredet ham. Han glæder sig allerede til, at Jesus skal føre sin Sag; thi han veed, at Denne besidder Magt og maa seire, og o salig den, som ikke mere har noget Eget at forsvare, men i Alt, hvad han har gjort, ganske kan støtte sig paa Jesu, vor Frelsers, Befaling: da kan han lee ad den ganske Verden med dens Trudsler.

16. Jøderne kastede nu sit Had saa meget heftigere paa Jesum og søgte at slaae Ham ihjel. Fordi Han gjør os sunde og opretter evig Sabbat, derfor maa Han
17. døe som Sabbatsskjænder. Dengang forsvarede Herren sig mod Jøderne med de Ord: Min Fader arbeider indtil nu, og jeg arbeider. Gud selv, som er min Fader, veed Intet om Eders Sabbatsanordning. Han har vel hvilet paa den syvende Dag, men saaledes, at Han fradaaf indtil nu med sin Virken, sin Herskeн og sin bevægende Kraft uafbrudt gjennemtrænger alt det, som er til. Hans Hvile er tillige den høieste Virksomhed, og Hans Virken er tillige min Virken, og min Virken er Hans Virken. At gjøre Guds Gjerning er aldrig Synd, og min Gjerning er Guds Gjerning.

18. Efter dette svore Jøderne Ham med end større Bitterhed Døden, fordi Han ikke blot brød deres Sabbat, men og kaldte Gud sin egen Fader og gjorde sig selv Gud lig, idet Han nemlig gjorde sin Gjerning til Guds Gjerning. Det, som er den største Her-

lighed, — at Gud er aabenbaret i Kjød — netop dette maae de stolte Jøder for Jesu Skyld allermeest hade. Hans Vandel forekommer dem som Udyd og Hans Lære som Gudsbespottelse, fordi de havde indrettet sig sin Dyd og sin Tro efter sine egne hoffærdige Hjerter.

Da fremstillede Jesus i en længere Tale for Jøderne, hvorledes Hans Virken ikke var nogen anden end Faderens, og hvorledes Faderen virker Alt, ogsaa Dødes Opvækkelse og Dom, gjennem Sønnen.

Sandelig, sandelig siger jeg Eder, dette be= 19. vidner jeg med mit hele Liv: Sønnen kan slet Intet gjøre af sig selv, uden hvad Han seer Faderen gjøre: Min Virken er ikke som et selvisk, fra Gud løsrevet Menneskes, som derfor ogsaa maa indtvinges i Forskristernes Lænker; men min Virken udgaaer heel og holden fra Faderen, fordi mit Væsen er Eet med Faderens og ikke gjøres uklart ved noget Fremmed. Vi Syndere ere derved ufrie, at vi ville gjøre Alt af os selv; dog er dette, at gjøre Noget af sig selv, ikke Menneskenaturens Væsen, saa at den maatte gjøre det saa. Jesus har paataget sig den sande Menneskenatur, i hvilken Han ikke gjør Noget som af sig selv alene. Den Menneskenatur, som Jesus har antaget, fordunkler altsaa ikke Hans fuldkomne guddommelige Hellighed eller forstyrrer den fuldkomne Eenhed med Faderen. Hvilke Ting Faderen gjør, de samme gjør og Sønnen ligesaa, alt dette har Sønnen gjort med, fordi Faderen gjør det gjennem Sønnen paa alle Steder og til alle Tider. — Thi Faderen elsker Sønnen og vi= 20. ser Ham alt det, Han selv gjør, saa at Sønnen

har gjort det Alt, Alt med — og Han skal vise Ham større Gjerninger, hvilke Han skal fuldbringe gjennem Ham, end disse, saa at I skulle forundre Eder, naar I engang bekomme Forstand deraf. De større Gjerninger ere Fuldbringelsen af vor Forløsning: Død, Opstandelse, Himmelfart, Kirkens Stiftelse og Fuldendelse. Dem seer Sønnen alle i Faderen som villede af Ham, og som de vises Ham af Faderen i Faderen, saaledes fuldbringer Han dem.

21. Men dette gjælder ogsaa ganske særdeles om det, som al Verden vil anerkjende som Guds største og underfuldeste Gjerning: de Dødes Opvækkelse og den evige Dom. Faderen opvækker vistnok de Døde; men, idet Han gjør det, gjør Sønnen det tillige, og uden Ham gjør Faderen det ikke. Heri føler nu Sønnen ingen Tvang, Han gjør levende (her i fuld Betydning, aandelig og legemlig), hvilke Han vil. Hans Villie og Faderens Villie ere ganske Eet.

22. Thi Faderen dømmer ikke heller Nogen, men haver givet Sønnen al Dom. Dømmer Faderen ikke Nogen alene, men Alle gjennem Sønnen, saa gjør Han visselig heller ikke for sig alene Nogen levende, men Alle kun gjennem Sønnen, — og saaledes gjør Han det ogsaa gjennem Sønnen, naar Denne helbreder Syge paa Sabbaten; fra Faderen udgaae alle Sønnens Handlinger.

23. Men Faderen har overdraget Sønnen Alt, paa det at Alle skulle ære Sønnen, ligesom de ære Faderen og erkjende Sønnen for Faderens Afglands. Det er ikke Faderen om at gjøre at modtage en Til-

bedelse saadan i det Fjerne, da Ingen erkjender Ham; men i Aand og i Sandhed vil Han tilbedes, d. e. saaledes, at Han erkjendes i sit sande, for Skabningen alene tilgjængelige Afbillede. Hvo som ikke ærer Sønnen, ærer ikke Faderen, som Ham udsendte. Faderen har selv villet aabenbare sig for os i Sønnen; Faderen foragtes derfor, naar man ikke taknemmelig ærer Hans Villie. I Sønnen er Faderen traadt os allernærmest, og hvo som ikke engang erkjender og ærer Ham i Denne, han træffer med al sin Religion ikke den sande Gud, men driver kun Afgudstjeneste. Derfor skulle vi ikke indlade os paa vantro Forundring, men af Hjertet glæde os over, at Gud er kommen os i vort Kjød saa nær, at al Gudstilbedelse nu bestaaer i at høre og elske Jesum, og at vi af Ham, vor førstefødte Broder, som var for Abraham, have at modtage al Himmelens Herlighed.

24. Jesus gaaer endnu videre og forkynder os en endnu inderligere Guds Forbindelse med os gjennem Sønnen, nemlig gjennem Sønnens Ord. I Sønnen have vi Faderen, og Sønnen meddeler sig til os gjennem sit Ord. Derfor siger Herren: Sandelig, sandelig siger Jeg Eder: hvo som hører mit Ord, og deri troer den, Faderen, som mig udsendte, har i dette Ord modtaget et evigt Liv og Guds Samfund — og kommer ikke til Dommen (Dommen vil ikke være ham nogen Dom, ligesom Døden for de Troende ikke er en Død); men han er en Gang for alle gaaet over fra Døden, hvori han laa formedelst Synden, til Livet, det, som man alene i Sandhed kan kalde Liv.

I Christi Ord har man altsaa Faderens Hjerte og evig sikker Hvile ved samme.

25. Christus stiger nu endnu høiere og viser hen til noget end Større, hvilket alt Gud fuldbringer i Menneskeheden gjennem Sønnen. Derfor vedbliver Han paa det Høitideligste: Sandelig, sandelig siger Jeg Eder: ogsaa den Time kommer endnu — og er paa en vis Maade allerede nu (hvad Christus i Evighed virker, det virker Han ogsaa i Tiden, og Hans Virken i Tiden lærer os Hans evige Virken), — da de Døde skulle høre Guds Søns Røst: I, som leve, høre den nu og kunne deraf annamme Livet; men ogsaa alle Døde skulle engang, ligesom Jeg nu allerede opvækker nogle Døde til Vidnesbyrd for Alle, faae den at høre, overhovedet maa Alt, hvad der var og vorder Menneske, høre den, og de, som den høre, skulle leve. Vel den altsaa, som her hørte Sønnens Røst saaledes, at han derved kom til Faderen: han vil stedse igjen høre den samme Røst, høre den igjen ogsaa i Graven og leve derved. Guds Ord er levende og giver Liv; thi

26. Sønnen er i Ordet og giver sig selv deri. — Saaledes er da Sønnen vor bestandige og evige Livskilde; thi, ligesom Faderen har Liv i sig selv, uden at Han har udledet det fra eller modtaget det af noget andet Væsen, saaledes har Han ogsaa fra Evighed til Evighed givet Sønnen at have Liv i sig selv: Faderen giver stedse sit ganske Væsen til Sønnen og

27. dermed ogsaa dette, at være oprindelig Livskilde; og har givet Ham Magt ogsaa at holde Dom, fordi Han er Menneskens Søn. Ligesom Faderen

fører os til Livet gjennem Sønnen, saaledes dømmer Han os ogsaa alene gjennem Sønnen, og dertil er denne ret udtrykkelig bestemt, da Han blev Menneske. Han kom som Konge til sin Eiendom, da Han kom til os, og der bliver nu tilmaalt os Alle efter det Forhold, hvori vi have sat os til Ham. Hvo som annammer Ham i Troen gjennem Hans Ord, han er retfærdiggjort, og hvo som foragter Ham, han har sin Dom i sig, den nemlig, at han bliver for evig udelukket fra det Liv, som er i Gud. I vor Menneskenatur fuldbyrder sig saaledes Forladelse, Retfærdiggjørelse, Opstandelse og Dom; thi Gud er i vor Menneskenatur i Christo Jesu.

28. Forundrer Eder ikke herover, omendskjønt det vil forekomme Eder i høieste Grad forunderligt — for Kjødet er det ganske utroligt —; thi den Time kommer, paa hvilken alle de i Gravene skulle høre Hans Røst. Hvad for en Time det skal være, er os vistnok nu en Hemmelighed; men den kommer i Lighed med den Time, da Gud skabte Himmel og Jord. Da toner Gudmenneskets Røst ogsaa gjennem Gravene og gjør Forgangenheden levende. De, som i Gravene bleve Støv, ere jo endnu, og da ere de paany, og de 29. skulle gaae frem af Forkrænkelighedens Støv: ikke blot de Store og Berømte, men alle de, som vare skabte til Mennesker, de skulle gaae frem, fordi deres Hoved, Menneskens Søn, er den evige Gudssøn — de nemlig, som have gjort Godt, til Livets Opstandelse, men de, som have gjort Ondt, til Dommens Opstandelse. De have alle fuldendt sig i

sit Livs Gjerning, og der gives kun to Slags Gjerninger: gode og onde. Ved at gjøre Godt forstaaes, naar Talen er om os syndige Mennesker, at udføre Noget af Gud ved Jesum Christum, saa at vi ikke leve som af os selv, men af Hans Naade og i alle Ting lade os lede af Hans Naade. Dertil hører, at vi hade og skye Alt, hvad der er af Kjødet i os, saa snart det bliver os aabenbart som Kjød d. e. som stridende mod Guds Ord, at vi med Flid og Troskab øve Kjærlighed mod vor Næste og gjerne tilgive. Kjærlighed og Tilgivelse ere Lovens Opfyldelse. Og de, som leve deri, have i Sandhed troet og formedelst Troen havt Deel i Christo. — Men ved at gjøre Ondt forstaaes, at leve og handle af sig selv, efter egen Villie og Forstand at gjøre sig selv til Middelpunktet, derfor heller ikke ville tjene Næsten, ikke elske eller af Hjertet tilgive og derover gaae hen i Ubodfærdighed. De, som leve saaledes, bevise klarlig, at de ikke have Christum, og ikke at have Ham, det er at være vantro.

De Førstes Opstandelse er til Livet, det er, til al Nydelse af den evige Gudsfylde: de leve af Gud, derfor have de aldrig Mangel. De Øvrige opstaae til Dommen; thi al deres Væren, Digten og Tragten er imod Gud: saa maae de med hele sin Tilværelse hos Gud finde lutter Straf og Pine.

30. Efterat Herren har fremstillet hele sin guddommelige Magtfuldkommenhed, vedbliver Han nu, idet Han igjen knytter sin Tale til det Foregaaende, V. 19: Jeg kan slet Intet gjøre af Mig selv, saaledes som syndige Mennesker gjøre Noget af egen Villie. Min

Gjerning er heeltigjennem Guds Gjerning. Ligesom Jeg hører, saaledes som Jeg i Aanden fornemmer og modtager af Gud, dømmer Jeg i Alt, hvad Jeg taler og handler. Christi Virken er stedse tillige en Dommen; thi Han aabenbarer derved Guds Væsen for Menneskene, og altsom de annamme eller forsmaae denne Aabenbarelse, virker Han Salighed eller Fordommelse for dem. Og denne min Dom er retfærdig; thi Jeg søger ved al min Talen og Handlen ikke min Villie som en egen og afsondret, saaledes som syndige Mennesker gjøre, der derfor forblive i sin Afmagt; men Jeg søger i Alt Faderens Villie, som har udsendt Mig og vil virke gjennem Mig. Men Guds Dom kan jo vel ikke være andet end retfærdig, efterdi Gud er den evige Retfærdighed og Hellighed selv, ligesom Han ogsaa er den evige Kjærlighed. Dersom Jeg efter andre Men- 31. neskers Maade vidner om Mig selv, adskilt fra Faderen, er mit Vidnesbyrd ikke sandt (men paa den Maade har Jesus aldrig vidnet). Der er en Anden, 32. som vidner om Mig, som ogsaa virker gjennem Mig i alle Ting: Faderen selv gjør ved den Helligaand Sønnen aabenbar i de Troendes Hjerter — og Jeg veed, at det Vidnesbyrd er sandt, som Han vidner om Mig, derom er Jeg aldrig usikker eller tvivlsom. Derfor veed Jeg, at hver den godt kan erkjende Mig og troe paa Mig, som ikke tillukker sig for Faderens Vidnesbyrd. Men ogsaa alle andre Guds Vidner, som I ellers selv, om end paa forkjert Maade, pleie at holde i Ære, give Mig Vidnesbyrd. — I have 33. engang tidligere sendt til Johannes den Døber

(1, 19), for af ham at modtage Budskab om Messias, og han har vidnet for Sandheden, da han viste fra sig hen til Den, som allerede stod midt iblandt Eder, og hvem I ikke kjendte (1, 26). Som denne staaer Jeg
34. nu for Eder. Men dette siger Jeg ikke, som om Jeg først af Johannes blev gjort til det, som Jeg er, eller som om Jeg ikke alene tilstrækkelig kunde bevise, hvem Jeg er; men Jeg erindrer Eder nu om dette tidligere Vidnesbyrd af Johannes, forat I kunne tænke efter derover og komme til Troen, paa det I skulle frelses. Sønnen er det jo, som ogsaa har talt gjennem Johannes, ligesom Han allerede før har talt gjennem Moses og
35. Propheterne. — Johannes var et brændende, af Gud antændt og ud i al Verden skinnende Lys; men I have ikke ved det ladet Eder føre til Mig, som I skulde: I vilde kun til en Tid fryde Eder i hans Lys og paa forfængelig Maade glæde Eder over, hvilken berømt Prophet og Taler Eders Land havde frembragt paa Eders Tid. Stolthed og Forfængelighed vilde endnu have Nydelse af ham, som dog prædikede Bod.
36. Men Jeg har større Vidnesbyrd end Johannes's: Det er ikke Johannes, som først gjør det sikkert, hvem Jeg er; han beviser egentlig ikke Mig som den Sande, men Jeg beviser hans Sanddruhed. Hvor underfuldt og herligt, at Jesus i sin Armod og Foragt dog saa klart vidste og bekjendte Saadant! Han har det høieste Vidnesbyrd og er den i høieste Grad Bevidnede: — thi de Gjerninger, som Faderen har givet Mig at fuldkomme, al min Handlen og Liden til Verdens Forløsning, disse Gjerninger, som

Jeg gjør, vidne om Mig, at Faderen, den allerhøieste Gud, har udsendt Mig. Blot at tænke saadanne Gjerninger, end sige da at udføre dem, er jo ellers aldrig opkommet i noget Menneskes Hjerte. Og 37. Faderen, som har udsendt Mig, har saaledes selv tilstrækkelig vidnet om Mig og vidner allevegne, naar kun Nogen vil see og høre Hans Vidnesbyrd. I have aldrig hverken hørt Hans Røst eller seet Hans Skikkelse, uden i Mig, saa at I, naar I forkaste mig, kunde med noget Skin af Ret foregive et Vidnesbyrd af Ham mod Mig. Gud vidner jo aldrig om sig selv paa anden Maade end gjennem sit Ord, som Han fra Begyndelsen af har ladet lyde menneskeligt, og som nu i Mig tilraaber Eder. Men I høre Mig ikke og I have ikke Hans Ord, om I 38. end ofte have hørt det, blivende i Eder, saa det kunde være en levende og bevægende Magt i Eder: det viser sig desværre nu meget tydeligt; thi den, som Han haver udsendt, Ham troe I ikke. Havde I Guds Ord som en levende Magt i Eders Hjerter, saa vilde I ogsaa strax erkjende Mig, Faderens Udsendte, som jo kun bringer Guds Ord til Opfyldelse.

I randsage Propheternes Skrifter; thi I mene 39. at have et evigt Liv i dem (men Eders Menen er en reent udvortes og derfor frugtesløs) — og de samme ere netop de, som vidne om Mig. Den, som sidder fast i Forfængelighed og Hoffærdighed, kan lære Vidnesbyrdene udenad og endog ivre for samme, og ikke destomindre derhos hade og forkaste den ved dem bevidnede evige Herre.

40. I have Vidnesbyrdene og I ville dog ikke komme til Mig (som er bevidnet ved dem), at I kunne have Livet. En død Antagelse af Vidnesbyrdene nytter altsaa til Intet, men gjør kun saa meget mere strafskyldig, naar man ikke kommer til den bevidnede Person; thi i denne ligger alt Liv, Han alene giver os Samfund med Gud, hvilket er det evige Liv.

41. Jeg tager ikke Ære af Mennesker, saa at Jeg først skulde søge Menneskenes Bifald, for derved at blive til Noget. Jeg er, hvad Jeg er, trods alle
42. Mennesker; men Jeg kjender Eder, at I ikke have Guds Kjærlighed boende i Eder, men i Hoffærdighed kun følge Eders eget Kjød. Derfor kunne I ikke erkjende Mig.

43. Jeg er kommen i min Faders Navn og Ærinde, virkende Alt udaf Ham og aabenbarende Hans Kjærligheds-fylde, og I annamme Mig ikke, hvilket aabenbarer og dømmer Eders Sjæle. Dersom en Anden kommer i sit eget Navn og af Hovmod udgiver sig for Messias, ham skulle I annamme og dermed kundgjøre det for al Verden, at det kun er Hovmodet, som regjerer Eder; thi lige Børn lege gjerne bedst.

At I forkaste Mig, har altsaa ikke sin Grund deri, at Jeg ikke skulde være tilstrækkelig bevidnet — Jeg har det høieste Vidnesbyrd — men alene deri, at det guddommelige Væsen, som kundgjør sig gjennem Mig, ikke behager Eder.

Og hvorledes skulde det vel ogsaa kunne behage
44. Eder? Hvorledes kunne I troe, I, som tage

Ære af hverandre og søge Eders Glæde og Eders Trøst i Menneskenes Anerkjendelse og Tilhæng, og den Ære, som er af den eneste Gud, søge I ikke? I ere jo Afgudsdyrkere ved Eders Verdenskjærlighed, og saaledes maatte I først blive ganske Andre, naar I skulde troe paa Mig; men dertil have I ingen Lyst. Den, som søger Ære hos Gud, vil fremfor Alt tragte efter Forsoning, Naade og Forladelse, efterdi vi alle ere Syndere; og han vil ogsaa med Glæde erkjende Christum for sin Frelser, om han end derfor skulde blive vanæret af den ganske Verden.

Tænker ikke, at Jeg vil anklage Eder for Faderen; det har Jeg med Hensyn til Eder ikke først nødig. Der er den, som Eder anklager, nemlig Moses, paa hvem I Eders hele Liv igjennem haabe. De Folk, som ere saa stolte af sit eget Værd og bedrive Afguderi dermed, ere jo nok fordømte ved den Lov, paa hvilken de pukke. Ved samme ere jo alle Mennesker fordømte, og Jesus er kommen forat forløse os fra Lovens Forbandelse. De, som nu Intet vide om denne Forbandelse, idet de, uden i Grunden at spørge det Mindste efter Guds Anerkjendelse, lade sig nøie med Ære for Mennesker, de kunne heller ikke forstaae Christum, som først vil forsone os med Gud og ved sit Blod og sin Retfærdighed bringe os til sand Ære. 45.

Dersom I blot virkelig troede Moses, af hvem I rose Eder saa meget, og ydmygede Eder under hans Ord, troede I vel Mig; thi han haver skrevet om Mig, han, den store Lovlærer, har jo ved Siden af Loven ved Ord og Tegn maattet forudsige om den 46.

Guds Prophet, som skulde forløse Menneskene fra Lovens
47. Forbandelse. Men troe I i Grunden heller ikke hans Skrifter, som I dog udgive for Eders Helligdom og hvorefter I efter Eders Mening ogsaa ville rette Eder, hvorledes skulle I da troe mine Ord, som I først undergive Eders egen Bedømmelse, fordi de forekomme Eder blot som Menneskeord?

Saa har da Jesus viist, hvorledes Han af Gud nokksom er bleven bevidnet ved sin Virken saavelsom ved alt andet Guds Ord, ved Moses og Johannes, men at kun de erkjendte Ham, som overhovedet i Sandhed spurgte efter Gud. Indtrykket af Hans Tale var stort, saa at Fienderne for denne Gang lode Ham gaae sin Vei. Hans Ord maatte endnu have sin Eftervirkning paa og i deres Hjerter.

Bøn. Lov og Tak være Dig, Du evige, naadige Gud, at Du har overgivet din Søn i Hans hellige Manddom Dommen over alt Kjød, og at Du allevegne har bevidnet Ham for os som vor Retfærdighed og vort Liv. Forleen os din Aand til at erkjende dit Vidnesbyrd og af ganske Hjerte at troe paa Den, som Du har udsendt og beseglet, paa det at vi maae blive salige formedelst den samme Jesum Christum. Amen.

Det sjette Kapitel.

At Jesus i Ørkenen bespiste femtusinde Mennesker, som ilede efter Ham, forat høre Hans Ord, med nogle faa Brød, bliver Anledningen til, at Han aabenbarer sig som Livets Brød for alle Mennesker. Og hos hvem

ellers skulde vi vel ogsaa søge vort Livs Næring end hos Den, der som Herren og Aanden har frembragt alle Skabninger ved sin Villie og som Menneske er traadt midt iblandt os til vor Forløsning? Omendskjønt Disciplene selv endnu ikke kunde fatte dette, saa aflagde dog Apostlene gjennem Petri Mund sin Bekjendelse for Ham som Guds Søn, og hvad der blev Nogle til Fald, saa at de forlode Jesum, det forhjalp de Øvrige til høiere Klarhed.

Derefter, nemlig vel omtrent et Aar efter den 1:4. sidst fortalte Begivenhed i Jerusalem, da Han forlængst igjen befandt sig i Galilæa, for Jesus engang før Paaske hen over Genezareths Sø. Da blev det aabenbart, hvorledes ogsaa Jødedommen i Galilæa stillede sig mod Hans Ord.

Meget Folk fulgte Ham, tillokkede ved de underfulde Helbredelser af Syge, der netop vare foregaaede, og alle Landeveie vrimlede igjen af Festreisende. — Jesus gik op paa Bjerget, som Han, vort Livs Kilde fraoven, ofte pleiede at gjøre, og satte sig der med sine Disciple, lærte Folket og helbredede de Syge (som de øvrige Evangelister fortælle: Matth. 14, Mark. 6 og Luk. 9). — Da saa Jesus fraoven ned, 5. at endnu stedse større Skarer af Folk kom til Ham, og sagde til Philippus: Hvorfra skulle vi kjøbe Brød, saa at disse kunne æde?

Hvorledes? vil Jesus spotte sin og Disciplenes Armod, eller vil Han virkelig ogsaa stille den legemlige Hunger? Ja, Han vil gjøre det, og det forat Folket deraf desto bedre skulde erkjende, at det er Ham, som

evig maa nære vore Sjæle og opfylde dem med sig selv. — Men Han ærer Philippus ved et saadant Spørgsmaal, som vilde Han tage ham med paa Raad, ligesom Han endnu gjør med os i vort Livs mangehaande Forlegenheder, fornemmelig i Kjærlighedens Nød, naar man ved Kjærlighed har paadraget sig saa meget større Sorger. Kjærligheden bringer overvættes Meget at lide; men Gud er ogsaa i Lidelsen og hjælper over al Verdens Forstand. Kun naar vi ere i Mangel, kan Jesus ret aabenbare sig for os, og det desto herligere, jo dybere Mangel vi hos Ham have lært at føle.
6. Saaledes vidste Jesus vel, hvad Han vilde gjøre, og hvorfra Brødet skulde komme, fordi Han selv er Kilden til al Velsignelse og al Næring; men ved at lægge Omsorgen paa Philippus vilde Han prøve og øve ham, ligesom Han endnu den Dag idag gjør det med os i
7. al Sjælens og Legemets Nød. Philippus svarer efter Fornuften, hvormange Penge man omtrent vilde behøve til Saamanges Mættelse, og paa den Vei seer han
8. ingen god Ende. — Andreas viser paa fem Bygbrød og to smaae Fiske, men føier til: Hvad er det blandt saa Mange? og for saa Mange er det ogsaa saa godt som Intet. Ja, alt Jordisk er i og for sig som Intet, naar det ikke ved Guds Velsignelse er gjort til Noget. Gud gjør først Alt til det, som det skal være: og da maa ogsaa igjen enhver Ting strække
10. til for det Øiemed, som Gud har sat for den. — Jesus svarede ikke mere med Ord, men med Daad. Han lader Folket bekvemt sidde, og da overseer man først,
11. at femtusinde Mænd ere tilstede. — Da lader Jesus,

efterat Han havde takket over Maden, denne uddele ved Disciplene, og der blev ingen Ende paa Uddelingen, fordi Hans Taksigelses (V. 23) Ord virkede uafbrudt. Hans Takken er ganske Eet med Almagtens Virken. Jesus gav med det Lidet saa Meget, Han vilde: Han kan ogsaa velsigne gjennem Lidet saa meget, Han vil. — Gjæsterne bleve mætte hos Jesum, saa 12. kummerligt og fattigt det ogsaa først havde seet ud ved Hans Efterfølgelse i Orken, og Jesus lod endnu de overblevne Stykker sanke tilsammen, at Intet skulde forkommes, og man fyldte tolv Kurve af de fem Brød. Den Almægtige og Allerrigeste er tillige den allerbedste Huusholder og den Sparsomste og lærer os at agte Guds ringeste Gave. — Men Menneskene sagde: Denne er i Sandhed den Prophet, som skal 14. komme til Verden! De meente, at de nu vare komne til fuld Forvisning angaaende Ham. Men Forvisningen var kommen for let, for mildt og for behageligt til, at den skulde kunne holde Prøve. Man er endnu ikke hjulpen dermed alene, at man efter meget behagelige Erfaringer af Guds Godhed tager sig for, nu at troe saa meget fastere paa Ham. Hvad hine sagde, var vel ganske rigtigt: Denne er jo i Sandhed den forjættede Messias; men hvorledes var dette gaaet op for dem? Kun saaledes, at de fandt kjødeligt Behag i dette Tegn og bleve paa en udvortes Maade hængende derved, uden at begjære noget Andet og Dybere. Hvad de sige, er rigtigt; men Korset maa endnu gjøre det ganske anderledes sandt i deres Hjerter. Jesus giver os vel glade Timer; men Han bygger ikke

paa det, som disse alene bringe tilveie i os. Den Side hos Ham, at Han bespiser, behager al Verden, derimod ikke, at Han er Naade og den Sandhed, som dømmer evindelig. Naar Han gjør saadanne Tegn, mene ogsaa pharisæiske Sjæle at have Behag i Ham. Men deres Lyst staaer kun til Tegnene og ikke til Ham, som ved dem bevidnes.

15. Der Jesus da vidste, at de vilde komme og gribe Ham med Magt, forat gjøre Ham til Konge, veg Han fra dem paa Bjerget og forblev der alene. Jesus lader ikke sig gjøre til Noget af Folket, men Han er allerede, hvad Han er, og Han gjør os til alt det, som vi kunne blive. Hvad Folk forestille sig, det er Han aldrig; og for den kjødelige Begeistring, som for en Stund har glædet sig i Ham, fordi den paa kjødelig Maade har nydt Hans Underbrød, gaaer Jesus selv af Veien. Fordi vi endnu ere saa kjødelige, derfor maa Han endnu ofte undvige os, — maatte vi da kun bedre eftertænke Hans Tegn.

16. Om Aftenen fore Disciplene alene igjen tilbage til Kapernaum, sandsynligviis i den Mening, at Jesus, som Han vel oftere gjorde, ønskede at forblive alene. —

17. Da det nu var blevet mørkt og stormende Veir og Disciplene allerede havde roet omtrent ½ Miil, saae de Jesum vandre paa Søen og komme nær til Skibet — et underfuldt Skue, at see et Menneske skride hen over Havets Bølger! Jesus gav dem at see, at det Menneskelige omfatter endnu Mere, end vi nu sædvanlig tænke os derunder, og dette Mere giver Han os ogsaa nu at nyde i den hellige Nadvere. — Jesus sagde

til de forfærdede Disciple: Det er mig; frygter ikke! Min Person kjende I jo som staaende i Venneforhold til Eder: saa lader da ikke min underfulde Vandren forskrække Eder. Ak nei, inderlig skal det glæde os at vide, at Menneskens Søn gaaer sikkert hen over alle Dyb. Men Han viser nu kun sine Disciple det, medens Han for Folket ikke vilde gaae fra Tempeltinden gjennem Luften. Saaledes forbliver det da ogsaa deres Hemmelighed, som elske Jesum. — Gjerne vilde Disciplene 21. tage Ham ind i Skibet, da de havde fornummet Hans Ord: „Det er mig“: — gaaer Han end over vor Forstand, saa skulle vi dog gjerne optage Ham og lade Ham regjere os; Han giver lykkelig Fart gjennem denne Verden. I et Øieblik vare Disciplene med Jesu ved den hiinsidige Kyst.

Den anden Morgen saa nu Folket, at der ikke mere 22. var noget Skib der; men om Aftenen havde de seet Disciplene fare bort uden Jesum og ventet paa Ham. Desuden kom endnu andre Folk paa Skibe fra Tibe- 23. rias, og da de en Tid lang forgjæves havde ventet paa Jesum, fore de alle igjen tilbage til Kapernaum, forat 24. søge efter Herren, — og da de fandt Ham og imidlertid deres Begeistring fra Gaarsdagen allerede var bety- 25. delig afkjølet ved deres Venten og Søgen, sagde de til Ham: Rabbi! naar er Du kommen hid? Dermed vilde de nu igjen bringe en Tilknytning istand, for paany at modtage ligesaa behagelige Indtryk som igaar. Men Jesus kom dem denne Gang ganske anderledes imøde. Først drager Han til sig ved sin Godhed og 26. giver Himmelbrød; men derefter vil Han føre os til

Selverkjendelse. Derfor sagde Han: Sandelig, sandelig siger Jeg Eder, om dette kan Jeg vidne: I søge Mig, ikke fordi I saae Tegn og nu ønske at komme til Erkjendelse af den bevidnede Sandhed for Eders Sjæle til evig Frelse, men fordi I aade af Brødene og bleve mætte: det tiltaler Eders Kjød, og I vilde gjerne fremdeles opleve noget Lignende. Men saaledes kan det ikke vedblive, naar Jeg skal være Eder til Velsignelse. Nu lærer Herren dem, at de maae
27. søge Brød fra Himmelen til et evigt Liv. Dette Brød er Han selv; Han selv vil nydes og det i sit Kjød og Blod, hvilket Han har antaget som Menneskens Søn. — Herren siger: Arbeider ikke for, stræber ikke efter den Mad, som er forgjængelig, men for den Mad, som varer til et evigt Liv. Jeg har gjerne bespiist Eder med Underbrød, men kun af den Grund, at I nu hos Mig skulde søge og nyde høiere Næring, nemlig Sjælefoden i mit Ord, ved hvilken I ernæres og styrkes til det evige Liv. Denne Mad er det, hvilken Menneskens Søn skal give Eder, naar I ville tage imod den; thi Ham haver Faderen, nemlig Gud, ved det igaar skeede Under paany beseglet og stadfæstet, at Han i Sandhed er Hans Udsending. Hvad skal den legemlige Spise alene hjælpe Eder, naar I ikke indvortes styrkes ved Sjælens Spise til det evige Liv?

28. Da sagde de: Hvad skulle vi da efter din Mening gjøre, at vi kunne gjøre Guds Gjerninger, saadanne, som ere Ham behagelige og dermed blive skik-
29. kede til det evige Liv? Omendskjønt de endnu forstode

dette lovmæssigt, saa svarede Jesus dem dog over deres Forstand: Dette er Guds Gjerning, dette alene begjærer Han af Eder og i dette Ene vil Alt være gjort, at I skulle troe paa Den, som Han udsendte, fæste Tro til dette levende Vidnesbyrd og overgive Eder til Guds Kjærlighed, som personlig er traadt Eder imøde. Og man skulde dog vel hjertelig gjerne troe paa Den, der jo netop havde udført et saa stort Kjærlighedens Under, at de selv, trods sin Uforstand, sagde: Denne er i Sandhed den Prophet, som skal komme til Verden. Dog, da Jesus alvorlig forlanger Troen og Sjælens 30. Hengivelse til Ham, saa er pludselig al den forrige Begeistring forglemt, saa blive de forsigtige og mistroiske og sige: Hvad gjør Du da for et Tegn, at vi kunne see det og troe Dig? hvad Gjerning gjør Du? Det naturlige Menneske lader, som maatte det først, forat følge Jesum, forlade den faste Grund og begive sig ud paa det Uvisse, medens det dog netop er omvendt, at Han vil oversætte os fra Afgrunden, paa hvilken vi staae, til den evige, eneste Klippegrund. — Vore Fædre aade Manna i Ørken i hele fyrgetyve Aar, som skrevet er: Han gav dem Brød af 31. Himmelen at æde (2 Mos. 16, 14; 4 Mos. 11, 6; Ps. 78, 24). Kan Du nu gjøre et lignende Under, saa at vi kunne troe Dig ligesom Moses? De mene, at Han bringer jo noget Nyt og maa ligeoverfor Moses først bevise sin Ret, naar de skulle forlade denne og hænge ved Ham; og dog er Moses kun en Tjener, medens Han er Herren. De støde sig over hans ringe Skikkelse, paa Grund af hvilken endog Hans største

Andere stedse igjen forekomme dem utilstrækkelige, naar det gjælder fuld Hengivelse. Ja vel, Kjødet støder sig kun over Jesu Ringhed.

32. Da sagde Jesus til dem: Sandelig, sandelig siger Jeg Eder høitideligt: Moses gav Eder ikke det Brød fra Himmelen, omendskjønt hans Manna faldt fra Himmelen. I Mannaen for sig laa ikke Himmelen; men det faldt ligesom Duggen paa Jorden og opholdt underfuldt det legemlige Liv. I Ordets fulde Betydning er kun det Himmelbrød, som fylder Sjælene med Himmelkræfter. Derfor var hiint et Forbillede og ikke Sagen selv; men min Fader, om hvem Jeg vidner, giver Eder det Brød af Himmelen, som er det sande, hvilket nærer til et evigt Liv. Dette giver Han Eder nu ved Mig, og dermed kunne

33. I ikke sammenligne Moses's Manna. Thi Guds Brød er det, som i Sandhed kommer ned af Himmelen og giver Verden Liv. Der have I med Gud selv umiddelbart at gjøre. Han vil nu fylde Eder

34. med sig selv: og Han alene kan gjøre det. Da sagde de til Ham: Herre, giv os altid dette Brød. Dette kunne vi ogsaa ret godt lide; hvem vilde ikke gjerne blive salig, fornemmelig naar man ved at æde kan komme til Saligheden? Nu ja, man skal vel æde og nyde den; men saa let gaaer det dog ikke for os syndige Mennesker med denne Æden som med den legemlige. Her gjælder det at æde aandeligt, og forat kunne æde

35. aandeligt, maa man først være aandelig. — Dog, Jesus svarede dem ganske ufortrødent, idet Han i Ord rakte dem den herligste Hemmelighed: Jeg er det Livsens

Brød: Jeg selv, min Person er det Livsens Brød, efter hvilket I nu spørge. Hvo som kommer til Mig og nyder Mig, skal ikke hungre; thi han hviler ved Mig i Gud; og hvo som troer paa Mig, skal aldrig tørste; thi ved Troen alene nyder man Mig. Men Jeg har gjentagende sagt Eder, at I have 36. seet Mig og at i Mig Faderens Udsendte er aabenbaret for Eder til Frelse, og I troe dog ikke, saa kunne I heller ikke have Livets Brød. Jeg er Eders Sjæles Næring ved mit Ord; men I sky e at annamme det. Alt, hvad min Fader giver Mig, forat Jeg 37. skal saliggjøre det, skal komme til Mig og troe paa Mig, og derpaa beviser det sig, om Nogen i mit Rige kan nyde den evige Frelse. Maatte vi derfor rigtig fuldstændigt hengive os til Jesum! Og den, som kommer til Mig, skal Jeg ingenlunde støde ud. I Kjærlighed tager Jeg gjerne imod Alt, hvad der af Faderen ved Aanden drages til Naade og Sandhed og saaledes finder frem til Mig; hos Mig ligger det altsaa ikke, naar Jeg forbliver fremmed for Mange. Thi 38. Jeg er kommen ned af Himmelen, ikke forat Jeg skal gjøre min Villie som en egen og særskilt, men Hans Villie, som Mig udsendte. Hans Villie er ogsaa ganske min: i Mig er derfor al af Gud fra Begyndelsen af forjættet Frelse. Men dette er 39. Faderens Villie, som Mig udsendte og altsaa ogsaa min Villie, at Jeg skal Intet miste af alt det, som Han haver givet Mig, men Jeg skal fuldende til Frelse og opreise det paa den yderste Dag. Dette gaaer stedse sin stille Vei fremad, om end

Mange hverken komme eller troe. Guds Rige fulden-
40. der sig dog trods Eders Vantro. — Men Veien, paa hvilken Faderen gjør Sine, hvilke Han har givet og tilført Mig, salige, er denne: at hver den, som seer Sønnen og troer paa Ham, hver den altsaa, som af Hjertet griber Hans Ord, naar det kundgjøres ham, skal have et evigt Liv, og den salige Fuldendelse deraf er denne: Jeg skal opreise ham paa den yderste Dag, at han i Mig maa have et uendeligt og evigt Liv. Saadant Livsens Brød er Jeg for dem, som troe paa Mig, idet de følge Faderens Dragelse til Mig. Denne Faderens Dragelse maatte de daværende Tilhørere jo selv føle eller dog netop have følt, eftersom de igjen søgte Jesum;' kun spurgtes der, om de nu ganske vilde følge Ham og lade det Kjødelige, som ved Siden drev dem, udsondre eller ikke.

41. Da knurrede Jøderne, uvillige over, at Jesus kaldte sig det Brød, som var kommen ned af Himmelen. Det var dog for Meget for dem, og de meente at maatte
42. føre Ham tilbage til Virkeligheden. De sagde: Er ikke dette Jesus, et Menneske ligesom vi, Josephs Søn, hvis Fader og Moder vi kjende? Hvorledes siger da Denne: Jeg er kommen ned af Himmelen? Kjød og Blod vilde jo ikke troe, at Herren af Himmelen ogsaa kan være en Kvindefødt. Alt, hvad Jesus udsagde om sig selv, forekom Jøderne meget for meget og ganske mod Fornuft og Erfaring.
43. Dog Jesus sagde: Knurrer ikke iblandt hverandre med saadan Uvillie; tænker heller flittig efter over Sagen. Hvad Jeg sagde, er ikke Noget, der bør

vække Fortrydelse, men noget overvættes Helligt og Skjønt. Guds egen Gjerning er det, naar Nogen kommer til Mig. Det er Hans kjæreste Gjerning: derfor er det ikke at knurre over. Ingen kan komme til Mig, uden Faderen, som Mig udsendte, faaer draget ham. I have staaet Gud imod, naar I knurre; den samme Fader, som har sendt Mig til Verden, Han drager ogsaa ved sin Aands forborgne og hemmelige Virken i Hjertet Sjælene hen til Mig og giver dem Forstand paa og Nydelse af Mig. Men naar Faderen giver dette, giver og Sønnen det, efterdi Fader og Søn ere Eet. Og Jeg skal opreise ham (som lod sig drage til Mig) paa den yderste Dag: Dette vil, som sagt er, i Sandhed vorde Slutningen og Fuldendelsen af min Gjerning paa ham. Der er skrevet i Propheterne: Og de skulle alle blive underviste af Gud (Es. 54, 13, sml. Jer. 31, 35, Joel 2, 27 og 3) d. e. i det Indre fyldte med Livets Viisdom formedelst den Helligaand. Hver derfor, som i det Indre hører af Faderen og lærer, idet han lader sig belære om Mig, kommer til Mig, og at komme til Mig, det er tillige at lade sig undervise af Faderen paa den af Propheterne forudforkyndte Maade. Det er en levende, inderlig og grundig Underviisning. Ikke at Nogen forud haver seet Faderen og efter Erkjendelsen af Faderen erkjender Sønnen, uden den, som er af Gud og i Ham med sin hele Person, med al Tænken og Villen har sin Grund, Han haver seet Faderen ganske som sin Fader og har i sig selv det fuldkomne Bekjendtskab til Ham. De Øvrige blive over

44. 45. 46.

sin Forstand dragne af Faderen til Sønnen, og ville de nogensinde komme til Forstand paa Gud, saa maae de i Stilhed overlade sig til denne Dragelse.

47. Efter denne Afbrydelse, i hvilken Herren tillige har forklaret, hvad det vil sige, at alt det, som Faderen giver Ham, kommer til Ham (V. 37), kommer nu Herren igjen tilbage til Hovedsætningen, idet Han fører denne videre.

Sandelig, sandelig siger Jeg Eder: Hvo som troer paa Mig og saaledes er grundet paa Mig og i Mig, haver et evigt Liv; thi han lever i Gud.

48. Jeg er det Livsens Brød; min Person, som den, der er Guds Søn og Menneskens Søn, min Person

49. maae I nyde. Eders Fædre aade Manna i Ørken, og trods denne Æden døde de dog — man maa æde endnu inderligere og det Guds Brød selv, og det

50. skeer ved Troen paa Gudmennesket. — Dette er det Brød (sagde Jesus, visende paa sig selv), som kommer ned af Himmelen, at man skal æde af det, og ikke døe. Guds Søn vil selv være vort Brød, forat vor Sjæl maa blive næret til det uforgjængelige

51. Liv. Derfor siger Han endnu udtrykkelig: Jeg er det levende Brød, i Mig selv lutter Liv og tillige virkende lutter Liv i alle dem, som nyde Mig — som saadan og i saadant Øiemed kom Jeg ned af Himmelen til Eder. Om Nogen æder af dette Brød, han skal leve til evig Tid; thi han fyldes af Gud og har i Gud en uforgjængelig Olie, hvoraf hans Livs Lampe brænder. Og det Brød, som Jeg vil give, er ikke blot Aand eller det Guddommelige for sig, men

mit Kjød, hvilket Jeg vil give for Verdens Liv. At Jeg kan meddele Mig og nydes af Mennesker, og det syndige, i Døden fortabte Mennesker, bliver muligt formedelst mit Kjød, som Jeg har antaget. Derved gjør Jeg Mig nemlig tilgjængelig for den ganske Menneskehed, idet Jeg for Verden giver det hen i Døden, forat den derved maa have Livet, som den ved Synden havde tabt. Hans Blod er vor Forsoning, og Hans kjærlighedsfulde Hengivelse ophæver den ganske Verdens ugudelige Egenvillie og gjør den god igjen for Gud. Ved Jesum er Verden bragt til Ære, fordi den har en Saadan i sin Midte, og hvo der i Troen hænger ved Ham og nærer sig af Ham, forat leve af Ham, den har fuldkommen Deel i Ham.

52. Da kivedes Jøderne indbyrdes og sagde: Hvorledes kan Denne give os sit Kjød at æde? Mange meente vel, at man turde ikke længere høre paa Ham; men Andre vilde endnu afvente Slutningen. —

53. Men Jesus tog Intet tilbage af sine Ord, Han gjorde dem heller ikke tydelige for den kjødelige Forstand; men Han bevidnede gjentagende det Samme, og vi kunne nu, efterat Han forlængst har hengivet sit Kjød for os i Døden, fuldkommen vide og lære, hvad Han meente, saafremt vi have Hans Aand. I sin Død paa Korset og i sin Opstandelse er Han for os bleven fuldkommen aabenbar og mulig at nyde. Han har stedse været alle Væseners Livskilde; men ved sin Død er Han ogsaa blevet det for de fortabte Syndere: de nyde i Ham først Syndernes Forladelse. Derfor siger Herren endnu eftertrykkeligere: Sandelig, sandelig siger Jeg Eder: dersom I

ikke æde Menneskens Søns Kjød og drikke Hans Blod, have I ikke Livet i Eder. At vi alene af Gud kunne øse Livet, det troer vel Enhver; men Christendommen bestaaer deri, at vi ogsaa troe, at Guddommens Fylde er os opladt i Jesu Christi Manddom ved Hans Død for os og at vi saaledes nyde denne Fylde. Thi i Hans for Verden sig hengivende Kjærlighed ligger Forsoningen med Gud, og kun den har Forladelse, som ved Troen af ganske Hjerte ærer Christi Selvopofrelse. Fremdeles kan kun der være Samfund med Gud d. e. evigt Liv, hvor man allerede har Syndernes Forladelse. Men saaledes har man da kun Liv ved at æde Hans Kjød og drikke Hans Blod. Og overvættes herligt er dette, at vor Frelser er Kjød og Blod, aandeligt og evigt Kjød og Blod, og tillige meddeler sig saaledes til os, at Jesus bliver Kjød og Blod i os, idet Han forløser os fra Synden og ved denne Æden fylder os med sig. Saa er Han i Sandhed Menneskens Søn, der er sand Gud. Men kommer Han til os ikke blot som Tanke og Lære, men som Kjød og Blod, saa skal vor Christendom ogsaa have Kjød og Blod. —

54. Hvo som æder mit Kjød og drikker mit Blod, har et evigt Liv, Jeg gjentager det endnu engang, og Jeg skal opreise ham paa den yderste Dag, saa at hos ham al Død skal overvindes og blive op-

55. slugt til Seier. — Thi mit Kjød er sandelig d. e. heeltigjennem, ganske og aldeles Mad, og mit Blod er sandelig Drikke, saa at al jordisk Æden og Drikken kun er et svagt Afbillede af den Æden og Drikken, som Sjælene have hos Mig. Al jordisk Spise

kan ikke forhindre, at vi ældes og visne hen; men Jesu Kjød og Blod gjøre os evig unge. Det er i høieste Maal en Spise. Til en saadan Sjælemad har Han gjort sig ved at ofre sit Kjød og Blod. Hvo som 56. æder mit Kjød og drikker mit Blod og saaledes fuldkommen nyder min hele Person og i samme — min Gjerning, han bliver i Mig og besidder Mig ganske, og Jeg bliver i ham, saa at han ikke kan forsmægte eller forgaae i Døden. Men ikke paa anden Maade kan man være eller forblive forbunden med Jesu, end at man nyder Ham stedse paany. — Ligesom den 57. levende Fader udsendte Mig og Jeg lever ved Faderen, ligesaa skal og den, som Mig æder, leve ved Mig. Christus, Gudmennesket, lever ganske med Legeme og Sjæl i Faderen, og saaledes er Han Eet med Faderen og lever formedelst Ham. Ligesaa, siger Han nu, skal ogsaa hver den, som æder Mig, blive Eet med Mig og leve formedelst Mig. Hvor inderlig, hvor sand og Ham ganske meddelende maa dog altsaa den Æden være, om hvilken Han taler! Og saa fatter Han endnu engang Alt tilsammen og 58. siger, hentydende paa sig selv: Dette er det Brød, som er kommet ned af Himmelen, et levende, personligt Kjød og Blod, og det givet for os, forat nydes i Troen: — ikke saaledes, som Eders Fædre aade Manna og døde; nei, et Brød, som er lutter Liv, Kjærlighed og Person, saa at hver den, som æder det, deri maa æde sig det evige Liv. Hvo som æder dette Brød, skal leve evindeligen. Men stedse kommer det derpaa an, at man æder det som det, hvad

det er, at Sjælen deri søger Guds Samfund: da vil den i overvættes Maal finde dette. Kun den, som æder saaledes, æder virkelig. —

59. Dette lærte Christus engang i Synagogen i Kapernaum, og det blev Johannes uforglemmeligt. — Ja paa Jorden har denne Stemme een Gang og for første Gang lydt, og det var intet Andet end en Stemme fra Himmelen. Nu er det ofte hørt, men vel sjelden forstaaet; men hvor det lyder, der taler den evige Sandhed, som tillige er Kjærligheden og Naaden selv.

Jesus har i denne Tale noksom antydet, hvorved Han er os Syndere Mad og Drikke til det evige Liv, nemlig i sin Manddom, som er fuld af Guddommen, ved sit Kjød og Blod, som Han i guddommelig Kjærlighed har hengivet for os; ogsaa har Han antydet, at Han er Sjælenes Næring, og tillige dette, at Sjælenes Æden er nøie forbunden med og Eet med den levende Tro, ved hvilken man optager i Sjælen det, hvorpaa man troer, saa at den deri har sit Livselement. Man kan vel adskille Tro og Æden saaledes, at man ved Troen paa Gudmennesket Forsoningsdød ved Guds Naade har Forladelse og Retfærdighed, og at der ved det Ord Æden er betegnet den stedse voxende Nydelse og Andeel i al Hans himmelske Livsfylde; dog kan man aldrig skille mellem dette. Troen er aldrig uden Æden, og saadan Æden forudsætter altid den retfærdiggjørende Tro. Men derom har Christus her endnu ikke talet, paa hvilken Maade og i hvilken Form Han vil frembyde sit Kjød og Blod til Nydelse for os: om blot ved Ihukommelsen af Hans Lidelse og Død for os, hvilken

skeer ved Ordet, eller ogsaa endnu paa anden Maade. Deel maa man have i Hans Kjød og Blod. Han paa sin Side har een Gang for alle hengivet sig for og til den ganske Verden, og de Enkelte maae nu i Troen optage Ham saaledes, at Han bliver deres Sjæles Næring, d. e. Indhold, Kraft og Liv. Men hvorledes Han frembyder sig for de Enkelte, det har Han endnu ikke sagt, derfor har Han heller ikke her talt særskilt om den hellige Nadvere. Deri giver Han sit Kjød og Blod at æde og drikke under Brødets og Vinens Skikkelse, dog er det endnu ikke det evige Liv blot at nyde dette med Munden; men det giver kun dem det evige Liv, som tilligemed Brødet æde sig Naade og Guds Samfund. Man kan altsaa ikke uden videre forklare denne Tale ved den hellige Nadvere; men den hellige Nadvere forklares ved denne Tale. At Herren ikke udelukkende taler om den hellige Nadvere, seer man klarlig deraf, at jo Mange deeltage i Nadveren udenat have det evige Liv, medens den her omtalte Æden stedse virker det evige Liv, — og fremdeles deraf, at Mange have det evige Liv formedelst Daaben eller Prædiken og dog aldrig have modtaget den hellige Nadvere, som vi see hos Børnene. Men da man nu aldeles ikke kan have Livet uden ved Nydelsen af Gudmenneskets Kjød og Blod, saa bliver det klart, at man paa hemmelighedsfuld Maade ogsaa gjennem Daaben og Ordet modtager Hans Kjød og Blod. Det er et Under, hvorledes den menneskelige Sjæl erholder sit Legeme — det skeer ogsaa ved Guds Ord, nemlig Skaberordet —; optager nu vort jordiske Legeme Næring i sig af Luften og meget

Andet og danner sig derved, saa giver ogsaa Gudmennesket os til vor himmelske og evige Væren sit Kjød og Blod at nyde ikke blot gjennem Munden, men ogsaa gjennem Daabens Vand og Ordets Luft: gjennem alt dette skjænkes os himmelsk Kjød og Blod, Christi Kjød og Blod. Vi see altsaa, at menneskeligt Kjød omfatter Mere, end hvad Lægevidenskaben eller Skarpretteren forstaaer derunder. Det er mere end blot jordisk synligt Kjød og Blod i sandselig Naahed.

60. Til Herrens foregaaende Tale sagde nu Mange, som hidindtil havde holdt Ham i stor Agt: Denne er en haard og utaalelig Tale, hvo kan høre Ham? Hvorledes skal man rime det sammen, at Hans Kjød og Blod maa være Menneskehedens Spise til et evigt Liv? Det er for ydmygende for den øvrige Menneskehed, for høit om Ham og i det Hele ubegribeligt. De vilde ikke erkjende, Hvo Jesus var, og hvad derfor Hans Kjød havde at betyde. Men Jesus maatte ogsaa have Skinnet af, at Han „uviselig havde hidført en for tidlig 61. Adskillelse" blandt sine Disciple. — Ham var det dog ikke ubevidst, hvorledes Hans Tale maatte forekomme ret Mange; Han forstod deres Hjerter bedre end de selv og sagde: Forarger allerede dette Eder? kunne I 62. ikke engang fatte dette? Hvor ville I da forundre Eder, om I faae at see, at Menneskens Søn farer op (did), hvor Han var før? Endnu meget ubegribeligere vil det være for Eder, at mit Kjød skal ophøies til Guddomsherligheden i Himmelen; dog maae I i mit Rige ogsaa erfare dette. Det Kjød er altsaa vor Næring til Livet, som er ophøiet til Guddommens

Høire og selv er fuldt af Guddommen. Verdens-menneskenes naturlige Sands kan ikke troe en saadan Menneskenaturens Herlighed, fordi den kun kjender det jordiske Menneskes smudsige Skikkelse og tillige alene elsker denne. Hans Menneskenatur har mere at betyde, end hvad vi her see under dette Navn. Det er 63. Aanden, som levendegjør, Kjødet i og for sig, saaledes som det nu ligger for de jordiske Øine og bestandig forandrer sig lig Skyerne, gavner Intet: De Ord (egentlig: det Udtalte, de Ting), som Jeg taler til Eder, ere Aand og ere Liv, men aldrig dødt og forkrænkeligt Kjød: gaaer kun ind i Ordets Grund, saa ville I forstaae det anderledes, end det først forekom Eders kjødelige Sind og Sands. — Men der 64. ere Nogle af Eder, som ikke troe; derfor kunne I ikke forstaae mine Ord og oprøre Eder imod samme. Det er kun Vantroen, som her aabenbarer sig; for Troen er derimod denne min Tale den aller huldsaligste. Thi Jesus vidste fra Begyndelsen af, hvilke de vare, som ikke troede: Han fornam, hvem det var, som toge sit Livs Kraft af Ham og vare i Forstaaelse med Ham, og Han saa tillige, hvem der vilde leve af sine egne Forestillinger og Tanker. Ja Han vidste endog, hvo det var, som vilde forraade Ham: i Judas's aldrig undertrykte Gjerrighed saa Christus bestandig det sikre Forvarsel om hans fremtidige Forræderi. Og Han sagde: Derfor, fordi Jeg 65. vidste, at I af Naturen ikke kunde forstaae min Tale, sagde Jeg Eder forud, at Ingen kan komme til Mig, uden det er givet ham af min Fader.

Mit Ord maa altsaa erkjendes ved Hjælp af høiere end blot naturlige Forstandskræfter. Lader af fra Gjerrigheden og Hovmodet, frygter Gud og beder om Hans Aand, saa skal Han lære Eder Meningen af mine Ord, og Eders Sjæle skulle deraf have Livet.

66. Men istedetfor, at de bodfærdige skulde have vendt sig til Ham, gik nu hos Mange den sidste Traad af, som holdt dem fast. Mange forlode fra nu af Jesum, fordi Han, om end nok saa mildt, havde nævnt deres Vantro og Verdenssind ved Navn. Ogsaa de vilde i Ham kun have en Messias og Prophet efter deres naturlige Fornuft og ikke over samme.

67. Derfor sagde Jesus til de Tolv, idet Han ved den tilsyneladende Forsøgelse, som laa i Hans Ord, meget mere styrkede dem: Monne og I ville gaae bort? — Da var det dem strax klart: Aldrig kunne vi gaae bort fra Ham, om ogsaa Meget endnu er os
68. gaadefuldt hos Ham. Derfor svarede Simon Petrus og udtalte dermed ogsaa de Andres Mening: Herre! hvem skulle vi gaae hen til? hvor gives der vel ellers Nogen, hos hvem og i hvem vi saaledes kunde nyde Guds Samfund som i Dig? Hvo frembyder vel ellers Naade og Sandhed og Fred for Sjælene? Du har det evige Livs Ord, Ord, fulde af
69. evigt Liv for den, som antager dem, og vi have troet og erkjendt, at Du er Christus, Messias, og endnu mere, at Du er den levende Guds Søn og Afglands. Til din Person, saaledes som den noksom har kundgjort sig for os, medens vi troende have fulgt Dig efter, til den holde vi os ganske alene. Det staaer

uomstødelig fast for os, at Du er den forjættede Messias, ja at Du er af guddommeligt, evigt Væsen; derved ville vi holde ubrødelig fast og med fuld Fortrøstning vente paa den Dag, da alle dine Ords Herlighed vil være gaaet op for os. Petrus nød jo allerede nu Guds Søns Herlighed i Kjødet; thi i Kjød og Blod staaer Christus, Guds Søn, for ham, og saaledes bekjender han Ham med Glæde; dog skulde han senere endnu meget dybere erfare, hvorledes Jesu Kjød og Blod ere Sjælenes Spise og Drikke. Jesus svarede ham: Har Jeg ikke udvalgt Eder Tolv? forat I alle 70. paa den samme salige Maade skulde elske og erkjende Mig — og Een af Eder er en Djævel, Mig lige modsat, fiendtlig mod mit hele Væsen. Dette kalder Jesus her Fiendskabet, at denne Ene hengav sig til Gjerrighed og ved alle Undere og Taler ikke lod sig gjøre løs derfra. En Gnier maa vel være en Modsætning, en Modstander af vor kjære Herre Christus, som gav sit Liv til en Gjenløsningsbetaling. — Men 71. Han talede om Judas, Simons (Søn), Ischarioth (d. e. fra Byen Karioth); thi han var den, som siden forraadte Ham, hvilket Jesus forud vidste og bevidnede, og var Een af de Tolv. Ogsaa midt iblandt disse opfyldte sig saaledes det sørgelige Ord: Hans Egne annammede Ham ikke. To Grene af Menneskeheden ere saaledes her flettede i hinanden: den ene hænger formedelst Troen ved Christo, og Han opfylder den stedse mere og mere med sig selv, at den maa have det evige Liv. Den anden derimod er i sit Inderste adskilt fra Ham, omendskjønt Han berører den

paa det Nærmeste ved sit Ord og Sakrament og bringer Livet ganske nær til den: den er derved ogsaa for Menneskeøine ganske og tilsyneladende uopløseligt forbunden med den første, saa at de, der tilhøre den første, tillige tale for dem, som tilhøre den anden, ligesom Petrus ogsaa taler for Judas. Ikkedestomindre modnes denne anden Green stedse mere i sit Had mod Jesus, indtil den forraader Ham for Penge og derved faaer sin evige Dom. Midt i en saadan Verden staaer nu Guds Søn i evig Herlighed og fører Sine deres Fuldendelse imøde.

Bøn. O Herre Jesu, Du, som fra Begyndelsen af vel kjender vore Hjerter, drag os ud af al forborgen Verdenskjærlighed, al Stolthed og al Gjerrighed, saa at vi maae finde fuld Trøst i dit Ord og stedse saligere nyde Dig som vore Sjæles Frelser i dit Kjød og dit Blod, med glad Hjerte bekjende Dig gjennem vort ganske Liv og derefter opstaae til dit Navns evige Priis. Amen.

Det syvende Kapitel.

Jøderne i Jerusalem søgte allerede tidligere at dræbe Jesum, fordi den fra Ham udgaaende Bevægelse ikke forekom dem efter deres Art at være god. Derfor havde Herren for kort Tid unddraget sig Fiendskabet
1. og drog omkring i Galilæa, hvor den pharisæiske Aand ikke raadede med den samme Styrke. Dog maa Johannes ogsaa derfra berette, at Herren, hvis Herlighed omskinnede Ham, ikke blev annammet af sine Egne,
2. da Han kom til dem. — Løvsalernes Fest var

kommen nær, paa hvilken Jøderne med stor Jubel fest=ligholdt Mindet om Guds Forelse i Ørken. Alt, som blot kunde, strømmede til Jerusalem, hvis Omegn stod fuld af Løvhytter. — Da traadte Herrens Brødre 3 f. (enten Stivbrødre af Josephs første Ægteskab eller Fættere, i ethvert Fald Hans nærmeste Slægtninge) hen til Ham og sagde, fulde af Uvillie over, at Han, som de gjerne i Forfængelighed vilde have rost sig af for al Verden, ved sin pludselige tilsyneladende Tilbage=træden og den Ham egne Skyhed bestandig havde gjort deres Forhaabninger til Intet: „Hvad vil Du her i Galilæa? især nu, da Alt strømmer til Jerusalem? Hvad hjælpe dine Undere i det Skjulte, om de end ere nok saa store? Vil Du være Messias og Konge og indtage en saadan i høieste Maade offentlig Stilling, saa maa Du ogsaa optræde for den ganske Verden med dine Undere og navnlig for dem, som ville Dig vel, for dine Disciple, forat de kunne overbevise sig om dit Kald og tage dit Parti." — Omendskjønt de altsaa ikke negtede Hans Undere, saa vare de dog ganske utilfredse med den stille og tilsyneladende næsten frygt=somme Maade, hvorpaa Jesus saa ofte virkede, og vilde belære Ham. — Johannes siger: Hans Brødre 5. troede ikke heller paa Ham, fordi de, fulde af Forfængelighed og Hoffærdighed, helst vilde have en Messias, som vidste at fortjene sig Verdens Bifald, og formeente, at den Hellige i Israel kunde blive stor ved Verdens Bifald, ja at Verden formaaede, naar den kun blev tagen paa den rette Maade, saadan uden videre at overtyde sig om Jesu Kald. — Alt dette beviser,

hvor lidet de kjendte sit eget kjødelige Hjerte. Det er sandelig ikke Jesu Skyld, naar Verden ikke kan blive klog paa Ham; den, som mener dette, staaer selv endnu fiendtligt ligeoverfor Ham.

6. Jesus sagde til sine Brødre: Min Tid er ikke endnu kommen til ved en saadan Fremtræden at sætte Alt paa Spil: men Eders Tid er stedse forhaanden: I befinde Eder endnu i den Tilstand, at I uden videre gjøre Alt efter kjødelig Tilskyndelse. I foretage Eder, hvad I netop ville. En Villie af saadan Art har Jeg ikke, men Jeg lader Alt blive (i sin Orden) og saaledes Handling afvexle med Hvile. Netop deri beviser Jesus sig igjen som Gudmennesket, der kan vente og er alle Ting mægtig. Han lader dem voxe og blive til, og i den rette Time, naar der er givet Verden Tid nok til Besindelse, træder Han, forat afslutte Tiden, frem i den meest aabenbare Offentlighed — rigtignok da ganske anderledes, end Brødrenes forfængelige Sind kunde tænke sig.

7. Jesus sagde: Verden kan ikke hade Eder, I ere den i Eders Inderste lige og ligesaa forfængelige; Eders Opgang til Jerusalem har derfor heller ikke meget at betyde. Jesus behøver ikke først at blive noget Stort; Han er allerede den Allerstørste, om hvem Verden dreier sig, ogsaa naar den hader Ham. Derfor maa Han afmaale Tid og Time for al Handlen, og naar Han gjør dette, er det den høieste Frihed og den saligste Eenfold. Han siger: Men den hader Mig, fordi Jeg vidner om den, at dens Gjerninger ere onde. Det er saa Verdens Væsen, at hade Jesum, den evige Sandhed og

Kjærlighed; thi Hans hele Tilværelse vidner om, at Verdens Virken er bortvendt fra Gud og forfængelig. Men ikke blot Verdens Løgn, Tyveri og Had er ondt, men ogsaa dens Dyd og Fromhed; thi den søger bestandig forfængelig Ære og bedragelig Nydelse. Hele dette Verdens Væsen stiller Jesus ved al sin Talen og Virken frem for Lyset; thi, om Han blot indbyder de Arbeidende og Besværede at komme til sig, forat give dem Hvile, eller Han tilsiger de Fattige i Aanden, at Himmelriget er deres, saa har Han allerede dermed erklæret Verden for udygtig til at give de Besværede Hvile og har udelukket de Selvkloge fra Himmeriges Rige. Dermed, at Verden hader Jesum, beviser den, at den paa sin Maade vel har forstaaet Ham, og at Brødrene havde Uret i at forekaste Ham, at Han holdt sig tilbage. Jesus opfordrer dem til for deres Part 8. kun at gaae op til Høitiden; Hans Time var endnu ikke kommen, og Han siger ikke, om Han overhovedet vilde komme; thi, om Han end kommer, saa er dette en ganske anden Kommen, end Hans Brødre ønskede sig og tænkte paa. Saaledes, som de ville, at Jesus skulde komme, saaledes er Han aldrig kommen; derfor kan Han heller ikke gjøre Regnskab for dem. Saa blev 9 f. Han for en Tid i Galilæa og gik derpaa først ganske stille og uden stort Følge til Jerusalem.

Men der var allerede stor Spørgen efter Jesus: 11. Hvor er Han? — som er i Alles Munde, den store Undergjører? — Der blev da talt Meget frem og tilbage om Ham. Nogle sagde: Han er god og me: 12. ner det vist ganske godt, saa meget Underligt der end

er ved Ham. Men Andre sagde: Nei, slet ikke, Han forfører Folket, og for Ham maa man ganske
13. særdeles tage sig i Agt. Dog talede Ingen frit om Ham paa den Maade, at Nogen skulde villet have Udseende af grundigt at undersøge Jesu Sag — af Frygt for Jøderne, d. e. for det høie Raad, som repræsenterede den hele Jødedom. Paa denne Murren bliver der heller ikke nogensinde en Ende blandt den overfladiske Hob, som kun vil indrette sig for denne Verden og frygter Menneskene. Nogle ville rose al Christendom uden at tage Deel deri, og Andre advare derfor; men de kjende den desværre lige lidet. At de Første rose den, kommer kun deraf, at de ikke kjende den. Men den, som grundig vil lære den at kjende og derpaa rose den, han maa tage Verdens Dadel og Had paa sig.

14. Midt i Høitiden træder Jesus op og lærer frit i Templet for alt Folket. Han har i Londom ventet: Alt længes efter at høre Ham, og da staaer Han pludselig iblandt dem; thi ingenlunde har Han endnu tabt sit Folk af Syne; dog afventer Han sin Time. Tilsyneladende frygtsom Tilbageholdenhed afvexler hos Ham med kongeligt Heltemod. Pludselig staaer Han midt iblandt Folket, givende sig til Priis for al Verden. —
15. Jøderne forundrede sig og sagde: Hvorledes kjender Denne Skrifterne, da Han ikke er lærd? De vide kun om saadan Viisdom, som man fra tusinde Mennesker har hentet sammen og flikket istand; men de vide Intet om den Helligaands Magtfylde: og Jesus
16. er Sandheden selv. — Jesus sagde: Min Lærdom er ikke min, saaledes som Verdensvise og Lærde ellers

kalde sin Lærdom sin selverhvervede Eiendom; men Hans, som Mig udsendte. Min Lære er Guds Ord: Gud taler gjennem Mig, gjennem min hele Sendelse; derfor har jeg ikke først paa menneskelig Viis udtænkt og sammensat min Lære; men den er Sandhedens Kilde, som i Ordet sprudler gjennem denne Verden. Men hvorledes kan et Menneske erfare dette? Hvorledes kan man overtyde sig derom? — Jesus siger: Dersom Nogen vil gjøre Hans Villie som Mig udsendte, han skal kjende, om Lærdommen virkelig er af Gud, eller om Jeg taler af Mig selv, saaledes som Mennesker ellers lære Andre, hvad de efterhaanden med Moie og Hovedbrud have udtænkt og udforsket. Jesus henviser os ikke til vanskelige Beviisførelser, som forlade os, naar vi komme i Nød og Død; men Han vil give os den faste Overbeviisning paa samme Maade, som En bliver overbeviist om en Spises Velsmag og Næringskraft derved, at han nyder den. Han forlanger kun, at vi gjøre Faderens Villie, for Alvor hengive os til Gud, saavidt vi erkjende Ham, eller med andre Ord, at vi ganske lade Gud have sin Villie med os, saa vil Jesu Lære stedse mere vorde os klar som Guds Ord. Christendommen lader sig kun lære derved, at man overgiver sig til den; men da drager den Sjælene stedse mere ind i sig ved den guddommelige Livskraft, som boer i den. 17.

Hvo som taler af sig selv, ligesom de Lærde i Verden give sine Fund og Studier til Bedste, søger sin egen Ære, tjener sit eget Navn, idet han stræber at gjøre det saa stort som muligt. Han kan det heller 18.

ikke anderledes; thi hans Lærdom er hans egen Sag, hvori hans særegne indre Liv, men dermed tillige ogsaa hans Synd og i bedste Fald hans Eensidighed udtaler sig. Med Jesu Lære forholder det sig anderledes, fordi det forholder sig anderledes med Hans Person: Hans Person er Eet med Gud. Derfor er Hans Lære ikke Udtryk for et eensidigt, kortsynet Verdensmenneske, men Guds Ord til Menneskeheden. Han siger: Men hvo som søger Hans Ære, som Ham udsendte og ikke holder fast paa sin egen som noget Særskilt, han er sanddru, og Uret og Falskhed er ikke i ham. Er der nogen Vildfarelse hos ham, da er det Udsenderens Vildfarelse. For os vilde det være den høieste Viisdom og Retfærdighed, ikke at have noget Eget ved os, men ganske at være Guds Redskaber og Sendebud, ligesom de hellige Engle ere det. Men vor fordærvede Menneskenatur har stedse noget Eget, søger Ære, og dette er onde Udvæxter paa os, hvoraf vi Intet see hos Christus, den sande Menneskeson. Hans Menneskenatur er ganske Guddommens Kar.

19. Videre siger Herren: Har ikke Moses givet Eder Loven, saa at I forlængst kunde have begyndt paa at gjøre Faderens Villie og lære Guds Frygt (V. 17): og Ingen af Eder holder Loven, omendskjønt I ere saa stolte af Eders formeentlige Dyd. Eders hele Maade at være retfærdige paa er een stor Overtrædelse. Hvi søge I at slaae mig ihjel og efter hvilket Ord i Loven? Af Eders Had mod Mig kunne I slutte, hvorlidet I have begyndt at gjøre Faderens Villie, og derfor kunne I heller ikke erkjende Mig. — Gjør Alvor

med det Guds Ord, som du veed, det være meget eller lidet, saa vil Christus snart vorde dig klar, og den, for hvem Han vorder klar, elsker Ham ogsaa. Men de, som hade Ham, have aldrig engang elsket den Sandhed, som de end havde, og fra dem bliver derfor det taget, som de havde.

Folket svarede og sagde: Du haver Djævelen, er vanvittig; hvo søger at slaae Dig ihjel? 20. Saaledes talte de deels af Hykleri, deels af Uvidenhed; thi Hyklerne vide undertiden ikke selv, hvor meget de hade Christum.

Jesus svarede: Jeg haver gjort een Gjerning, 21. da Jeg pludselig ved mit Ord helbredede den otteogtredíveaarige Syge paa Sabbaten, og I forundrede Eder Alle derover, at Jeg har understaaet Mig at gjøre Saadant. I ere i Forvirring over, at Jeg helbreder paa Sabbaten. Men saadan tilsyneladende Modsigelse findes ogsaa i Loven: Moses gav Eder Omskjærelsen (ikke siger Jeg, at den først er kommen 22. fra Moses; men fra Fædrene, allerede fra Patriarkerne stammer den — men Moses har optaget den med i Loven) — og I omskjære uden Betænkning et Menneske paa Sabbaten, naar det træffer sig, at han er født otte Dage før en saadan; I arbeide altsaa paa Sabbaten, og Loven gjør selv denne Undtagelse, hvor det angaaer Menneskenes Frelse. — Dersom nu et Menneske annammer Omskjærelsen 23. paa Sabbaten, paa det Mose Lov skal ikke brydes, som befaler Omskjærelsen paa den ottende Dag efter Fødselen: ere I da vrede paa Mig, at

Jeg ogsaa har foretaget noget Lignende og gjort et heelt Menneske paa Sjæl og Legeme sundt paa Sabbaten? Omskjærelsen optager et Menneske i Israels Menighed, han erholder en god Plads i Guds Rige; men om hans Hjerte dermed er omskaaret, er endnu et Spørgsmaal. Men Jesus havde ved hiin Helbredelse ogsaa virket Troen i den Syges Hjerte og saaledes gjort ham ganske sund. En saadan Velgjerning skulde dog sandelig ikke blive betragtet som stridende mod Loven. Al Lov vil jo kun vort Bedste, Gud er
24. ogsaa deri Kjærligheden. — Dømmer ikke efter Anseelse, saaledes som det seer ud for Eder i Eders Forvendthed, da I have tilstudset Loven efter Eders Hoffærdighed og udeladt Kjernen deri, nemlig Kjærligheden; men dømmer en retfærdig Dom, saa at I nemlig betragte Lovens Mening og Aand og billige det, som saa fuldkomment svarer dertil som min Helbredelse paa Sabbaten. — Pharisæerne misbrugte Loven, idet de berøvede den sin Aand og gave sine egne til Selvros udtænkte Sætninger den mosaiske Lovs Navn. Dette sætter Herren ud fra hinanden for dem i en saare mild Tale. Hvad har da Gud villet med det tredie Bud? Dog sandelig intet Andet end Menneskenes Frelse. Men her skal Herren have begaaet en Forbrydelse, da Han paa Sabbaten endnu paa særegen Maade bragte Frelse.

25. Da sagde Nogle af dem fra Jerusalem, idet de bekræftede, hvad Andre eller endog de selv før havde negtet: Er det ikke Ham, som de søge at slaae ihjel? Og se, Han taler frimodigen, uden

Sky blottende for al Verden deres Synd og angribende sine Fiender, og de, det høie Raad, sige Intet til Ham. Mon nu de Øverste virkelig have indseet, at Denne er sandelig Christus (Messias)? Det var dog ganske forunderligt! Saa maatte man jo ogsaa holde sig til Ham! — Ak nei! saa bekvemt bliver det aldrig med Christi Efterfølgelse, at man kun behøver at rette sig efter de Øverste. — „Dog", indvende de strax igjen — „det kan jo ikke være — vi vide, hvorfra Denne er: Han er jo den forunderlige Tømmermandssøn fra Nazareth; men naar Christus kommer, veed Ingen, hvorfra Han er: Hans Udgange skulle jo, ifølge Propheterne, være over al Fornuft fra Evigheds Dage." Saa barnagtigt talede de, idet de tydede Propheternes Taler efter sin egen Daarlighed. Thi Propheterne vilde ikke udtrykke, hvor meget Messias's menneskelige Natur skal være fjernet fra vor; men de vidne om, at den Fjerneste bliver den Nærmeste og den Høieste den meest Fornedrede for vor Skyld. Saaledes flagrer Verden i bedste Fald rundt omkring Lyset, men kan ikke erkjende det. 27.

Paa denne Tale svarede Jesus ogsaa i Templet, lærte og sagde: Baade kjende I Mig efter Eders Mening og vide, hvorfra Jeg er, at Jeg nemlig kommer fra Galilæa; men det hjælper Eder lidet; thi af Mig selv er Jeg ikke kommen, men i min Kommen, saa ringe den ogsaa synes, virker dog en Anden og Høiere, end I see paa Mig, — Han er sanddru, som Mig udsendte og som gjennem Mig vil udrette, hvad Han har foresat sig og forjættet Menne- 28.

skene: det er Ham, hvilken I ikke kjende, den usynlige, evige Gud. Forekommer det Eder end selsomt, saa er Gud dog sanddru deri, at Han saaledes har sendt Mig som Messias. Min egentlige Herkomst kjende I altsaa ikke, fordi I ikke kjende min Udgang, Faderen,
29. som sender Mig; — Men Jeg kjender Ham; thi Jeg er af Ham, min hele Tilværelse, Talen og Handlen er af Ham, og saaledes er Jeg rodfæstet i Ham — og Han udsendte Mig: saaledes gjør Han Mig og saa til den, som Jeg er. Vide I ikke dette, saa vide I ingenlunde min Herkomst.

30. Derfor søgte de at gribe Ham; thi Alle meente, at det var dog for galt, at Han udsagde saa høie Ting om sig og frakjendte dem al Erkjendelse af Gud: hos dem maatte Han blive til Kjætter. Der opstod almindelig Mumlen: Han maa sættes fast, det gaaer ikke an længere; dog lagde Ingen Haanden paa Ham, Ingen vilde være den Første; thi Hans Time var ikke endnu kommen: Mangen En skulde endnu høre Frelsens Ord af Hans Mund, og Verdens Ondskab maatte ogsaa endnu træde klarere frem og modnes.

31. Men Mange af Folket troede dog alligevel paa Ham, at Han havde Ret, og sagde: naar Christus kommer, mon Han skal gjøre flere Tegn, end disse, Denne haver gjort? Mere kan dog vel Ingen gjøre: saa maa Han vel være Messias; — dog havde de kun ringe Forstand paa Ham.

32. Pharisæerne, som meente at vogte Israels Ære, hørte, at Folket mumlede Saadant om Ham,

og at Mange ikke vare uden Tilbøielighed for Ham, og Pharisæerne og de Ypperstepræster, hvilke de maatte tage til Hjælp, sendte Rets-Tjenere ud, at de skulde gribe Ham. De meente, at nu var det paatide, at gjøre en Ende paa Tingen, at den ikke skulde gribe videre om sig — de Daarer over alle Daarer! —

Medens nu Betjentene vare underveis, sagde Jesus, hvem Verdens Fiendskab var klart og aabenbart, til Joderne: Jeg er endnu en liden Tid hos Eder, og Jeg gaaer bort til Den, som Mig udsendte. Derfor forskyder ikke min Tale. — I denne korte Timelighed træder den evige Frelse i Christi Ord os imode, og den, som her forsømmer Ordet, kan i Evighed ikke igjen indhente en saadan Forsømmelse. Ethvert Menneske og enhver Slægt har sin særegne Tid, hvori Jesus træder ham og den i Besynderlighed nær. Saaledes havde Joderne i Palæstina sin særegne Tid, da Herren synlig vandrede paa Jorden; ved Apostlene ere mere de udenlandske Joder og meest Hedningerne blevne omvendte. Folket i Judæa traadte nu Frelsen nærmest og blev dem tydeligst forelagt, og det gjorde Jesus ondt, at Hans naaderige Nærværelse blev saa lidet erkjendt og benyttet. Snart vilde Herren vende tilbage til den evige Fader, fra hvem Han var kommen, hvis Ærinde Han her havde udført. — I skulle senere ængstelig lede efter Mig, forat I nemlig kunde have en beskyttende Tilflugt og en mild Konge, ja alt det, som Jeg i Virkeligheden er — og I skulle ikke finde Mig. Den finder bagefter ikke Barmhjertighed

33.

34.

og Fred, som har forsmaaet dem i Jesu, — og der, hvor Jeg er, kunne I ikke komme: de, som foragte Hans Fornedrelse, komme aldrig i Hans himmelske Herlighed. At dette er saa, er ogsaa meget herligt og saligt; men det gjør Jesus stedse ondt, naar Han seer saadanne Personer for sig. Den, som nu lod dette bevæge sig, forblev ikke længere nogen Foragter. —

35. Men Jøderne forstode det slet. De tænkte: Til hvilket Sted vil Han dog vandre ud? Maaskee til de adspredte Jøder, hvilke, afvante fra det hebraiske Sprog, kun talede Græsk og derfor vare foragtede af Jøderne i

36. Judæa. — Og saa forekom hele denne Tale dem daarlig, at Han truede med at gaae bort, saa at de ikke skulde finde Ham igjen.

37. Paa den ottende Festdag, da Festglæden pleiede at naae den høieste Grad, fordi en Præst da under alle Præsters og Folkets Jubel bar Vand i en gylden Kande fra Kilden Siloah til Templet, hvor det, blandet med Offerviin, blev udgydt og ledet ned i Bækken Kidron: da traadte Jesus atter op i Templet med sit Vidnesbyrd. Men Hans Prædiken havde dette Indhold: Om Nogen tørster og begjærer for sig Frelsens Vand, om Nogen i Sandhed vil erfare paa sig selv Opfyldelsen af Esaias's Spaadom (som man paa denne Dag lod synge i Templet), nemlig (12, 3): „I skulle drage Vand med Glæde af Salighedens Kilder", han komme til Mig og drikke: Jeg er den levende personlige Kilde, hvoraf alt Frelsens Vand udvælder. Lædsker og vederkvæger hos Mig Eders Sjæle ved mit Ord. Alt kommer an derpaa, at I ved Troen optage Mig i mit Ord, og

ved Troen besidde I Mig. Hvo som troer paa 38. Mig, af hans Liv skal, som Skriften siger, flyde levende Vandstrømme, saa at han ogsaa i Sandhed igjen kan vederkvæge Andre. Propheterne havde forudsagt Meget om, at paa Messias's Tid en levende Kilde skulde udgaae fra Templet til at læge og befrugte Alt (Ezech. 47, 1 ff., Joel 3, 23, Sach. 14, 8), og Esaias havde udtrykkelig i Guds Navn sagt (44, 3): „Jeg vil udgyde Vand paa det Tørstige og Strømme paa det Tørre; jeg vil udgyde min Aand over din Sæd og min Velsignelse paa dine Væxter." Der var det allerede forklaret, hvad for et Vand det skulde være, nemlig et levende, den Helligaands Strømme: og forat afbilde denne Forjættelse udgjød man paa denne Dag i Templet det indviede Vand, saa at det flød hen i Kidrondalen og gjennem samme i Jordans Flod og ned i det døde Hav. Dette var nu opfyldt i Christo; thi hver den, som nyder Ham i Troen, han har Livets Vand i sig, og fra Hans personlige Liv flyder det igjen over paa Andre; ja denne Strøm gaaer endelig gjennem den hele Menneskehed, gjør alt det Syge sundt og alt det Døde levende, som villig hengiver sig dertil, men sønderbryder, sønderknuser og bortskyller det Øvrige. — Johannes forklarer endnu udtrykkelig, hvad Jesus har meent med dette Vand: Dette sagde Han om den 39. Aand, som de skulde annamme, der troede paa Ham. Men denne skulde de endnu først modtage; thi den Helligaand var ikke endda forhaanden, saaledes som Han var det efter Pintsen, fordi Jesus var ikke endnu forklaret d. e. Hans Menneskenatur

havde endnu ikke modtaget Guddomsherligheden, saa at den ganske kunde have meddeelt sig til Disciplene. Den Helligaand var vel fra Evighed, havde ogsaa stedse virket i Menneskeheden og paa en reen Maade i Propheternes Ord; men i disse var det en underfuld, pludselig og ofte afreven Virken, og den Helligaand var endnu ikke kommen som Gudmenneskets Aand, forat pleie den inderligste og bestandige Fortrolighed med Menneskeheden. I den Helligaand forstaaer man altsaa Strømmen under Tempeltærskelen og alle Propheternes Billeder ret; men ellers ikke.

Denne Tale gjorde dog Indtryk paa Folket, men paa Grund af deres Synd vistnok kun et forbigaaende. Jesus taler sit Ord i himmelsk Ro og Vished ud fra en anden Verden, og Menneskene af denne Verden forsamle sig saa omkring og sættes ved samme stedse paany

40. i Bevægelse. Nogle sagde: Denne er sandelig den Prophet, der skal komme til Verden og forkynde al Viisdom forud for Kongen Messias, — Andre meente:

41. Nei, Han er vel Messias selv; men uagtet de traf det Rette, hjalp dog saadan famlende Erkjendelse dem

42. endnu ikke. — Men Nogle sagde derimod: Kommer da vel Christus fra Galilæa? Det vilde være smukt! — Fra Davids Stad Bethlehem skal Han komme, følgelig kan det ikke være denne. Nu var vel Jesus fra Bethlehem og havde ogsaa heri opfyldt Propheternes Ord; dog sagde Han det ikke her, fordi Han kun vilde overbevise paa en saadan Maade, som tillige forbandt Sjælene med Ham: men de, som ikke tiltrækkes af Hans Ord, skulle heller aldrig klart see

Hans Skikkelse. — Saaledes strides Folket om Jesum 43. og strides endnu den Dag idag, men ligesom den Blinde taler om Farverne. — Nogle meente endog, at Han 44. maatte sættes fast, forat Han ikke skulde fordreie Folks Hoveder; dog udførte Ingen det, fordi Sagen endnu ikke var moden. Saaledes vare ogsaa de Tjenere, som 45. af de Ypperstepræster og Pharisæerne havde faaet det Hverv at fængsle Jesum, komne tilbage med uforrettet Sag og havde svaret de med Forundring spørgende Herrer: Der har aldrig et Menneske talet saa- 46. ledes som dette Menneske, Ham kunne vi ikke lægge Haand paa. Deres Hjerter følte noget af det Ve, som evig tynger paa den, som forgriber sig paa Jesum; de maatte have gjort Vold paa sig selv, naar de skulde have antastet Jesum. — Pharisæerne, som 47. dreve Sagen ret egentlig, svarede: Hvad? monne I og være forførte? I, vore Tjenere, som æde vort Brød? Mon Nogen af de Øverste, Nogen af 48. Kirkestyrelsen, har troet paa Ham, eller Nogen af Pharisæerne, som kan rose sig af at have et fremragende Navn i Israel? Ak nei, desværre ikke! Men var dette saa, meente de, saa turde en ringere Person ikke give sig til paa egen Haand at troe paa Ham; de vidste ikke, at Gud stedse har udvalgt sig det Ringeagtede. De sagde: Vi have endnu aldrig givet Jesu Bifald, og vi ere de Sagkyndige; men denne dumme Hob, som 49. ikke kjender Loven og ikke har studeret, hos hvem Jesus alene kan finde Bifald, er forbandet og langt borte fra Helligdommen. Derfor ere I rette Dosmere, at I ikke have grebet bedre til.

50. Dette fortrød dog Nikodemus, som vel ellers fordetmeste tiede, fordi han engang havde været hos Jesum og hørt et Ord, som endnu stille spirede i Hjertet.
51. Han sagde: Dømmer vel vor Lov et Menneske, uden man først forhører ham og faaer at vide, hvad han gjør? Derfor gjøre I Uret, naar I paa Forhaand fordømme Jesum uforhørt. Kalder Ham embedsmæssig for Eder, hører saa hans Forsvar og bedømmer det efter Guds Ord. — Men dertil havde de Ypperstepræster og Pharisæer ingen Lyst; men Han skal paa Forhaand have Uret, fordi Han ikke er deres Mand: de have sin egen Maalestok for Alt, og saaledes gjøre
52. de sig selv til Gud. Derfor affærdigede de Nikodemus kun kort og foragteligt, fordi han vilde gjøre saa mange Omstændigheder med Jesu: Mon du og være fra Galilæa? og idet de tilsyneladende bleve noget alvorligere, føiede de til: Randsag og se, Skriften er ogsaa paa vor Side (den maa jo smukt føie sig): — der èr ikke en Prophet opreist af Galilæa. Men Esaias's Ord: „Det Folk, som vandrede i Mørket, saa et stort Lys" o. s. v. og mange andre kom dem
53. ikke i Sinde. Og saa gik de da for denne Gang hjem; dog maa endelig saadanne Sandhedens Foragtere ogsaa blive til Christi Mordere, naar deres Ondskab bliver fuldendt ved større Erfaringer om Jesu Undermagt. — Saaledes blev da Jerusalem ved Jesu Himmelord stedse mere modent til den Dag, da det lydelig agtede Ham, som er Livet og skjænker os Livet, værdig til den skjændigste og smerteligste Død.

Bøn. O Herre Jesu Christe! Gjør os dog saa

visse paa Dig ved dit Ord, at vi ikke blot selv leve af Dig, men ogsaa bestandig vidne om Dig for Andre og tjene dit Navn, saa længe vi ere til. Men lad os være der, hvor Du er, at din Herlighed ogsaa kan fremlyse af os, og vort Liv prise Dig. — Amen.

Det ottende Kapitel.

Fortællingen om Kvinden, der var greben i Hor, er her indskudt mellem Herrens Taler paa Lovsalernes Fest. Sandsynligviis hører denne Tildragelse til en anden Tid. Den staaer i nogle gamle Haandskrifter ved Enden af Lukasevangeliets 21de Kapitel, fordi V. 37 og 38 der syntes at give et godt Tilknytningspunkt. De fleste gamle Haandskrifter have den slet ikke, vel af den Grund, at de kun skulde indeholde, hvad Johannes selv havde optegnet. Senere er denne Fortælling hensat paa det Sted, hvor den nu staaer, og derefter skulde Begivenheden have tildraget sig paa Lovsalernes Fest, hvilket vistnok kan være muligt. Herrens Tale fra Vers 12 af vilde da være en Gjenoptagelse paa den følgende Dag af det, som Han havde lært indtil det 52de Vers i forrige Kapitel. Dog lader denne Sag sig ikke tilfulde afgjøre. Saa meget er vist, at vi i den foreliggende Tildragelse gjenfinde den samme Jesum, som vi ellers kjende af Hans Ord.

Natten havde Herren tilbragt udenfor Staden paa Oliebjerget, og om Morgenen gik Han igjen ind i Templet og underviste siddende en stor Folkemængde. Da bringe de Skriftkloge og Pharisæerne en 1. f. 3:5.

Kvinde, greben i Hor, stille hende frem midt i Forsamlingen og spørge Jesum: Hendes Gjerning er beviist, Moses forlanger hendes Død, hvad siger nu Du?
6. Dermed ville de friste Ham til at sige Noget, hvorved de kunde angive og fælde Ham som Lovens Fiende. — Men Jesus gav dem ikke saa hurtigt Svar, Han overilede sig ikke med dem; ligeoverfor dem viste Han sig bestandig meget forsigtig og tilbageholden. Han bukkede sig ned og skrev med Fingeren paa Jorden, forat antyde: Det er ikke Eder, hvem det nu paaligger at spørge derom; I ere ikke Kvindens Dommere; Eders Spørgen er unyttig. — Man skal paa en vis Maade ganske see bort fra Verdens Underfundighed og ikke derved lade sig forstyrre: man skal foragte den.
7. Men Fienderne holdt ved og vilde have Svar: den onde Verden forlanger med Vold og Magt sin Dom, idet den indbilder sig at skulle faae sin Ret. Dens Egenretfærdighed og Hoffærdighed hidfører paa det Hurtigste dens Fordømmelse. Da reiste Jesus ifølge deres Paatrængenhed sig op og giver dem et Svar, som de visselig ikke havde ventet: Den, som er syndeløs iblandt Eder, kaste først Stenen paa hende. Skyldig er og bliver hun, Ægteskabsbrud fortjener og saa Døden; men her er Spørgsmaalet, om I ere de rette Folk til at fuldbyrde denne Dom. En jordisk Dommer er Guds Redskab og maa straffe, om han end selv ikke føler sig bedre end Forbryderen, fordi han beklæder Embedet. Men den, som betragter Næstens Synd med hoffærdig Skadefryd eller endog vil bringe Naadens Herre i Forlegenhed ved Henviisning til Andres Syn-

der, han har al Aarsag til at krybe i Skjul og maa blive gjort til Skamme. Horkvinden har vel fortjent Døden; men hvo er du, at du saa trædsk erindrer derom? — Jesus har sagt det i stille Majestæt og er vis 8. paa Følgen af sine Ord; Han bukker sig atter ned, forat skrive, og lader sit Ord ganske rolig virke i Tilhørernes Hjerter. — Og da listede Anklagerne, den Ene 9. efter den Anden — de Ældste først, som de paa Grund af sin Erfaring meest Beskjæmmede — sig bort, og maatte kun være glade, at Jesus ikke straffede dem endnu mere med sit Blik. Men da de endnu havde Skamfølelse nok til nu at gaae bort (som nutildags Mange ikke vilde gjøre), saa viste ogsaa Jesus dem igjen paa en vis Maade Skaansel. Han lader ogsaa Fiender endnu gaae; men paa den yderste Dag maae de udstaae Hans Spørgsmaal og Hans Flammeblikke, naar Han vil spørge Hyklerne: Hvo ere I? — Bedre vilde det dog her have været for Anklagerne, at de havde taget sin Anklage tilbage og angerfulde aabenbaret sit Hjertes Ondskab, da havde de ogsaa kunnet modtage den samme Naade som Horkvinden. Jesus blev tilsidst alene med Kvinden. Hun havde jo ogsaa kunnet gaae, da Ingen mere holdt hende; dog hvorhen skulde dette arme Væsen endnu gaae? Hendes Ære var paa skjændig Maade forspildt, for al Verden maatte hun medrette være en Afsky, sit Liv havde hun forbrudt, som det endog i Jesu Ord laa udtrykt. Dog var der i Hans Ord Balsom for hendes arme, ydmygede Hjerte. Hun, som allerede længe i det Forborgne havde traadt al sand Skamfølelse under Fødder, maatte nu for al Verden forgaae af Skam,

da hun saa aabent var fremstillet i sin Skjændsel. Hvo skulde vel endnu have vovet et Ord for hende? Da drev Jesus hendes Forfølgere og ondskabsfulde Anklagere fra hende, idet Han ogsaa blottede disse: hun saa da paa den ene Side, hvor dybt Jesus dømte, og paa den anden Side kom der et Budskab om Naaden til hendes Hjerte, da Han dog ikke strax gav hende til Priis for de Ondskabsfuldes Stene; ogsaa paa hende vilde Han endnu vise, hvor barmhjertig Han er. For hendes Skyld udsatte Jesus sig for den Fare, selv at blive forfulgt som Lovens Foragter. Derom var en Anelse kommen ind i hendes Hjerte, og derfor kunde hun ikke komme bort fra Ham; saadan en hellig og barmhjertig Herre var endnu ikke forekommen hende; saa vel og betrygget for Synd og for Dom havde hun endnu aldrig
10. følt sig. Jesus reiste sig op og spurgte hende, som nu stod der alene: Kvinde, hvor ere hine dine Anklagere? har Jeg ikke drevet dem bort? Har Ingen fordømt dig? Har Jeg ikke bragt dem Alle til Taus-
11. hed? Men hun sagde: Herre, Ingen! Ingen er endnu bleven tilbage, som kunde have Lyst til at spille Dommer, naar Du er tilstede med dit Ord og dit Øie. For Jesu, Gudmenneskets Throne forglemme alle Skabninger sine Anklager mod Andre: Enhver har der nok med at tænke paa sig alene. Dette har Kvinden vel seet; men hvorledes vil det nu gaae hende, den aabenbare Synderinde? — Hun giver sig i Jesu Haand og overgiver sig ganske til hans Kjendelse: af Ham vil hun helst lade sig dømme. Men Jesus sagde: Jeg fordømmer dig ei heller — mit Embede er ikke at

fordømme: Jeg er ikke kommen, forat dømme Verden, men forat Verden skal blive frelst ved Mig: Jeg er kommen, forat søge og frelse det, som er fortabt — de Andre maae vel tie, naar de staae for Mig, og Jeg vil ikke fordømme dig, naar du begjærer Naade og Liv. Gak bort i Verden, i dit Huus, hengiv dig i Ydmyghed til i denne Verden at tage paa dig og bære, hvad der kommer over dig som Følge af dine tidligere Synder, og synd ikke mere! — du kan ikke hjælpes da, hvis du vilde vedblive i Synden. Herrens Naade og den Forladelse, som ligger deri, giver os et nyt Hjerte, saa at vi gaae bort som andre Mennesker og ere villige til at tage paa os al Forsmædelse, som er os nødig til Tugt og Bevarelse. Nu at synde paany, det vilde være at fornegte og gjøre tilskamme den Jesum, der gjorde vor Sag til sin egen og stillede sig som Borgen for os. Saadan Synd vilde da være endnu værre end Ægteskabsbrud, den vilde være et Brud paa Ægteskabet med den himmelske Brudgom.

Saaledes har Jesus her ikke blot stadfæstet Loven, men ogsaa viist, hvor vidt Hans Fordømmelsesdom strækker sig — nemlig over Alle, som træde frem for Ham. Men de, som beskjæmmede ydmyge sig under Loven og vente paa Jesum, dem opretter Han igjen, tilgiver dem og forlener dem ved sin Naade Kraft til et nyt Liv. —

12. Evangelisten vedbliver nu at berette, hvad Jesus fremdeles paa Løvsalernes Fest har prædiket for al Verden. Foruden andre Ceremonier bleve paa denne Fest ogsaa to kjæmpemæssige Lysestager opstillede i Forgaar-

den, hvis Glands ved Aftentid lyste ud over hele Jerusalem. Disse vare et Sindbillede paa Guds i Israel vidt lysende Herlighed og Naade. Sandsynligviis med Hensyn hertil sagde Jesus: Jeg er det Verdens Lys. Det hidtil sindbilledlig antydede Lys, Jehova, er personlig aabenbaret. Han er Menneske midt iblandt os, og det ikke for Joderne alene, men for den ganske Verden. Hvo som følger Mig, skal ikke vandre i Mørket, men have det Livsens Lys. Hvo som retter hele sit Liv efter Gudmennesket, til at efterkomme Hans Villie, idet han i Ham har al sin Viisdom og Glæde, han er aldrig mere i Tvivl eller i Kummer; han har jo den evige Sandhed selv til Ledestjerne og øser uafladelig af Gud: saa maa han vel ogsaa have det evige Liv. Jesus, det evige Lys, bliver i os vort Livslys.

13. Da sagde Pharisæerne, hvis Indre bestandig var fuldt af Mistanke mod Jesum, fordi de levede i Gjerningerne: Du vidner om Dig selv; dit Vidnesbyrd er ikke sandt. De anstillede sig saaledes, som om den Høieste kunde blive bevidnet ved et ved Siden af Ham eller endog over Ham staaende Vidnesbyrd. Nei, Han afgiver vel Vidnesbyrdet og Maalestokken for alt Andet, men Han modtager ikke Vidnesbyrd af Mennesker paa saadan Maade, som ellers et enkelt Menneske

14. bevidnes af et andet. Derfor svarede Herren: Om Jeg og vidner om Mig selv, er mit Vidnesbyrd sandt: med Mig forholder det sig anderledes end med Andre (med Verdens Frelser maa det ogsaa forholde sig anderledes) — thi Jeg veed, hvorfra Jeg kom, og hvor Jeg gaaer hen. Jeg kjender nøie min Op-

rindelse og mit Maal: saaledes kjender Jeg da fuldkommen Mig selv, Jeg er Lys og lyser ogsaa. Men deri er Jeg forskjellig fra andre Mennesker som I. I vide ikke, hvorfra Jeg kommer, og hvor Jeg gaaer hen, og derfor kjende I Mig overhovedet ikke. Man kan jo kun da ret bedømme et Menneske, naar man kjender den Grund, hvori han har sin Rod, og det Maal, til hvilket han gaaer. Kjende vi os ganske som af Gud og til Gud, da vel os, da kjende vi os ogsaa og vidne intet Usandt. Men Ingen lærer sig saaledes at kjende uden alene i Christo, og den, som ikke kan forenes med Christo, dømmer bestandig usandt, om han end taler nok saa klogt eller nok saa ydmygt. Hvad Christus siger om sig, har det høieste Beviis for sig, som gives kan i Himmelen og paa Jorden. — Jesus siger: I dømme efter Kjødet, efter kjødelig 15. Tilbøielighed eller Utilbøielighed; derfor har Eders Dom ingen Grund i Sandheden og intet Værd — men Jeg dømmer Ingen paa saadan Maade som I, saa at Jeg paa Forhaand skulde være indtagen mod Nogen. Jesus er aldrig partisk efter Menneskeviis, men Herre over Alt og vil Enhver vel. — Men dersom Jeg 16. og dømmer, som Jeg maa dømme Naadens Foragtere, saa er min Dom sand og ikke at sammenligne med en kjødelig Dommers; thi Jeg er ikke alene, som I nu ansee Mig for; men baade Jeg og Faderen, som udsendte Mig, vi ere stedse tilsammen, og naar Jeg dømmer, da er det Faderens Dom ved Mig. — Paa denne Maade kan Jeg med Ret sige, at 17. To vidne for Mig, saaledes som Eders Lov, hvori I

ville være saa kloge uden ret at forstaae den, jo ogsaa i andre menneskelige Ting forlanger det. Mit Udsagn om Mig er ikke noget Eneſtaaende, men paa det Uendeligste bevidnet af mit hele Væsen og af Faderen, som har udsendt Mig. Saaledes gives da egentlig meget mere Vidnesbyrd, end Loven nogensinde kunde forlange

19. af et Menneske. — Da sagde de til Ham, idet de lode Hans eget Vidnesbyrd ud af Betragtning, fordi de holdt det efter Menneskeviis for intetsigende: Hvor er din Fader? lad os see Ham og høre, hvad Han vidner. Jesus svarede: Hverken kjende I Mig, ei heller min Fader, og derfor begribe I heller ikke, hvad vort Vidnesbyrd har at betyde. Dersom I kjendte Mig, som er kommen Eder saa nær og taler menneskelig med Eder, kjendte I og min Fader gjennem Mig. Men da vidste I ogsaa, at vort Vidnesbyrd er det allersikreste.

Var nu Jesu Tale ikke aldeles forgjæves? Forat den ikke skulde være forgjæves, maatte Han først sige Jøderne, hvor lidet de forstode Ham. Gjennem megen forgjæves Tale kommer det altid først dertil, at det endelig nytter noget. —

20. Alt dette havde Jesus lært ganske offentlig i Templet ved Templets Kiste, og det var til at forundre sig over, at Han havde kunnet sige alt dette blandt de kjødeligsindede Jøder, uden at de satte Ham fast. Men Hans Time var endnu ikke kommen. Gud regjerede ogsaa deri. Jesus selv holdt Verdens Tøiler. —

21. Da gik Jesus efter en Afbrydelse videre i sin Tale, idet Han stedse paany søgte en Tilknytning hos dem,

forat en Anelse om Ham og Hans Gjerning kunde dæmre op i deres Sjæle: Jeg gaaer bort, og (Jeg føler det med hjertelig Medlidenhed) I skulle lede efter Mig, om I maatte finde en saadan barmhjertig Konge og Messias, som Jeg har været for Eder — og døe i Eders Synd. Med Jammer maatte de gaae tilgrunde, som i Jesu af Nazareth trods Hans Under og Tegn ikke vilde erkjende den forjættede Frelser; siden var ingen Frelser, men kun Dommeren at finde. Der, hvor Jeg gaaer hen, kunne I ikke komme — til den guddommelige Kjærlighed. Kun den, som troende hænger ved Jesum, saadan som Han var her i Fornedrelse, har formedelst Ham stedse Adgang til Herlighedens Borg. — Da spottede Jøderne: Vil Han da dræbe 22. sig selv, siden Han vil skjule sig saa langt fra os? Hvad er dog dette for en stor Tale, Han fører om sin Bortgang? Da sagde Jesus: I ere her nedenfra 23. med al Eders Tanke og Tale; I maae drage Alt ned i det Skarn, hvori I selv sidde fast; Jeg er her ovenfra, derfra er mit Liv og mit Vidnesbyrd: I ere af denne Verden, fulde af Kjødslyst og Spot mod det Evige, det Usynlige; Jeg er ikke af denne Verden, men Jeg lever i det Himmelske. — Derfor 24. har Jeg sagt Eder, at I skulle døe i Eders Synder; thi dersom I ikke blive anderledes sindede og ville troe, at Jeg, som I nu foragte, er, hvad Jeg siger Eder, skulle I døe i Eders Synder, i Adskillelse fra Gud. — Da sagde de til Ham: 25. Hvo er Du? hvilken hemmelighedsfuld Person, at vor Salighed skal afhænge af, at vi anerkjende Dig? —

Jesus svarede: Just det, overhovedet er Jeg det, som Jeg siger Eder. Hvad mit Ord udsiger, det er Jeg; i mit Ord giver og aabenbarer Jeg Mig nok og ganske.
26. Deraf vil Jeg erkjendes, nydes og erfares. — Jeg har Meget at tale og domme om Eder — Eders Fordærvelse er meget stor; men foragter ikke min Tale, thi Den, som Mig udsendte og som taler gjennem Mig, er sanddru, om I end mene at kunne spotte over, at Jeg saaledes dadler Eder — og de Ting, som Jeg har hørt af Ham, dem siger Jeg for Verden. Al min Tale er kun et menneskeligt Udtryk for det, som foregaaer i Gud; Jeg er Guds Mund i
27. Verden. — Men de forstode ikke, at Han talede til dem om Faderen i Himmelen; dette forekom dem for utroligt, og Alt, hvad Han havde sagt, stod næsten for dem som en Spøg, saa at de heller ikke for Alvor tænkte efter derover.
28. Da sagde Jesus i sit Hjertes dybe Bevægelse og med stort Alvor: Naar I faae ophøiet Menneskens Søn, saa at Hans Hjerte ganske vil udgyde sig i Kjærlighed og saaledes aabenbare sig i høieste Herlighed, da skulle I kjende, at Jeg er alt det Store, som Jeg sagde om Mig, og at Jeg gjør Intet af Mig selv, som ellers forfængelige Mennesker; men som min Fader haver lært Mig og som Jeg annammer det af Ham, saaledes taler Jeg. Min Tale er ikke saaledes menneskelig, som det, man ellers i Almindelighed kalder menneskeligt. Dette maatte de senere erindre sig, da Christus var ophøiet paa Korset. Ja, da er Han vel bleven aabenbar med sin Alt over-

vindende Kjærlighed, og Mange have endnu omvendt sig; men de Øvrige have ved den snart efter følgende Dom modtaget Belærelse om, hvilken Frelser de havde forkastet. Og Den, som udsendte Mig, er med 29. Mig, saa at Jeg aldrig er langt fjernet fra Ham: hvor Jeg er, der er Han stedse i og hos Mig. Faderen har ikke ladet Mig alene, Han kan aldrig stille Mig fra sig; thi Jeg er Hans Speil og Hans Afbillede, som Han stedse maa skue — fordi Jeg gjør altid de Ting, som ere Ham behagelige, hos Mig seer Han med fuldt Velbehag sit inderste Væsen igjen. —

Denne hjertelige og høitidelige Tale gjorde, omendskjønt den endnu i den Time klang saa hemmelighedsfuld og først senere kunde blive erkjendt i sin fulde Betydning, dog et stort Indtryk paa Tilhørerne, og Mange troede paa Ham d. e. de bleve alvorlige, gik i sig selv og tænkte: Han har dog vist Ret i det, som Han siger: Han er vel af Gud. Og dette er jo vistnok Troen i dens Begyndelse, om end en saadan Tro endnu altid igjen let udslukkes, naar den ikke bestandig voxer videre. 30.

Den hjertelige Maade, hvorpaa Jesus netop havde 31. talt, var gaaet Mange til Hjerte, og disse hengave sig nu med en vis Grad af Tillid til Ham. Derfor siger Johannes, at Jesus talede det Følgende til Jøderne, som havde troet paa Ham. Man tør altsaa her kun tage Ordet „troe" i den svageste og almindeligste Betydning. Det er kun en øieblikkelig Tro, et Lys vistnok, men ofte kun som Lynets, derefter desto større Mørke, naar nemlig Mennesket ikke mere og mere

giver den Helligaand Rum hos sig. De havde for et Øieblik følt sig vel ved Christi Ord. Da siger Christus: Dersom I blive i mit Ord, ere I sandelig mine Disciple. Ogsaa en liden Draabe af Christi himmelske Fylde gjør allerede Sjælene vel, naar man i Ro lader den virke paa sig; men dette er stedse kun en Forudbebudelse af den Salighedens Strøm, som vilde blive os til Deel, naar vi vilde forblive i Hans Ord, fylde og lædske alle vort Livs Aarer med Hans Liv. At blive i Jesu Ord, det giver først rigtig Erfaring om, hvad det betyder at være Jesu Discipel. Der gives faa Christi Disciple i denne Betydning. Herren
32. siger: Og I skulle erkjende Sandheden som noget Levende og indtil Grunden Heelt — og Sandheden, den saaledes erkjendte levende og guddommelige, skal frigjøre Eder: det vil være Virkningen paa Eders Sjæle. Ret at erkjende Gud, erkjende Ham i Christi Ord, det er at erkjende Ham som Naade og Kjærlighed, og dette gjør rigtig fri; thi da have vi Forladelse og ny Livskraft: og det vil sige at være rigtig fri, naar man ligeoverfor den almægtige Gud og evige Dommer har en ganske rolig Samvittighed og fortrøster sig til lutter Naade fra Ham — endog midt i Nød og Død. Imod denne Frihed er Alt, hvad Verden kalder saa, ligesom en smudsig Vei imod Regnbuens Bro.

Dette maatte Jesus vel sige, og dog opbragte det strax Nogle imod Ham: at Han talede om at blive fri, krænkede deres Hoffærdighed. De vare Romernes Undersaatter, men det vilde de aldeles ikke lade gjælde for Sandhed; som Guds Folk, meente de, maatte de afryste

alt hedensk Aag og aldrig anerkjende det. Istedetfor nu at gjøre Bod under Guds Tugtelse, søgte de saavidt muligt at slippe bort ved at negte denne. Hvad? vi Abrahamider skulle behøve at frigjøres? Det angriber dog vor Ære for haardt! — Det krænker altid det naturlige Menneske, naar han erindres om det, som mangler ham: han kjæmper da gjerne med Liv og Blod for, at han skal blive betragtet som Besidder af det, som han endnu ikke besidder. Jesus maa netop derfor blive anseet for en Fiende, fordi Han først bringer de sande Goder.

Paa denne Yttring af deres Uforstand brød Han dog endnu ikke af; men Han sagde paa det Høitideligste: Sandelig, sandelig siger Jeg Eder — d. e. med mit hele Liv bevidner Jeg Eder og indestaaer derfor: Hver den, som gjør Synd, er Syndens Træl, han er væsentlig, og det heeltigjennem, Træl: han er allerede i Forveien hjemfalden en fremmed, forfærdelig Magt, fra hvilken dog hans Tilværelse ikke stammer, som heller ikke kan byde ham noget Maal at stræbe til i Fred, og denne Magt er han saaledes hjemfalden, at den har lagt Beslag paa hans indre Liv, Tænkning og Begjæring og nu driver ham til syndige Gjerninger i sin Tjeneste. Synden gjør altsaa i saadan Grad til Træl, at man ikke engang beholder Tankerne frie. Dette er en Trældom over al Trældom, og den har noget at betyde; thi Trællen bliver ikke i Huset evindelig, d. e. i Guds Huusholdning, om han end her paa Jorden en Tid lang tages i Brug med, saa at han uden Vidende og Villie maa gjøre Medtjeneste. Søn-

34.

35.

nen alene bliver evindeligen; thi Han gjør Huset til Huus, og hvor Gud har og seer sin Søn, der er Guds Huus, thi der har Gud nedladt og afbildet sig. En Tjener udbruges og afskediges; men paa Sønnen hviler Huusholdningen. — Dersom da Sønnen faaer
36. frigjort Eder, skulle I være virkeligen frie. Han er kommen til Verden, forat meddele sig til Eder, forat befrie Eder af det Ondes mørke Magt, idet Han ved sin Menneskevorden og al sin Gjerning og Lidelse har bragt Naade og Forladelse herned. Han gjør ret inderlig fri; thi Han er den personlige Sandhed, om hvilken der forhen var Tale. I sig giver Han den evige Sandhed at erkjende som lutter Naade og Kjærlighed, og hvo der erkjender denne, idet han trolig hænger ved Forladelsens Ord, han er i sit Indre bleven løst fra Forbandelsen og den onde Samvittighed, han har Syndernes Forladelse og Liv. Men dermed er han revet ud af alle fiendtlige Magters Vold og for evig fri.
37. Jeg veed, at I efter Kjødet ere Abrahams Afkom; men den kjødelige Nedstammelse, Nation og Stand har herved saa lidet at sige, at I trods den skjønneste Herkomst søge at slaae Mig ihjel: dette ligger skjult i Eders hele Folk og viser sig allerede deri, at min Tale ikke finder Rum hos Eder. Hvor Ordet om den os befriende og saliggjørende Naade paa Grund af Menneskenes Hoffærdighed intet Rum finder, der maa ogsaa altid tilsidst Hadet imod Den, som selv er al Sandhed, træde aabenbart frem. Der er en stor Kløft mellem Jesus og Hans Tilhørere. Han siger:
38. Jeg taler det, som Jeg har seet hos min Fader,

alle mine Ord ere Udtryk for, hvad den evige Gud er, i mit Ord aabenbarer Gud sig for Menneskeheden — og I aabenbare derimod, hvem der er Eders Fader, ved Eders Gjerning mere end ved Eders Ord:— saa gjøre I og det, som I have seet hos Eders Fader. I vide selv ikke at sige, af hvilken Herkomst I ere — men Eders Gjerninger bevise det.

De forblive derved: Abraham er vor Fader, 39. og af ham kunne vi dog ikke have seet noget Slet, i ham ere vi ganske sikre; men Du maa vel være imod ham. — Men Jesus lader det slet ikke gjælde, at de ere Abrahams Børn paa den Maade, som man maa være det, naar man vil have Trøst deraf. Dersom I virkelig vare Abrahams Børn, siger Han til dem, gjorde I Abrahams Gjerninger; thi i Gjerningerne aabenbarer et Menneske sit Indre og sin aandelige Herkomst. Men Eders Handlemaade er det netop, at I søge at slaae Mig ihjel, derpaa gaae alle 40. Eders Gjerninger ud, uden at I selv ret vide det (men senere maatte de erfare det, efterat Christus virkelig var korsfæstet af dem). — Mig søge I at slaae ihjel, et Menneske, der har sagt Eder den evige Sandhed, som Jeg har hørt og modtaget af Gud. Udaf Mig tiltaler den guddommelige Sandhed Eder selv og det saa venligt og ganske menneskeligt, fordi Jeg selv er et Menneske; dog hade I netop dette. Dette havde Abraham ikke gjort. Nei tvertimod, han havde sin største Glæde i Guds naadige Nedladelse til os Mennesker og kjendte Gud som sin Ven, der talede menneskeligt til ham. I gjøre Eders Faders Gjer- 41.

ninger: det maa altsaa være en ganske Anden end Abraham; tænker kun efter, hvem det er og paa hvem I slægte. Derfor sagde de: Nu det forstaaer sig — naar Du mener det aandeligt; men vi ere heller ikke da avlede i Hor, ligesom fordum i gamle Tider mange Jøder efter Propheternes Udtryksmaade vare aandelige Bastarder paa Grund af deres Afgudstjeneste: vi have en Fader, nemlig Gud; Israel er jo Hans førstefødte Søn. Vel havde Gud beviist sig som Fader; men det er altid Spørgsmaalet, om Mennesket ogsaa vil være Guds Barn, og man vil det kun da, naar man troer paa Gud i Gudmennesket.

42. Jesus sagde: Dersom Gud var Eders Fader, saa at I virkelig øste Eders Liv af Ham, da elskede I Mig, deri vilde Eders Barneforhold til Gud nærmest vise sig; thi Jeg er udgangen og kommer fra Gud og bringer det nærmeste og fuldstændigste Budskab fra Gud — ud fra Hans Skjød og fra Hans Hjerte; alle Gudsbørn erkjende Mig strax som Saadan. Thi Jeg er ingenlunde kommen af Mig selv, Jeg har en anden Herkomst, end I saa udvortes kunne see paa Mig — Han har udsendt

43. Mig, forat kundgjøre sig gjennem Mig. — Hvi forstaae I ikke min Tale? og mærke ikke deraf, hvem og hvorfra Jeg er? Fordi I ikke kunne taale at høre mit Ord: Det er Eder i sit Væsen imod.

44. Nu aabenbarer Han dem den hele skrækkelige Hemmelighed. Den Fader, I ere af, er Djævelen; ham have I til Fader, og deraf kommer Eders Handlemaade: — og I ville gjøre Eders Faders Be-

gjæringer. Det er den djævelske Lyst i Eder, som gjør Eder saa utaalmodige imod mit Ord. Han var en Manddraber fra Begyndelsen af, bestandig hadede han Guds Billede, Menneskeheden, og har fra Begyndelsen af ved sin Forførelse styrtet den i Døden, og blev ikke bestaaende i Sandheden, saadan, som Gud først havde skabt ham, forat ogsaa han skulde være Noget til Guds Ære. At være til Guds Ære, det er at blive bestaaende i Sandheden, nemlig at forblive det, hvortil Gud har sat os: Han har jo dannet Alt til sin Ære og kan ikke danne Noget anderledes. Men Djævelen forblev ikke saadan; thi Sandhed er ikke i ham. Gud havde givet ham en sand Tilværelse, d. e. en Tilværelse til Guds Ære; men dette behagede ham snart ikke mere, han begyndte at lyve og dermed tabte han ogsaa sin af Gud givne Stilling. Naar han taler Løgnen (som han rigtignok altid gjør), taler han af sit Eget: alt hans Eget er Løgn, fordi han vilde være og have noget Eget uden og udenfor Gud, hvilket dog aldrig er muligt. Og med Løgn gjør ogsaa Djævelen sig aabenbar som saadan: hvor Løgn hersker, der er Djævelen herskende; thi han er en Løgner og Løgnens Fader, hvor den end optræder. Hver den altsaa, som ikke vil erkjende Sandheden og bliver i Løgnen, aabenbarer sig dermed som et Djævelens Barn. — Men fordi Jeg siger Sandheden, 45. troe I Mig ikke, og deraf viser det sig da, hvem der maa have indtaget Eders Indre imod Sandheden: det kan kun være Djævelen, fordi al Modsigelse mod Sandheden udgaaer fra ham. — Eller har det nogen rimelig 46.

Grund, at I ere saaledes indtagne imod Mig? Hvilken Synd er det vel, paa Grund af hvilken I maae mistroe mine Ord? Men naar I Intet kunne finde imod Mig, saa maae I dog holde mine Ord for Sandhed og troe paa Mig. —

47. Men Sagen er denne: Hvo som er af Gud, d. e. har og søger sin Rod i Gud, hører gjerne Guds Ord; thi han bliver ved dette endnu fastere grundet og rodfæstet i sit Livs Grund, og det gjør ham saare godt. Derfor høre I ikke paa Guds Ord, som Jeg taler, fordi I ere ikke af Gud. Enhver kundgjør sit forborgne Væsen ved det, han søger som sin Næring. Guds Børn længes stedse efter Guds Ord, og dette forstaae de ogsaa at finde sig ud, i hvilken Skikkelse det end træder dem imode.

48. Derpaa kunde Jøderne Intet svare; men de vare fornærmede over, at Jesus blottede for dem det Herredømme, under hvilket de stode. Derfor smædede de Ham som en Samaritan og Besat og sagde: „Ja, det have vi da altid sagt, at Du er saadan En — nu seer man det ogsaa." — Og hvorpaa da? — „Jo, derpaa, at Du ikke vil rose os" — kunde de have sagt.

49. Med rolig Værdighed svarer Jesus: Jeg haver ikke Djævelen: til alt Eders tomme Sladder siger Jeg kun nei, og dermed er det tilintetgjort. Jeg ærer min Fader, dette er mit Væsen og min Tale; thi Jeg opfylder Hans Forjættelse i mit Kjød, Jeg er Hans Ord i mit Kjød — og I — vanære Mig, som er til Guds Ære. Det vil engang bekomme Eder saare ilde; thi omendskjønt Jeg er et Menneske, saa er Jeg

dog det Menneske, som Gud ærer i Menneskeheden. Hver den, som antaster Mig, antaster Gud selv, og det i Hans høieste Ære. — Jeg søger ikke min Ære, 50. saa at Jeg skulde sætte nogen forfængelig Ære i at blive priset af Eder; Hoffærdigheden driver Mig ikke til at tale saaledes. Men der er Den, som søger min Ære og fordrer den af Eder — og det er den Samme, som dømmer. Gud vil ikke lade Den, Han har udsendt, sit Ord, foragtes ustraffet, og derfor gjør det Mig ondt, at I vanære Mig. Ellers vilde Jeg gjerne i Taushed taale det — Jesus har jo dog en høiere Majestæt, end Mennesker kunne give. Men hvor Meget 51. afhænger deraf, at man ærer Gud ved Annammelse af Christi Ord! Herren siger: Sandelig, sandelig siger Jeg Eder: Mit Ord er ikke saa fjernt fra det guddommelige Væsen, som I mene; Dersom Nogen holder mit Ord, skal han ikke see Døden evindeligen, saa fuldt af guddommelige Livskræfter er det. Derfor hænger trolig fast ved mit Ord, saa Mange af Eder, som have begyndt at smage og at forstaae det. Guds Ord i Christo er Naaden, og hvor Sjælen har annammet Guds Naade, der er heller ikke Døden, Syndens Sold, mere for Øinene; men Liv og al Salighedens Fylde staae nu for Øiet. —

Men de gjenstridige Jøder bleve end frækkere ved 52. denne Tale, hvorved Jesus søgte at styrke de mere Alvorlige iblandt dem: Djævelen stiller sig stærkt imod Christi Riges Befæstelse. De sagde: Nu indsee vi dog ganske klart, at Du haver Djævelen og er besat. De Ugudelige slaae om sig med alle Djævle,

naar de føle sit Kjød i nogen Grad straffet. Hine ville gjerne indvikle Jesum i Modsigelse med Abraham og tilegne sig denne Sidste som sin Mand, derfor sige de: Abraham, en saa stor Hellig, er død og Prophe-terne, og Du siger, at dit Ord skal bevare for Døden?
53. Mon Du er større end Abraham og Prophe-terne, som dog alle ere døde? Hvem gjør Du Dig selv til? Saa over al Maade hoffærdig maa Jesus, som i Ydmyghed fornedrede sig selv paa det Dybeste, forekomme de hoffærdige Aander, som desværre stedse have gjort sig selv til alt det, som de ere. Men det er Jesu Forskjel fra alle Syndere, at Han ikke gjør sig selv til Noget, men ganske bliver det, som Han er, og lader Faderen gjøre sig til alt det, som behager Ham.
54. Derfor sagde Herren: Dersom Jeg ærer Mig selv, ligesom mange Mennesker blæse sig op — er min Ære Intet; min Fader er den, som giver Mig Ære, af Ham har Jeg hele mit Væsen og tillige mit Em-bede for Menneskeheden; om hvem I sige, at Han er Eders Gud — og I have dog ikke kjendt
55. Ham. Men Jeg kjender Ham. Hvad nytter den Bekjendelse, som dødt eftersiges i Hoffærdighed? Den bringer visselig desto større Dom. Kun den, som i sit Indre er fuld af Guds Væsen, han kjender Gud, men aldrig de Forfængelige, Hoffærdige, Løgnerne og Volds-mændene. — Og dersom Jeg sagde: Jeg kjender Ham ikke, og saaledes intet Anstød vilde give Eder, men være Eder til Behag, da blev Jeg en Løgner, ligesom I. Saaledes maa den Retfærdige vel for-blive de Ugudeliges Fiende, om han end elsker deres

Sjæle nok saa trofast. Derfor bliver Jesus derved: Men Jeg kjender Ham og holder Hans Ord, idet Jeg uforfalsket kundgjør det. Det er i Sandhed saa, at den, som holder dette Ord, ikke skal have Noget at lide af Døden. — Men hvorfor komme I saa ofte til Mig med Abraham? Abraham, Eders Fader 56. efter Kjødet, frydede sig, at han skulde see min Dag, min Aabenbarelse i Tiden, at saa høie Ting vare ham forjættede af Gud, og han saa den og glædede sig; thi han troede af ganske Hjerte paa den guddommelige Forjættelse om Ham, der skulde komme af hans Sæd og bringe alle Slægter Velsignelse. Glæden i den tilkommende Christus er det alene, som har gjort Abraham til Abraham.

Da spurgte Jøderne med uvillig Forbauselse: Du 57. unge Mand har seet Abraham, saa at Du kan melde os om ham? Jesus sagde: Sandelig, sandelig 58. siger Jeg Eder: Førend Abraham blev, er Jeg: Abraham er en Tilbleven, men Jeg en Værende, han timelig, Jeg evig. Udaf denne min evige Væren taler Jeg. — Men saa sikre vare Jøderne i sin Ondskab, at 59. de frækt opløftede Stene imod Jesum som mod en Gudsbespotter. Han skjulte sig dog iblandt Mængden og traadte for denne Gang tilbage, ladende dem endnu mere Tid til Besindelse. Saaledes miskjendt, spottet og hadet gaaer Gud gjennem denne Verden.

Bøn. O Herre Jesu Christe, evige Sandhed og eneste Trøst for os syndige Mennesker! oplys vore Hjerter, saa vi erkjende og afskye al Vantro i vort Kjød som Løgn og Ondskab, paa det vi med Glæde maae

erkjende Gud i dit Ord som lutter Kjærlighed og evig sige Ham Tak. Amen.

Det niende Kapitel.

Ved Helbredelsen af den Blindfødte beviser Jesus, hvor meget Han er den ganske Verdens Lys, ja et saadant Lys, som, hvorhen det virker, skaber Lys. Men de, som hade Hans ringe Skikkelse og Hans Ord, komme derover i Strid med Ham; thi de ville ikke lade det gjælde som Sandhed, at det er Ham, der skaber Lys. Men de ere netop Folkets mægtigste Førere. Dette giver da siden Leilighed til at tale om den sande Folkelærers Pligt. —

1. Jesus saa paa Sabbaten, sandsynligviis den sidste i Løvsalernes Fest, i Forbigaaende en Blindfødt.

2. Disciplene knyttede dertil det Spørgsmaal, om denne for sin Synds Skyld, som Gud da ligesom hos Esau havde forudseet, — eller for sine Forældres Synd maatte bære denne Blindhed. For Forældrene er det jo en daglig og bitter Lidelse, at see deres Barn voxe op som en Krøbling. Og al Sygdom og al Død er jo Syndens Straf, saa at jeg altid maa henføre al min Lidelse til min, min Slægts, ja den hele Menneskeheds Synd. Ikkedestomindre er det falskt at henføre en enkelt Lidelse hos et Menneske til en enkelt bestemt Synd, begaaet af ham eller hans Forældre, saafremt dette ellers ikke ligger aabenbart for Dagen. Den Lidende selv maa vel i muligste Grad besinde sig paa sit hele Liv og sin indre Tilværelse; dog skal han ikke gjøre dette, forat nedsynke

i Sorgmodighed, men meget mere med Haab tilbede den Gud, som her viselig straffer. Han straffer kun saa underligt, forat vi skulle erkjende Ham og saa i Ham finde al Forladelse og Salighed. Jesus svarede: Hverken denne syndede, ei heller hans Foræl- 3. dre paa en saadan Maade, at man kunde sige, denne Blindhed var netop derfor den tilsvarende Straf, ligesom der for de verdslige Domstole gives Straffe, som svare til Forbrydelserne; men denne Blindhed er ham vederfaret, forat Guds Gjerninger skulde blive aabenbarede paa ham. I denne syndige, blinde Verden maae rigtignok ogsaa Mange være udvortes blinde; thi det, som ligger skjult i Syndens Væsen, maa ogsaa legemligt aabenbare sig; men den, hvem Saadant træffer, han er dog igjen en særegen Gjenstand for Guds Naade, forat denne paa ham i Besynderlighed skal komme for Dagen. Paa denne Maade kunne Blinde vel finde sig i sin Blindhed, Syge i sin Sygdom, Døende i sin Død. Vi have derfor i al Nød kun at bede om, at den maa blive til Guds Ære. Jesus siger: Men Mig bør, som Hans Haand, 4. at gjøre i denne Verden Hans, den Almægtiges, Gjerninger, som Mig haver udsendt, saalænge det er Dag og Noget endun lader sig gjøre ved et Menneske. Al Guds Virken i denne Verden har sin Tid, og Menneskens Søn griber denne; Natten kommer, da Ingen kan arbeide, fordi Intet mere er at gjøre. Derfor skulle ogsaa vi først erkjende vor Besøgelsestid: er den udløben, saa kan Gud selv ikke hjælpe os, fordi Han ikke formaaer eller vil Noget mod sig selv.

Men dernæst skulle ogsaa vi til sin Tid fuldføre alt det, som paaligger os at gjøre, og ikke falskelig trøste os
5. med Fremtiden. — Medens Jeg er i Verden, er Jeg Verdens Lys, saa at Jeg befrier og oplyser det, som er mørkt og fængslet af Døden. Alt dreier sig om Mig, saa at det af Mig modtager Lys og Liv; saa maa Jeg vel forbarme Mig over alt det, som forsmægter i
6 f. Mørke. — Derpaa vædede Han noget Jord med sit Spyt og smurte det paa den Blindes Øine, idet Han bød ham at toe sig i Siloams Dam. Saaledes vakte Jesus først Troen hos den Arme og lod den voxe paa Lydighedens Vei. Men Salven maatte først fremstille ham som rigtig blind. For alle Tilskuere maatte han være et Billede paa det, som Jesus gjør med Alle, der følge Ham. Han bedækker vore Synder med sin Munds Ord, med Forladelse; men dermed ere de ogsaa først gjorte ret aabenbare. Men naar vi da ret fortrøstningsfuldt dukke os ned i Jesu, saa blive vi evig sunde og seende. Det er Johannes mærkværdigt, at Dammen hed „Siloam", d. e. den „Udsendte" — til Forudbetegnelse af, at, ligesom Kilden, sendt af Guds Godhed, sprudlede frem fra Dybet, saaledes er den fra Himlen os af Gud sendte Frelser vor sande Frelseskilde. Saaledes har Gud i høieste Maal givet eet Menneske en Gave, medens Tusinde have nydt den med paa anden, lavere Maade. Dig er den rigtig tilsendt, naar Jesus, den af Faderen til os Sendte, sender dig til den, forat du deraf desto lettere skal erkjende Ham. — Hiin gik, vaskede sig og kom seende tilbage, et nyt Menneske og dog den Samme. Saaledes kan man ved Troen paa

Jesu Ord hente sig al Helbredelse der, hvor Han har henlagt samme for os. Gaa hen paa Hans Ord, saa gjør Troen dig rigtig seende.

Da strede Naboerne, som bleve vaer, at han var seende, om han virkelig var den Samme, som før havde siddet der og tigget. Mange kunde heri ikke troe sine Øine, medens Verden ellers, hvor det tjener Kjødet, kun altfor meget forlader sig paa Øiesynet. Den Blinde bekjendte dog lydt, at han var den Samme, og maatte dermed udsætte sig for mange besværlige Spørgsmaal og Mistanker. Men for dette maa man ikke ville unddrage sig, naar man ikke igjen vil tabe Velsignelsen. — Han maa nu gjentagende fortælle, hvorledes Jesus har taget ham i en saa underfuld Kur, og hvorledes han paa Hans Ord er gaaet hen og har toet sig, saa at han nu seer; dermed bliver han stedse mere knyttet til Jesum. — Da spørge de: Hvor er Han? den Sag maa dog undersøges; og da han nu ikke veed, hvor Jesus er, saa føre de ham for de anseede Pharisæere, som vel netop vare forsamlede i en Tempelhal, forat lade Sagen undersøge af dem. De havde jo ogsaa Ret til at ønske Besked om, hvorledes det i Grunden forholdt sig med denne Historie. Saaledes maatte den Helbredede paadrage sig mangen Ubehagelighed af sit Syn. Men een Omstændighed var ved den hele Sag især disse Folk paafaldende, nemlig at den Blinde var helbredet paa Sabbaten. I deres Forvendthed var Alt, som blot skeede paa Sabbaten, dem allerede fordægtigt.

8 f.

10 f.

12 f.

14.

For Pharisæerne maa den Blindfødte atter fortælle, hvorledes Jesus har gjort ham seende. Disse vilde

15.

hellere endnu have seet ham blind, end at han paa en
16. saadan Maade var bleven seende. — Derfor tage de fat paa Sagen, som de ikke ville have sand, fra den anden Side og sige: Saameget er vist, af Gud kan dette Menneske (Jesus) ikke være, efterdi Han ikke holder Sabbaten; — ja vistnok ikke efter deres kjødelige og afgudiske Forestilling om Sabbaten; dog er det Jesus alene, som, idet vi hos Ham blive sunde og finde Fred, gjør en sand Sabbat. Derimod sagde igjen Nogle: Ja, men ubegribeligt vilde det dog være, om Gud skulde lade et syndigt Menneske gjøre saadanne velgjørende Tegn. Den naturlige Fornuft vil gjerne gaae sikkert og sørge for, at de Slutninger, som den i sit Mørke gjør, saavidt muligt ere i Rigtighed. Men En kan dog med dette være Christi største Fiende, om end altid hans Fiendskab gjøres ham sværere end Andre, som ere endnu letfærdigere.

Saaledes vare Pharisæerne for en Stund uenige: de ere det ogsaa bestandig, indtil de ganske udvortes af egen Villie forene sig — og det i Had mod Jesum.
17. Derfor spørge de, forat komme videre, den Helbredede: Hvad er din Mening om din foregivne Velgjører? Hvad for en Person anseer du Ham for? — Derefter maatte i deres Øine ogsaa den helbredede Blindes Skyld bestemmes. Han sagde: Han er en Prophet; Gud taler og virker gjennem Ham paa overordentlig Maade, det er sikkert og vist.
18. Da tænkte de paa at maatte gribe Sagen an endnu paa en anden Maade; det forekom dem bestandig vissere, at der maatte stikke et Bedrag derunder, jo længere

de beskjæftigede sig med denne Sag. Derfor kalde de 19. den Blindfødtes Forældre og spørge: Er denne Eders Søn, om hvem I sige, at han var blindfødt? hvorledes har han da nu sit Syn? Forældrene vidne: Han er vor Søn og blindfødt; men om hans 20-23 Helbredelse maae I spørge ham selv; thi han er gammel nok. De vilde for Jesu Skyld ingen Omstændigheder have, omendskjønt Han havde gjort saa vel imod dem ved deres Barn. De frygtede nemlig den Banlysning, som allerede var besluttet over Alle, der bekjendte Jesum som Messias. Derfor nævne de end ikke Jesu Navn. — Da tage de igjen den Helbredede 21. selv for sig og sige ganske faderligt: Giv Gud Æren, siig dog Sandheden — (saaledes nemlig, som vi gjerne høre den og som vi have stemplet den). — Vi vide — og saadanne Folk som vi maae dog forstaae det, — at dette Menneske er en Synder; derfor maa Sagen forholde sig anderledes og ikke saa ganske ligetil paa denne Maade. — Den Blindfødte siger: Det for- 25. staaer jeg ikke saa nøie, hvorvidt Han efter Eders høie Viisdom maa være en Synder; men saa Meget veed jeg vist: uden Ham var jeg blind — men nu er jeg ved Ham seende, som jeg allerede har sagt.

Da spurgte de igjen, hvorledes Helbredelsen var 26. gaaet for sig, som om de vilde vide det ret grundigt; men de lurede paa et eller andet Ord, for derved at kunne fremstille den hele Sag som usand. Derover 27. vækkes den Helbrededes Vrede, hvorpaa man ogsaa erkjender hans Tro, og han siger spottende: Hvorfor skal jeg bestandig fortælle det paany? Elske I maaskee

Sandheden saa hoit? Ville I ogsaa endnu blive Hans Disciple, naar jeg ret til Punkt og Prikke beviser Eder det? — Ak nei, det vilde de i Evighed ikke; men de
28. skjældte paa ham som en Israels Forræder og sagde: Ja, du er Hans Discipel, — dermed vilde de ret beskjæmme ham, — men vi ere Mose Disciple. Al Verden kaldte dem jo saa; derfor opstod der ingen Tvivl hos dem, om de ogsaa virkelig vare det. Men i Grunden vare de Kains og Korahs Efterfølgere. De sagde:
29. Vi vide, at Gud har talet med Moses — (ja vistnok, men sørgeligt, om Gud aldrig havde talt til dem, og endnu sørgeligere, om Han havde talt til dem, og de aldrig forstaaet det), — men om Denne (Jesus) vide vi ikke, hvorfra Han er, og hvorfra Han har sin Kunst; Han er et Menneske af ganske dunkel Herkomst. Ja desværre for dem var Han dunkel, som er Lyset, født af Lyset. Den, som ikke kjender Denne, kan vistnok heller ikke vide mere, end at Gud engang i gamle Tider har talt med Moses; men han forstaaer heller ikke noget Guds Ord i Virkeligheden.

30. Da svarer den Blindfødte, fuld af hellig Vrede: Det er da meget underligt, at I, saadanne høie Hellige og Lærde, ikke kjende Denne, der paa mig saa utvivlsomt har beviist sig som en ganske særdeles Person i
31. Guds Folk. Men Saameget staaer forresten fast, at Gud ikke giver farlige Syndere en saadan velsignet Magt, som denne paa mig har beviist sig at være. I Almindelighed hører Gud ellers kun dem, som have eens
32 f. Villie med Ham. Og den Gjerning, som Han har udført paa mig, er af den Beskaffenhed, at noget Saa-

dant endnu aldrig er hørt; var Han ikke af Gud, havde Han visselig ikke formaaet at gjøre Saadant: — Da 31. kastede de ham ud, fordi han ovenikjøbet vilde lære og straffe dem, han, som dog efter deres Mening var saaledes mærket ved sin Fødsel i Blindhed. Saaledes gaaer det den, som lader sig gjøre seende af Jesu og derefter ikke vil fornegte det.

Jesus erfarede snart dette Udfald, og da Han fandt 35. sit Pleiebarn, spurgte Han ham: Troer du paa Guds Søn? Troer du nu virkelig, at Guds Afglands og udtrykte Billede er nærværende i Menneskeheden? Dermed giver Jesus ham pludselig det Hele, sammenfattende alt det forhen Erfarede. Hiin siger: Ja, jeg troer 36. det, men hvor er Han i Person? — Da aabenbarer Jesus sig for ham: Du har allerede seet Ham, men 37. uden tilfulde at erkjende Ham: Den, som taler med dig, Ham er det; den, som tiltalte dig, er det evige Ord. — Men han sagde: Jeg troer, Herre! 38. Du behøver kun at give Sagen Navn for mig, saa har jeg den allerede; thi jeg kjender Dig jo — og han tilbad Ham som sin allerhøieste og evige Konge. — Jesus sagde: Jeg er kommen til Dom i denne 39. Verden — det bliver til lutter Strid, og Enden er, at de, som ikke see og sørge over sin Blindhed, skulle vorde seende, idet jeg læger dem — og de derimod, som see og holde sig for Folkets Lærere, skulle vorde blinde, fordi de ved sin Hoffærdighed stedse mere lade sig forblinde imod Mig og min ringe Skikkelse.

Da følte strax igjen nogle tilstedeværende Pharisæere 40. sig truffne. De vilde jo rigtignok paa Forhaand

anerkjendes som Seende, Hellige og Vellærde i den Tilstand, hvori de vare uden Jesum og før Ham. De vilde forhøre og undersøge Jesu Sag og saa erklære sig for eller imod. Den, der seer paa denne Maade, kan vel see Undere paa Andre, men ikke erfare dem paa sig selv, eller vil gjerne negte dem alle. De sagde spottende: Mon og vi ere blinde? regner Du os til det blinde Folk, eller ere vi endog ved det klare Lys først blevne blinde, saa at Du nu igjen skulde be-
41. høve at kurere os? Jesus sagde: Vare I blinde, og følte I blot, at Eders Viden og Tænken ikke er noget guddommeligt Lys, da havde I ikke Synd; thi dem, som bekjende sig blinde, hjælper Jeg til Lys og Liv; men nu sige I: Vi see, og ville, idet I hade Lyset, udgive saadant Væsen for guddommelig Viisdom; derfor bliver Eders Synd. — De Forstokkede, som endog ondskabsfuldt spotte den himmelske Viisdom, som kjærlighedsfuld nærmer sig til os, kan ingen Hjælp vorde til Deel. Det er den værste Synd, i Hovmod endog aldeles at bespotte Hjælpen fra Gud i Christo Jesu. Ja, hvilken Ondskab det dog er, med fri Villie at tillukke Øiet for Guds Naade og Kjærlighed, efterat man har seet dem træde aabenbart frem, og vende Ham Ryggen da, naar Han paa den venligste og huldsaligste Maade kommer os nær! Saadanne have i Evighed ingen Forladelse; dog pleie de i denne Verden at holde sig for de Klogeste og Viseste, og det er Guds Søn, som forekommer dem for hovmodig. Dermed viste det sig paany, hvad der for Jesum stod til at vente af den store Hob af Jødefolket. Som

de Øverste give Tonen an, stemmer snart Mængden i med.

Bøn. O Herre Jesu Christ, Du vort eneste og evige Lys! skjænk Du os, hvem Du med din Naade saa mangelund har beskinnet, at vi med Glæde stedse klarere maae skue Dig og utvivlsomt vide, hvad vi vare uden Dig, og hvad vi ere i Dig, paadet vi uden Afladelse maae love Dig. Amen.

Det tiende Kapitel.

Herren havde straffet Pharisæerne, som vilde gjælde for Klartseende og dog ikke kunde give Ham Bifald, der er Faderens Afglands og Menneskenes Lys. Nu vidner Han for dem om, hvad saadanne Lærere ere, der ville undervise og — foragte den i Kjødet og i Ringhed aabenbarede Frelser. Han er det eneste Lys, den sande og evige Prophet, og de, som nogensinde vare rette Lærere, bleve det kun derved, at de vare Hans Redskaber og Hans Mund. Derfor er Han ogsaa den eneste Dør til Prophet- og Prædike-Embedet. Dette fremstiller nu Herren i en Lignelse (V. 1—10).

1. Dette gjælder dog som almindelig og ubestridelig Sandhed: hver den, som ikke paa den forordnede Vei indgaaer i Guds Faaresti, d. e. i Hans Israel, i Hans Menighed, og efter egen Villie vil forestille Noget, han er en Tyv og en Røver: han frarøver Guds Hjord ved sin Lære, der gaaer den saliggjørende Sandhed forbi, dens rette Næring, ja han myrder, saavidt det staaer til ham, dens Sjæle, fordi han bespiser disse

med Løgn, som igjen kun kan avle Hoffærdighed og
2. Mishaab, hvoraf enhver fører til Døden. — Men den, som gaaer ind i Guds Menighed ad den af Gud forordnede Dør, nemlig Messias, som er al Naadesaabenbarelses Kjerne og Nerve, — og er fuld af Christo og vidner om Ham, han er Faarenes Hyrde, af Gud beskikket til Prædikeembedet: saaledes have alle gamle Propheter været det, om hvilke Skriften beretter; thi de bragte Sjælene kun Christum, som i
3. Kjødet skulde forsone os med Gud. For en saadan Christus-Bærer og -Forkynder aabner Døren sig — Herren nævner her Dørvogteren forat antyde, at Døren er en levende Person: — en ægte Ordets Tjener har ikke nødig at bruge Snigveie eller verdslige Midler forat komme til Prædikeembedet; Christus fører ham i sin Orden til Embedet, og Faarene d. e. Guds virkelige Børn, høre hans Røst, idet de erkjende denne for Guds Røst, i hvilken stedse kun Budskab lyder om Christo. Og han kalder sine egne Faar ved Navn, fordi han i Kjærlighed kjender dem alle og ikke vil miste noget af dem, som ere lagte paa hans Sjæl — og saaledes fører han dem ud paa det guddommelige
4. Ords Græsgang. Derpaa gaaer han foran dem, idet han selv lyser for dem med Ydmyghed og Lydighed mod Guds Ord, og Faarene følge ham i samme Sindelag, fordi de kjende hans Røst, at den er
5. Guds Ord og aldrig leder vild. Men en Fremmed ville de sande Faar ikke følge; men de skille sig fra Vranglæreren, ja de flye endog fra ham, fordi de ikke kjende de Fremmedes Røst og have en

sikker Fornemmelse af, at de, som ikke bringe Christum, aldrig kunne blive dem til Velsignelse. Og dette er Beviset paa et sandt Guds Barn, at det erkjender Guds Ord som saadant og flyer alt andet.

Men alt dette var Pharisæerne uforstaaeligt og er (6.) det ogsaa endnu for alle Hoffærdige og Selvkloge; thi Saadanne kunne ikke begribe, hvad Christus med sit Ord har at betyde, fordi de med sin Person og med sin Klogskab, Lærdom og falske Dyd allerede ville betyde Alt. Ikke desto mindre udtaler Christus det endnu tydeligere for dem, hvem denne store Person er, som gjør alle sande Propheter og Lærere til sande Lærere: Jeg, denne for Eder staaende Jesus af Nazareth, Jeg er Faarenes Dør: Mig maa man have erkjendt (7.) og annammet, forat være en Sandhedens Lærer. — Alle de, som ere komne før Mig, som ere komne (8.) i sit eget Navn, d. e. med Fortrøstning til sin egen Fornuft og med sin egen Person, ere kun Tyve og Røvere, som forhen sagt; men Faarene, de efter Samfund med Gud længselfulde Sjæle, der hos Gud vilde søge sin Næring, hørte dem ikke og have aldrig sluttet sig til dem. Jeg er Døren, med min evige (9.) Person, Jeg, som nu staaer her i Kjødet for Eder. Ja, saaledes er det i Sandhed, som Jeg har sagt, og dette vil Erfaringen bevise Enhver; thi dersom Nogen gaaer ind ved Mig, han skal først selv blive salig; men han skal ogsaa gaae ind og gaae ud i Sandhedens og Livets Rige; han skal være hjemme deri og finde Føde for sig og de anbetroede Sjæle. En, der selv har Christum og gaaer den evige Salighed

imøde, har jo aldrig Mangel paa den aandelige Spise, som forhjælper al Verden til Liv. — Saa er der da en uendelig Forskjel mellem en sand og en falsk Prophet.
10. Den falske kommer kun forat stjæle, myrde og ødelægge — han kan ikke Andet; thi hans falske Lære gjør alt dette, om han end indbildte sig at mene
— 11. det nok saa godt. ¹ Men det sande Prophetdømme gjør salig; thi Christus, som det bringer i Ordet, er kommen, forat Faarene skulle have Liv og have overflødigt. Han giver os sig selv og Alt, hvad Han i Faderen har. Nu ikke at bringe Christum, er for en Lærer det værste Tyveri, og at bringe noget Andet er Sjælemord. —

Dette gaaer her først paa Pharisæerne, som hørte paa Talen; men Christus har naturligviis tillige sagt det med Hensyn til alle deres Efterfølgere, som under det Foregivende, ganske at leve for Christum og lære ret, dog i Grunden kun bringe sig selv. Hine forstode det ikke; men Jesus har sagt dem det til et Vidnesbyrd og aabenbarer os nu, idet Han seer bort fra dem, stedse herligere sit Embede, hvorledes Han, den eneste Dør for alt Prophetdømme, nu ogsaa selv, som Gudmennesket, er den eneste rette Prophet og Hyrde. Denne Christus, der som Sjælenes Spise for Evigheden lader sig uddele ved sine Tjenere og alene gjør dem til Hyrder, Han er egentlig Hyrden i dem; thi Han gjør dem jo alene til Hyrder. Og Han har ogsaa været synlig her paa Jorden i det samme Embede. Derfor have ogsaa alle sande Ordets Tjenere sit Urbillede i Ham: og paa denne urbilledlige Maade er Han ganske alene Hyrden. Der-
12. for siger Herren: Jeg er den gode Hyrde.

Men hvorledes beviser Han sig som saadan? Han siger: Den gode Hyrde sætter sit Liv til for Faarene. Derved er altsaa Jesus vor Hyrde, som forener os Mennesker med Gud, fylder os med Gud og fører os tilbage til Gud, at Han i uendelig barmhjertig Kjærlighed døde for os. Hans forsonende Kjærlighed bliver vor Spise i hans Blod. Saadan har Han villet være vor Egen! saaledes bar Han os i sit Hjertes Inderste! — Leiesvenden derimod, om han end ikke frækt trænger sig ind som hine forsnævnte Tyve og Mordere, saa kan han dog intet Godt udrette: han bærer ikke Faarene i sit Hjerte som sine egne, men lever for sig selv, for sin egen Nydelse eller Berømmelse, idetmindste efter verdslige, kjødelige Tilskyndelser; han vil ogsaa være eller virke Noget eller udøve Indflydelse. En Saadan kjender ikke Christi Kjærlighed, ved hvilken Han formedelst sit Ord paa det Inderligste sammenknytter Menneskesjæle og navnlig Prædikanter og deres Tilhørere. Derfor, naar der indtræder Fare, — og derpaa vil den gamle onde Fiende, den graadige Ulv fra Begyndelsen, ikke lade det mangle — saa flyer Leiesvenden, som i sit Embede kun gjorde sine egne Tanker til Formaal, og han opgiver i Ord og Gjerning at bære Menigheden Vidnesbyrd om den fulde og rene Sandhed, naar dette bringer Fare for Legeme, Liv, Gods og Ære. Forsaavidt det beroede paa ham, vilde Ulven sønderrive alle Faarene, — dog røver denne ifølge Guds Styrelse kun de dorske, og de øvrige adspreder han. Deraf komme da de beklagelsesværdige Kirkespaltninger.

13. Leiesvenden kan ikke Andet end flye; derfor hjælper det heller ikke at strides meget med ham derom: han søger kun Ære og Brød, og saalænge han uforstyrret har det, seer han ogsaa ud som en Hyrde; men i Grunden har han ikke Omsorg for Faarene, om han end teer sig heel ivrig i sit Embede. Den, som ikke for nogen Priis vil lade sit udvortes Embede fare, han er ogsaa en Leiesvend; thi han er en Træl og ingen Fri. Det er lutter Foragt for Menneskesjæle, at give Sandheden til Priis endog kun i eet Stykke for Nydelsen af Embedet og for den tilsyneladende personlige Virksomheds Skyld. Christus er stedse ret virkelig tilstede netop i den Sandhed, hvorom der til sin Tid kjæmpes i Verden. Men heri ville Leiesvendene gjerne forblive neutrale og fredsommelige. Saaledes flye de fra Kampen og give Sjælene til Priis, som jo kun have sin Livsgrund i den ukrænkede, himmelske, evig jomfruelige Sandhed.

14. Jesus siger: Jeg er den gode Hyrde, som fører Menneskene til Gud; derfor kjender Jeg ogsaa Mine, giver Agt paa dem og leder dem med kjærlighedsfuld Omsorg; — og Jeg kjendes af Mine som deres Sjæles Fører og som deres Græsgang, som deres

15. Livs Rod og Maal tillige. Men saaledes kjender Jeg dem, ligesom Faderen kjender Mig som sit Afbillede, hvori Han har alt sit Velbehag, og Mig kjende igjen de saaledes, som Jeg kjender Faderen*), nemlig som mit evige Urbillede, i hvem Jeg hviler og saligt lever.

*) Forf. følger den Lutherske Oversættelse: „Ligesom Faderen kjender Mig og Jeg kjender Faderen“ o. s. v. O. A.

Hvilken Naade for os Syndere, ved Jesu Kjærlighed at være optagne i et saadant Samfund med Gud! Men dette har Han fuldbragt ved sin Død; derfor føier Han her til: Og Jeg sætter mit Liv til for Faarene.

16. Men Faarene ere førte sammen fra den hele Menneskehed; thi Jesus har meent den hele Menneskehed og fuldelig forløst den, om end ikke Alle annamme Hans Forløsning. Nu foragtede mange Jøder Ham: disse Foragtere vare ikke Hans Faar — og mange Hedninger have dengang og senere søgt og elsket Ham: de ere ogsaa Hans Faar. Derfor ere Hans Faar ikke alene af Jøderne, men ogsaa af alle Hedninger. Men Jesus kjender dem forud og siger: Dem bør det Mig og at føre did, Kjærligheden driver Mig til i Mig at forene Alt, som lader sig opfylde med Længsel og Tørst efter Naade og Sandhed. Og de skulle høre min Røst, med Glæde og Henrykkelse erkjende den som det, deres Hjerte begjærer. Men saaledes at høre min Stemme, det gjør dem ganske enige indbyrdes; thi de have nu alle eet og det samme Indhold, det samme Liv i sit Hjerte: derfor bliver det een Hjord, een Hyrde. Dette ligger i Jesu Væsen: Han er enig i sig selv, og i Ham er ingen Modsigelse, ingen Løgn, intet Mørke: derfor gjør ogsaa Hans Kjærlighed, hvor den kun annammes, Menneskehjerterne enige, hvad enten de ere af Jøder eller af Hedninger. —

17. Derfor elsker Faderen Mig, deri har Han sit Velbehag, at Jeg sætter mit Liv til, Jeg, den Rene, for de Urene, og for de Uværdige, som Jeg gjør

værdige, fremstiller Mig selv ganske uværdig. Men Jeg sætter kun mit Liv til, paa det at Jeg skal tage det igjen; thi Jeg kan ikke blive i Døden, fordi Jeg jo er Kjærligheden og Sandheden selv. —
18. Ingen tager mit Liv fra Mig; men Jeg giver Mig hen dertil, at Verden skal myrde Mig, og saaledes sætter Jeg det af Mig selv til; og saadan Kjærlighed behager den evige Fader som den største Herlighed; derved er Han forsonet med den ganske Menneskehed. — Jeg har Magt at sætte det selv til og har Magt at tage det igjen. Den høieste Frihed er den, at kunne ofre sig i Kjærlighed, og hvor den er, der har man Alt. Det skue vi først hos Christum, der ganske var Kjærlighed og uden Synd. Hans Selvopofrelse er derfor ogsaa den eneste fuldkomne og frelser Verden fra Døden. Denne Befaling, denne Fuldmagt, annammede Jeg af min Fader, da Jeg kom til denne Verden: min Frihed er ganske i min Faders Villie, og udenfor samme kan der kun være Fordærvelse. Jesu høieste Udøvelse af sin Frihed er tillige Hans fuldkomneste Lydighed. Men Han er deri lutter Kjærlighed til os Fortabte.

19 f. Denne Prædiken om Christi Forhold til Faderen paa den ene Side og til Menneskene og navnlig til sine Disciple paa den anden Side forekommer Mange som
21. Usands, ja som et farligt, djævelsk Hovmod. Andre modtage derimod ved denne Prædiken det tydelige Beviis paa, at Jesus ikke kunde være opfyldt af nogen bedragersk Aand: men disse Sidste er det om Naade og Samfund med Gud at gjøre. Dernæst have de ogsaa Støtte for

sin Svaghed i Christi Kjærlighedsgjerninger, med hvilke Han har forbarmet sig over den lidende og forvildede Menneskehed. — Saaledes var der da Splid blandt Mængden angaaende Jesum. Alsidig Anerkjendelse fandt Han ikke. Nogle vilde vel ikke være Ham imod; men deres Tro spirede endnu kun meget frygtsomt frem. Den store Mængde fulgte Pharisæerne.

Omtrent to Maaneder efter Løvsalernes Høitid kom 22 f. den Fest, som feiredes til Minde om Templets Fornyelse ved Makkabæerne (1 Mak. 4, og 2 Mak. 1, og 10), efterat det i lang Tid var blevet vanhelliget ved den ugudelige Syrerkonge Antiochus. Denne Fest høitideligholdtes hele Landet igjennem med Glædeslys i Maaneden Kislev (December). Jesus var i Jerusalem og vandrede op og ned i Salomons Buegang, som skal være bleven staaende af det første Tempel. Da omringe mange 24. Jøder Ham og spørge Ham: Hvorlænge holder Du vor Sjæl i Forventning? Hvorfor holder Du os bestandig i Spænding? Dersom Du er Christus, da sig os det frit. De havde gjerne seet, at Messias endelig var kommen; thi de hungrede efter Ære og Rigdomme; kun vilde denne Jesus trods Hans Undere og vældige Taler endnu altid ikke ret forekomme dem som Messias. De meente, at som Saadan maatte Han aabenbare sig ved ganske andre Gjerninger, ved Heltegjerninger efter deres Smag. — Jesus svarede: 25. Jeg har sagt Eder, at Jeg er det: naar I endnu ere i Tvivl, kommer det altsaa ikke af, at Jeg har fordulgt det: — Jeg har allerede aabenbaret Mig, og I troe ikke. I Ordet, som det Aandeligste og Mægtigste

paa Jorden, har Jesus først aabenbaret sig, — deri vil Han først være annammet, og dette skeer ved Troen. Den, som ikke troer Hans Ord, kan aldrig erkjende Ham. De Gjerninger, som jeg gjør i min Faders Navn, lutter Barmhjertigheds som Almagts Gjerninger, disse vidne om Mig, hvad for en Messias Jeg er, den eneste, som denne Verden virkelig har nødig, den sande, som er Faderens udtrykte Billede — men rigtignok ikke det, som de fleste Jøder allerede dengang tænkte
26. sig under Navnet „Messias". — Derfor siger Herren: Men I troe ikke, I kunne ikke erkjende Mig for Messias; thi I ere ikke af mine Faar, som Jeg allerede før gjentagende (se V. 4) sagde Eder. I ere ikke saadanne Folk, som kunne erkjende Verdens Frelser; thi I søge Eder en ganske falsk Messias efter Eders Kjøds Lyster, nemlig en saadan, som endogsaa kunde
27. tjene Eders Hoffærdighed og Forfængelighed. — Thi mine Faar bevise sig netop derved som saadanne, at de høre min Røst: det er saadanne, som tørste efter Naade og Sandhed, og Jeg kjender dem som min udvalgte og til Mig i inderlig Kjærlighed evig knyttede Eiendom, og de følge Mig, idet de ved mit Ord stedse mere fyldes med min Aand og mit Liv og holde
28. fast ved Mig, — og Jeg giver dem et evigt Liv, idet de følge Mig og hænge ved Mig og stedse fuldkomnere lære at nyde min Fylde, og de skulle slet ikke fortabes evindelig, fordi Guds Liv, som de modtage af Mig, er stærkere end al Død — og Ingen skal rive dem af min Haand — de skulle ikke behøve, her under Kampen stedse at svæve i Angest og

Bekymring; — nei, min Kjærlighed er stærk nok til at holde og føre dem, indtil de ere naaede frem til den evige Fuldendelse. — Men i Baggrunden for det, som 29. I see hos Mig, er endnu en anden Magt skjult, som visinok for Mig ikke er nogen anden og fremmed. Min Fader, den evige Gud og alle Tings almægtige Grund, har nemlig givet Mig dem som mine Faar, og Han er større end Alle, saa at Ingen kan optræde imod Ham og gjøre Hans Gave til Intet: Ingen kan rive dem af min Faders Haand. Deres Hvilen i min Haand er altsaa i Grunden ogsaa en Hvilen i min Faders Haand; derfor er den saa ubevægelig og urokkelig. Jeg og Faderen Vi ere Eet. 30. Hver den, som hviler i Mig ved Troen, han hviler derved i Faderen og er Mig forud givet af Faderen, forat han i Mig maa have Livet. Den, som har Mig, har Faderen, og hvem Jeg har, har Jeg af Faderen og i Faderen. Da vilde Jøderne strax stene Ham som 31. Gudsbespotter. Da Han ret klart bevidner sit Messiasvæsen, da forekom det dem som idel Bespottelse. Men hvo skulde vel være os en bedre Frelser end Denne? end Denne, som indbyder os til sig, forat vi ved Ham evig og sikkert skulle hvile i Gud?

Jesus svarede: Mange gode Gjerninger viste 32. Jeg Eder af min Faders, hvoraf I nøksom kunde have erkjendt Mig, at Jeg er Kjærlighed og Liv — for hvilken af disse Gjerninger stene I Mig? Besinder Eder dog, hvad I gjøre! Jeg er jo dog en Saadan, som mine Gjerninger udsige: ville I ihjelslaae en saadan guddommelig Kjærlighed?

33. Dette Skin vilde Jøderne ikke have; derfor sagde de: For en god Gjerning stene vi Dig ikke: gjør længe nok dine Undere, forsaavidt de bringe Fattige og Elendige legemlig Hjælp; men dine gudsbespottelige Ord ville vi ikke taale, at Du, som er et Menneske, gjør Dig selv til Gud. De havde saavidt rigtig forstaaet, at Jesus bekjendte sin Guddom; men falskt var det, at Han, først et Menneske, bagefter vilde gjøre sig til Gud. Nei, det vilde rigtignok være Gudsbespottelse. Jesus er evig sand Gud og blev Menneske, og hvem Han saaledes fra Evighed er, det viser Han her i Tiden ved sine Ord og Gjerninger. — Men fordi disse pharisæiske Jøder begjærede for sig et Liv i Herlighed og Kjødets Glæder, vilde deres Hjerter kun ære en saadan Gud, som fjernt fra Menneskeheden i de kolde Høider lod sig tjene som en høi Konge. Den kjødelige Hoffærdighed gjør stedse uskikket til Erkjendelsen af den sande Høihed, hvortil Gud i Naade kalder vor menneskelige Natur ved Jesum Christum, Gudmennesket.

Overeensstemmende hermed havde nu disse vanslægtede Jøder for sig omtydet hele det gamle Testamente, og dog var det den eneste Vei til maaskee endnu at komme ind paa dem, at gjøre dem mistroiske mod deres falske Begreb om Gud. Deres Omvendelse var vanskeligere end mange Hedningers, fordi deres Religion, for hvilken de ivrede, havde Skinnet af den sande og var oprunden af den sande, og dog i Grunden var den sande fuldkommen modsat, og det saa meget mere, jo
34. bedre Skin den havde. Jesus sagde: Er der ikke skrevet i Eders Lov, hvorpaa I saa stoltelig og dog

forgjæves støtte Eder: Jeg haver sagt: I (Israels Øvrigheder og Ledere) ere Guder? (Ps. 82, 6). Der= 35. som Han kalder dem Guder, til hvilke Guds Ord skeede, saa at det blotte Ord, som de modtage, allerede paa en Maade gjorde dem deelagtige i den guddommelige Natur (og Skriften kan ikke feile, ophæves eller i disse Sager skydes tilside): sige I da 36. til den, hvilken Faderen som en Person har helliget og sendt til Verden som sit evige Ord: Du bespotter Gud, fordi Jeg sagde: Jeg er Guds Søn? Hine bære i det gamle Testamente guddommeligt Navn, og det har Guds Ord, som de talede, forskaffet dem. Mig har nu Gud selv udsondret af alle Mennesker og sendt til Verden, forat min hele Tilværelse og Liv paa Jorden kunde være Guds Bud= skab og Ord. Er Gud Mig ganske Fader, saa maa Jeg ogsaa ganske være Søn. Men at Jeg er dette, maa blive aabenbart af min hele Virken. — Dersom 37. Jeg ikke gjør min Faders Gjerninger, bærer ikke min Virken det guddommelige Mærke, da troer Mig ikke, uden Overbeviisning skal Ingen troe; men her er den fuldkomneste, uendelig store Overbeviisning for alle sanddrue Sjæle. — Men dersom Jeg gjør 38. dem, saadanne Gudsgjerninger, af hvilke lutter Gud= dommelighed taler, om I da end ikke ville troe Mig paa mine Ord alene, saa troer dog Gjerningerne. Lader dog Guds umiskjendelige Gjerninger idetmindste være og forblive Gudsgjerninger, og uddrager deraf den Slutning, at den, som gjør Guds Gjerninger, ikke tillige kan være en Gudsbespotter, men taler hellig

Sandhed — paa det I kunne kjende og troe, med Sjælen hvile i Troen paa, at Faderen er i Mig og Jeg i Ham, om I ogsaa endnu ikke kunne fatte selve Hemmeligheden, hvorledes Jeg og Faderen ere Eet, og om det ogsaa endnu for en Tid forekommer Eder som en Gaade, at Jeg tillige er et saa uanseeligt og ringe Menneske.

39. Men paa dette Raad indlode de sig ikke (maatte vi idetmindste befølge det, saa ofte det er os nødigt!). Hans Gjerninger kunde længe nok være, hvad de vilde, Han forekom dem utaalelig med sin Væren-Eet med Gud, og til Messias vilde de ikke have Ham, men en stor Mand, lig vældige Erobrere. Derfor søgte de at

40-42. gribe Ham; men Han undkom for denne Gang igjen af deres Haand og drog bort hiinsides Jordan til det Sted, hvor Johannes først havde døbt. Der blev der saa et stort Tilløb, og det almindelige Indtryk hos mange Folk var dette: Ja, Johannes har dog trods det, at han intet Tegn gjorde, været en stor Prophet; thi vi see nu for vore Øine, at Alt, hvad han har sagt om denne Jesus, det er sandt. Disse Folk vare ikke saa faste i den falske Religion, som de i Jerusalem; de overlode sig fordomsfrit til Indtrykket af Jesu Christi Ord og Gjerninger, og saaledes bleve Mange troende. —

Bøn. Hav Tak, o Jesu, for din Troskab og Langmodighed, ved hvilken Du bestandig gaaer efter os, dine Faar, forat bringe os til Erkjendelse og derved at hellige os og gjøre os deelagtige i det evige Liv i Gud: skjænk os eenfoldige Hjerter, ikke at ivre for noget Eget eller nogetsomhelst Jordisk, men bestandig troende at hvile i Dig. Amen.

Det ellevte Kapitel.

Jesus aabenbarer sig paa den høieste og herligste Maade, idet Han kalder sin for flere Dage siden hensovede Discipel Lazarus tilbage fra Graven og giver ham tilbage til hans Søstre. Dog havde det været ængstelige Dage, som disse Sidste og tillige Disciplene havde havt at opleve, da en saa nær Ven af Herren syntes at være bleven Dødens Bytte. Ogsaa gik det Jesu selv ret meget til Hjerte.

I Bethanien, en kort Times Vei fra Jerusalem, 1 f. boede disse tre Herren saa dyrebare Sødskende: Lazarus, Maria og Martha. Maria er den Samme, som har salvet Herren før Hans Lidelser (Kap. 12) og derfor er velbekjendt blandt alle Christne. Disse Sødskende havde nu Sorg; thi Lazarus var meget syg. Da 3. sendte Søstrene Bud til Jesum og lode sige: Herre! se, den Du elsker, er syg. Se hen til, hvad der tilstøder os: Sygdom holder den fængslet, som Du elsker. Dette er dem overraskende smerteligt; thi de følte sig ellers saa frie og sikre i Jesu Kjærlighed, at de ikke troede at have nødig at frygte for Noget: og nu synes det dog at gaae anderledes. Dog give de strax Jesus det tilkjende, og det saa tillidsfuldt, at de ikke engang bede om noget Bestemt. At Jesus veed deres Nød, forekommer dem tilstrækkeligt og Hjælpen vis. Jesus giver gjennem Budet Søstrene den Besked: Denne 4. Sygdom er ikke til Døden, Død vil ikke være dens Udgang; men for Guds Ære, nemlig at Guds Søn skal æres ved den. Dette skal være dem Trøst nok: vor Sjæleven og Frelser vil paa særegen Maade

forherlige sig ved denne Sygdom, saa bliver jo dermed Guds, den Allerhøiestes, Ære fremmet derved. Saaledes er da det klareste Lys i det største Mørke og Liv i Døden hos dem, som troende vende sig til Jesum.

5 f. Ja, dette Sidste skulde de Tre endnu først ganske særdeles lære. Men at Jesus ikke strax ilede hen til Bethanien, var ikke Ligegyldighed; men saaledes trøstede Jesus i den største Nød med et Forjættelsesord dem, som Han ganske særdeles elskede. Jesus elskede Martha, Maria og Lazarus — og blev dog to Dage rolig, hvor Han var. Dem, som Han elsker meest, fører Han ofte paa den smerteligste Maade.

7 f. Paa den tredie Dag tilskyndede Han Disciplene til at bryde op til Judæa. Men disse forestillede Ham, at der jo Intet var at gjøre, eftersom Han der jo kun med Nød havde undgaaet at stenes. Dog var det Allerstørste

9. at udrette der, hvor den hedeste Kamp var. — Jesus svarede: Der gives ikke een, men tolv Timer om Dagen; hvad der skeer i den ene, skeer derfor endnu ikke i den anden: i enhver har man et særeget Kald og en særegen Forretning. Nu er det igjen min Time til at vandre, og om Nogen vandrer om Dagen i det klare Lys ligesom Jeg, der ikke gjør nogen Synd, men kun efterkommer mit hellige Kald, han støder sig ikke, han har Intet at frygte; thi han seer denne Verdens Lys og har Lysets Kilde. Saaledes maa man for alle Ting være vis derpaa, at man vandrer i Sandhedens Lys, da behøver man ogsaa aldeles

10. ikke at frygte. Men om Nogen vandrer om Natten d. e. gaaer den kjødelige Villies Vei uden Sandhedens

Lys, han støder sig uformodentlig; thi Lyset er ikke i ham, fordi overhovedet intet saadant findes paa hans Vei. En Saadan har Aarsag til bestandig at frygte. Vil du altsaa ikke frygte, saa hold dig paa det Noieste og Eenfoldigste paa den guddommelige Sandheds og dit Kalds Vei.

Derpaa leder Herren atter sine Disciples Tanker 11. tilbage paa Lazarus, paa hvem de skulde lære noget saa Stort og gjøre saa overvættes trostelige Erfaringer: Lazarus, vor Ven, er sovet ind; men Jeg gaaer hen, forat opvække ham af Søvne. Hvor underfuldt! Herren af Himmelen kalder den arme, syndige Dødelige „vor Ven!" Nu, have vi den Hoieste til Ven, saa maa vel Døden kun være en Søvn. Disciplene 12. mene, at Søvn er et godt Forbud paa Forbedring, og derfor Reisen til det farlige Judæa unødvendig; men Jesus vilde allerede gjøre dem bekjendt med Lazarus's Død. Hvorledes Han i sig modtog Fornemmelsen af denne Død, forbliver en Hemmelighed for os; vor Anelse er kun den svageste Skygge af det, som foregik i Hans hellige, af Guddommen opfyldte Menneskenatur. — Da sagde Jesus det lige ud: Lazarus er død — 14. ja, En af vor nærmeste og fortroligste Kreds, endog en Saadan, som æder og drikker med Jesu: — og Jeg 15. er glad for Eders Skyld, at Jeg ikke var der, paa det at I skulle troe.

Af den Maade, hvorpaa Jesus giver Efterretningen, føle vi, at den ogsaa var Ham meget smertelig: det er et tungt Ord: Lazarus er død! — havde Jesus været der, saa var han ikke død; men Disciplene, ja Alle, endog os den

Dag idag — maa det tjene til Bedste, at Lazarus døde: hans Opvækkelse lærer os paa det Klareste Gudmenneskets Majestæt. — Men lader os gaae til ham, siger
16. Herren. Disciplene vidste ikke, hvad denne Gang endnu skulde nytte til; det havde jo allerede før Dødsbudskabet været dem tvivlsomt, om de igjen turde vove sig til Judæa. Derfor siger Thomas (hvilket paa Norsk betyder Tvilling; paa Græsk hedder det Didymos, som han ogsaa kaldte sig): Lader os ogsaa gaae, at vi kunne døe med Ham. Gaae vi derhen, saa bringer det Døden; men vil Han gaae, saa ville vi ogsaa ledsage Ham. Nogen Uvillie, idetmindste tør Vantro blander sig her med hans Troskab. Han vidste endnu ikke, at Jesus, Guds Søn, ikke saaledes kunde overrumples af Døden, som han her frygtede. Jesus lod det for denne Gang gaae og beskjæmmede snart efter Thomas ved at lade ham skue Livet fremgaae af Graven. Derfor skulle vi ligeoverfor Jesu Ord ikke lide paa vor Verdenserfaring og undertrykke vore kjødelige Følelser. Slaa dig selv paa Munden, naar den vil mestre Jesum. —

17-19. Jesus fandt nu Lazarus allerede paa fjerde Dag i Graven og mange Jøder endnu forsamlede om de Efterladte, fordi Jerusalem, hvor de havde mange
20. Bekjendte, laa nær derved. — Martha hører først om Jesu Komme, og, uden at sige det til Søsteren, iler
21. hun Ham imøde. — Det klinger som en svag Bebreidelse, naar hun strax raaber Ham imøde: Herre, havde Du været her, da var min Broder ikke død; dog ligger deri ogsaa den Tro, at Jesus utvivlsomt kunde afvende Døden. Derfor føier hun ogsaa til, idet hun

retter sig selv: Men ogsaa nu veed jeg, at hvad- 22.
somhelst Du vil bede Gud om, vil Gud give
Dig. Hun veed, at hos Jesus kan og skal man haabe
ogsaa udover Døden, naar man kun først har Ham,
naar man kun atter seer Ham. Hun veed, at, hvad
Gud kan, det kan ogsaa denne Jesus: i saa nært For-
hold staaer Han til Gud. Men hvad der her stod til
at haabe, det kan hun endnu ikke tydeligt nævne. Hun
lægger det Alt i Jesu Haand. Og Jesus skjænker hende
ogsaa paa hendes Bekjendelse strax den hele Hjælp i sit
Ord: Din Broder skal opstaae. De, som troe 23.
paa Jesum, erholde Alt igjen, og det bedre, end de
nogensinde besad det. Dog har Martha talt over sin
Forstand ved den Helligaand; derfor svimler hun igjen,
vover ikke at gribe det, som Jesus netop havde udtalt,
i dets hele Fylde, og siger: Ja, jeg veed, at han 24.
skal opstaae i Opstandelsen paa den yderste
Dag; men det er endnu længe til, og jeg maa vel for
Nærværende endnu sørge. — Da ophjælper Herren i 25.
stor Barmhjertighed hendes Svaghed: O græd ikke over,
at Opstandelsen er dig for fjern; nei, ganske nær er den,
saa nær, som Jeg staaer dig: Jeg er Opstandelsen
og Livet! Jeg giver dem begge, fordi Jeg har dem;
men Jeg giver og har dem, fordi Jeg selv er dem.
Erkjend min Person, som er traadt dig nær og er dig
givet. I Mig er den Guds Naade kommen dig nær,
som frelser fra Døden: At Jeg er bleven Menneske og
er i Menneskeheden, dette er Menneskenes Opstandelse
og Liv. Hvo som troer paa Mig, om han end
døer, skal han dog leve. Ved Troen have I Deel

i Mig og skulle i Døden meest erfare, hvad I have i Mig. Fordi Jeg er Livet, saa have de, som troe paa Mig, ogsaa Livet, hvilket er stærkere end al Død, fordi
26. det er Samfundet med Gud. Og hver den, som lever og troer paa Mig, skal ikke døe evindeligen: der er hos ham ingen sand Død mere; han bliver trods den timelige Død i det evige Liv. Dette er den almeen gyldige Regel, hvorfra der ikke gives nogen Undtagelser. Troer du dette? — Nu, da vil du heller ikke saa sorgmodigt henvise til den yderste Dag som til et fjernt Maal. —
27. Hun siger til Ham: Jo, Herre! jeg erkjender din Person, troer og har troet, at Du er Christus, den Guds Søn, Den, som skulde komme til Verden, Guds udtrykte Billede, i Magt Gud lig, kommen i vort Kjød. Dette troer jeg om Dig og lider nu paa Dig i Alt, — gjør, hvad Du vil; jeg vil ikke mere sørge og forsage. — Har du Jesum igjen, saa maa du ogsaa igjen blive glad.

28. Herpaa gaaer hun ganske anderledes, end hun var kommen, til Søsteren og siger sagte i al Hemmelighed til hende: Mesteren er her — den store Mester, som giver os Lærdom til Livet, Han er her og kalder ad dig. Den levende Hjælp er her og kalder dig til sig. — Alle Aanders store Herre staaer for vor Dør, Han kalder os til sig: og Han maa ogsaa i Sandhed selv komme, skulle vi blive frelste af vor Elendighed.

29 f. Da iler Maria ud foran den lille By til Herren, og Jøderne efter hende, forat stille hendes Smerte, naar
32. hun igjen vilde græde ved Graven. Ogsaa hun kommer til Jesum med de samme Ord, som hendes Søster før,

og raaber, synkende ned for Hans Fødder: Ak, Herre! var Du dog kommen strax, da vi i vor Angst bade Dig! Herre! havde du været her, da var min Broder ikke død: imod Dig formaaer vel Døden Intet; men nu er den kommen Dig i Forkjøbet og har dog røvet mig min kjære Broder. Vi have lidt et stort Nederlag. Lad mig nu ved dine Fødder finde Fred for denne Elendighed. Hun vidste endnu ikke, at Jesu Hjerte stedse havde været hos hende.

Da Jesus nu saa hende græde saa ynkværdigt, og Alt omkring græd efter hende, som det er Verdens Maade, da blev Han heftig (rørt) i Aanden og bevægedes inderlig over, at Menneskene, naar Han, Frelseren fra Døden, stod midt iblandt dem, dog saa lidet havde Øie for Ham. Ingen Udfrielse at ville antage fra Død og Nød, det er i Sandhed den største Nød. Da sagde Han: Hvor have I lagt ham? den, for hvem Eders Taarer flyde; Jeg har endnu Noget for med ham. Livsfyrsten spørger efter den Døde! De sagde: Herre! kom og se det Sørgelige og Haabløse, som der vil være at see. 33. 34.

Johannes siger: Jesus græd. Over os arme Mennesker, som ved Synden ere blevne saa arme og jammerfulde, — for vor Skyld græder Guds Søn, da Han var bleven Menneskesøn og havde gjort sig ganske deelagtig i vort elendige Væsen. — Da sagde Jøderne efter deres Forstand: Se, hvor Han elskede ham! O ja, se, hvor den Allerhøieste græder over en Synders Elendighed; men Han elsker anderledes, end Verden mener og forstaaer det: Jesus elsker ikke blot Lazarus, 35. 36.

som Verden af Vane elsker; men Han elsker i Sand-
37. hed og indtil Enden og i Evighed. — Nogle forundrede sig ogsaa: Kunde ikke Den, som (forrige Aar) aabnede den Blindes Øine — (paa dette Under kjendte altsaa hele Egnen Ham) — have gjort, at denne ikke var død? Hvorfor har Han da ikke hjulpet sin kjære Ven? — Undrede disse sig allerede dengang derover, saa skulde det nutildags være os ganske umuligt at tænke, at Jesus nogensinde forlader sine Venner. Gjorde Han det, saa vilde det være ubegribeligt; men Han gjør her noget endnu Mere end det blotte ikke at lade døe, og det gjør Han paa de nærmeste Venner.

38. Folkenes Ytring saarede atter Jesum meget smerteligt: hvor lidet kjendte de Ham dog! Han, den evige Kjærlighed, skal finde saa liden Forstaaelse!

Saaledes kom Han til Graven, en med en Steen tillukket Klippehule. — Rask gaaer Han til Værket. Han byder at borttage Stenen. Da vakler Martha igjen; hun raaber: Herre! han stinker allerede; thi han har ligget fire Dage; slig Elendighed er Dig vel for stor. Legemet er ikke mere det gamle Legeme, men allerede i Opløsning: Safterne ere andre, Lemmernes Skikkelse er bleven en anden; ak, det er dog vel altfor seent. Martha, som har modtaget den herlige Forjættelse og har haabet det Høieste, snubler her
40. meest. — Jesus straffer hende derfor: Sagde jeg dig ikke, at, dersom du kunde troe — bestandig holde ved i Troen, det gaae, som det vil, — skulde du see Guds Herlighed? Han havde sagt hende, at Han selv

er Opstandelsen og Livet, og at de, som troe paa Ham, skulde faae Deel deri og nyde det med Glæde. Dette er altsaa Guds Herlighed, at Menneskens Søn hersker over Døden, og denne skulle vi efter Jesu Ord see, dersom vi troe paa Ham, hvad enten Døden har gjort store eller smaae Fremskridt. Døden er Syndens Sold, al Død, ogsaa allerede Sygdommen. Træder nu Guds Naade — og det er Jesus legemlig og personlig — derimellem, saa er Synden ophævet og dermed ogsaa Straffen, saa maa Døden vige, og Livet beholder Seieren formedelst Naaden. Derfor vige Sygdommene for Jesu Ord, derfor kalder han de Døde, som Ynglingen i Nain og Jairi Datter, atter tilbage til Livet, derfor hersker Han ogsaa over Forraadnelsen og over Støvet. Alle Legemer skal Han opvække, de være i hvilken Forfatning, de ville, adspredte for alle Vinde, eller raadne og stinkende, eller friskt afmeiede.

Da toge de Gravstenen bort, og Jesus sagde, idet **41 f.** Han opløftede Øinene til Himmelen: F a d e r, J e g t a k k e r D i g, a t D u h a v e r h ø r t M i g, hørt hvad Jeg i Løndom har bedet Dig om. M e n J e g vidste, at Du hører Mig altid: min Beden er intet Andet end, hvad Du vil, og din Villie er al min Begjæring og min Lyst. M e n f o r F o l k e t s S k y l d, s o m s t a a e r o m k r i n g, s a g d e J e g d e t, a t d e s k u l l e t r o e, a t D u h a r u d s e n d t M i g. Jeg maatte i Forveien bevidne dem, at Jeg i Dig er ganske vis paa, hvad Jeg har at gjøre, forat de af den efterfølgende Gjerning kunde forvisses om, at Jeg i Sandhed er din Udsending til Verden.

43. Derpaa raabte Han høit: Lazarus, kom hid ud! Hvad der endnu i dette Øieblik laa der, var jo ikke Lazarus, men Lazarus's Lig, et blot døende Korn; men Jesus kalder paa det, som endnu ikke er, forat det skal være. Da Han kalder Lazarus ved Navn, saa er Lazarus igjen der. Legeme og Sjæl ere igjen forenede, og Legemet er ogsaa pludselig igjen sat i den Tilstand, at det kan være Sjælens Bolig for denne Verden. Jesus vil jo gjøre noget Lignende og endnu Større ved os Alle; men dette viser Han os paa Lazarus, og det saaledes, som det paa nogen Maade kunde lade sig vise, da den yderste Dags Herlighed endnu ikke var frembrudt. —

44. Og den Døde kom ud, bunden med Jordeklæder om Fødderne og Hænderne, og hans Ansigt var ombundet med en Svededug. Paa Jesu Ord gaae de, som tilhøre Ham, de maae nu end ligge, hvor de ville. Jesus styrer dem, ligesom vi styre vore Lemmer. Der seer man det nu paa dette udvortes Exempel, at Opstandelse og Liv ikke ere fjerne for Jesu Venner: Han er jo deres Opstandelse og deres Liv; derpaa skulle vi kun i Troen være ret visse. Min evige Opstandelse skal jeg allerede nu i Troen nyde, og det gjør jeg, naar jeg ret forstaaer Jesu Røst ogsaa gjennem denne Tildragelse og derved lader mig kalde frem fra mine gamle Synders Grav, hvori mit Væsen — stinker. Der ville Jordeklæderne, mine gamle onde Sædvaner, ikke kunne holde mig, naar jeg kun lader Jesu søde Livsord i Sandhed komme ind i mit Hjerte. — Jesus sagde til de Andre: Løser ham og lader ham gaae. Fangenskabets Tid i Graven er for denne Gang forbi; derfor

ogsaa bort med Baandene, at han kan gaae ganske fri og bevidne Jesu guddommelige Magt. Hører du Jesu Ord, og bringer Han dig til at staae op af Synden, saa maa du ogsaa være deelagtig i Guds Børns Frihed og lære en ny Vandel: men dette er allerede i Aanden at nyde Opstandelsen og Livet og at have dem saa nær, som man har Jesum.

15. Derfor troede Mange af de Jøder paa Ham, som vare komne til Maria og havde seet de Ting, som Jesus havde gjort: De holdt det nu for afgjort, at Han var den forjættede Messias; men om de have ladet al Hans Opstandelseskraft vække sig op af sine Synders Grave baade nu og alle Tider paany, indtil de ere blevne saligt fuldendte, er et andet Spørgsmaal, som Johannis her ikke besvarer os. Det er desværre saa, at Mange, som en liden Tid troe, under denne Verdens Byrder og Sorger snart igjen falde fra.

16. Men Nogle handlede allerede fra først af ganske anderledes. De gik til Pharisæerne, sine Ligesindede, og sagde dem, hvad Jesus havde gjort. Sagen forekom ogsaa dem overmaade stor og mærkværdig; men de lode ikke dette drive sig til Jesum; derimod berettede de det til Fienderne, Nogle maaskee med den Hensigt at afvente, hvad disse høie Lærde og Hellige nu vilde sige til Jesum. Mange vilde vel endnu tage Hans Parti, naar Veien først var bleven gjort sikker for Kjødet ved de Høies Bifald — men Andre vilde maaskee gjerne fra først af hos Pharisæerne søge Værn og Befæstelse mod Troen paa Jesum Christum, og den, som søger saadant Værn, han finder det rigeligt. —

47. De Ypperstepræster og de dem tilhørende Pharisæer forsamlede Raadet — saa vigtig forekom dem Jesu sidste Undergjerning. De vare i Israel anseede som den høieste Adel, som Saadanne, der ganske levede for Guds Folks Haab. Erkjendte de nu Ham, som i Person var Israels Haab? Gave de sig nu med Glæde hen til Ham? Det er vel det Herligste og Saligste, af ganske Hjerte at hengive sig til Jesum; men disse høie Folk kunde aldrig erkjende Jesum. Var Han da saa vanskelig at finde? O nei, de sagde selv: Hvad gjøre vi? hvorledes skulle vi nu værge os? Dette Menneske (Hans Navn var dem heel foragteligt) gjør mange Tegn — det er sikkert, og det er meget slemt. Dem behager det ikke, at Jesus saa klart beviser sig som Dødens Overvinder. Hvad skulde man dog hellere see, end at En iblandt os var for os Alle Herre over Døden? Skulde vi ikke Alle gjerne ville undgaae Døden? Dog — de Egenretfærdige maae hade Jesum. Hvad Ondt har Han da gjort, at Hans Kjærlighedsunder kun desto mere opbringe Hans Fiender? Han bringer Forladelse, Fred, Liv og Salighed, og Verden vilde heller have Kjødslyst, Øienslyst og Hoffærdighed, som man kun i Kamp med Gud kan gjøre Hoveritjeneste for: det er Grunden til, at den hader Ham desto mere, jo mere Han aabenbarer sig. De sagde: Dersom vi lade Ham saaledes blive ved, ville Alle troe paa Ham — ja visinok; thi Han er den, som vækker den fuldkomneste Overbeviisning i hver dens Hjerte, som hengiver sig til Ham og lader Ham raade; derfor vil Verden ikke overlade sig til Ham.

Men falskt er det, at hine frygte: Romerne skulle komme og tage baade vort Land og Folk; thi da de ikke lode Jesum blive ved, men korsfæstede Ham, netop da kom Romerne og toge baade deres Land og Folk. Det kommer aldrig saaledes, som Menneskene tænke. Den, som med Synder vil hjælpe sig, falder bestandig i det, som han med sine Synder meest vil undgaae. Han, som gjør de store Undere imod Døden, Han bringer ingensteds Undergang, men Liv og Fred, og de, som vente sig Ulykken fra denne, varsle om sin egen evige Fordærvelse. —

Men da de talede saaledes frem og tilbage, idet 49 f. Nogle endnu i sit Indre holdtes tilbage af det Indtryk, som Lazarus's Opvækkelse havde gjort paa dem, optraadte endelig Kaiphas, dengang den egentlige Ypperstepræst, ganske rolig overbeviist om, at, da de aldrig kunde anerkjende Jesum, en hurtig Daad var uomgjængelig nødvendig, og sagde: I vide slet Intet, ei heller betænke I Noget — i vor høie Stilling maa man see Sagen fra et høiere Synspunkt, end I gjøre. Sandhed og Retfærdighed have vi ikke først vidtløftig at undersøge; vort høie Embede foreskriver os fremfor Alt at bevare Landets Fred og Bestaaen, og dette høie Maal maa Alt tjene. Det er os gavnligt, at eet Menneske døer for Folket, enten han nu er skyldig eller uskyldig, og at ikke det ganske Folk skal ødelægges. — Hvilke ugudelige Mennesker, som mene ved et Mord at kunne virke til Folkets Bedste! Hvilken Mening have de dog i det Hele om Gud! Mordet skal blive til Folkets Bedste? Det er Djævelens Tale, som er

en Manddraber fra Begyndelsen: og fordi hine, som dog havde Guds Ord, følge Djævelen, saa maa Synden hos dem aabenbare sig i sin bundløse Nederdrægtighed. De ville myrde Jesus, fordi Han i saa høi Grad seer ud til virkelig at være Messias. Ja, de myrde Messias, Israels Krone og Ære, fordi de i sin ugudelige Hoffærdighed ikke kunne finde noget Behag i Ham. Ikke at ville have Jesus til Christus, det er den største Synd, og deri bliver al Synd aabenbar. Synden i Hjertet tillader ikke at erkjende Ham. — Men hvor underfuldt! i Menneskenes største Ondskab raader tillige Guds største Kjærlighed. Verden vil opofre den Eneste, den Bedste, og give Ham Døden, i den frugtesløse Hensigt, at redde sig med sit gamle syndige Væsen — den vil myrde — og der findes En, som vil hengive sig i Døden, for ved sin Død at redde os fra vort gamle syndige Væsen. Den — saa forblindet ved Kjærligheden til sit syndige Liv, at den myrder den Retfærdige; Han — i den Grad Lys og Sandhed, at Han vil døe for de Uretfærdige og Morderne. Derfor siger Johannes: Dette sagde han ikke af sig selv; men da han netop var sat til Ypperstepræst i Guds Folk, saa spaaede han mod sit Vidende og Villie. Gud styrer dog sine Fienders Mund saaledes, at det, som de tale i det guddommelige Embede, maa have en høiere Betydning, end de selv mene. Udaf Kaiphas taler det falske Israel, den fuldendte Ondskab, som synder frækt og udgiver det for Sandhed og Kjærlighed til Fred; den har gjort Synden og Christusmordet til en formelig Videnskab; men Jesus vil taale den værste Ondskab,

forat forløse os fra alle Synder. Johannes siger: Thi (vor Oversættelse: at) Jesus skulde døe for Folket, saaledes var det bestemt af Gud, omendskjønt ganske anderledes, end Kaiphas meente det. Kaiphas mener: dette kjødelige Folk skal forblive; det maa dog gaae under, og af Jesu Blod gjenfødes og fornyes det sande Folk. Og ikke for Folket alene, det Israel, som 52. man hidtil kaldte saa, døde Han; men forat Han og skulde samle af alle Folk Guds Børn, der ere adspredte, til een Hob: Alle Guds Børn, som Gud fra Evighed har udvalgt sig, modtage og have i Ham sit ene og samme Hoved, i hvilket de ere retfærdige formedelst Hans Blod, som Han i uendelig Kjærlighed har ladet flyde for Menneskeheden.

Da det nu engang ved Kaiphas's Ord var udtalt, 53. hvortil Verdens Ondskab endelig maatte udvikle sig, og dette Ord i det høie Raad ikke fandt nogen afgjort Modstand, saa var der fra nu af endnu kun Spørgsmaal om, hvorledes Mordet paa bedste Maade skulde udføres. Men Jesus trak sig midlertidig tilbage fra Folkesværmen 54. og dvælede en Tid lang med sine Disciple i Ephraim ved Judas Ørken. Alt skulde have sin Tid og fuldendes i Gemytterne. — Paaske var nær, og Mange begave sig 55 f. allerede til Templet, for efter Loven at rense sig for Festen. Men hvor man samlede sig og talte sammen, navnlig i Templet, der savnede man Jesus og var fuld af Forventning, om Han endnu denne Gang vilde komme til Festen. Thi de Ypperstepræster havde allerede givet Befaling til at angive Jesus, forat Han kunde blive sat fast. Saadan var Sagernes Stilling bleven ved Lazarus's Opvækkelse.

Bøn. O Herre Gud, himmelske Fader, Du, som har givet os din eenbaarne Søn til vort evige Hoved, forat Han skal frelse os fra Synd og Død, giv os din Aand, at vi med stedse stigende Glæde og Forvisning maae erkjende Ham og blive befriede fra Verdens Ondskab: formedelst den samme Jesum Christum. Amen.

Det tolvte Kapitel.

Jesus havde paa det Klareste aabenbaret sig ved Lazarus's Opvækkelse; men dette havde kun bragt Fiendernes Had til Fuldendelse. Hans Ende nærmede sig nu, og i Overbeviisningen derom gik Herren denne Gang ved Paasketid til Jerusalem. Da viser det sig, hvorledes Hans sande Disciple nu betragte Ham og ikke mere kunne forholde sig tause angaaende Ham, ja hvorledes endog de Fjernestboende af de til Festen komne Hedninger allerede spørge efter Ham og begjære at see Ham. Hans Sag er saa vidt fremskreden, at den nu snart maa komme til sin Afgjørelse — den seierrige Dødskamp. Derfor lyder Brudgommens Røst endnu engang til alt Folket; men det formaaer ikke at reise sig af sin Søvn.

1. Jesus kom da sex Dage før Paaske atter til Bethanien i Lazarus's Huus; thi Han kommer stedse med nye Velsignelser der, hvor man har modtaget de gamle. Har Han igjen bragt Lazarus tillive, saa vil Han ogsaa fremdeles give Hans Liv det værdige
2. Indhold ved sin guddommelige Omgang. Hos de hellige Sødskende var der vel høi Glæde over deres saa under-

fulde og dog saa fortrolige Gjæst; de beredte Ham et Aftensmaaltid. Martha ordnede igjen som ellers det Hele, og Lazarus sad med Jesu tilbords, en Spaadom om det evige Bordselskab i Himmelen. Men Maria 3. tog sin største Kostbarhed, et Pund Nardus-Salve (Baldrianolie) fra Indien og salvede Jesu Fødder. Vand var hende ikke godt nok; men med Verdens skjønneste Vellugt vilde hun salve Hans Fødder, som er kommen forat frelse os fra Synd og fra Død. Hun tørrede hans Fødder med sit Haar. Haaret er Kvindernes naturlige Slør og Smykke; hvad Andre misbruge til Forfængelighed, alt det vil hun nu give hen til Jesu Tjeneste. Men Huset blev fuldt af Salvens Lugt, af denne den taknemmeligt troende Sjæls Offerduft. Dette var en skjøn Gudstjeneste, da Kjærligheden ganske hengav sig den evige Kjærlighed til Eie, som i Menneskeskikkelse har nedladt sig iblandt os. Maria har der fremstillet for vore Øine den høieste Sandhed og selv nydt den sødeste Forsmag paa Saligheden.

Dette kunde Verdensbarnet Judas ikke forstaae: 4. han maatte ærgre sig over saadan overvættes Kjærlighed, fordi han ikke havde erfaret Jesu Kjærlighed eller dog igjen forglemt den. Han, hvis Livs Sum var Forræderi mod Jesus, maatte være en streng Sædelighedsdommer mod den hellige Kvinde. Hvorfor blev denne Salve ikke solgt for trehundrede Penninge (dem vilde vel Judas have vidst at sætte sig i Besiddelse af) og givet Fattige? Ogsaa de Fattige bruges ofte til Paaskud, hvor man vil skjule sin Mangel paa sand Tro og sand Kjærlighed. De, som ærgre sig over den 6.

Hyldest, som bringes Jesum, ere heller aldrig sande Venner af de Fattige. Judas stjal selv leilighedsviis af Fattigkassen, naar det faldt sig saa, at han ret følte sig fortrydelig over allerede saa længe at have efterfulgt Jesum. Aldrig vil den paa rette Maade være en Ven af de Fattige, som ikke vilde være rede til med Glæde at overgive Himmel og Jord med alt det Skjønneste, som de indeslutte, til Menneskesønnens Smykke og Tjeneste, om han havde det.

7. Da sagde Jesus (thi de andre Disciple lode sig blende af Judas's Iver og dadlede ogsaa Pigen): Lad hende med Fred! Hende, som med Barnesind vilde tjene Ham, tilsiger Jesus Fred mod Djævel, Verden og falske Venner: Den (Salve) har hun forvaret til min Begravelsesdag: en Spaadom har hun dermed givet uden sit Vidende. Medens hun saaledes er modnet i Troen, er Verden bleven saa moden i Ondskaben, at min Død og min Begravelse, hvoraf det, som hun har gjort, er en Forudbetegnelse, nu er nær. Dette er anderledes at forstaae, end naar mange Mennesker af ganske usammenhængende Ting ville tage Antydninger om vigtige Tildragelser i Fremtiden.

8. I have altid Fattige hos Eder, og de kræve overalt sin daglige Pleie; men Mig have I ikke altid, saa at I kunne vise Mig en saadan Hyldest. Da oplukker vor Sjæl sig og blomstrer, det er dens skjønneste Brudetid, naar den saaledes erkjender Jesum: en saadan Tid tør man ikke forsømme eller forbitre sig den med de hverdagslige Ting. Disse sidste skal man vel stedse udrette, men Sjælen skal være hævet derover. —

Imidlertid strømmede Folket i Skarer til, for her 9. at see Jesus og Lazarus sammen. Opstandelsen var dem underfuld nok; men Spørgsmaalet var, om de nu ogsaa vilde lade sig sige, da En ved Jesu Ord var opstanden fra de Døde. Den blotte Stirren paa med Forundring hjælper ingen til Salighed. De Ypperste-10 f. præster forundrede sig heller ikke mere, men heldede allerede afgjort til ogsaa at rydde Lazarus, dette Beviis paa Jesu Guddomsmagt, af Veien, forat der kunde blive sat en stærk Stopper paa Folkets Tilløb til Bethanien. At lade sig bevise stor Naade af Jesu drager altid denne Fare efter sig: Verden bliver urolig derover, og de høie Fredsmænd have da Lyst til at gjøre Fred paa sin Viis saaledes, at de skaffe saadanne Jesu Christi Mindesmærker tilside. Dette kalde de Kirkestyrelses-„Viisdom".

Men at anvende sin skjæbnesvangre Viisdom paa 12. Jesum selv, dertil dreves de Ypperstepræster end mere den følgende Dag. Thi da den store Mængde i Jerusalem den anden Dag hører om Jesu Komme til Festen og seer Ham nærme sig med sine Disciples Skare, strømmer den Ham i store Tog med Palmegrene, Fredens Sindbilleder, imøde og hilser ham som Israels Konge: Hosianna, hjælp dog, o Gud! velsignet være Den, som kommer i Herrens Navn, den Israels Konge! Gud har sendt vor forjættede Konge, og Han er her! Jesu Anerkjendelse havde naaet sit Høidepunkt: og denne Hob var ogsaa den bedste i al Verden, ikke blot dermed, at den bekjendte Jesum som Konge, men endnu meget mere derved, at den gjorde det med

14,16. Palmegrene. — Men Jesus fandt en Asenindes Føl og satte sig paa det og red frem som de Fattiges Konge, der bringer Fred. Derved er Sacharias's Spaadomsord (9, 9.): „Frygt ikke, Zions Datter! se, din Konge kommer ridende paa en Asenindes Føl!" blevet opfyldt — ogsaa udvortes — hvilket dengang end ikke faldt Disciplene ind. Da Christus senere var forklaret, blev ogsaa dette dem klart, som al Skriften. Men Jesus erkjendte sig saa klart, at Han med fuld Hensigt og fuld Bevidsthed ordnede sit Indtog saaledes.

17 f. Desuden var der endnu Saadanne med, som havde været Dienvidner til Lazarus's Opvækkelse og lydelig prisede denne Gjerning, hvilket havde endnu større Tilløb af Folket til Følge.

19. Men Pharisæerne bleve derved bragte til det Yderste: deres Tale mellem hverandre lød saaledes: I see, at I udrette Intet — vi ere for overbærende og efterladne: Det er her ikke paa rette Sted at vente; Kaiphas har dog havt ganske Ret: se, (al) Verden er gaaet efter ham. — Ak, at det saa var! Den gaaer desværre ikke efter Ham; men naar man betragter det i Guds Lys, undviger den Ham bestandig: Fienderne have en unødvendig Angest, som kun er et Gjenskin af deres evige Fordømmelse. Men gaaer Verden ikke efter Ham, saa gaaer Han dog efter den og redder af den, hvad der lader sig redde; men derefter holder Han Dommen og nedstøder blandt alle Ugudelige ogsaa de Selvkloge og Egenretfærdige til Helvede. Derimod ville de kjæmpe, og idet de gjøre det, maae de netop hidføre det, disse „vise" Folk, som styre Kirken.

Sagen blev dog endnu slemmere og farligere i 20. 22. Fiendernes Øine. Endog Grækere, som vare komne til Høitiden, bade nemlig Apostelen Philippus ganske ærbødigt, at han maatte vise dem Jesum, forat de kunde lære Ham nærmere at kjende. Philippus siger det til Andreas som en ny og betydningsfuld Sag, og begge sige det derpaa til Jesum selv. Men Han 23. sagde: Timen er kommen, at Menneskens Søn skal herliggjøres — ved Forklarelse af sit Væsen. Af Hedningerne spørges der efter Ham: og det er jo Hans Kald, at fylde alle Hedninger med sin Priis, idet de alle i Ham finde Viisdom, Retfærdighed og Liv. Men den Vei hvorpaa Menneskens Søn forherliges, er ikke saa jævn, som Disciplene vel dengang tænkte sig den, og som det saa ud til. Disciplene saae ikke Pharisæernes Ondskab: de holdt det for vist, at Jesus vilde finde stedse almindeligere Anerkjendelse, og saae Ham nu paa bedste Vei dertil; men de kjendte endnu ikke den Træghed, som findes endog hos det bedstsindede Menneske, naar det gjælder Jesu Sag; de vidste ikke, at de ei kunde vaage een Time med Ham, at Han maatte komme i Kamp med den ganske Verden, og at Verdens Ondskab kun kunde sones og overvindes ved det Guds Lams Vunder, Forsmædelse og Død. Men Jesus veed det Alt, og disse Tegn paa Anerkjendelse lede Ham desto mere hen paa Dødstanken; derfor siger Han:

Sandelig, sandelig siger jeg Eder: uden 24. at Hvedekornet falder i Jorden og døer, bliver det alene, ligesom livløst, uden at formere sig; men dersom det døer, bærer det megen Frugt. Deri

skulle I have et Billede af min Person og min Virken. Begynder en Deel af Menneskene at erkjende Mig, saa vil det give Stødet til, at en stor Kamp reiser sig fra den anden Deel, og det en saa alvorlig, at den gaaer gjennem Døden. Men deri vil Jeg først ret aabenbare mit Væsen, saa at al Velsignelse, der flyder af mit jordiske Liv, derimod er at agte som ingen Frugt. Saa rede var Jesus til Døden, saa klar var den ganske Verden Ham, og saa bevidst var Hans Væsen Ham. Ak, at ogsaa vor Død ret klart maatte prædike, at vi ere Guds Børn ved Jesum Christum! Men lader os ufravendt fæste Blikket paa Døden, naar det engang vil forekomme os, som fandt vi ret Anerkjendelse paa

25. Jorden. Hvo som elsker sit Liv, (egentlig: sin Sjæl) saa at han for ingen Priis vil lade det (den) fare, skal miste det (den), fordi Sjælen kun kan have sit Liv og sit Velvære deri, at den tjener Gud og bevæger sig indenfor Hans Villie. Den, som nu forelsker sig i sit jordiske Væsen efter den Art, som Sjælen her har, han har dermed adskilt sig fra Gud og er fortabt. Og hvo som hader sit Liv, sin Sjæl, saadan som den er i denne Verden, og altid gjerne vilde have den ganske anderledes og derfor er beredt til alle Lidelser og til Døden, skal bevare det (den) til et evigt Liv; thi Sjælen bevæger sig og lever i Gud og kan da aldrig fortabes.

Dette gjælder om alle øvrige Mennesker; men Jesus anvender det ogsaa paa sig selv; Han vil ikke have noget Behag i sit jordiske Liv; ja, af den Maade, hvorpaa Han hengiver det, beviser Han, at det himmelske

Liv er Hans allervisseste, Ham i høieste Grad tilhørende og evige. Men Han vedbliver:

26. Om Nogen vil tjene Mig og være min Discipel, da følge han Mig i Sindelag og virkelig Selvopofrelse, og hvor Jeg er, der skal og min Tjener være, det skal gaae ham ligesom Mig; han skal altsaa ogsaa naae frem til den samme Herlighed. Hvad Høiere kunne vi ønske end at være der, hvor Jesus Christus er? Og om Nogen tjener Mig, ham skal Faderen ære. Har man for Jesu Skyld undslaaet sig for al verdslig Ære, saa finder man den eneste sande og høieste Ære, nemlig den for Gud. Gud forherliger stedse Sønnen og Alt, hvad der er Sønnens: den, som nu i Virkeligheden ganske hengiver sig til Sønnen, han vil ogsaa af Gud i Evighed og i Sandhed blive ganske herliggjort. — 27. Nu er min Sjæl forfærdet og urolig. Jesus er et sandt Menneske, Han føler menneskeligt og udtaler det, som Han føler, med guddommeligt Eenfold, uden at holde det tilbage. Og hvad skal Jeg sige? maaskee dette: Fader frels Mig fra denne Time! Skulde Jeg ønske, at den ikke var oprunden, denne Vanghedens og Angestens Time? — Dog, derfor er Jeg kommen til denne Time, at ved Vanghed og Angest mit Væsen maa blive forklaret. Derfor vil Jeg hengive Mig deri og ofre Mig og siger kun: Fader, herliggjør dit Navn! Al min Villie gaaer ud paa, at dit Navn maa blive forherliget: til dette Maal vil Jeg gjerne gaae gjennem Angest og Død. Men at Han for Guds Æres Skyld gaaer derigjennem, dette herliggjør tillige Ham selv.

28. Da kom der en Røst fra Himmelen: Baade haver Jeg herliggjort og vil atter herliggjøre det. Gud selv bevidner ved denne lydelige Røst fra Himmelen, at denne Jesu Selvopofrelse er — en Forherligelse af Guds Navn. Gud kan ikke aabenbare sig herligere og guddommeligere end ved den Kjærlighed, som hengiver sig til Forsoning for Synderne. Jesu Villie, saadan som den netop blev udtalt, er allerede en Herliggjørelse af Guds Navn; men Gjerningen derefter er atter Herliggjørelse af Guds Navn. Den høieste himmelske Viisdom altsaa, den aabenbarer sig i Jesu
29. Offer. Salig den, som forstaaer dette. Men Folket forstod det ikke; Jesus var aldrig en Folkets Mand efter denne Verdens Smag. De hørte vel Noget; men kunde ikke rime det sammen; Enhver hørte det anderledes. Nogle meente: Det var vel en Torden, Andre: Det har vel været Englehvisken; men Indholdet var for de Stridende Intet, og dog skulde det netop være Alt for dem. Men Jesus vidste jo i Forveien, hvad det havde at sige.
30. Han sagde: Denne Røst skeede ikke for min Skyld, men for Eders Skyld: Jesus behøver hverken Stemmer eller Tegn, hverken Prædiken eller Sang for sig; for os lader Han ogsaa nutildags alle disse Stemmer klinge; thi vi behøve dem — og have vi nu grebet den himmelske Hemmelighed fra Faderen og optaget den i vort Hjerte? Er det ikke blevet os en blot Torden eller Hvisken i Ørene? For Mange, som dog staae nær ved og høre til hver Søndag, bliver det
31. ikke til noget Andet. Nu holdes Dom over denne Verden: ved Guds uendelige Kjærlighed i Christo sættes

Verdens Utroskab i det værste Lys, og da den kan fordømme, ja efter sit hoffærdige Væsen maa fordømme Christus, saa fælder den sin egen Dom: — Nu skal denne Verdens Fyrste kastes ud. Det kan man kalde rigtig at kaste denne Verdens Fyrste ud, at den høieste Herre frivillig af Kjærlighed begiver sig ind i den dybeste Lidelse, da Djævelen var for stolt til midt i det fuldeste Velvære at være fornøiet med at staae under Gud. Lykken lader ikke den Ondskabsfulde hvile, men driver ham til at komme frem med sin Ondskab; men Guds Søn udvælger sig Lidelsen i Lydighed mod Faderen. — Og Jeg, naar Jeg bliver ophøiet 32. fra Jorden, ladende den med al dens Lyst ganske under Mig paa Korset, vil Jeg drage Alle (der ligesom hine Grækere spørge efter Mig) til Mig, at de maae nyde min Ophøielse og tillige vorde deelagtige deri. Og at dette er vederfaret Nogen, viser sig deri, at han villig kan underkaste sig Lidelsen i Guds Tjeneste. Men dette sagde Han, føier Johannes til, forat 33. betegne, hvad Død Han skulde døe, at det nemlig skulde være en Død, ved hvilken Han lod hele den gamle Verden som dømt tilbage under sine Fødder og paa sit Hjerte dannede en ny.

Dette forstaaer igjen Folket ikke; thi det staaer 34. paa denne Jord og vil ogsaa forblive paa den; derfor sige de: Vi have dog af Guds Ord lært, at Messias skal blive evindelig hos sit Folk; hvorledes siger Du da, at det bør Menneskens Søn at ophøies fra denne Verden og fra dette Liv? Hvo er denne Menneskens Søn? er Han da ikke Messias? Har

Du ikke ellers betegnet Dig som Messias og som Menneskens Søn tillige? Hvorledes skal man rime dette sammen? Messias kan dog ikke gaae bort fra sit Israel? — O nei, men Han maa først ved sit Blod skabe og avle sig sit rette Israel, og derefter maa Han drage det efter sig til Himmelen, at det kan leve med
35. Ham i Gud. Dette forstod Folket ikke. Jesus giver dem heller ikke nu nogen vidtløftig Forklaring; men Han formaner dem kun til nu at tage sin Frelse vel i Agt: Lyset, hvorved Naaden saa indtrængende tilbydes Eder, er endnu en liden Tid hos Eder: nu saa vandrer, og lader Eder ikke opholde af tomme Tvivl, at Mørket ikke skal overfalde Eder og Christus paa een Gang forsvinde for Eder, naar I maae see Ham ligesom ganske tilintetgjort. Hvo som vandrer omkring i Mørket, veed ikke, hvor han gaaer hen. Men det er Mørket over alt Mørke, at have tabt Guds Søn af sine Øine: Den, som henlever i en saadan Tilstand, han veed ikke af sig selv, men synker ned i den evige Afgrund: derfor see saadanne Mennesker ogsaa
36. i Døden — Intet videre. Medens I have Lyset og med Eders endnu svage Øine kunne skue det som Lys, troer paa Lyset, hengiver Eder ganske til det, at I kunne blive Lysets Børn og bære Lysets Natur i Eder: da vil det aldrig kunne forsvinde for Eder.
37. Herpaa unddrog Herren sig fra Folket, og trods saa mange Tegn troede de i det Hele dog ikke paa Ham. — Og deri maatte Esaias's Ord komme til Opfyldelse
38. (53, 1.): Herre, hvo haver troet det, han hørte af os, og for hvem er Herrens Arm aabenbaret?

Ak, fast for Ingen; dette viser sig ret og allerklarest her, hvor Gud Herren selv taler i Jesu Christo. — Men disse Folk, som de vare, kunde derfor heller ikke 39. troe; thi Esaias vidner atter om Saadanne: Gud 40. selv har forblindet og forhærdet dem, at de ikke see eller forstaae og nogensinde komme til Omvendelse og Frelse. Det er en guddommelig Orden, en guddommelig Nødvendighed, at Verdensbørnene ikke kunne erkjende Sandheden og Naaden, saa at de komme til Omvendelse og Livet. Med denne Bestemmelse maatte allerede Esaias tilligemed alle Propheter prædike, saaledes prædiker og= saa Jesus, den evige Prophet og Guds Afglands. — 41. Dette sagde Esaias, ikke i mørk Bitterhed, men da han, af Aanden hævet til det Høieste, saa Christi Herlighed og talede om Ham. At see Christi Herlighed er stedse forbundet dermed, at man seer Verdens Ond= skab og fortabte Tilstand, og dette er den eneste rette Maade at tale om Verdens Undergang paa, naar man taler, fordi man har skuet Christi Herlighed. — Dog alligevel troede Mange, endog af de 42. Øverste, paa Ham — og i Sandhed, Jesus var ikke en Saadan, som man havde saa let for at mis= kjende; men af Frygt forat sættes i Band af Pharisæerne bekjendte de ikke sin Tro. Thi de elskede Men= 43. neskens Ære mere end Guds Ære. Med sin Bekjendelse at rette sig efter Menneskene, det er at foretrække Verdens Ære for Guds Ære; thi denne sidste bestaaer deri, at man i og med Gud staaer fast imod al Verden: saaledes troede ogsaa hine kun, for strax at fornegte og atter at tabe Troen.

44. Men Jesus har som Svar derpaa i hine Dage ofte og lydeligt nok udraabt: Hvo som troer paa Mig, han troer dermed ikke paa Mig som en nu netop optrædende Skikkelse, men paa den evige Gud, som har sendt Mig. Jesu Ord og Person var altsaa idel Sendelse og Budskab fra Faderen og intet Andet.
45. Og hvo som seer Mig og anskuer Mig aandeligt, han seer i al min Gjøren og Laden Den, som Mig haver udsendt. Gud lader sig i Jesu ganske klart
46. skue for os Mennesker og ingensteds klarere. — Jeg, et Lys, er kommen til Verden, forat hver den, som troer paa Mig, skal ikke blive i Mørket; thi hvo der troer paa Mig, han har grebet Guds Naade og Liv og har Alt og veed Alt i Evighed.
47 f. Men hvo der hører mit Ord udenat troe, han har dermed beredt sig selv Dommen. Jeg bereder ikke Dom; men mit Embede er at berede Salighed. Den, som gaaer fortabt, har selv paadraget sig dette derved, at han har foragtet den eneste Naade og det eneste Liv. At han kunde foragte et saa herligt Naadesord, dette
49. er hans Dom i Evighed. — Hvad Jeg talede, var ikke et enkelt, timeligt Menneskes Viisdom, men Alt ifølge
50. Faderens Befaling. Og Jeg veed, at Summen af Hans Befaling til Mig om, hvad Jeg skal tale, er et evigt Liv. Og at Jesus vidste dette fuldkommen, det har Han beseglet med sin Død. Idet man hører Hans Ord, modtager man altsaa, naar man troer det, det evige Liv, og foragtet og forsmaaet dette har man, naar man ikke troer Ordet. — Derfor, alt det, Jeg taler, taler Jeg saaledes, som Faderen har

sagt Mig: Min Tale er den evige Faders Sigen og Byden, derfor kan Jeg paa den ene Side ganske træde tilbage derfor — og maa dog tillige igjen træde frem fra Baggrunden til evig Herlighed og Verdens Dom.

Bøn. O Du evige Guds Ord, som efter din Kjødspaatagelse boer iblandt os, drag saaledes ind i vort Hjerte, at vi fra denne Forfængelighedens Verden ganske maae hendrages til Dig og i Dig være retfærdige, vise og salige til dit Navns Ære. Amen.

Tredie Afsnit.

Kap. 13—20.

Det trettende Kapitel.

Hvad Evangelisten nu meddeler os, hentyder alt paa Herrens nær forestaaende Afsked (Kap. 13—17). Hans Gjerning, forsaavidt som den bestaaer i Prædiken for Verden, er fuldbragt; nu kommer Lidelsen og Døden. Johannes fortæller os nu nærmest med stor Udførlighed, hvad der af Herren blev gjort og talt ved Frelserens sidste Aftensmaaltid med sine Disciple, og optager os derved med i dette hellige Bordselskab, naar vi bære Længsel efter Naade og Sandhed. Jesus har paa hiin Aften lige før sin Lidelse endnu engang sammenfattet Alt, hvad vi skulle have i Ham, og hvad vi skulle være hverandre indbyrdes. Maatte vi Alle i Sandhed erkjende det!

1. Men før Paaskehøitiden, da Jesus allerede klart vidste, at Tiden for Hans Hjemgang til Faderen var kommen, da, som Han havde elsket sine Egne, som vare i Verden, saa elskede Han dem indtil Enden. Thi det var netop ikke saaledes med Hans Kjærlighed som med alle andre Menneskers, der kun elske sine Venner; men Han elskede, fordi det saaledes ganske var Hans Væsen, for først at opløfte de For:

tabte til sit Venskab og saa at gjøre dem salige, og en saadan Kjærlighed er evig. Og ved Aftensmaaltidet, 2. da et Menneske, ja en Discipel, Judas, allerede var fuld af det sorteste Forræderi, da paa den ene Side Jesu Hjerte ved ham modtog den bittreste Vunde, og 3. Han paa den anden Side havde en klar Bevidsthed om, at Faderen havde givet Ham alle Ting i Hænderne, og at Han udkom fra Gud og gik hen til Gud, — da Han altsaa stod i Begreb med inden faa Dage at indtage sit Sæde ved Majestætens Høire: reiste Han sig fra Nadveren, beredte sig stille som 4. en Tjener til Fodvaskningen og begyndte at toe 5. Disciplenes Fødder og igjen at aftørre dem. Dette gjorde den evige Majestæt, medens Disciplene gjerne strede indbyrdes om Forrangen, som alle Syndere pleie: den Høieste blev den Ringeste, forat straffe Hoffærdigheden og give de Forsagte Mod. — Petrus vil bevise 6. Ydmyghed og ikke lade sig toe af Herren; men Jesus 7. forlanger sand Ydmyghed, at Discipelen først skal lade Ham foretage med sig, hvad Han vil, og derefter erfare hvorfor. Dette vil Petrus under Ydmyghedens Skin ikke; han siger: Du skal i Evighed ikke toe mine 8. Fødder; dog er det Hoffærdigheden, som taler. Derfor siger Jesus: Dersom Jeg ikke toer dig, har du ingen Deel med Mig. Nu er din hele Frelse knyttet til dette. Jesus er stedse heel i sin Gjerning med os, og den, som modstaaer Ham i een Ting, taber Ham ganske, fordi Jesu Gjerninger aldrig ere saa ligegyldige for vort Liv, at de ogsaa kunde udeblive. Han maa jo skabe sig og rense sit Folk. — Da vil 9.

Petrus gjøre det godt igjen og frembyder ogsaa Hænder og Hoved: men saaledes var det heller ikke ret, han skal Intet have forud til Næring for Forfængligheden, men nøie blive ved Ordet og give Herren ganske frie
10. Hænder over sig. — Derfor siger Herren: Hvo som er toet, er allerede ganske reen ved Fodvaskningen; det meget Vand kommer det her ikke an paa. Og I ere rene, da I nu ere bragte til stille Lydighed og lode min Kjærlighed raade hos Eder. — At vi hvile i Jesu
11. Naade, er al vor Retfærdighed. — Men ikke alle, føier Herren advarende til; thi Han kjendte den, som Ham forraadte, om denne ogsaa nu i Taushed tabte sig iblandt de øvrige Disciple og lod Alt udvortes foretage med sig. Sin hoffærdige Fortvivlelse lod han ikke aftoe af sit Hjerte ved Christi Fornedrelse.
12. Derpaa klædte Jesus sig igjen som sædvanligt, og idet Han satte sig ned, spurgte Han: Vide I nu ogsaa, hvad Jeg med dette har villet sige og gjøre Eder?
13. Jeg er jo i Sandhed Eders og den ganske Verdens Mester og Herre — Han er jo Verdens Lys, og hvo der seer Ham, seer Guddommen legemlig i vort
14. Kjød: — dersom da Jeg, som er Herren og Mesteren, har toet Eders, mine Disciples, Fødder, saa ere og I skyldige at toe hverandres Fødder, saa at Enhver har sin Glæde i at tjene og stedse er rede til at træde tilbage for alle Andre. Dette gjør den evige Majestæt og har sandelig derved Intet opgivet af sit Væsen. Hvilken Ære for os, naar vi tør efterligne Ham! Og vi kunne og skulle det i enhver Kaldsstilling, idet vi opfatte den som en Kjærlighedens

Trenefte mod den Fattige og Ringe. Saaledes vaske alle Christne de Fattiges Fodder, og paa anden Maade kan heller ikke noget Menneske blive saligt. Jeg har 15. givet Eder et Exempel, at, ligesom Jeg gjorde Eder, skulle og I gjore: ikke at man udvortes skal gjore det efter, men at det skal være et Exempel for det hele Liv og for al Virken. Hvo vilde vel nu have og udfore det paa anden Maade? Herren siger: 16. Sandelig, sandelig siger Jeg Eder: En Tjener er ikke storre end hans Herre, og ei et Sendebud storre end den, som sendte ham; derfor er intet andet eller endog hoiere Slags Hoihed muligt end dette, at man tjener Mange og det rigtig virksomt. Gud selv, den Allerhoieste, skjænker sig igjen ved sine Gaver til den Allerringeste og lader Alt gaae i Kredslob, og derved lever Alt. Hvem vil nu ud af Kredslobet og sætte sig for sig selv paa en steil Hoide? Det vil Djævelen og falder i Afgrunden. Men Gud tjener ogsaa synligt for Menneskene, da Han er menneskelig og synlig paa Jorden. Saa lad da al hoi Flugt fare; du maatte ellers ville ud over Gud selv: thi Gud er tjenende her midt iblandt os. Er det ikke en salig Hemmelighed? O jo, dersom I vide disse Ting, 17. da ere I salige, om I gjore dem. Dette vil oves, naar man skal fole det. O, at vi dog daglig ovede det og hver Morgen paany rustede os dertil med Jesu Kjærligheds Kraft! Jeg skal intet Andet, jeg behover intet Andet end efter Jesum at være fornedret og tjenende. At vide dette er Viisdom og Liv, det er at være Barn Himmelen og er det saligste Eenfold.

18. Men dette angaaer ikke Eder Alle; for Mange er dete Ord for fiint og for kosteligt: for de Gjerrige, Æresyg- og Vellystlinge. De kunne ikke faae smage denne Spise; den hænger dem for høit. Jeg veed, hvilke Jeg haver udvalgt: min Sjæl kjender nøie dem, som ved Troen ere forbundne med den og af een Aand og eet Sind. De tage jo sit hele Liv af Jesus; men en Judas har Intet i Jesus og Jesus Intet i Judas; det maa gaae saaledes, ogsaa det haarde Ord i Skriften maa opfyldes: Den, som æder Brødet med mig, har opløftet sin Hæl mod mig. David har sagt det af Erfaring; men paa al Verdens Hovedernærer maa det paa den haardeste Maade gaae i Opfyldelse. Hvem er nogensinde saa skjændigt bleven forraadt som Jesus — ved Judas og alle hans Efterfølgere? Denne aad jo Hans Brød ved Bordet, ja han havde ædt Jesu Himmelbrød i Hans Ord og derved modtaget mangehaande Oplysning og Forstand. Til Vederlag lagde han Jesum i Graven. En Saadan forstaaer rigtignok ikke Christi
19. Efterfølgelse og dens Salighed. — Men at det saaledes gaaer, siger Jeg Eder nu forud, forat I ogsaa i dette sorgelige Tegn, naar I see det for Øine, kunne have et sikkert Kjendemærke paa, at Jeg er Den, som Jeg siger og som I bekjende Mig at være. Ak, en saadan Styrkelse behøve vi stedse paany paa vor Pilegrimsgang, under hvilken vi daglig trættes: og det er jo sandelig et Kjendetegn paa Herren fra Himmelen, at Han i Forveien gjennemskuer hele Aandernes Verden og drager det Forborgne frem af Menneskenes Hjerter. Til Denne
20. ville vi ganske overgive os. Men Mine, som oprigtigt

overgive sig til Mig, dem har Jeg udseet til en saadan Forening med Mig, at Jeg skal være i dem og de i Mig. Dette er ikke Tilfældet med Judas og kan ikke være Tilfældet; men med Eder skal det være det. Og synes det ringe, at I stedse skulle tjene, saa er denne Tjeneste dog den allerhøieste; thi Jeg er selv derunder i Eder, og Mig annammer man, Mig ærer man i Eders Person, og idet man ærer Mig i Eder, saa ærer man Den i Eder, som har sendt Mig, den evige Fader. Apostelembedet, i hvilket Disciplene maatte være en Skovisk for alle Folk, har dog Christus saaledes i Gud evig æret og for stedse paa det Inderligste sammenknyttet sig med samme. Han er deri, og Han gjør det ganske ved sit Ord til det, som det er.

21. Hvad Han havde talt om Sendelsen, fører nu Herren hen paa i det Følgende at tale til Disciplene om det, hvoraf Hans Hjerte nu var ganske fuldt, nemlig om sin nær forestaaende Afsked. At Han gik til Faderen, var jo Hans Glæde; men det var Hans dybeste Lidelse, at hele Veien gik gjennem Verdens Synd. Men Verdens Synd var ikke noget Fjerntstaaende, som var Herrens nærmeste Kreds, Hans nærmeste Huusfolk og Lemmer uvedkommende; nei, Verdens Synd er af den Art, at den allermeest smerter Ham i Hans Disciple. I deres Kreds maa man først ret see, hvor afskyelig Synden er. Men Jesus seer det ikke blot; men Han lider og bærer det og bøder derfor paa sit Legeme. Saa nær lader Han det angaae sig. Han, Gudmennesket, blev heftig bevæget og bedrøvet i Aanden, da Han vidende derom som Noget, der forud var Ham ganske aabenbart,

at En af de Tolv skulde forraade Ham. Han kaster ham ikke uden videre fra sig; men Han har en smertelig Vunde i sin Sjæl over, at Judas saa ugudeligt løsriver sig. Sandelig, sandelig siger Jeg Eder, at En af Eder skal forraade Mig, saa afskyeligt maa Verdens Synd fuldende sig. Men dette er Syndens Fuldendelse, at En var kaldet til Guds fortroligste Nærhed i Christo og sælger Denne for elendig Syndesold. — Disciplene føle, hvad det vil sige, at forraade Verdens Frelser, og saae bange paa hverandre! Altsaa saa mægtig stor er Synden! saa vidt spinder Djævelen sine Garn! midt ind i Discipelkredsen! — Da vinker Petrus hemmelig til Johannes, som hvilede nærmest ved Jesu Bryst, fordi han var Hans fortroligste Discipel, at han maatte spørge Herren, hvo Forræderen var. Johannes spørger ogsaa hemmeligt: Hvem er det? og Jesus betegner Judas Ischarioth, idet Han som Huusfader først giver ham et Stykke, som Han havde dyppet i Dyppelsen. Og efterat han havde faaet Stykket, gik Satan ind i ham, saa at han nu aldeles ikke mere kunde holde det ud hos Jesum. Han vidste jo, at han var Forræderen, og dog vilde han ikke træde tilbage. Han skulde jo angerfuldt have givet sig tilkjende; men det vilde han ikke: saa er han ved sin Ubodfærdighed efter denne Prædiken ganske i Djævelens Magt. Da han ikke vil tilbage, saa maa Jesus selv drive ham fremad. Hvad du gjør, det gjør snart! Dette er allerede Dommen over den ubodfærdige Synder, at al Manelse kun desto hurtigere maa drive ham i Afgrunden. — De Øvrige forstode endnu ikke Sammenhængen, men

[Margin verse numbers: 22. — 23 f. — 25 f. — 27. — 28 f.]

troede Forræderiet fjernere og tænkte, at Ordene til Judas havde Hensyn til en eller anden Forretning, som Herren ellers paalagde ham. Men Judas kunde ikke udholde 30. det og gik hen ud i Natten, forat komme igjen i Spidsen for dem, der skulde gribe Ham. I ham var det ganske Nat — i Jesu Lys kunde han ikke mere føle sig vel. Saaledes er han bleven det sørgelige Forbillede paa alle Frafaldne. Men Johannes fortæller det saa udførligt, fordi det, saalænge han levede, var ham en saa skrækkelig Erindring, og fordi han ogsaa vil indgyde os rigtig Rædsel for saadan Synd.

Da Judas er borte, og den sidste Afgjørelse nu med 31. stærke Skridt nærmer sig, siger Jesus hen for sig, som talede Han i Himmelen, dog saaledes, at Han tillige bevidnede ogsaa for Disciplene sit Forhold til Faderen saa tydeligt som aldrig før: Nu er Menneskens Søn herliggjort: netop nu, da Han forraades og maa bære den skjændigste Utroskab, nu frembryder Hans Væsen, som er den evige Kjærlighed, paa det Klareste; saaledes bliver Han den syndige Verden til evig Frelse — og Gud er herliggjort i Ham, d. e. i Ham forherliger Gud sig som den, der selv er den forsonende Kjærlighed. Dersom Gud er herliggjort i Ham 32. ved Hans selvopofrende Kjærlighed, skal Gud og herliggjøre Ham i sig selv, saa at Han ogsaa udvortes skal fremstilles som Guds Søn, Verdens Frelser, og dette skal snart skee, som det ogsaa ved Opstandelsen og Himmelfarten er skeet. Over sig og 33. sin Udgang er Herren ganske klar og rolig. Men Han nedlader sig i hjertelig Forbarmelse til sine Disciples

Svaghed og føler i deres Sjæl Alt forud: Børnlille, hvem Jeg som evig Fader betænker og forsørger, det er sandt, Jeg er endnu kun lidet hos Eder paa den Maade, at I kunne holde Eder til Skuet af Mig: I skulle snart ængstelig savne Mig og lede efter Mig, og ligesom Jeg sagde til Jøderne (8, 21.): Hvor Jeg gaaer hen — gjennem Døden ind i det Allerhelligste til Gud — kunne I ikke komme, Jeg maa gaae denne bitre Gang alene for Eder.
34. Jeg giver Eder nu, da Jeg tager Afsked, en ny Befaling, hvori min hele Villie er udtrykt, at I skulle elske hverandre, som jeg elskede Eder. Paa Grund af min Kjærlighed til Eder oplader Jeg med dette Bud et nyt Liv for Eder, at I af ganske Hjerte skulle elske hverandre indbyrdes og leve med hverandre i min Kjærlighed. Kjærligheden er Livet, det, som Gud kalder Liv, medens Verden efter Djævelens Art ved Hofærdighed, Kjærlighedens Modsætning, vil stride sig et
35. Liv til og griber Døden. Kjærligheden skal være Kjendetegnet paa Jesu sande Disciple her paa Jorden, hvorved de adskille sig fra al Verden, som af Æresyge kjæmper mod sig selv og fortærer sig. Dette er det, som Jesus til Afsked forlanger af Sine, at de skulle elske hverandre, paa den Maade vil han leve iblandt dem. Men vær kun først en Jesu Discipel og hæng fast ved hans Ord, idet du deraf drager dit Liv, da staaer du sikkert ogsaa i Kjærligheden. Og kun den, som elsker guddommeligt, har forstaaet Jesum. Denne korte Jesu Tale (V. 31—35) staaer som den klare, lyse rolige Maane midt imellem sorte og urene Skyer, mellem Forudsigel-

serne om det afskyelige djævelske Forræderi og den jammerlige Fornægtelse: Lilien midt iblandt Tidslerne. —

Over dette Herrens Ord om hans Bortgang er Petrus forundret; han holder endnu saa stort paa sin egen Troskab og har endnu ikke begrebet, at vi maae blive forløste ved en Andens og det en Høieres Troskab. Han spørger saaledes: Herre! hvor gaaer Du hen? Hvad kan det være for et Sted, hvorhen en from Disciples Troskab ikke formaaede at følge Dig? Jesus svarede: Hvor Jeg gaaer hen, kan du ikke nu følge Mig, nu maa Alt skee for dig; du og alle Syndere kunne kun fra det Fjerne være Tilskuere til det, som skeer for dem; men sidenefter skal du følge Mig, naar Jeg ved min Forudgang har forskaffet dig Kraft til Efterfølgelsen. — Dette Ord skulde tjene ham til Trøst og Støtte, naar han snart efter bitterlig skulde begræde, at han havde overvurderet sig selv. Dog Mennesket opgiver ikke saa let sin Mening om sig selv. Petrus mener at kunne følge efter overalt, fordi det er hans Beslutning at sætte sit Liv til for Jesum. Ak ja, Jesus har rigtignok altid viist sig saaledes, at Enhver maatte sætte sit Liv til for Ham; men vi ere ikke Saadanne, som kunne udføre det, dersom vi ikke forud ved Troen paa den korsfæstede og opstandne Guds Søn endnu ganske anderledes have overvundet al Dødsfrygt. — Jesus svarede ham: Vil du sætte dit Liv til for Mig? Ak hvor lidet kjender du dig selv og den ganske Verden! — Ikke vi sætte vort Liv til for Ham; men Han har først maattet sætte sit til for os, dersom vi skulde blive skikkede til sandt Liv og til sand Kjærlighed. Sandelig,

36.

37.

38.

sandelig siger Jeg dig: fordi du formasteligt stiller dig saa høit, saa vil du fremfor Alle falde dybt; Hanen skal ikke gale, Morgenen skal ikke grye, førend du skal fornegte Mig tre Gange (saa eftertrykkeligt!) og sige, at du aldeles ikke kjender Mig. — Ak til den Kamp, som her udkjæmpes, ere vi som naturlige Mennesker ganske uskikkede; vi kunne kun tabe deri. Og som naturlige Mennesker staae vi der, saalænge vi stole paa vor egen Kraft og vor egen Beslutning. Hvor elendige vi deri ere, veed kun Han nøie, som kom til denne Verden, forat forløse os ved sin Død. Han veed nøie paa Klokkeslettet at forudsige vor Utroskab, og den maa desto hurtigere blive aabenbar, jo høiere vi vurdere vor egen gode Villie.

Bøn. O du evige Kjærlighed, som saa trolig og barmhjertig har søgt os Syndere i vor dybeste Elendighed og ved bitter Lidelse har kjøbt os til Dig, bevar os for al Formastelse, at vi ikke tilskrive os selv noget i Sandhed Godt, men ganske alene hvile i Dig og i Dig som paa en fast Grundvold lade dit Liv blive mægtigt i os, for i Kjærlighed og Ydmyghed at følge Dig gjennem Kors og Død til den evige Herlighed. Amen.

Det fjortende Kapitel.

I dette og de to følgende Kapitler taler Herren saare trøsteligt om sin Lidelse til sine Disciple. For dem var vel Alt, hvad Han sagde, som en (dunkel) Spaadom; thi de kunde endnu ikke forstaae Betydningen af Hans Lidelse og dermed heller ikke af Hans Forherligelse; dog have de opmærksomt lyttet til Hans Ord: og stedse

maae vi først høre Ting af Jesu, som gaae over vor Forstand, og først ved Hans Ords Virken voxe ind i Forstaaelsen.

Herren har ydmyget Petrus ved Forudforkyndelsen af hans nære Fornegtelse: alle Disciple ere tause og bange, og dyb Tungsindighed leirer sig over deres Sjæle, da de aabenbart maae forstaae Christi Tale om Hans nære Død. Dette føler Jesus i dem og siger: Eders 1. Hjerte forfærdes ikke, naar Jeg taler om Skilsmissen, som for et dybt Mørke. Troer (kun) paa Gud, at Han vil gjøre Alt vel og føre det herligt ud: det er alt Hans Gjerning — og troer paa Mig, at Jeg er Den, for hvem Jeg har udgivet Mig: bliver i min dybeste Fornedrelse kun ikke tvivlsomme om min Person, saa skulle I derefter angaaende alle Ting modtage det herligste Lys. — Jeg gaaer ikke ind i den tomme 2. og øde Ørken, saa at I skulle behøve at stirre saa mørkt derpaa: Gud er ganske fortrolig med Mig, Han er Mig intet Andet end Fader, og i min Faders Huus ere mange Værelser: — man tør ikke tænke, at der ikke skulde være et blivende Sted — ak, i Gud er den rigeste Fylde og den herligste Pragt, hvor Sjælen kan have det evig godt. Og dette, som Jeg siger, er ikke alene en skjøn Forestilling, men den visseste Sandhed. Dersom det ikke saa var, som I nu høre, havde Jeg sagt Eder det; thi Jeg har intet Behag i tomme Opdigtelser og foredrager Eder ikke saadanne. — Jeg gaaer bort at berede Eder Sted, forat ogsaa I engang der kunne vorde vel antagne og med Glæde skilles fra denne Verden.

3. Og naar jeg er gaaen bort og faaer beredt Eder Sted, saa tænker ikke, at Jeg derfor kommer bort for Eder, og at I maae undvære Mig; men Jeg kommer igjen og vil tage Eder til Mig, at, hvor Jeg er, skulle ogsaa I være: den inderligste Forening maa endnu fremgaae af denne min Bortgang. Christus kom igjen ved sin Opstandelse; men denne var kun eet Beviis paa Hans Gjenkomst; thi Han er ogsaa efter sin Himmelfart stedse kommen igjen ved sin Helligaand og tager ved samme stedse paany Sine til sig og optager dem i sit Huus. Men naar vi have aflagt det syndige Kjød, da vil det skee ganske fuldkommen. Hans Villie er det heeltigjennem, at vi skulle være, hvor Han er; hvilken Salighed er ikke det! — og hvilken Manelse til ikke at blande os i fremmede og smudsige Ting! —
4. Herren siger: Og hvor Jeg gaaer hen, vide I, og Veien vide I: I kjende mit Maal og min evige Væren i Faderens Skjød, og hvorledes man kommer derhen, — dette vide I Alt, nemlig ved det Ord, som Jeg ofte har talt til Eder: alt dette om min Hjemgang ligger indesluttet i det, som I overhovedet have seet og hørt af Mig. —
5. Thomas forstaaer nu denne Viden falskt og mener, at han allerede skulde have en fuld Forstaaelse af de antydede Ting; derfor siger han næsten uvillig: Herre, Du overvurderer vor Kundskab; vi forstaae endnu Intet af alt det, som Du siger, — vi vide hverken, hvor Du gaaer hen, ei heller, hvorledes man kommer derhen. —
6. Jesus siger til ham: Jeg er Veien og Sandheden og Livet. Jeg er selv alt det, som Jeg siger! Kjen-

der du Mig kun ret, saa kjender du ogsaa mit evige Element; thi det er alt i Mig. Og derhen er Jeg ogsaa selv Veien; Veien er ingensteds udenfor Mig, saa at Jeg først skulde behøve at søge den. Saaledes er Jeg ogsaa selv al Sandhed, og udenfor Mig gives der ingen. Jeg er vis paa Mig selv og er selv Livet; derfor maa Jeg vel ogsaa stedse have Livet. Jeg gaaer altsaa ikke ind i noget Andet og Fremmed: Jeg er selv Alt, og hvo der kjender Mig, veed Alt. Der kommer Ingen til Faderen uden ved Mig. Ingen finder i Gud sin Fader, naar han ikke forud har erkjendt Mig, og det erkjendt Mig saaledes, at han ganske har Mig og er bleven Eet med Mig. Men den, som har mig saaledes, han har ogsaa Vei, Sandhed og Liv — og i Gud intet Andet end sin kjære Fader. Han vil derfor heller ikke være bange for Døden. — Havde I kjendt Mig og 7. vidst, hvad I egentlig have i Mig, da havde I og kjendt min Fader; thi Faderens Væsen er for alle Mennesker allerkjendeligst i Mig: og fra nu af kjende I Ham og have seet Ham, d. e. fra nu af skal Bevidstheden om mit evige guddommelige Væsen, som er Eet med Faderens, stedse klarere opgaae for Eder. I dette, som Jeg nu netop har talet til Eder, fremlyser stedse Faderen; i mit Ord lader Han sig erkjende og skue. —

Derpaa siger Philipus: Herre! viis os Faderen, 8. og det er os nok. Du taler altid om Faderen, og at vi skulle kjende Ham: giv os dog et Syn af Faderen, saa have vi derved pludselig Klarhed. — Saaledes dømmer jo det sandselige, naturlige Menneske og vilde gjerne skue Gud som Noget ved Siden af sig og ved Siden af

9. Jesus. — Men Jesus siger til ham: Saa lang en Tid er jeg hos Eder, og du haver ikke kjendt Mig trods al min Kjærlighed og bestandige Aabenbarelse af Guddommen i alle mine Ord og Gjerninger! Philippus! Hvo Mig har seet, har seet Faderen, og hvo der ikke seer Faderen i Mig, han har ikke heller ret seet eller erkjendt Mig. Hvor daarligt sagde du: Viis os Faderen? som om Han saaledes udvortes kunde være at pege paa ligesom en Gjenstand i denne
10. Verden. — Troer du ikke, at Jeg er i Faderen, og Faderen er i Mig? at hele mit Liv og min Tale er af Faderen, og at Faderen fuldkommen aabenbarer sig gjennem Mig? De Ord, som Jeg taler til Eder, taler Jeg ikke af Mig selv, som om Jeg ligesom et Menneske først havde søgt og fundet dem ud af Mig selv; men Faderen, som bliver i Mig, Han gjør Gjerningerne og taler ud af Mig gjennem min Talen og Handlen. Ikke derfor er Gud saa vanskelig at erkjende for Verden, fordi Han er saa langt borte, men fordi Han er saa overvættes nær i Menneskesonnen,
11. gjennem hvem Han taler og virker. Troer Mig, som I dog ellers kjende som sanddru, at Jeg er i Faderen, og Faderen er i Mig, og at mit hele Liv er ganske indesluttet i Faderen. Ikke lever Jeg udenfor Gud, og Faderen er ikke noget Andet udenfor Mig; men med sit hele Væsen er Han i Mig. Hører dette og fatter i Stilhed denne Tanke og troer Mig, at den er sand; men ville I ikke, kunne I endnu ikke fatte den, saa troer Mig dog for samme Gjerningers Skyld, i hvilke I dog maae erkjende lutter Naade-

devirken af Gud, som er Kjærlighed. — Ogsaa derfor har jo Jesus fuldbragt alle sin Kjærligheds Undere, paa det at vore Hjerter derpaa skulde erkjende Ham som Sandheden, om vi end ikke endnu forstode i vort Hjerte klart at tænke os Sandheden selv.

12. I sine Gjerninger har Jesus aabenbaret sig, og Gjerninger skulle ogsaa fremdeles aabenbare Ham, Hans Disciples og Lemmers Gjerninger. Han siger: Sandelig, sandelig siger Jeg Eder: hvo som troer paa Mig, troer paa Mig saaledes, at han i Sandhed har Mig og er Eet med mit Liv, de Gjerninger, som Jeg gjør, skal og han gjøre; thi ved Troen er han saa nær forbunden med Mig, at Jeg selv virker gjennem ham. Men min Virken er altid den samme: nemlig ved Naaden at bringe det til Sundhed og Liv, som ved Synden var fordærvet til Døden. Og han skal gjøre større end disse, som Jeg hidtil har fuldbragt. Men Grunden dertil er denne: Jeg selv, alle mine Troendes Hoved, gaaer til min Fader ind i den høieste Herlighed og den fuldkomne Besiddelse af den evige Almagt, hvilket vil forlene Eders Virken den allerhøieste Kraft og Eftertryk. Thi hvadsomhelst I 13. bede om i mit Navn, i mit Væsen, som mine rette Disciple, altsaa hvad I bede om i Eders guddommelige Embede, Det vil Jeg gjøre; thi Jeg er bleven ganske Eet med Almagten, som skjænker alt Godt; men Jeg gjør det, paa det at Faderen maa forherliges ved Sønnen, hvilket er den høieste Ære, Han søger af fornuftige Skabninger. Saaledes have vi altsaa i Jesu Navn ogsaa at bede til Jesum, at vi maae modtage

Alt af Jesus, og naar vi saaledes modtage af Ham, da skeer derved den Guds Ære, som Han selv søger. — Og forat man ikke skal mene, at man har misforstaaet Jesus, naar Han taler som Almagten, saa siger Han

14. det endnu engang: Dersom I bede om Noget i mit Navn, vil Jeg gjøre det. Fra Ham have vi Bønnen, at vi nemlig klart kunne give den Ord, og fra Ham kommer ogsaa Opfyldelsen.

15. Dersom I nu elske Mig, skal det virkelig være en Sandhed, at I ere mine Disciple og i Troen hænge ved Mig, da holder mine Befalinger, d. e. hele min Tale og Lærdom, som Jeg har overantvordet og endnu vil overantvorde Eder at bevare og undervise

16. Folkene i: og Jeg vil bede Faderen — al min Virken gaaer ud paa at bede Faderen for Eder og al Faderens Virken paa at opfylde mine Bønner — og Han skal give Eder en anden Talsmand, der vel er en Anden med Hensyn til Person og Virkemaade, og dog i Væsen paa det Inderligste Eet med Mig, saa at I i Ham ville have Mig selv igjen og det have Mig igjen paa den inderligste Maade som den meest levende Trøst: Denne skal Han give Eder, at Han skal blive hos Eder evindeligen, idet Han skal lede Eder ganske til Gud og derpaa ganske opfylde Eder

17. med Gud: den Sandheds Aand mener Jeg, den evige Gudsaand, Guds Aande, hvorved al Verden bestaaer, hvilken Verden, som i sin forfængelige Hoffærdighed stiller sig ligeoverfor Gud, ikke kan annamme; thi den seer Ham ikke, kjender Ham ei heller, for den er Han ganske skjult, kan

hverken iagttages eller fattes, om Han end har sin bestandige Virken i og paa Verden. Der høre særegne Øine til at blive den Helligaand var; men I kjende Ham, det er allerede nu givet Eder, om I end ikke endnu klart have optaget det i Eders Bevidsthed. Men dette Ord: „I kjende Ham" vil stedse mere opfylde sig paa Eder: thi Han bliver hos Eder og vil paa sin Side altid mere gjøre sig bekjendt for Eder og fortrolig med Eder, ja Han skal være i Eder som en ny inderste Livskraft og inderste Livslys. — Saa mærke I dog vel nu: Jeg vil ikke forlade 18. Eder faderløse, hvilket I uden Mig i høieste Maal vilde være; nei, Jeg kommer til Eder trods det, at Jeg, som det seer ud til, gaaer bort fra Eder. Først nu vil Jeg ved min Bortgang til Faderen ret inderligt komme til Eder. Endnu et Lidet, et Par Timer, 19. og Verden seer Mig ikke mere; Jeg vil ved Døden blive unddraget dens legemlige Beskuelse; men I see Mig, forklaret i Opstandelsen og gjennem Prædikeembedet i mit Ord og Sakrament. Sande Disciple, men ogsaa kun saadanne, erkjende Ham altsaa efter Hans Død saa meget herligere. I skulle see Mig; thi Jeg lever — Jeg lever altid og i Evighed og bevidner Mig som den Levende — og I skulle leve ved mit Liv. Men at leve, det er ganske at høre Gud til, og den, som hører Gud til, hører Ham aldrig til paa anden Maade end ved Jesum Christum. Paa 20. den Dag, naar I selv ret leve, idet I erfare mit Liv, skulle I kjende, at Jeg er i min Fader, ganske i Gud som sand Gud, af samme Væsen som

Han, og I udi Mig, ved Troen hvilende i Mig, og Jeg i Eder ved min kjærlighedsfulde Nedladelse.

21. Men hvo disse ere, der skulle have en saadan guddommelig Erkjendelse, det er klart. Det er Christi Troende, de, som elske Ham, og Herren siger: Hvo som haver og bevarer mine Befalinger, hele den Lærdom, som Jeg har befalet Eder, og holder dem, saa at han lader sit Liv bestemme ved dem, han er den, som Mig elsker, og ingen Anden. Thi Jesus spørger ikke derefter, om Nogen elsker Ham kjødeligt i et selvgjort Billede. I sit Ord vil Han være elsket; deri alene er Han i Sandhed. Billeder ere kun svage Hjælpemidler og det for de Umyndige i Forstand. Det nytter ikke at sige: Jeg elsker Herren; det bliver altid Spørgsmaalet: hvilket Indhold har denne din Kjærlighed? — Men hvo Mig elsker saaledes, som Jeg siger, skal elskes af min Fader, og det ikke blot med den Kjærlighed, med hvilken Faderen elskede den fortabte Verden, saa at Han gav den sin Søn, men med en endnu meget inderligere Kjærlighed, som allerede erkjender sin evige Søn i Mennesket, — og Jeg skal elske ham, en Saadan, som mit andet Jeg og aabenbare Mig selv for ham efter hele min Naades Fylde, saa at han hos Mig skal komme til stedse saligere Erkjendelse. Ved sin første Kjærlighed gjør Jesus os troende, og derefter bliver Han stedse inderligere fortrolig med os, saa at vi ganske hvile i Ham.

22. Da siger Judas, ikke Forræderen, men den Anden, Thaddæus, til Ham: Herre! hvoraf kommer det, hvad har det at betyde, at Du vil aabenbare Dig

for os og ikke for Verden? Du maa dog være den ganske Verdens Konge, — hvorledes skulle da vi alene erkjende Dig, naar den ganske Verden ikke erkjender Dig? Hvilken Erkjendelsesmaade skal da det være, hvorom Du taler saa hemmelighedsfuldt? Jesus 23. svarede: Om Nogen elsker Mig, skal han holde mit Ord, ligesom Jeg allerede har sagt, at en Saadan ganske og paa den herligste Maade skal i mit Ord have Mig igjen og fastholde Mig; og min Fader skal elske ham, fordi Han i ham seer Mig selv, sit evige udtrykte Billede, i Kraft af mit Ord i ham, og vi Begge skulle komme til ham og fæste Bolig hos ham, — saa at han stedse over sin Følelse og Forstand i lige Maade skal være deelagtig i os. Saa er da i en saadan Sjæl alt det opfyldt, som i det gamle Testamente var forudbetegnet ved Tabernaklet. Gud er da — men ogsaa kun da og kun saa i Mennesket; i det naturlige Menneske er og regjerer Djævelen. Dette antyder Herren her kun kortelig, idet Han siger: 24. Hvo Mig ikke elsker, holder ikke mine Ord, har Mig altsaa heller ikke i mit Ord, saaledes som Menneskene paa Jorden alene kunne have Mig; Faderen finder Mig derfor heller ikke i en Saadan, og saaledes kunne vi heller ikke komme til Ham. Og det Ord, som I høre, er ikke mit alene som et for Eder staaende Menneskes; men det er tillige ganske Faderens, som Mig haver udsendt, med hvem Jeg er Eet, og med hvem Jeg har eet Ord og een Aand. — Alt dette om min Hjemgang til Faderen og den Hellig- 25. aands Sendelse har Jeg talet til Eder, medens

Jeg blev hos Eder. Hørt have I altsaa den
26. himmelske og saliggjørende Sandhed; — men Talsmanden, den af Gud for alle Mennesker, som begjære Trøst, beskikkede Helligaand, hvilken Faderen skal sende i mit Navn, d. e. efter min Villie og min Bøn og forklarende Mig i Eder, Han skal lære Eder inderligt at forstaae og nyde alle Ting om min Person og mit Embede, om Faderen, om Aanden selv og om Eders evige Kald i Mig, og Han skal minde Eder om alle Ting, som Jeg har sagt Eder. Thi den Helligaand lærer intet Andet end Christi Ord; men Han fører samme fra det Opbevaringssted i vort Indre, hvorhen Christus ved Ord og Sakrament har lagt det, til vor Bevidsthed og vor Erkjendelse. Dette gjør Han deels pludseligt, som paa Pintsedagen, idet Han giver os at fatte Evangeliet i dets Heelhed, deels lidt efter lidt, idet Han efterhaanden stedse mere indfører os i alle Evangeliets Dybheder og til alle Sider udvider vor Synskreds i
27. Himmelriget. Saaledes er da Christi Hjemgang, skeer den end gjennem saa megen Forsmædelse og Marter, ikke mere noget Skrækkeligt for os; men, om den end dybt bøier os formedelst vore Synder, hæver den os dog tillige til den høieste Salighed. Derpaa bygges vor evige Frelse. Fred efterlader Jeg Eder, min Fred, som Jeg har den i Gud og fra Mig meddeler mine Troende den, giver Jeg Eder. Ikke som Verden giver, naar den til Afsked gjensidig ønsker sig Fred og Velgaaende og dog ikke kan skjænke dette, giver Jeg Eder. Jeg opfylder endelig, hvad Verden ved saadanne Talemaader forudbetegner. Jeg er den

Eneste, som saaledes siger Levvel, at I i Sandhed have Livet og fuld Tilfredsstillelse i Evighed. Derfor siger Jeg Eder: Eders Hjerte forfærdes ikke og frygte sig ikke for mit Levvel. I have hørt, at 28. Jeg sagde til Eder: Jeg gaaer bort og kommer til Eder (igjen), det er Summen af al min Tale: Jeg er ikke tabt for Eder, men Jeg kommer endnu meget herligere og evigt saliggjørende igjen til Eder. Dersom I havde Mig i Sandhed saa kjær, som Jeg vil være aandelig elsket, da glædede I Eder over, at Jeg sagde: Jeg gaaer til Faderen, I vilde glæde Eder under og trods al Vanghed; thi min Fader er større, end Jeg nu er, og idet Jeg ganske gaaer til Ham, med min Menneskenatur unddraget fra al Fornedrelse, saa bliver Jeg ogsaa med min Menneskenatur deelagtig i al Faderens Herlighed og kommer til min høieste Fuldendelse, som ogsaa bevirker Eders Fuldendelse. Og nu har Jeg sagt Eder det, før det 29. skeer, at Jeg gaaer bort, og hvilken Betydning min Bortgang har, at, naar det skeer, I da skulle troe og ikke tvivle om, at det er ganske rigtigt, ja herligt og guddommeligt saaledes, som det gaaer til. Jeg skal herefter ikke tale Meget med Eder, Tiden er nær udrunden; thi denne Verdens Fyrste kommer, Djævelen, som vil forsøge sin Magt mod Mig, om han ved Lidelse kan nedslaae Mig — og han har slet Intet i Mig, Intet af sin Hoffærdighed og sin ugudelige Lyst har han formaaet at bibringe Mig: saa vil han da ogsaa med Forbitrelse vorde til Skamme og maa kun forhjælpe Mig og mit Rige til den høieste Seier.

31. Han maa mod sin Villie gjøre det aabenbart for al Verden, at **Jeg** ene og alene **elsker Faderen** med hele mit Liv og min Gjerning, og at **Jeg saa gjør, som Faderen har befalet Mig**, at altsaa hos Mig Intet er uden Gud, men Alt i Gud, og at ved min Død og Hjemgang Verdens Forløsning fuldbringes af Gud. Men dette er Djævelens Dom, at han maa befinde det saaledes hos en svag Skabning, som frit undergiver sig al Lidelse, at den i samme forbliver ganske Eet med Faderen, da hans Hoffærdighed derimod ikke lod ham forblive hos Gud i al Englenes Glæde. Og nu føiede Herren endnu til, idet Han reiste sig fra Bordet: **Staaer op, lader os gaae herfra.** Jeg har ved mit Ord udrustet Eder, — nu op, lader os skride til Værket! Saa fri gaaer Christus Lidelsen imøde.

Bøn. O Du evige, underfulde Frelser! sand Gud og Menneske, Du, som bærer al Faderens Herlighed i Dig og hersker paa den høieste Throne, lad os ved dit Ord og den Aand, som Du sender os fra Faderen, stedse mere lære Dig selv at kjende, paa det vi kunne gaae de evige Boliger i god Fred og med al Frimodighed imøde, idet vi bekjende dit Navn med Glæde. Amen.

Det femtende Kapitel.

Med den nære Skilsmisse for Øine forkynder Frelseren sine Disciple, hvor inderlig Han stedse vil være forbunden med dem: Han er Viintræet, de ere Grenene. Dette skal hæve dem over det jordiske og sandselige Samfund, at de erkjende det Samfund formedelst Hans

Ord, i hvilket man alene kan have Retfærdighed og Liv. I dette Hans Samfund nyde de Hans Kjærlighed og have derved tillige den indbyrdes Kjærlighed, om de end maae taale Verdens Had.

Herren siger: Jeg er det sande Viintræ, hvoraf alle jordiske Vintræer kun ere Afbilleder, og min Fader er Viingaardsmanden, af hvem mit Væsen fra Evighed af og tillige i Tiden sættes, saa at Jeg som Gudmenneske kan bære Eder Alle paa Mig som mine Lemmer. Hver Green paa Mig, som ikke bærer Frugt, den borttager Han: Gud Fader regjerer Alt saaledes, ja det er evig og guddommelig Nødvendighed, at enhver Christen, der, forsømmende sig selv, kun gjør det gamle Menneskes Gjerninger, heller ikke beholder nogen Andeel i Christo; og hver den, som bærer Frugt, renser Han, idet Han afskjærer alle tærende Udvexter, at den skal bære mere Frugt. De Dovne og i Troen Døende skjærer Han af, men ogsaa de Gode maa Han endnu beskjære. Paa Menneskeheden er der altsaa bestandig Noget at skjære; kun Stammen er evig, den er Guds Søn: Hvad der ikke er Christus hos Dig, det maa ogsaa beskjæres. Kun ved Beskjærelsen kommer Frugt og stedse mere Frugt. Saa forsag da stedse paany din egen Villie, dine egne Forhaabninger og Ønsker og overgiv Dig til din Gud. — I ere allerede rene formedelst det Ord, som jeg har talet til Eder, og som I troende annammede. Ordet hensætter os i Jesu Samfund, saa at vi have Ham paa den inderligste Maade: saaledes ere vi hos og i Ham og rensede

ved Ham. I Ordet er Alt givet os ganske for Intet og paa een Gang; men saa kommer det an paa, at vi tage det og tillige beholde det. Derfor siger Herren:
4. Bliver i Mig, saa at I stedse beholde mit Ord fast i Eder, da bliver og Jeg i Eder. Ligesom Grenen kun kan bære Frugt paa Viintræet, saaledes maae ogsaa I forblive fast forenede med Mig. Men er Jesus en saadan Person, som bærer hele den med Gud forbundne Menneskehed, hvorledes skulde Han da nogensinde kunne forsvinde? Han forsvinder sandeligen ikke; maatte vi blot ikke svinde bort fra Ham ved den Ubodsfærdighed, som ikke vil taale at beskjæres og derfor maa lide — Afskjærelsen.
5. Til større Eftertryk gjentager Herren endnu engang den Trøst: Jeg er i Sandhed Viintræet, I ere Grenene, som faae Livssaften af Mig: saa er Jeg da Eders Livs Grund og Rod. Hvo som bliver i Mig — og da Jeg ogsaa i ham, — han bærer megen Frugt (Christus driver nemlig gjennem allehaande Livets Vilkaar Frugten frem), — men hvo som ikke bliver i Mig, bærer ingen Frugt; thi uden Mig, kunne I slet Intet gjøre, som man i Sandhed, d. e. for Gud, kunde kalde Noget. Sande Gjerninger komme
6. kun fra Gudmennesket, ved hvem Faderen virker. Om Nogen ikke bliver i Mig, men tager sit Livs bevægende Kraft og Indhold andetstedsfra, han bliver udkastet som en afhugget Green og visner saaledes og er kun tjenlig til Ilden, kun til at stille frem for Lyset Guds straffende Retfærdighed, der rammer ham.

Dersom I blive i Mig, og dette skeer, naar mine Ord blive i Eder, — da beder om, hvadsom-

helst I ville, og det skal vederfares Eder; thi i Mig ere I ganske eenssindede med Gud og ville ikke mere det, som Verden vil. Hvad de sande Christne ville, det er Guds Navns Ære og Hans Rige; derfor hvile de ganske i Guds Naadevillie og bære uforfalsket Frugt til Guds Ære. Derved forherliges min 8. Fader, at I bære megen Frugt, og I skulle vorde mine Disciple. Vor Frugt er vel nærmest Sønnens Forherligelse, Han aabenbarer sig deri, saa godt Han kan aabenbare sig gjennem syndige Mennesker; men forherliges Sønnen af os, saa er dette ganske Faderens Glæde og Ære, al den, som vi kunne gjøre og bevise ham, fordi Faderen har al Glæde og Ære i Ham, som er Hans Væsens Afglands og udtrykte Billede. Men naar det er blevet vor Livsopgave at ære Faderen i Sønnen, da ere vi først rigtig Christi Disciple, Hans, hvis Lyst og Liv kun det var, at forherlige Faderen.

Men ligesom Jeg i Evighed er Eders Stamme 9. og Rod, saaledes har Jeg ogsaa i bestandig Kjærlighed forholdt Mig til Eder under min Vandring paa Jorden. Ligesom Faderen har elsket Mig fra Begyndelsen af og gjennem al Tid, saa haver og Jeg elsket Eder. Han elsker Mig som sit Afbillede, hvilket Jeg er; Jeg elsker Eder som dem, i hvilke Jeg danner Mig. Bliver i min Kjærlighed, forlader ikke dens Omraade. Men paa denne Kjærligheds Omraade befinder man sig kun derved, at man troende hører og følger Christi Ord. Og hvad skulde være os kjærere end at blive i Hans Kjærlighed? hvor ellers

vilde vi nogensinde kunne leve i Fred? — Nu, Han
10. siger: **Dersom I holde mine Befalinger, skulle I blive i min Kjærlighed,** mine Befalinger ere og: saa idel Kjærlighed og gaae ud paa idel Kjærlighed; Jeg befaler Eder at tage Alt af min Fylde, **ligesom Jeg har holdt min Faders Befalinger,** idet Jeg ganske forbliver i og lever i Hans Ord og Villie — **og** dermed bestandig **bliver i Hans Kjærlighed,** idet Jeg uden Afladelse nyder samme. Ligesom Faderen taler og virker paa Jorden gjennem Mig, saa at mine Ord og Gjerninger ikke ere mine, men Hans, som har udsendt Mig, saa skulle I ogsaa være min Mund, og gjennem Eder vil Jeg bevidne Mig og udrette min Gjerning paa Jorden. — O hvilket Kald, at Gudmennesket vil bevidne sig og bevise sig virksom gjennem os, at Alt hos os skal vidne
11. om Ham! Og **disse Ting** om Kjærligheds: og Livs: Samfundet, som fra Faderen af udgaaer gjennem Mig til Eder, **har Jeg talet til Eder, paa det min Glæde,** nemlig min barnlige Tro, som med Glæde annammer al Velsignelse, **kan blive i Eder, og Eders Glæde kan blive fuldkommen,** naar I stedse kla: rere komme til at overskue Sammenhængen heri, at I gjennem Mig ere saa nær forbundne med Gud Fader selv. Dette er de sande Disciples høieste Glæde, at Jesus formedelst sin barmhjertige Kjærlighed har Glæde af dem.

12. **Men dette er al min Befaling,** deri fuldender sig alt mit Ord, **at I skulle elske hverandre,** ikke som Verden elsker, men **ligesom Jeg har elsket Eder,** saa at Enhver allerførst og forekommende elsker

den Anden til Salighed og Samfund i Gud, og det saaledes, at han sætter sit Liv til derfor. Ingen har 13. større Kjærlighed end denne, at En sætter sit Liv til for sine Venner. At ofre sit Liv er det høieste Beviis paa tro Kjærlighed. Vilde du nu gjerne være en saadan lykkelig Ven, for hvem Troskaben gaaer i Døden? Nu, en saadan Ven, for hvem endog Gud: 14. mennesket er død, kan sandelig Enhver, der vil, være, naar vi kun ganske hengive os til Christi Ord. Han har 15. kundgjort os Alt, hvad Han har hørt af Faderen: Hans Ord fører os altsaa ind i den inderligste Fortrolighed med Gud. Ved Troen ere vi saadanne den Allerhøiestes Venner, for hvem Han som Menneske er død; thi ved Troen nyder man Ham alene. Og hvilket herligt Ord, er det dog, som vi troe! Ja, det er et Ord, som aabenbarer os Guds evige Kjærligheds Strømning gjennem Sønnen selv: Hans Kjærlighed gjør os Fiender til Hans Venner, fordi Han forud er død for os, da vi endnu vare Fiender, som vare vi de dyrebareste og værdigste Venner. Ved denne Naade skeer det, at vi nu ganske kjende Guds Hjerte og alle Tings inderste Væsen er os opladt i Ham; dette maae vi til Guds Ære bekjende ligeoverfor al Verden. Chri: 16. stus siger: I have ikke udvalgt Mig, men Jeg har udvalgt Eder: Ikke have vi stiftet en saadan Venskabets Pagt eller endog kun formaaet at udtænke den; men fra oven ned er saadan Herlighed kommen til os ved Christi Kjærlighed; vi ere dertil antagne af Naade og satte til i vor fremadskridende Vandel at bære Frugt, saa vi ikke fortabe vort Liv i idel For:

fængelighed. Men i saadan Stand er man ganske fortrolig med Gud og beder kun om det Rette og modtager ogsaa altid det Rette: Alt i Jesu Christi Navn, i hvem vi alene have en saadan Tilværelse.

17. Dette altsaa, vedbliver nu Herren, befaler Jeg Eder, at I skulle elske hverandre, hvori Alt er indbefattet som i sin Frugt: derpaa maa altsaa ogsaa i Lærdom og Lidelse, i Liv og Vandel Alt gaae ud.

18. Men dersom Verden derfor hader Eder, saa forundrer Eder ikke derover. Det maa være saaledes: den har først hadet Mig, som er dens Væsen modsat.

19. Dette gaaer nu over paa Eder, som Jeg har udvalgt og udtaget af Verden og saa nær forbundet med Mig til

20. Væsenssamfund. — Kommer det Ord ihu, som Jeg ofte sagde Eder: En Tjener er ikke større end Hans Herre, Sendebudene maae erfare det Samme som deres Udsender; mod dem udlade de, der faae Bud, ofte først sin Uvillie. Ligesom Mig ville de forfølge Eder og foragte Eders Ord, fordi det er mit, som jo er

21. deres Kjød imod. For min Skyld gjøre de dette mod Eder, og de vide ikke, hvem de egentlig hade i Mig, fordi de ikke kjende Den, som Mig haver udsendt. Fordi de i sit Indre ere ganske fremmedgjorte for Gud, saa kunne de heller ikke erkjende Guds Stemme i Sønnen, men lade sig af sit Kjød bevæge til Had imod Ham, Hans Ord og Hans Tjenere. Men hvor trøsteligt skal dette være Hans Disciple i al den Nød, deres Embede medfører, at de ere værdigede saaledes at forestille Jesum Christum og Gud selv, at endog den onde Verden maa stadfæste for dem deres nære Forhold til Guddommen.

Men Herren udfører endnu videre Fremstillingen af den onde Verdens Væsen. Han siger: Dersom Jeg 22. ikke var kommen og havde talet til dem, dersom Jeg ikke i mit Ord havde bragt dem den sande Guds Væsen saa nær, saa havde de ikke Synd; der kunde jo ikke være Tale om Fiendskab mod Gud, naar Han aldeles ikke var traadt hen til Menneskene, saa Han kunde fornemmes; — men nu have de end ikke et Skin at undskylde deres Synd med; thi Gud er med den største Skaansel og Kjærlighed i Mig traadt dem saa ganske nær. Den, som i Christo ikke vil erkjende sin Gud, han er forud i Hjertet indtagen mod Gud. — Hvo Mig hader, hader og min Fader; thi i Fa- 23. deren er det samme Væsen som i Sønnen, og i Sønnen har Faderens Kjærlighed saaledes givet sig hen til os, som det alene er os Syndere tjenligt til Salighed. — Ja, endnu mere, siger Herren: Havde Jeg ikke gjort 24. de Gjerninger iblandt dem, som ingen Anden nogensinde har gjort eller kunde gjøre, den største underwirkende Kjærligheds og Forbarmelses Gjerninger, — da havde de ikke Synd; thi de blotte Ord havde de maaskee af Sløvhed og Svaghed ikke forstaaet. Men nu maae de af Gjerningerne have erkjendt Mig, at Jeg er Kjærligheden. Nu have de seet — ja, de maatte vel see, hvo Jeg er, og Slutningen af alt dette er, derved bliver det: De have hadet baade Mig og min Fader. Alle Kjærlighedsgjerninger gjaldt Intet for dem, fordi min Sandhed er dem saa imod: men den er mit og min Faders evige Væsen. — Dog maatte det saaledes bevise sig, paa det at de Ord, som ere

skrevne i deres Lov, skulle fuldkommes: De hadede mig uforskyldt (Ps. 69, 5). David, selv et syndigt Menneske, har i sit guddommelige Embede, som Christi Forløber, allerede maattet klage saaledes; men Verdens Had mod David og alle sande Guds Tjenere maae komme til sin fulde Aabenbarelse deri, at Verden endog gjengjælder Guds egen Søn, naar Han i vort Kjød elskende og forløsende træder os nær, med det største Had. Synden maa altsaa indtil den høieste Grad blive aabenbar.

26. Alt dette vil nu snart opfyldes og aabenbare sig i endnu større Maalestok. Naar nemlig den Talsmand kommer og opfylder Eders Hjerter, hvilken Jeg skal sende Eder fra Faderen, den Sandheds Aand, som udgaaer fra Faderen og altsaa er Guds egen inderste Aande og Liv, — Han skal vidne om Mig. Mine Ord have vidnet, mine Gjerninger have vidnet: et indre Vidne, et almægtigt, vil endnu kundgjøre sig for Eder, den Sanheds Aand, Guds Aande, Min Aand, som virker i og udaf mine nu talte Ord, den Samme, der tillige paa evig Maade udgaaer fra min evige Fader, — Han vil endnu gjøre Eder og alle andre Troende det ret klart, hvo Jeg er, og hvad min Eenhed med Faderen er. Faderens Aand, hvem Jesus sender som sin Aand, gjør dette klart. I den samme Helligaand komme Fader og Søn tilsammen, og det saavel i sig

27. selv som ogsaa i os. — Men og I, mine Disciple, skulle vidne, nemlig ved mit Ord, som I forkynde, og som Bærere af og Redskaber for den Helligaand. Hvad den Helligaand faaer opladt for Eder om Mig,

det skulle I forkynde. Men det, som saaledes modnes i Disciplene til Forkyndelse og til Vidnesbyrd, det er intet Andet end, hvad Disciplene fra Begyndelsen af havde seet og hørt af Jesus; Herren siger: thi I vare med Mig fra Begyndelsen af og kjende mine Ord og Gjerninger. Alt dette vil derefter forklare Mig for Eder, naar den Helligaand er kommen til Eder. Denne Aand havde vel stedse været tilstede under Christi Ord; men Disciplene havde endnu ikke modtaget Ham saaledes, at Evangeliet som et Hele var blevet dem klart og overskueligt. Dette skeede først paa Pintsefesten. Derfor siger Johannes ogsaa senere (1 Joh. 1, 1 f.): Det, som vi have seet og hørt, forkynde vi Eder, at I skulle have Samfund med os — og med Faderen og Sønnen. Men Samfundet er i den Helligaand.

Bøn. O Du evige, naaderige Frelser, Du, som kalder os dine Venner, ja Grene af dit eget Liv, dersom vi troe paa Dig, styrk vor Tro, saa at vi lade dit Bud være vort Hjertes Lyst og aldrig lade os føre vild af Verdens Had, men bestandig hvile og virke i Dig. Amen.

Det sextende Kapitel.

Alle disse Ting om Verdens Had til Mig og Mine har Jeg nu talet til Eder, at I ikke skulle forarges og komme i Forvirring, naar det sidenefter viser sig i Eders Liv. — Først ville I som Uværdige til Navnet Israel blive satte i Ban; siden vil Verden ikke alene slaae Eder ihjel, men endog mene, at Eders Død er nødvendig til Menneskehedens Bedste, og at der 1. 2.

3. bevises Gud en Tjeneste dermed. Der ligger en vis sorgelig Nodvendighed til Grund derfor; thi den Verden, som hverken erkjender Gud eller Hans udtrykte Billede i Christo Jesu, aabenbaret i vort Kjod, maa vel hade og forfolge Herrens Vidner og Sendebud som Forforere; den, som miskjender Gud, maa jo ogsaa paa det Fuldstændigste miskjende og forvende alt Menneskeligt.

4. At Jesus kunde forudsige sine Disciple deres tilkommende Forfolgelse, beviser os, at Han kjendte saavel sig selv som ogsaa Verden heeltigjennem og er den Herre, som er Aanden. Og stedse har Han vidst det og ikke blot efterhaanden lært det af Erfaring; men Han har tidligere ikke saa udtrykkelig sagt sine Disciple det, fordi Han endnu vandrede synligt med dem og med sin Person opfangede alle Verdens Hug og Slag.

5. Men nu begynder et nyt Afsnit i Eders Liv, og for dette vil Jeg forud medgive Eder mit Ord og min Anviisning. Jeg gaaer hen til den Fader, som Mig udsendte, i hvem Jeg altsaa har mit Hjem; og dog — naar Jeg nu taler derom, behager det Eder saa lidet, at I slet ikke engang sporge Mig derefter:

6. denne Sag forvolder Eder kun den dybeste Bedrovelse, og dette beviser, hvor verdslige I endnu ere. I kunne endnu ikke fortroe Eder til Faderen og Mig; derfor forekommer Evigheden Eder ode og mork, og I selv ere raadlose: I tænke, at Jeg er tabt for Eder, naar Jeg

7. doer. Men Jeg siger Eder Sandheden, troer Mig dog: Det er Eder i hoieste Maade gavnligt, at Jeg gaaer bort; thi gaaer Jeg ikke bort, skal Talsmanden (Trosteren) ikke komme til Eder.

Den Helligaands Trost er jo den, at Han i Troen tilegner os Christi hele Liv og Gjerning. Ved Jesu Smertesgang til Døden bliver Guds Aand os idel Trost, idet Han vidner for os om idel Forsoning hos Gud og indgyder Forladelse i vort Hjerte. Men gaaer Jeg bort, saa vil Jeg sende Ham til Eder. Christus var ogsaa før i sig selv ganske den Samme; men for os er Hans Menneskenatur, som Han jo for os har antaget, ogsaa bleven forklaret, saa at den nu ved den Helligaand med sin Fylde meddeles os Alle, og vi derved blive nye Mennesker. Og naar Han, Talsmanden, 8. kommer, skal Han beskjæmmende og straffende overbevise Verden om Synd og om Retfærdighed og om Dom. Denne Gjerning vil Han gjennem mit Ord tragte efter at fuldbringe paa alle Mennesker. — Hvo der tager imod Ham, vil erkjende dette som Roden til al Synd og Fremmedgjørelse for Gud, ikke at troe paa Mig; han vil altsaa troe formedelst den Helligaand. Vantroen paa Gudmennesket gjør gjerrig, hoffærdig og vellystig. Videre vil han til sin Beskjæmmelse indsee, 10. at al de syndige Menneskers Retfærdighed kun bestaaer deri, at Jeg gjennem Dødens Bitterhed er gaaet ud af denne Verden til Faderen, saa at altsaa min smertelige Hjemgang til det usynlige guddommelige Væsens fulde Herlighed er Udsoningen. Til min Fortjeneste vil han formedelst den Helligaand fortrøste sig som sin eneste Retfærdighed. Skulde saaledes min Hjemgang ikke være Eder god og nyttig? Ville I saa endnu sørge derover? For det Tredie vil Aanden 11. beskjæmmende overbevise Menneskene om, at denne

Verdens Fyrste med al sin Lokken og Truen af Mig fuldkommen er overvunden og dømt, saa at man altsaa med sit verdslige Liv kun tjener en heeltigjennem tabt og evig æreløs Sag. Saaledes vil da Talsmanden skabe idel Bod, Retfærdighed, Helliggjørelse og Sandhed, efterat Jeg er vendt tilbage til min Herlighed. —

12. Denne Sag er uendelig stor og har meget Mere at sige, end I nu ere istand til at fatte.

13. Men naar Han, Talsmanden, den Sandheds Aand, som selv er Sandhed og skaber Sandhed, kommer, skal Han veilede Eder til al Sandhed, saa at I kunne opfatte den som et levende Heelt og i Alt vide Eder sikkert ledede. Thi Han skal ikke tale af sig selv som af noget Eget og ganske Nyt; men hvad Han vidner, udflyder alt fra Faderen og fra Mig: Han er vor Mund. Og de tilkommende Ting, som i mit Rige maae tildrage sig, skal Han forkynde Eder, saa at I aldrig ere raadløse. Den, som kjender Evigheden, kjender ogsaa Fremtiden. Men Han lærer os, hvorledes ved Christum Korset fremblomstrer til Herlighed og daglig Død til evigt Liv. —

14. Derfor siger Herren: Han skal herliggjøre Mig, idet Han i Mig giver Guds Naade og det evige Liv at nyde: Alt, hvad Han kundgjør og forklarer Eder, idet I lade Eder fylde af Ham, er mit Indhold og min Fylde. — Men min Fylde er ingen ringe og ikke som et blot Menneskes; men Alt, hvad Faderen har, er mit, Guddommens Fylde boer i Mig; derfor sagde Jeg, at Han skal tage af mit og forkynde — ved Forkyndelse meddele Eder, og dermed

har Jeg ikke forjættet noget Ringe, men evig og uendelig Herlighed. —

16. Ved min Hjemgang til Faderen skulle I i Sandhed ikke tabe Mig, som I nu daarligt indbilde Eder. Om en liden Stund skulle I ikke see Mig, naar Jeg hængende paa Korset og derefter liggende i Graven aldeles ikke synes Eder at kunne gjenkjendes som Frelser; men atter om en liden Stund skulle I see Mig som Frelseren; thi Jeg gaaer ikke over til det tomme Intet eller hen i en mørk Afgrund, men til Faderen, der først maa gjøre Mig ret aabenbar som den, hvem Jeg i Virkeligheden er. For Mig er Døden det Samme som at gaae til den allerfortroligste Fader.

17 f. Dette kunde Disciplene ikke faae i sit Hoved, at de ved Christi Bortgang til Faderen endog først skulde faae ret Syn for Ham og Erkjendelse af Ham. 19. Maatte selv Han døe, saa forekom de sig i høieste Maade raadløse. Jesus vidste vel, hvad det var, som trykkede dem, og sagde dem ogsaa, at Han vidste det; dog tager Han ikke sine Ord tilbage, men bekræfter dem i en udførligere Tale. — 20. Sandelig, det er saaledes, som Jeg siger: en virkelig Hjemgang skal det være for Eder, saa at I skulle græde og hyle over, at Eders Christus og med Ham alt Eders Haab om Guds Rige er gaaet tilgrunde: det vil i den Grad forekomme saaledes, at den fiendtlige Verden allerede med bitter Spot vil triumphere over, at den med sin løgnagtige Hoffærdighed har faaet Ret. Men vel Eder i Eders Bedrøvelse; thi denne Bedrøvelse, da man græder for min Skyld

og gjerne vilde herligen skue Mig, har den Beskaffenhed, at den skal vorde til Glæde: i Christo er jo idel
21. Seier og Glæde. — De Helliges Smerte for Christi Skyld er en Fødselsſmerte, hvori deres nye Menneske fødes til høiere Liv, idet det gamle overgives til Døden. Christus har selv ved sin hellige Død, da Han døde for Menneskehedens Synd, under Smerter født en ny
22. Menneskehed. Men Han har Medlidenhed med sine sørgende Disciple, Han føler i dem; men Han forbliver jo ikke skjult for dem: de, som sørge for Hans Skyld, skulle stedse herligere skue Ham igjen. Jeg vil see Eder igjen i Opstandelsen, i Aandens Sendelse, og stedse paany indtil Verdens Ende skal Eders Sjæl fornemme Mig: ja stedse herligere, og det saa meget mere, jo mere Smerte I ere gaaede igjennem. At see Mig igjen — det er først at see Mig ret; thi først efterat alle Eders skjønneste personlige Forhaabninger have sluttet sig til Mig, og Jeg ved min Død har begravet dem med Mig, skulle I erkjende Mig saaledes, som Jeg maa blive erkjendt til Salighed. At see Mig igjen er Hjertets, det inderste Sjælelivs, Glæde; at nyde Verden er derimod kun udvortes Sandseglæde og et ophidset, ustadigt og et løgnagtigt Væsen, som ikke blot lader Hjertet tomt, men ogsaa for stedse forgifter det og lægger det øde. Er Eders Glæde efter dette Gjensyn en Glæde i Mig, saa kan Ingen bagefter tage den fra Eder; thi I vide da, at Jeg lever evig, og det
23. ganske for Eder. — Naar det er skeet, da skulle I ikke mere saa raadløst og ængsteligt spørge; thi da have I paa al Eders Søgen et evigt Svar og kunne

ogsaa i enhver Time af Eders Liv stedse selv give det. — Vi vide nu, at alt Kors og Døden selv i Christo fører til det herligste Maal.

Sandelig, sandelig siger Jeg Eder, Jeg er Eder med min hele Person Borgen derfor: Hvadsomhelst I bede Faderen om i mit Navn, d. e. i mit Sted og som mit Legemes Lemmer, eenssindede med Mig, skal Han give Eder; thi Faderen aabner sig med al sin Fylde ganske for Sønnen og for Alt, hvad der i Sandhed er Sønnens. Men hvo der har al sin Fylde i Faderens uendelige Skat, spørger ikke mere raadløs efter dette eller hiint; men han har Alt. — Men dette, hvad man 24. i Sønnen har hos Faderen, maa man først ved Erfaring lære og erkjende. Derfor siger Herren: Beder, forsøger kun efter min Forjættelse, og I skulle faae, altid faae det af Gud, at Eders Glæde, som ved Troen paa Mig har taget sin Begyndelse, kan blive fuldkommen, naar I blive det var, at af alle evige Himmelskatte Intet længere er tillukket for Eder. Men Christendommen bestaaer deri, frit at faae Alt af Gud. —

Alle disse Ting har Jeg hidtil talet til Eder 25. ved Lignelser d. e. i menneskelige Billeder, som om det hos Gud gik ganske menneskeligt til. Men den Time kommer, at I ved mit Ord skulle være saavidt styrkede i aandelig Erfaring, at Jeg ikke mere skal tale til Eder ved Lignelser, da altsaa mit Ord ikke mere skal gjøre det Indtryk paa Eder, som Lignelser, men frit ud forkynde Eder om min Fader: da skal Faderens Hjerte og Væsen ved mit Ord være Eder ganske klare, saa at I i al Fortrolighed skulle af Gud-

dommens Væsen ose Alt, hvad Eders Sjæle have behov. Paa den samme Dag, naar Faderens Hjerte saaledes bliver Eder klart, skulle I forstaae at bede og ogsaa virkelig bede i mit Navn; thi I ville da kjende Betydningen af min Person, som paa det Inderligste forbinder Eder med Faderen. — Og Jeg siger Eder ikke, at Jeg, hver Gang I fremføre nogen Bøn, først vil bede Faderen for Eder; thi Faderen selv elsker Eder nu en Gang for alle og er fuld af idel Lyst til for evigt at skjænke Eder Alt, efterdi I ere Mine, d. e. have elsket Mig og troet, at Jeg er udgangen fra Gud. At Nogen er min, har sin Grund i Troen paa Mig som den fra Gud til Menneskeheden komne Forsoner, og Troen er stedse Eet med fuld Hengivelse og Kjærlighed. Den, som i Mig har sit

28. Alt, hænger ogsaa ganske ved Mig. Men Jeg er ganske Eet med Faderen som min eneste og evige Grund og Maal; derfor elsker Han ogsaa alt Mit som sin nærmeste Eiendom. Jeg udgik fra Faderen og kom til Verden, forat antage Mig den fortabte Menneskehed ved det, Jeg som Menneske har gjort og lidt; Jeg forlader Verden igjen efter fuldbragt Gjerning og gaaer til Faderen, i hvem der for Mig er aldeles intet Fremmed og Mørkt, men idel Lys, Rigdom og Liv.

29 f. Hans Disciple havde en vis, timelig Forstand paa, hvad der nu var sagt; de følte Freden deri og saae deres inderste Længsel for et Øieblik stillet: Derfor sagde de: Nu taler Du frit ud og siger ingen Lignelse, nu vide vi, at vort Hjertes Spørgsmaal ere Dig aabenbare, og af dette dit Bekjendtskab med

vort Hjertes Grund see vi, at Du ikke skuffer, men selv er Sandheden, og at Du udgik fra Gud. —

31. Jesus svarede dertil: Ja nu, for et Øieblik, troe I og ere fyldestgjorte ved mit Ord; men Eders Tro har endnu ikke fuld Grund i Eder og fuldt Liv. De kjendte Jesum endnu ikke saaledes, som man maa kjende Ham, forat kunne trodse Døden og den ganske Verden. De kjendte endnu ikke Hans Død og Hans Opstandelse, og uden denne Erkjendelse er al Tro for svag.

32. Se, giver vel Agt derpaa, den Time kommer, ja nu begynder den allerede, at I skulle adspredes hver til Sit, idet Jeg vil blive unddraget Eder, og Enhver af Eder saa vil aabenbare sin Afmagt: og da, naar vi stilles paa vore egne Fødder, og Christus ikke mere skinner for os, da ere vi Alle ganske afmægtige; — da skulle I forlade Mig alene; thi under min store Forsmædelse og store Lidelser vil Jeg aldeles ikke mere forekomme Eder som Eders Christus, — da vil det vise sig, hvor lidet I endnu i Sandhed troe. Dog Jeg, for min Person, er, trods det, at I forlade Mig, ikke alene (fra Eder faaer Jeg ikke min Kraft); thi Faderen er med Mig og stedse eet Væsen med Mig, og Han er min Kraft.

33. Disse Ting har Jeg talet til Eder, paa det I skulle have Fred i Mig: tilsidst maa alt dette, som Jeg just har forkyndt Eder over, hvad I nu forstaae, falde ud til fuld Glæde for Eder. Jo mere I lære at fatte disse mine Ord, desto mere ville I ogsaa blive visse paa Mig, og jo mere man er vis paa Jesum, desto mindre kan man ved nogen Ting sættes i Uro. —

I Christo er for os idel Fred; men dette lærer man kun efterhaanden, fordi intet Menneske i denne Verden fra først af er i Christo; men Enhver er fra først af ganske i Verden og forbliver ogsaa endnu altid for en Deel i Verden, nemlig saa vidt, som Sandserne raade. Derfor siger Herren: I Verden skulle I have Trængsel og Angest; thi Verden er Gud fiendtlig, og trods dens timelige Lyst er dens Arvedeel dog Angest. Vel den, som ogsaa erfarer denne Sandhed! Kun den erfarer den nemlig med klar Bevidsthed, som med sit inderste Liv er fraskilt fra Verden og oversat i Jesum. Hvad der er i Christo, det angribes af denne Verden, og derover ængstes det svage Kjød. Til Saadanne, med hvem det staaer saaledes til, til dem siger Herren: Værer frimodige I Beængstede! Jeg har overvundet Verden, og min Seier er ganske Eders Seier; den kommer Eder fuldelig til Gode. Verden med al dens Trudsel maa dog ogsaa ved Eder, mine Lemmer, blive tilskamme, ligesom den ved Mig er bleven det. —

Bøn. O Jesu Christe, Du, som os til Trost fra Faderen er kommen til denne Verden, forleen os at give din Aand saaledes Rum i vore Hjerter, at vi ved dit Ord med stedse større Glæde erkjende Faderens Fylde, din Arvedeel, og ved bestandig Bøn i dit Navn deraf saaledes øse, at vi daglig maae overvinde Angesten i denne Verden ved Glæden i Dig. Amen.

Det syttende Kapitel.

I sin Sjæl havde Jesus allerede sin Seier ganske klar og afgjort, saa at Han kunde trøste sine Disciple

med samme, og Hans Seier er jo vor, naar vi ved Troen ere forbundne med Ham; men nu skulde denne Gudmenneskets store Seier ogsaa bevise sig udvortes. For sine Disciple havde Han udtalt hele sit trofaste Hjerte; nu vender Han sig med sin Tale fra dem til Faderen og bærer frem for Ham hele sit Værk og sin Kirke. Hvad Faderen vil, dette beder Sonnen. Derfor beder Han med saadan Vished, Ro og Majestæt. Saaledes beder det Menneske, som er sand Gud. Han beder om sin Forklarelse for sine nuværende Disciple og for Alle, som endnu skulle blive Disciple, og dermed viser Han os, hvoraf Hans Hjerte var opfyldt, da Han gjennem sin Lidelse gik til Faderen. Han lever og lider ganske for os; derfor beder Han Alt for os, og derfor kalder man ogsaa denne Bøn den ypperstepræstelige.

1. Da Jesus havde talt dette til sine Disciple, opløftede Han sine Oine til Himmelen, vendte sig ganske til Faderen og sagde: Fader! Timen er kommen, hvori mit Livs Indhold skal oplade sig og strømme ud i mit Blod. Dette siger Han til den Fader, i hvem Han ganske og aldeles har sin Grund, saa at Han ikke grunder sig paa noget Andet. Med Faderen har Han Alt tilfælles; derfor siger Han Ham sit hele Hjerte, og Faderen lader sig ogsaa fra vor Menneskehed paa Jorden tiltale saaledes, at Han faderligst antager sig alt Menneskeligt. Derfor skulle ogsaa vi i Christo sige Ham Alt. Men Alt, hvad Jesus beder om, er indesluttet i dette: Herliggjør din Søn i det, som nu skeer, fordi Han er din Søn! Giv, at Han i Alt maa forherlige sig som din Søn, at og din Søn

kan herliggjøre Dig, idet Han kundgjør Dig som den evige Kjærlighed, som giver det Allerhøieste, sin inderste Eiendom for de Fortabte, at de maae leve:
2. ligesom Du har givet Ham Magt over alt Kjød, idet Du stiller Ham paa det høieste Sted for den hele Menneskehed, paa det at Han maa give alle dem, som Du har givet Ham, et evigt Liv. Til vor Salighed har Gudmennesket al Magt, og dette nyde de Troende med Glæde. Men at troe paa Ham, det kalder Han her at være „Ham givet af Faderen", forat man skal vide, hvilken høi Himmelgave Troen er.
3. Men dette er det evige Liv, at de kjende Dig, hvem Jeg tiltaler som Fader, i hvem Jeg har min eneste og evige Grund, erkjende Dig som den eneste sande Gud, en Erkjendelse, ved Siden af hvilken alle Verdens pharisæiske og egne Tanker om Gud ere forfængelige og derfor uden Salighed — og navnlig maae de, forat have det evige Liv i din Erkjendelse, erkjende Dig saaledes, at de erkjende „den, Du udsendte, Jesum Christum" (eller Jesum som Christum). Dette kalder Jesus det evige, sande, guddommelige Liv, at erkjende Ham som sand Gud, der er vor Herres Jesu Christi Fader: at kjende Ham er al Rigdom, al Glæde, al Kraft, imod hvilken Døden kun er Afmagt. Men Ham kjender man ikke paa anden Maade, end idet man erkjender Jesum som den af Ham Udsendte, som den med al guddommelig Fylde „Salvede", i hvem Faderen aabenbarer sig for os, i hvem Hans evige Ord, Hans evige forborgne Væsens udtrykte Billede, har antaget Kjød og Blod. At skue gjennem Christi Kjød

og Blod det er altsaa at skue ind i Guddommens evige Livsflamme og opvarmes af den. — Men hvad der nu 4. foreſtaaer at gjøre, det er intet fuldkommen Nyt, men kun det herligste Frembrud af den Ild, som stedse har brændt i Christo. Derfor siger Han: Jeg har forherliget Dig paa Jorden, ved al min Gjøren og Laden har Jeg her aabenbaret dit Kjærlighedsvæsen i dets Herlighed; Jeg har fuldkommet den Gjerning, som Du har givet Mig, at Jeg skulde gjøre: Jeg har for evig sammenknyttet Guddom og Menneskehed og ved mit Ord udsaaet og plantet en ny Menneskehed; — og nu herliggjør Du Mig, Fader! 5. hos Dig selv med den Herlighed, som Jeg havde hos Dig, for Verden var. — Den evige guddommelige Herlighed skal nu ogsaa vorde Jesu Christi Menneskenatur til Deel til uhindret og evig Nydelse; men efter sin guddommelige Natur har Han stedse allerede havt alt dette og kjendte det ogsaa paa Jorden bestandig som sin Eiendom. At Han altsaa med sin Menneskenatur, som Han i Tiden havde antaget, maa vende tilbage til sin evige Grund, til Faderens Skjød, dette er Hans høieste, altomfattende Bøn til Faderen. —

Men Jesu Hjemgang til Faderen er idel Anbefaling 6. og Forbøn for os. Han har allerede omtalt sin Gjerning (V. 4), fra hvilken Han aldrig veed sig adskilt. Han har skabt en ny Menneskehed ved sit Ord, denne bærer Han nu frem for Faderen. Jeg aabenbarede ved mit hele Liv og min hele Tilværelse dit Navn for de Mennesker, hvilke Du har givet Mig af Verden, at de skulde være min synderlige, fortrolige

Eiendom. De vare dine fra Evighed af, — og forend de endnu vidste noget derom, medens de endnu vankede om i det Fjerne, havde og kjendte Du dem allerede som din evige salige Eiendom — og Du har givet Mig dem, saa at de, dragne af Aanden, fandt Behag og Næring i mit Ord, og de have bevaret dit Ord, saa de have erkjendt og omfattet det som deres Sjæls Liv. Dette var jo en stor Naadens Seier, at syndige Mennesker i Menneskesonnens Ord kunde erkjende det evige Gudsord.
7. Nu vide de, at alt det, som Du har givet Mig, d. e. al min Tale og Gjerning, Taushed og Hvile, er af Dig og i Sandhed guddommeligt i Menneskeheden. Jesus siger: De vide det, fordi Han har givet dem at vide det, og fordi den kraftige og levende Begyndelse
8. til denne Viden er gjort hos dem. — Thi de Ord, de himmelske Skatte i Ordet, som Du har givet Mig, har Jeg givet dem; og de have annammet dem og erkjendt i Sandhed som sit Livs Grund, at Jeg udgik fra Dig, og de have troet, at Du har udsendt Mig. At annamme og troe, at Mennesket Jesus er Gud af Gud, dette er det Store, hvorved
9. man løftes op af al Verdens Mørke til Lyset. Jeg beder for dem; Jeg beder ikke for Verden, der som saadan altid forbliver Gud fiendtlig, om Han end elsker den for sin Skyld, men for dem, som Du har givet Mig; thi de ere dine. — Hvor stor er Faderens Kjærlighed, at Han skjænker os sin Søn, forat Han kan gjøre Noget af os! og hvor stor er Jesu Kjærlighed, at Han anseer os, som troe, for en Ham af Hans allerkjæreste Fader skjænket dyrebar Eiendom

og saa igjen beder Faderen for os! Hvor fast begrundet 10.
er dog da vor Frelse! Og alt det, som mit er, det
er dit, fordi Jeg bringer Alt til Dig, og dit, som
i Sandhed dit er, det er mit, saa at det af Hjertet
tilfalder Mig, og Jeg er herliggjort i dem, fordi
Jeg har dannet dem til at aabenbare mit Væsen og
vidne om Mig. — Saaledes ere de inderlig forbundne 11.
med Mig. Og Jeg er ikke mere i Verden, Jeg
er færdig med den — men disse ere i Verden,
have en længere Vandring at gjøre, og Jeg kommer
til Dig. Da føle de sig svage og forladte, og al min
Begjæring er for dem. Hellige Fader, Du Aller-
høieste, Du, som helliger til Salighed! bevar dem i
dit Navn, i din Aabenbaring, hvorved de kjende Dig,
hvilke Du har givet Mig, at de maae være Eet
ligesom Vi i een Villie og i een Livsfylde og i eet
Maal, nemlig i dit Navn. Den, som falder fra Guds
Ord, sønderriver den hellige Kirke, som den Helligaand
har gjort til et Afbillede af Faderens og Sønnens Eenhed.
Hold dig fast ved Jesu Ord, saa staaer du i den rette
Eenhed endog imod den ganske Verden. — Da Jeg
var hos dem i Verden, bevarede Jeg dem i dit
Navn ved min Prædiken og Formaning, saa at de ikke
kom bort fra din Aabenbaring. Dem, som Du har
givet Mig, saa de troede paa Mig, vogtede Jeg
med tro Sjælesorg, og Ingen blev fortabt uden
Judas, det Fortabelsens Barn, som har fornegtet
Troen, og i hvem Synden paa den sorteste Maade
traadte for Dagen og bevirkede den haardeste Straf.
Men dette maatte ogsaa skee, paa det at Skriften

skulde fuldkommes, da den fra Begyndelsen har beskrevet det menneskelige Væsen i dets dybe Fordærvelse. Det kan altsaa ikke være anderledes paa Grund af den Synd, som er forhaanden, end at Mange ikke troe og Nogle endnu derhos igjen falde fra Troen; men de Troendes Stamme, Kirken, bliver evig staaende, fordi den sikkert bæres af den evige Rod, Gudmennesket.

13. Men nu kommer Jeg til Dig, og disse Ting taler Jeg endnu i Verden for deres Øren, forat de skulle have min Glæde fuldkommen i sig, naar de sidenefter erindre, hvorledes de have hørt Mig tale med Dig angaaende dem. De skulle jo have Trængsel.

14. Jeg har givet dem dit Ord og dermed hele din Fylde: saa bære de da denne store Skat, der lyser fjernt og nær, og Verden har hadet dem, den hader dem, fordi de ere i Mig og derfor ligesom Jeg ikke have sin Livsgrund i Verden. Stor Nod have de da.

15. Dog, Jeg beder ikke, at Du strax skal tage dem ud af Verden eller befrie dem for Korset, men alene, at Du skal bevare dem fra det Onde, som regjerer i Verden. Det er altsaa Faderen, som paa Sønnens Bon saaledes styrer alle Ting, at de, som ere retskafne i Troen, ikke tør fristes over Formue. —

16. De ere ved Mig af guddommelig Slægt; derfor maa

17. Du bevare dem. Hellige dem dertil i din Sandhed, efterdi de jo have din Sandhed. — Dit Ord er Sandhed: saa lad dem da helliges deri og ganske drages ind til Dig, saa at Du kan være deres faste Borg. —

18. Ligesom Du har sendt Mig til Verden, saa har

og Jeg sendt dem til Verden, at de maae vidne under Arbeide og Lidelse, og Jeg veed af Erfaring, hvor tungt det er i denne svækkede Menneskehed. — Og Jeg 19. helliger Mig selv for dem, idet Jeg hengiver Mig for dem Dig til et Forsoningsoffer, paa det de skulle ogsaa være helligede i Sandheden, idet de nemlig ere rensede og forsonede ved mit Blod. Forat vi skulle tilhøre Gud evindelig i Glæde, har den Allertrøeste ogsaa villet smage Gudforladtheden i vort Sted.

Men ogsaa for Alle, der endnu skulle troe, beder 20. Jesus, forat vi endnu den Dag idag skulle vide, hvorledes Han ogsaa er sindet mod os. Han kjender os, som formedelst de første Disciples Ord skulde troe paa Ham, — Han kjender sin apostoliske Kirke og beder for den gjennem al Tid: paa det de maae alle være 21. Eet i den hellige Sandhed, hvis Liv er idel Kjærlighed, ligesom Du, Fader! i Mig og Jeg i Dig, Vi som gjensidig ganske leve i hinanden (s. 1 Joh. 1, 7), at de og skulle være kun Eet i Os, idet de ved Kjærligheden leve — den Ene ganske i den Anden, at Verden kan troe, at Du har udsendt Mig, naar de hos mine Disciple faae see et saadant overjordisk Kjærlighedssamfund i Sandhed. Og denne 22. Herlighed, at kunne være Eet ligesom Vi, har Jeg givet dem i mit Evangelium, hvori Jeg selv er, med det Formaal, at de virkelig skulle blive fuldkommen til Eet og være aandeligt sammenslyngede i hverandre, men Verden kjende og have Beviis for, at Du virkelig har udsendt Mig som dens Hoved og Ophav, og har elsket Discipelskaren med saa inderlig og for-

trolig Kjærlighed, som Du har elsket Mig. Naar man kan efterfølge Jesum i Bekjendelsen af den Sandhed, som er ganske Eet med den hellige Kjærlighed, da er dette at være saaledes elsket af Faderen, som Han
24. elsker sin eenbaarne Søn. — Nu kommer Bønnen om vor Fuldendelse, hvori vor Helliggjørelse tilsidst skal finde sin Afslutning. Fader! Jeg vil, at de, som Du har givet Mig, saa de troe paa Mig, skulle og være hos Mig, hvor Jeg er, at de maae see min evige Herlighed i Dig, som Du fra Evighed har givet Mig. Hos vor Brøder, vort Kjød og Blod, skulle vi altsaa see Guds evige Herlighed, og hos Ham saae
25. ogsaa alle Engle den. Retfærdige Fader! Du, som giver Enhver Sit og derfor fremfor Alt ogsaa giver Mig Mit: Verden kjendte Dig ikke, derfor kan Jeg ikke bede om det Samme for den; men Jeg kjender Dig, og mine Disciple ere ogsaa paa den levende Vei, fordi de erkjende Mig som den af Dig
26. Udsendte. Og Jeg kundgjorde dem dit Navn og vil endnu fremdeles ved min Lidelse og herlige Seier kundgjøre dem det, paa det at den Kjærlighed, med hvilken Du elsker Mig, skal være i dem og tillige Jeg i dem. Thi Alt, hvad Christus fuldbringer, er Faderens Kjærlighed, som beaander og opfylder Ham, og Han er aldrig uden Faderens Kjærlighed i sig. Naar vi nu lære Christum at kjende og tage imod Ham, saa modtage vi idel Faderens Kjærlighed, og kun da er Han sandelig i os, naar vi i alt det, som vi høre og bekjende om Ham, see og nyde idel Faderens Kjærlighed. Da have vi hørt det store Ord „For Eder" lyde fra alle Sider.

Saaledes som vi høre det i denne Samtale med Hans evige Fader, saaledes er altsaa den evige Gudssøn sindet imod os! Vi ere Hans Værk, og Han, Mesteren, elsker sit Værk, hvilket man ogsaa med Føie kunde kalde Hans Kjærlighed; derfor anbefaler Han det ogsaa paa det Inderligste til Faderen. Saaledes ere vi da sandelig af Gud anbefalede til Gud, saa at intet Godt kan mangle os i al Evighed.

Bøn. O Herre Gud, himmelske Fader, Du, som vil give os til din Søn, forat vi i Ham skulle finde alt Liv: vi bede Dig, lad dette være vor dyreste Skat og vor høieste Ære, at Han elsker os og holder os værdige til at bede for os, og giv os, at vi aldrig mere lade os skille fra denne den evige Kjærligheds Grund, men staae fast paa den indtil vor Ende; formedelst den samme Jesum Christum. Amen.

Det attende Kapitel.

I de to følgende Kapitler fremstilles for os af Johannes vor Herres og Frelsers dybe Forsmædelse og bitre Lidelse, som beredtes Ham af Hans Folk. Men Johannes antyder stedse meget eftertrykkeligt, at Jesus ogsaa under alt dette var og blev den Samme, fuld af høieste Majestæt og Herlighed. Frivillig gaaer Han i al sin Lidelse og beviser sig ogsaa i Lidelsen som den Allerhøieste.

Jesus har udtalt, og Verden har nu for Evighed nok i Hans Ord. Da gaaer Han til den tungeste Gjerning for os, nemlig at ofre sig selv. Han gaaer 1 f.

fra Jerusalem over Kedron ligesom engang Hans Stamfader David — og dog saa ganske en Anden. Hiinsides betræder Han med sine Disciple Urtegaarden (Oliehaven) Gethsemane, hvorhen Han saa ofte pleiede at gaae med sine Disciple. Dette Sted vidste Judas og sandsynligviis tillige, at Jesus i denne Nat vilde dvæle der. Men Jesus har ikke søgt at undgaae ham. Os har Han vel budet i Forfølgelsestider at flye fra en Stad til den anden; men Hans Embede var det med sit Liv at byde Djævelen og Verdens Ondskab Spidsen og derved at forløse os: dette er Menneskesønnens Embede, i Sandhed det allerhøieste. Om Sjælekampen fortæller Johannes ikke, fordi han i Alt, hvad han beretter, hovedsagelig vil lade Glandsen af Jesu guddommelige Majestæt fremskinne, forsaavidt den har lyst ud fra Fornedrelsen. Men bekjendt var paa hans Tid Herrens Sjælekamp uden Tvivl for alle Christne.

3. Da Herrens Kamp er tilende, og Han i sin svage Menneskenatur allerede har tilkjæmpet sig Seieren, kommer Judas, Forræderen, med Soldater af den romerske Besætning under en Tribun (romersk Officier) og med de Ypperstepræsters og Pharisæeres Tjenerskab, som havde forsynt sig med Blus, Lamper og Vaaben. Verden vil overraske Herren som en Tyv og fra det formeentlige Smuthul trække Ham frem for Lyset, fordi den selv lever i Løgnens Mørke. Med raae Vaaben vil den døde Ham og Hans Ord, fordi den i Aanden Intet formaaer. Mon de nu paa denne

4. Maade kan overvinde den Almægtige? Nei, Jesus gjør strax deres Tilrustning til Daarskab: saaledes, som

de tænkte, kjæmpes der ikke her; men det gjælder en hedere og dybere Kamp end den, som Folkene udkjæmpe paa Slagmarkerne. Jesus vidste alle de Ting, som skulde komme over Ham ifølge Hans Kald som Verdens Frelser, og Han var ganske hengiven og ophøiet over Alt — Hengivelse er den største Høihed; — Han gaaer dem selv imøde og spørger med høi, alvorlig Ro: Hvem lede I efter? Han viger ikke for den ganske Verden, men Han frembyder sig endnu stedse for alle Mennesker, idet Han gjennem sit Ord giver sig i deres Haand, selv under Fare for at see sin Naade misbrugt. Spørgsmaalet er kun, hvad Enhver iblandt os har isinde at foretage med Ham. Mange søge Ham kun, for i Evighed at blive frie for Ham: de ville bevise for sig Ugyldigheden af Hans Ord og saaledes bringe det til Taushed i sit Hjerte; men dermed fortabe de sig selv og falde ind under Hans Herligheds evige Dom. — Hine svare: Jesum den Nazaræer! Ham ville vi have, forat gjøre en Ende paa Hans Virksomhed! — Ak, at jeg daglig søgte at ære Ham og at finde Livet i Ham, som led Døden for mig! — Jesus siger til dem: det er Mig. Han har ikke fornegtet sig, da det gjaldt at lide for sit Kald. I sit Væsen forbliver Han den Samme i Evighed og træder ogsaa stedse al Verden imøde som den Samme: Sine til Trøst, Fienderne til Skræk. Maatte jeg kun ogsaa, hvor jeg skal lide for den Tro, som i Daaben blev mig skjænket, staae fast ligeoverfor Verden og vidne: Ja jeg er det, som al Verden hader, jeg er en Christen, Djævelen, Verden og mit eget Kjød til Trods, og jeg vil bære,

5.

hvad det bør sig en Christen at bære. Her staaer jeg — Gud gjøre med mig efter sit Velbehag! Jeg vil være og forblive, hvad jeg er i Christo, ja jeg ønskede gjerne først rigtig og ganske at blive det! — Men dette vil bringe os Korset.

Men Judas, Forræderen, stod og hos dem; han var nu ligesom Fiendernes Anfører. Paa den Maade gjør Djævelen Forræderne paa en liden Stund fornemme og store. — Hvor vil du staae, kjære Sjæl, i Livets store Skuespil? hos Jesum eller hos Judas? Etsteds paa een af disse to Sider maa Enhver staae. Judas havde allerede med saa megen Iilfærdighed og Frækhed kysset Herren, han havde afskaaret sig Tilbageveien, og nu stod han paa de Fortabtes Side, ja selv fortabt og fordømt fremfor Alle.

6. Men saaledes havde de ikke ventet Jesus; Fienderne maae allerede her stedse finde Ham anderledes, end de havde tænkt sig Ham: derfor vege de tilbage af Skræk og faldt til Jorden. De havde en rigtig Anelse derom, at bag Denne var der noget Mere, end de saae for Øinene; de havde en dunkel Fornemmelse af, at de her havde paataget sig en Kamp med ubekjendte Magter. Dog hjælpe saadanne Anelser ikke mere ud af Djævelens Snare, naar man i Forveien har foragtet Jesu Ord. De kunne jo ikke blive liggende; thi Jesus 7. selv vil skride videre. Derfor spørger Han atter, idet Han driver dem til at staae op: Hvem lede I efter? Hvad er Eders Forehavende? — Ak, gaa i dig selv, kjære Sjæl, og prøv, hvad du her søger; du har med den allerhøieste Gudssøn, med den evige Dommer at

skaffe, om du end ikke erkjender det. Han maa bringe Alt til Fuldendelse, det maa blive aabenbart ved Ham, hvem det er, enhver Sjæl tjener. — De sagde igjen: Jesum den Nazaræer, paa den ene Side vel endnu mere forsagte end før, og dog allerede i Begreb med at fatte sig i sin Ondskab. Jesus svarede: Jeg sagde 8. Eder, at det er Mig. Jeg viger ikke tilbage, Jeg fornægter Mig ikke, — hvad have I at udrette hos Mig og med Mig? Gjører kun, hvad I ikke kunne undlade. Saaledes maa jo Alt fuldendes. Ondskaben maa saaledes blive aabenbar og dømme sig selv. Dersom I da lede efter Mig, saa lader disse gaae; Ingen af dem er Jesus af Nazareth og kan heller ikke være det. Een lider for Alle, og Han er Kongen ogsaa midt iblandt sine Fiender. Ved Hans Lidelse, som betager os Dødsfrygten, blive vi jo først skikkede til ret og med Glæde at lide. — Dette skeede, paa det at 9. de Ord skulde fuldkommes, hvilke Han netop i den ypperstepræstelige Bøn havde sagt: Jeg mistede end ikke Een af dem, som Du, o Fader, har givet Mig. At være ret overgivet til Jesum, er den sikreste og evige Bevarelse; thi Han lider for Sine og stiller sig foran dem forat opfange alle Slag. Han kjender Sines Sjæle som Ham givne af Faderen; derfor lader Han dem til ingen Tid blive fristede over deres Formue. O, hvor saligt er dette, at vi af Faderen ere givne til Sønnen, at Han maa bevare og saliggjøre os!

Da nu Simon Peder havde et Sværd og 10. Sagen forekom ham at gaae for vidt, drog han det

ud og vilde forsvare Jesum og slog den Ypperstepræstes Tjener, Malchus, forat kløve hans Hoved, men traf kun hans høire Øre. Petrus handlede her efter bedste Mening; han vilde bevise sin lovede Troskab, og dog var det Fornegtelse af den Frelser, som vilde lade sit Liv for Verdens Synd. — De øvrige Evangelister havde ikke nævnt Petrus, for ikke at paadrage ham unødig Uleilighed: Jesus havde jo tildækket hans Forseelse, da Han lægede Tjeneren. Men da Johannes skrev senere, var Petrus forlængst hjemgangen, og Sagen var bleven forældet; vi skulde dog vide, at en Troskab, der hviler paa formastelig Selvtillid, Intet formaaer. — Jesus følte Peders Hug i sin Sjæl og viste ham tilrette:

11. Stik dit Sværd i Balgen, saaledes kjæmpes der ikke hos Mig; her gjælder det en haardere Kamp, nemlig at betvinge sit eget Kjød og at lide paa Herrens retfærdige Doms Dag. Skal Jeg ikke drikke den Kalk, som min Fader gav Mig? Frelserens Spise er Møie med Synderne (Joh. 4), og Kalken er Blodsudgydelse, Marter og Spot. Skulde dette ikke være høihelligt og overvættes kosteligt, da den allerkjæreste Fader i Himmelen overrækker det? Jo, ved denne Kalk er den svage, skrøbelige Menneskenatur bleven beredet til Guddommens evige Herlighed. I Lydigheden har Guds Søn beviist sig som guddommelig, og saaledes har Han tilkjæmpet sig den Priis, som ingen Engel kunde tilkjæmpe sig. —

12. Men Fienderne havde nu forstaaet, at Jesus ikke paa nogen Maade vilde sætte sig til Modværge, og derover vare de hjertelig glade. — De Daarer! de

tænkte, at Sagen lykkedes ganske vel for dem; men de vidste ikke, hvad de nu gjorde sig selv. Ikke gaaer alt det lykkeligt tilende, som begynder let: for Jesu Fiender maa det stedse, hvor lykkelig end Begyndelsen synes at være, falde ud til den skrækkeligste Ende. De toge Jesum ligesom et værgeløst Lam og bandt Ham, og Han, som med eet Ord just havde kastet dem til Jorden, stod der med værgeløse Hænder og lod sig behandle, som var Han den Allerafmægtigste, ja vel endog en Misdæder med den værste Samvittighed. Saaledes maa Verden gjøre med sin Herre; thi den vil have frie Hænder til sine Synder; men derfor er den selv bunden med Mørkets evige Lænker. O lad Jesus frie Hænder med din Sjæl, ellers bliver du evig bunden. —

Saa førte de Ham først for Annas, den tidligere Ypperstepræst og Svigerfader til den daværende, nemlig Kaiphas, som allerede havde gjort sig evig mindeværdig ved sin Udtalelse i det høie Raad (11, 50 f.), at Jesus maatte ombringes — Han være nu saa skyldig eller uskyldig, som Han være vilde —, Folkets Vel kunde ikke tillade, at Han levede; thi Han vilde foraarsage Oprør og derved bringe Romernes Sværd over dem. Ja, Ypperstepræsten i dette Verdens Aar, da Guds Søn døde for Verden, maatte vel være en vigtig Person — om end kun for Helvede —, hans Ord maatte indeholde en betydningsfuld Forudsigelse. Ikke at grue for Mordet paa en Saadan, som Jesus viste sig at være, naar det blot gjaldt Opretholdelsen af den bestaaende Magt, det var Aanden i den Viisdom, som denne ulykfalige høie Familie lod sig lede af. Derved have de opnaaet en

evig sørgelig Berømthed og staae nu der som Forbilleder for alle hykkelske Tyranner. — Hvad spurgte han efter Folket? Han vilde kun beholde sin Ære og Magt over Land og Folk; dette var hans første og sidste, hans høieste Maal, og derved maa han (og enhver Ligesindet) vel blive til den fuldkomneste Modsætning til og derfor ogsaa til Morder af den Christus, som ofrer sig selv for sit Folk til den bitreste og forsmædeligste Død. De tænkte at hjælpe sig med Jesu Død, og ved Jesu Fordømmelse have de just maattet bringe den yderste Fordærvelse over Jerusalem: kun de Christne undgik Romernes Sværd. O hvor daarlig er alle de Regenters Viisdom, som ikke erkjende Christum! —

Hvorledes vil det nu gaae Jesum hos Kaiphas's Svigerfader?

Annas forholdt sig saaledes, som man maatte vente det af en kold Statsmand, som vil bevise sine Kunster i kirkelige Sager. Han antog en fornem og embedsværdig Mine og tillod sig derunder enhver Nederdrægtighed i sin forbandelsesværdige „gode Sags" Interesse. — Men endnu noget meget Værre har Johannes her at berette om den Menneskehed, som Jesus var kommen til Verden forat forløse. Annas, Fienden, forholdt sig saaledes, som man maatte vente det; men Peder, Vennen, Discipelen, Barnet i Huset og den Første af Disciplene, opførte sig her, hvor Alt kom an derpaa, saaledes, som man aldrig skulde have ventet. Hans Fornegtelser ere de Rammer, hvori Christi Lidelser for Annas ere indfattede. Men Jesus havde ogsaa vidst dette i Forveien, ogsaa hengivet sig til at lide dette,

og beviser derved kun saa meget mere sin Medlidenhed med os arme Mennesker.

Disciplene skulde for en kort Tid adsprede sig; saa havde Jesus budet dem. De Øvrige gjorde det ogsaa; men Peder fulgte Jesum trods al Advarsel. Hvad? skulde han forlade sin Herre? Jesus maatte jo dog vinde Seier? Dertil kom en anden Discipel, uden Tvivl Johannes. Han gaaer frem som et Barn og er derfor ogsaa uden Fare; men Peder vilde vise sig og forbedre Jesu Mening om sig. Johannes var bekjendt i Annas's Huus, og man slap ham ind med som en aabenbar Jesu Efterfølger, da han viste sig ganske frank og fri. Gud styrede ogsaa dette: den Discipel, som Jesus elskede, skulde ogsaa være Vidne til alle Hans Lidelser. Men Peder maatte først blive derude; Gud gav ham endnu Leilighed til at vende om. Da talede Johannes med Dørvogtersken, saa hun ogsaa indlod Peder som hans gode Bekjendt. Men han maatte strax med Skam og Skræk see, hvem han denne Gang havde indført. Pigen sagde, da Peder gik ind, til ham: Mon ikke ogsaa du er en af dette Menneskes Disciple? Og Peder, som før havde erklæret det for sin Salighed at turde følge Jesum, han sagde her ligeoverfor en Pige, som dog endnu ikke vilde gjøre ham Noget, i Frygt og Forvirring: Jeg er ikke! — Ak, saa snart kunne vi forglemme Herren og os selv? Han vidste vel neppe selv, hvad han sagde, saa bestyrtet var han over Alt, og at han var saa bestyrtet, det var hans Synd; Jesus havde jo dog forudsagt Alt og navnlig advaret ham. Han meente maaskee, at hans Troskab havde Ret til

15 f.

17.

at følge saa langt og Pigen ingen Ret til at spørge. Dog havde han, naar han engang var kommen herhen, ogsaa den Pligt at bekjende, ja her allermeest, hvor selv Stenene maatte have vidnet. —

18. Da traadte Peder midt iblandt de raae Svende, som varmede sig ved Ilden midt inde i Gaardsrummet, idet de glædede sig over, hvor godt de havde gjort sine Sager imod Jesum. Til dem traadte Peder hen og varmede sig med dem ved een, ja ved deres Ild, medens hans Frelser maatte staae i en ganske anden Ild. Saa gjøre endnu den Dag idag de, som vide Sandheden, men med ond Samvittighed ville varme sig ved Verdens Venskab, forat nyde dens Goder og fulde af Begjærlighed see til, hvilken Ende det her vil tage med Jesu Sag, medens de anstille sig selv som Uinteresserede. Ak, det sømmer sig ikke for Nogen blot at være Tilskuer ved Jesu Sag, dertil er den for længe siden kommen altfor vidt. —

19. Imidlertid spurgte den Ypperstepræst Jesum om Hans Disciple og om Hans Lærdom. „Du har understaaet Dig at indføre nye Lærdomme og gjort stor Opsigt i Landet, dette er allerede ulovligt; saa har Du endnu dertil samlet Skarer af Disciple, det er i høieste Maade ulovligt og en svær Forbrydelse. Det tør vi ikke taale.“ — Ja visnok, Ypperstepræsten har truffet det: Jesu Lærdom gjør det — den gjør Disciple — men desværre kun saa svage og uværdige, som man maa see paa Peder. Vare vi dog kun rette Disciple efter denne Lære! — Jesus har stort Arbeide med at retfærdiggjøre os for Gud og mod Verden og Djævelen, og dertil har

Han givet sig hen i al Lidelse. Ak, hvad maa det dog til Gjengjeld indbringe Ham, naar Han vil træde frem for os! Hvilken Skjændsel have vi gjort Ham, og i hvor mangfoldige Henseender have vi gjort Ham den! 20 f. Jesus tier nu om Disciplene; thi deres Tid er endnu ikke kommen, de ere endnu ligesom Børnene, og selv Peder er endnu altfor meget den gamle Simon; for dem maa Han alene lide, — men om sin Lære siger Han: Jeg har lært aabent for Verden; vil man anfegte dette, saa vil Jeg forsvare det; man fremstille kun Vidner for Mig, saa vil Jeg tale. Da slog Annas's 22. Dien-Tjener Ham i Ansigtet med de Ord: Skal du, usle Menneske, saaledes svare din Ypperstepræst? En saadan Verden, som ikke først begynder at synde, men allerede frækt har lagt sin Haand paa den Høieste, kan kun gjøre Sandheden Bebreidelser; den maa nu tale saa mildt, den vil: naar den lader sig høre i denne Verden, beskyldes den for Uærbødighed. Istedetfor Svar slaaer man den i Ansigtet. Og dog ere alle Menneskenes Værdigheder kun derved Noget, at de skulle tjene Sandheden. Den Fattige Jesus er god nok til, at de onde Knegte kunne gjøre sig behagelige for Verden ved at mishandle Ham, og Jesus hengiver sig ogsaa dertil. Han forblev rolig og slog ikke Tjeneren ned i Afgrunden; 23. Han forbliver sig evig lig, om end Verden forestiller sig rasende vred. Han svarede kun: Har Jeg talet ilde, da beviis, at det er ondt. Ak, det vil han og alle hans Lige vel i al Evighed lade være. Men hvad kommer det saadanne Mennesker an paa Beviser for Sandheden? Deres Gud er jo Løgnens Fader, og

deres Element er Mørket. Men har Jeg talet vel, vedbliver Herren, hvi slaaer du Mig? Er Jeg end i Verdens Øine kun en Orm, hvorfor slaaer du Mig dog? Dette Spørgsmaal bliver staaende i Evighed: — Hvorfor slaaer du Mig? Hvad Ondt har Jeg gjort dig? Ak, Han har kun gjort vel imod al Verden; hvorfor slaaer den Ham da med Ord og Gjerninger saa frækt og uden Ophør? Derfor skal den komme til at gjøre

24. Ham Regnskab og aldrig formaae det. Da sender Annas Ham bunden til Kaiphas til Vidnesbyrd om, at han i Ham seer en farlig Forbryder. Men om Kaiphas har Johannes allerede berettet nok (11, 50 og 18, 14); derfor tier han her om ham.

25. Simon Peder stod imidlertid og varmede sig. Jesus led ogsaa for ham med saa stor Troskab, og han gav et sørgeligt Vidnesbyrd om, hvad for Folk det desværre er, for hvem Christus maatte ofre sig. Svendene bleve opmærksomme paa Peder, og nu bleve de, da de Andre stedse gik frækkere frem mod Christus, derved ogsaa selv stedse mere tilskyndede til med end større Had at forhøre sig om Christi Sag. Derfor sagde de til Peder: Er ikke ogsaa du af Hans Disciple? og istedetfor at sige: Det forstaaer sig! det vil jeg ogsaa i Evighed for-

26 f. blive! — fornegter han: Jeg er ikke — og frasiger sig dermed selv Liv og Salighed. Da stiller Sagen sig først ret slemt. En Beslægtet af den Malchus, som han havde saaret, sagde: Saa jeg dig ikke i Urtegaarden med Ham? Ak, end om han nu ogsaa skulde blive kjendt som den, der havde grebet til Sværdet! Da negtede Peder atter, og med hver For-

negtelse bliver Tilbagetoget vanskeligere for ham. Og strax gol Hanen. O hvilken Morgen brød dermed frem, og hvilken Nat havde det været! Men Jesus har ogsaa i denne Skræk beviist sig som den, han virkelig var. Han kjendte sin Verden, Han kjendte ogsaa Peder, og at forløse en saadan Verden, derpaa holdt Hans Hjerte ogsaa under saadan Forsmædelse ubevægeligt fast. Men vi skulle gjøre Bod for dette og saa af Hjertet glæde os over, at Gud har fundet Veien til os, for at redde os af saa grov en Synd. Jesu Fasthed i Kjærligheden maa forsone vor Vankelmodighed. —

Hvad der er skeet hos Kaiphas, fortæller Johannes ikke, fordi det allerede var givet efter sit hele Indhold i dennes uvilkaarlige Spaadom. Han melder kun, at Jesus derfra i den tidlige Morgen er bleven ført til den romerske Landshovding Pontius Pilatus's Domhuus. Nu kommer Herren for Landets høieste Øvrighed, for den høie Hedning, i hvem man kan see al Verdens Hedenskab legemliggjort. Alle denne Verdens Magter kunne kun forkaste Jesum; uden Lys seer man intet Lys. — Ind gaae de Ypperstepræster ikke i det hedenske Huus, fuldt af Suurdeig, forat de kunne forblive rene og holde Paaskens Maaltider. Men dermed have Spiselovene faaet sin Ende. Hvad disse Guds Sons Mordere kunde holde paa saadan Maade, det er nu alt forkastet og forbandet: de forblive fromme efter Verdens Maade og ere dog Løgnere og Gudmenneskets Mordere. Denne Fromhed er forbandet. Hvorledes kunne de endnu have sand Paaske, som hade Guds Lam, der bærer Verdens Synd? Den, som miskjender Jesum, har

28

ingen Fromhed, ingen Retfærdighed, om han end synes nok saa samvittighedsfuld: Sagens Hjerte mangler ham ganske. —

29. Pilatus, maaskee noget fortrydelig over at blive saa tidlig forstyrret, kommer ud, og idet han seer det Hele og Jesum bunden og ilde medhandlet i deres Midte, spørger han: Hvad Klagemaal føre I imod dette Menneske? — kastende et noget foragteligt Blik paa Jesum. Ja, Han saa vel rigtig ud som et Menneske i sin Fornedrelse og Svaghed: neppe et Menneske — og dog skulde ogsaa Pilatus endnu raabe: Seer, hvilket Menneske! En Orm og dog et ret underfuldt Menneske. —

30. De svare: Var denne ikke en rigtig grov Misdæder, da havde vi ikke overantvordet Ham til dig. Han har naturligviis forseet sig grovelig, ellers havde ikke vi fundet det fornødent at gribe ind, det kan du paa Forhaand være forvisset om. Den Sag har ikke først nødig at undersøges. — Omendskjønt de nære et saa dødeligt Had til Jesum, saa kunne de dog ikke klart og grundigt sige, hvorfor. Det er sandelig ogsaa svært at sige. De maatte have angivet sin Forstokkelse som Grund, da havde de aabenbaret det rette Hvorfor. —

31. Pilatus siger: Er det saa afgjort, at Han er en slig Misdæder, at neppe nogen Undersøgelse af mig behøves, saa dømmer I ham ogsaa alene. Derpaa svare de: Ja! dømme Ham kunne vi, og det have vi allerede gjort; men du maa lade Ham aflive; thi Keiseren har forbudt os selv at fælde og udføre nogen Dødsdom efter Loven. Derhos maae de ogsaa have sagt, at Han overalt har udgivet sig for Messias og opvakt stor Tumult i Landet.

Johannes siger: Saaledes maatte det netop skee, som 32.
Jesus havde forudsagt. Han havde allerede for
lang Tid siden bevidnet det for Nikodemus, at Han,
ligesom Moses havde ophøiet en Slange i Ørken, saa-
ledes ogsaa selv burde ophøies, forat skjænke Verden
Frelse og Salighed. Jesus vidste det alt i Forveien, og
med klar Viden og Villie ofrede Han sig i denne Hen-
sigt. Romerne vare Overherrer, saa maae de ogsaa
fælde Dommen, og med de hedenske Romeres haardeste
Straf maa Han, den evige Kjærlighed og Sandhed,
belægges af Menneskeheden. Eller skulde Hedningerne,
forend de kjende Christum, efter egen Fornuft og Kraft
forsvare Jesum, efterat Hans eget Folk, Joderne, havde
forkastet Ham? Vi ville see, hvorledes de forsøge det,
og hvorledes deres Forsøg lykkes.

Pilatus kalder Jesum ind i det Indre af Paladset
og sporger Ham: Er du den Jødernes Konge?
den Messias, om hvem de føre saa megen Tale og sige,
at Han skal komme til dem? Romerne havde jo allerede
fældt Dom over nogle falske Messiasser, som med sit
Sværmeri og Bedrageri havde anrettet Mord og Drab.
Men Saadanne havde Jøderne aldrig selv overleveret.
Derfor vilde Pilatus tage Denne i nærmere Øiesyn,
hvem Jøderne selv udleverede, og udsporge Ham alene. —
Og havde han kun seet ret paa Ham!

Jesus svarede: Taler du dette af dig selv? 34.
vil du virkelig for dig selv vide, hvem Jeg er — eller
have Andre sagt dig det om Mig? Jesus havde
jo vistnok netop hørt det for sine Øren, at de Ypperste-
præster anklagede Ham for Pilatus; men Jesus vilde

forelægge denne Hedning disse to Maader at spørge paa, forat han skulde lære at spørge paa den første Maade. Thi for alle Mennesker er jo Israels Konge Messias aldeles nødvendig — Enhver behøver Ham for sin Sjæl —, ogsaa Pilatus maa jo uafladelig og stedse paany modtage det Indtryk, at Denne er et ganske
35. særeget Menneske. Men han viser dette langt fra sig, at have spurgt efter Messias for sin Deel: dette erklærer han for jødiske Drømme. Mon jeg være en Jøde? hvad har jeg med Eders Spaadomshistorier at gjøre? — O, at det maatte blive os ret klart, hvad der er givet os arme Hedninger deri, at vi formedelst denne Christum for evig ere antagne af Gud til Hans Israel! Sandt nok, Pilatus var ingen Jøde; men salig havde han været, om han nu ved Christum i Sandhed var bleven det; de falske Jøder stode jo for ham; han skulde nu blevet en sand. Først ved Christum er man i Sandhed af Israel, og udenfor Ham er der intet Israel, men kun det Modsatte hos dem, som kalde sig selv Israel og dog have forkastet Christum. Og see vi nutildags fast kun Antichristendom, saa lad dog os blive rette Christne. — Pilatus mener: Ikke for mig spørger jeg, om der gives en Messias eller ikke, ikke heller, om Du er Denne; det er mig aldeles ligemeget, jeg spørger blot embedsmæssigt. Dit Folk og de Ypperstepræster overantvordede Dig til mig som En, der ved det Foregivende, at være Messias, har anrettet megen Ulykke. Gjør det kort og sig: Hvad har Du gjort? til hvilken Forbrydelse har dit Sværmeri henrevet Dig?
36. Jesus svarede: af saadanne Ting, som falde under din

Embeds-Dom, har Jeg Intet begaaet. Mit Rige er ikke af denne Verden, søger hverken jordisk Magt, Ære eller Rigdom; var mit Rige af denne Verden, maatte jeg visselig have afstedkommet Krig og Blodsudgydelse, da havde vel mine Tjenere stredet derfor, at Jeg ikke var bleven overantvordet Jøderne. Jordiske Riger stifter og opretholder man kun ved Sværdets Magt; men nu er mit Rige ikke af den. En saadan Messias havde ogsaa Propheterne forkyndt, som skulde stifte et høiere Rige paa Jorden, end denne Verdens Riger ere. Men en saadan Messias behager aldrig det onde Kjød; en saadan udlevere de kjødelige Jøder til Romerne som En, der paa det Dybeste har krænket deres stolte Forhaabninger, ja som den største Misdæder.

Da sagde Pilatus til Ham: Er Du ikke dog 37. en Konge? Du taler jo om et Rige, som Du har. Jesus svarede: Du siger Sandheden: Jeg er en Konge! O, hvilken Majestæt beviser vor Frelser ligeoverfor al Dødsfare og al Verdens bitreste Spot ved under dette meest ydmygende Optog at sige: Ja, Jeg er en Konge og forbliver det ogsaa. Han er det jo efter sit Væsen som Guds og Menneskens Søn fra Fødselen af; men Han stifter her sit Rige gjennem Forsmædelse og Død, hvori Han forud hengiver sig for os, sine Undersaatter. Af Hans Blod fremstaae Hans Folks Børn. Jeg er dertil født og kommen til Verden, at Jeg skal vidne om Sandheden. Konge er Jeg stedse; men Jeg stifter her mit Rige, hvortil Jeg er født; ikke med Sværd og Spyd, men ved Vidnesbyrd om

den evige Sandhed stifter og opretholder Jeg det. Sandhed er jo Livselementet i alle aandige Skabninger, og hvo der opgiver Sandheden og ikke mere af al Kraft stræber efter den, begaaer jo et Selvmord paa sin Sjæl. Efter Sandhed kjæmpede de Ædle og Vise blandt alle Folk; men deres forfængelige Kjød lod dem ikke finde den. Nu kommer den selv til os. Gud er Sandheden; den er selv den allerhøieste Person og staaer for Menneskene: hvad finde nu Menneskene paa at foretage med den? Jøderne hade den, og Hedningerne foragte den; thi de ønskede alle en Sandhed, som ikke traadte op imod Synden, men kunde forhjælpe Kjødet til Seier. Dette er Verdens Løgn under al dens Disputeren om Sandheden. Sandheden er ikke til at ræsonnere og disputere over, men dertil, at man skal leve af den. Hver den, som er af Sandheden, som aner og søger sin Livsgrund i den, hører min Røst, han finder i mit Ord ifølge en hemmelighedsfuld Drift Opfyldelsen af hele sit Hjertes Længsel, han bliver min
38. Undersaat, hvad han saa end derfor maa lide. Men paa dette Rige sætter Pilatus ingen Priis: han priser Verden, hvor man kan gjøre Hoveritjeneste for Æresygen og Forfængeligheden, og netop derfor begaaer han Selvmord paa sin Sjæl. Efter Sandhed bryde Verdensmenneskene sig ikke om at forske; de ane paa Forhaand, at den vilde være forstyrrende for dem paa deres Veie. Pilatus siger: Hvad er Sandhed? bestaaer dit Rige deri, da behold det længe nok; derom vil jeg Intet vide. Og saa siger endnu den ganske Verden: Af Sandhed kan man ikke leve, med Sandhed bringer

man det ikke vidt, og mangen En mener at kunne sige det af fuld Erfaring, naar han en Tidlang i kjødelig Forfængelighed forgjæves har jaget efter Taagebilleder, som han aldrig kunde gribe. Al Sandhed udenfor Jesum er lig tomme Skyer; men i Jesu er Sandheden bleven fattelig for alle Mennesker, Enhver efter sin Stilling; thi ogsaa Smaabørnene have, naar de elske Jesum, Sandheden i sin Form, og man har den stedse ogsaa kun da, naar man elsker Jesum. Dette er al Sandhed: Gud er Kjærlighed, og i Kjærligheden er al Guds Fuldkommenhed indeholdt: hvo der nu elsker Kjærligheden igjen, han har den høieste Sandhed. Derom ville de Ærgjerrige naturligviis Intet vide. — Dog gaaer Pilatus strax ud til Jøderne og bevidner: Jeg finder slet ingen Skyld hos Ham. Deri ligger: Han maa nu længe nok være, hvad han vil; Messias eller ikke Messias, det er mig Eet og det Samme — i vore Stater kan Enhver blive salig paa sin Viis; her er Intet at dømme. Lad Ham længe nok være Messias og Sandhedens Konge. — O nei, du fine Verden, foragter du Sandheden, saa vil du ogsaa som Djævelens Slavinde til din Fordømmelse vel blive nødt til at korsfæste den. Pilatus seer vel den Modsætning, hvori han befinder sig med Jøderne. De staae for aandelige Ting, de ville være rette Messiasfolk og derfor have Denne straffet paa det Haardeste, fordi Han vilde være Messias; Morderne, de falske Messiasser derimod udleverede de ikke, men toge dem paa bedste Maade i Beskyttelse. Pilatus paa den anden Side straffer de falske Messiasser, fordi de vare Oprørere, og Denne vil han lade leve,

fordi Han i Virkeligheden blot kjæmper for aandelige
39. Ting. Dem foragter Pilatus altfor meget til, at han
derfor skulde underskrive en Dødsdom (hvilket ellers ikke
havde meget at betyde for ham). Derfor foreslaaer han
høist spottende Jøderne et Forlig: Han er vel uskyldig,
og jeg skulde derfor egentlig lade ham drage bort med
Ære som retfærdiggjort; men jeg vil nu engang Eder
til Behag lade Ham passere som Misdæder; antager
ham derfor som den Forbryder, hvem jeg aarlig efter
Sædvane paa Eders Paaskefest giver Eder fri. I feire
jo Eders Forskaanelsesfest, fordi Gud har skaanet Eder;
da give vi Eder En løs, som har forbrudt sit Liv: lader
nu denne arme Messias gaae for en Saadan. —
Ville I da, at jeg skal lade Eder den Jødernes
Konge løs? Bundløs Gemeenhed og den dybeste Foragt
for alt messiansk Haab ligger der i dette Forslag. Lader
den arme Messias med Hans alene saliggjørende Sandhed
dog kun undløbe Galgen! — Ja, det havde den
kolde Hedningeverden Intet imod: Sandheden brændemærket
og derpaa for stedse stukket hen i en Krog. Ak
hvad har den, at den saa spottende kan træde Sandheden
under Fødder? Forfængelig Lyst og evig Pine! —
40. Men saaledes lykkes det ikke for den, til en saadan
Union rækker ikke engang Djævelen Haanden; thi han
er ingen tom Drømmer; han vil gjøre sine Ting heelt,
og Verden maa fuldkommen aabenbare sig som hans
Tjenerinde; han slutter kun Unioner for Øieblikket, for
derpaa at fæste Fod og saa gaae videre til desto grundigere
at forstyrre det til en Tid endnu taalte Sandhedens
Skin. Men paa et saadant Forlig, at han igjen

skulde opgive Noget af det, som han mener allerede at have i Hænderne, derpaa gaaer han aldrig ind. I Overeensstemmelse dermed tale ogsaa Joderne, hans nærmeste Tjenere. — Da raabte de alle igjen: Ikke Denne ville vi have løs, men Barrabas; men Barrabas var en Røver, føier Johannes til. Han behagede dem dog bedre end denne Messias, som blot vidner Sandhed og ved den fattige, nogne Sandhed vil gjøre Verden salig. Nei, for Denne — heller den aabenbareste Skurk. Verden er undertiden storartet i sit Had, og dette har den fra Djævelen. — Barrabas var de falske Messiasser lig, han var ogsaa en Morder — og Jesus led taalmodig og villig Døden. Nu, Verden er endnu bestandig den samme. At have Medlidenhed med de største Forbrydere er en ganske almindelig Dyd, men tillige ubønhørligt at foragte og efter Mulighed at forfølge Sandheden, som er den guddommelige Kjærlighed til vor Salighed.

Bøn. Christe, Du Guds Lam, som bærer Verdens Synd, forbarme Dig over os! Giv os at erkjende vor Synd og din underfulde himmelske Kjærlighed, at vi maae leve. Amen.

Det nittende Kapitel.

Pilatus har egentlig allerede fældet Dommen, da han foragtelig udraabte: Hvad er Sandhed? Vil han kunne stride for Nogetsomhelst, der hører til Sandhed og Retfærdighed? Visselig ikke. Hans List med Barrabas er mislykket, og han har kun saa meget mere ind-

1. viklet sig selv. — Da lader han Jesum hudstryge, som det før Henrettelser var Skik hos Romerne. Men han mener, at han vel dermed vil have gjort Jødernes Had Fyldest. Den Daare! Djævelens Had er uden Grændser imod Gud. Og vi skulle see, hvad Jesu Menneskekjærlighed har indbragt Ham. Verden mener endda at forfare ganske særdeles mildt med Ham, naar den hudstryger Ham som en Misdæder — ja endnu den Dag idag i Hans Ord hudstryger Ham med Ord og Gjerninger — og dertil har Jesus med fuld Bevidsthed hengivet sig, som Han forud siger til sine Disciple. Saaledes maa det gaae i denne Verden. Verden maa aabenbare sig paa Ham; thi Han er i enhver Henseende Lyset for den ganske Menneskehed.

2 f. Og Stridsmændene .... — nu, hvad de gjøre, maa en verdslig Fyrste see gjennem Fingre med, de oversætte hans Synd til den yderste Raahed — de flettede en Krone af Torne og satte den paa Hans Hoved og kastede et Purpurklæde om Ham og sagde: Hil være Dig, Du Jødernes Konge! og de sloge Ham paa Munden. Saaledes hylde de spottende Messias og ville dermed forhaane Israels og den ganske Menneskeheds høieste og eneste Haab. Hos Kaiphas forhaanes Hans Prophetdomme, her skeer det Samme med Hans Kongedømme. Saaledes maa det gaae den evige Kjærlighed iblandt os, naar Han vil være Syndernes Konge til vor Salighed. Hvorledes kan Verden Andet, som vil være sig selv nok og ikke spørger efter nogen Frelser. Ogsaa dertil har Jesus hengivet sig.

Da sagde Pilatus, idet han igjen førte Jesum ud i dette jammerfulde Optog og skred frem foran Ham: Se, jeg fører Ham hid ud til Eder, at I skulle vide, at jeg finder ingen Skyld hos Ham; jeg har gjort Alt, hvad jeg kunde, og jeg ønsker ikke at beholde Ham længere; under min Domstol hører Han ikke; thi Han er uskyldig. Og det skulle Jøderne see paa Tornekronen og den sønderrevne Soldaterkappe? Nei Blindheden er for stor! De maatte jo see, at den ganske Verden maa tjene dem og Djævelen, forsaavidt den siger: Hvad er Sandhed? — Og da Jesus staaer for Alle i sin Jammerskikkelse, raaber Pilatus: Se det Menneske! 5. Der er Han! saa ynkværdig! — hvad mere ville I med Ham? Han kan dog ikke mere gjøre Eder Noget! Ak nei i Sandhed, Den, som lader sig saaledes behandle for os, Han kan intet Ondt gjøre, men maa vel være Kjærligheden selv. Men de Ypperstepræster, den 6. onde Verdens Anførere, raabe strax, for ikke at lade nogen anden Bevægelse opkomme i Folket: Korsfæst, korsfæst! Med Hudfletningen ere vi ikke tilfredsstillede; døe maa Han, for evig tilintetgjort maa Han blive og det paa den forsmædeligste og smertefuldeste Maade. Derover bliver Pilatus ærgerlig og raaber: Nu da, saa korsfæster I Ham alene, om I kunne (men efter romersk Ret turde de ikke) — jeg kan ikke og vil ikke; thi jeg finder ikke Skyld hos Ham. Ja det er Djævelens Magt, at ogsaa de maae korsfæste Christum, som ikke finde nogen Skyld hos Ham, naar de nemlig ere og forblive Foragtere af den himmelske Sandhed. — Jøderne svarede: Vi have en Lov, og efter 7.

denne vor Lov er Han skyldig at døe, fordi Han har gjort sig selv til Guds Søn. Han vil forestille den forjættede Messias, være den høieste Guds Søn; dette kunne vi ikke taale; efter vor Lov maa en saadan Gudsbespotter døe. Ja, at Denne vil være Guds Søn, det maa forekomme dem som den høieste Gudsbespottelse, fordi Jesu Aabenbarelse og den naaderige Sandhed er deres Egenretfærdighed saa forhadt. Og vi maae sige: Ja vel, efter Loven maa Han døe; thi Han har stillet sig ganske lige med Synderne. Døden tilkommer Synderne efter Loven, og dertil har Christus af Kjærlighed ofret sig. I alle vore Sjæle er Han død, ligesom en tro Fader føler i sine Børns Sjæl; vor Straf laa saaledes paa Ham. Dette nyder man nu ved Troen. —

8. Pilatus, den overtroiske Spotter, frygter; han tager
9. Jesum endnu engang for sig og spørger Ham: Hvorfra er Du? Du forunderlige Menneske, hvad er der da egentlig skjult bag din Skikkelse? Ak havde han kun spurgt saaledes af sit Hjertes Dyb, saa at Jesus havde formaaet at svare derpaa! Men han spurgte derom i overtroisk Frygt; derfor gav Jesus ham ikke Svar. Vi mene vel, at Jesus skulde med mange Ord have gjort det saa klart som muligt for ham; men Jesus havde allerede sagt ham det, hvilken Konge Han var, og for en Sandhedens Foragter kan Jesu Herlighed og Hans Oprindelse aldrig gjøres klare. O! ve den, for
10. hvem Jesus endelig ganske maa tie! — Pilatus vredes derover — ikke paa sig, som han skulde, men paa Jesus, som om Han forsømte sin egen Frelse: Vil Du ikke

engang svare Mig, som gjør mig den størst mulige Møie med Dig og har Alt i min Haand, at lade Dig løs og at korsfæste Dig? — Med sin Magt praler han endnu saa hoffærdigt, den Feige? Han lade Jesum løs? Nei, saadanne Folk som han kunne kun korsfæste Jesum; thi i Sandhed at bekjende sig for Jesum formaae kun de, som for Sandhedens Skyld ere beredte til at korsfæstes med Ham. Hvo som ikke er med Ham, han maa allerede være imod Ham.

Jesus nedlader sig endnu engang til at tale til ham. 11. Han siger: Du havde aldeles ingen Magt over Mig, heller ikke den, at korsfæste Mig, dersom den ikke var givet dig ovenfra. Jesus bevidner her, at alle Tings Oprindelse ganske klart foreligger Ham; Han veed hvorfra Alt strømmer ned paa Jorden. Ovenfra styres Alt; Gud styrer endog i Synden, saaat Alt maa aabenbare sig efter Guds Villie og dømme sig selv skyldig. Heroventil er Jesus hjemme: fra oven ned er Han kommen; dette er dermed paa tilhyllet Maade sagt. Derfor, fordi du kun er et meget underordnet Værktøi og uden, at du selv forstaaer det, kun maa aabenbare, hvad der ligger i denne Verden, er du endnu heller ikke den Allerskyldigste; den, som overantvordede Mig til dig, har større Skyld; thi han vil paa bevidst Maade ikke lade Mig gjælde for det, som Jeg er. Jøderne vidste jo ved Guds Forjættelse om Messias og troede ogsaa, at en Saadan maatte komme. At de nu ikke ville erkjende denne eneste og sande derfor, dette er deres større Skyld.

Saadan underfuld Mildhed hos den evig dømmende 12. Majestæt rører endog Pilatus's kolde Hjerte, saa at han

nu først ret tragtede efter at lade Jesum løs. Dog er dette ikke saa let en Sag; han veed endnu ikke, hvor uforenelig en saadan Tragten er med Mammons- og Verdenstjenesten, og da han seer det, lader han det ogsaa være. Ogsaa denne hans Tragten var kun kjødelig, gik ikke ud over det kjødelige Væsen. Jøderne see hans Hensigt, og Djævelen lægger det rette Ord i deres Hjerte. Hvad? Ham vil du lade løs? Da er du ikke Keiserens Ven. Thi hver den, som gjør sig til Konge, sætter sig op imod Keiseren. Ja visnok, efter sin Mening vilde de have en Messias og Konge, som kunde støde Keiseren fra Thronen, og paa Grund af deres ondskabsfulde Fremstilling og deres verdslige Ønsker skulde Jesus fordømmes, omendskjønt just Han havde sagt til dem selv: Giver Keiseren, hvad Keiserens er, og Gud, hvad Guds er. O, hvor heeltigjennem løgnagtig er dog denne Verden! Jøderne hykle stor undersaatlig Troskab og drive ogsaa Pilatus til det samme Hykleri, omendskjønt begge ret godt vide, at der her aldeles ikke handles om Keiseren. Og mellem saadan Løgn staaer Sandheden! Hvorledes skulde den da kunne blive Andet end hudflettet, bespottet og fordømt til Døden? Men de mene: Du, Pilatus, vil undgaae os? Maa du ikke frygte Keiseren? Jo visselig, en Foragter af Sandheden har ingen Beskyttelse mod den dybeste Sjæletrældom; han maa vel være en Menneskjetjener. —

13. Og virkelig, nu vil Pilatus ikke disputere videre. Han har forsøgt Alt, hvad han kunde; for et saadant bespottet Menneskes Skyld, som jo Hans eget Folk forkaster, vil han ikke endnu dertil endda udsætte sig for Farer fra

den mistænksomme, morderiske Tiberius. Han fører Jesum frem, sætter sig høitideligt paa Dommerstolen foran sit Palads, nu beredt til Alt. Han tænker, de ville ikke have det anderledes, saa kunne de da faae smage den Spot af dette, at de selv have overantvordet sin Messias. Det var henved den sjette Time, 14. d. e. mellem Morgen og Middag, omtrent Klokken ni efter vor Regning. Nu vil han med Spot hævne sig paa Jøderne: Se, Eders Konge! — Trænge I saa stærkt ind paa mig, saa vil jeg ogsaa korsfæste Ham, men som Eders Konge; paa Eder skal Forsmædelsen komme deraf, hvorfor have I ikke villet det anderledes? De 15. skrege: Bort med Ham, korsfæst Ham! vi ville ikke have en saadan Konge — som om de tomme Ord hjalp dem noget. Pilatus gjentager sin Spot: Skal jeg da virkelig korsfæste Eders Konge? I Spotten selv bliver det endnu stedse foreholdt dem, hvad de egentlig gjøre, omendskjønt de aldrig ville have gjort det. Da svare de Ypperstepræster, atter i det hele Folks Navn: Vi have ingen Konge uden Keiseren, vi ville ikke mere vide af nogen Messiaskonge — vi ville blot være Tiberius's troe Undersaatter! — de Løgnere! Hvorledes ville de endnu kunne være et Menneske troe, de, som ville have sin Frelser dræbt? De have fornegtet og forladt Israel, og ere derefter ikke mere Guds Israel. De have givet fra sig sit Messiashaab, da de ikke vilde have Denne til Messias. Hvorledes skulde de ogsaa nogensinde finde en Anden, da Denne alene er den sande? Saaledes have de da fra den Tid af ingen Gud og ingen Frelser, men leve af Verdensmagternes Naade

et elendigt Liv: Lemmer uden Hoved, adspredte i alle Lande.

16. Efterat saaledes Jøderne, hvilke derfor have den største Skyld, selv høitideligt og uigjenkaldeligt havde løssagt sig fra Ham, da overantvordede ogsaa Hedningen Ham forat korsfæstes. Hvad skulle de Fremmede gjøre, naar Rigets Børn bære sig saaledes ad? Ja, saadan er Verden. Og hvad skulle nutildags Hedninger og Jøder gjøre, naar de saakaldte Christne ere de bitreste Forfølgere og ikke ville være Christne, ligesom hine dengang ikke vilde være noget Messiasfolk?

Men de, Jøderne, toge Jesum som den, der nu var overladt til deres Villie, og førte Ham bort. Ak, hvad veed denne Verden at gjøre med Denne, den Allerdeiligste blandt Menneskens Børn, Gudmennesket?

17. Johannes siger: Og Han bar sit Kors. Han maa ogsaa paa udvortes Maade give tilkjende, hvilken Byrde Han har taget paa sig, Han, som vil være denne Verdens Ven, Hjælper og Frelser. Ja, Han har taget denne Byrde paa sig af Kjærlighed. Ve den, som kan spotte derover! Og gik ud til det Sted, som kaldes Hovedpandested, Golgatha, sandsynligviis saakaldet paa Grund af sin runde Skikkelse.

18. Der korsfæstede de Ham. Saa have de da virkelig fuldbragt det? — Kunde de ikke hvile før? Var det ikke nok, at Jesus bar Korset? Nei, vort syndige Liv, Verdens Væsen er jo stedse en marterfuld Korsfæstelse af Gudmennesket, — saa maa det da ogsaa engang synligt give sig tilkjende. Det er alt kun Tegn og aabenbarer Guds og Verdens Væsen paa

denne Ene, Jesus. — Og med Ham to Forbrydere, Mordere, een paa hver Side, men Jesum midt imellem. Saaledes sommer det sig jo for Ham, saaledes vilde Han have det; Han annammede jo Syndere og aad med dem; Han led nu med dem og for dem, saa at Han ogsaa blev Mordere lig. For Joderne er det rigtignok idel Spot, hvad der er den høieste Kjærlighed og Viisdom; men naar de spotte paa det Høieste, da træffe de Sandheden. Jesus forekom dem som den største Spot paa en Messias; netop derfor hævne de sig saa grusomt. — Pilatus vil ogsaa 19. spotte; men fornemmelig vil han spotte Joderne, idet han bespotter Jesus som den virkelige Messias. Joderne have jo selv sagt: Christus er saa meget som Konge, og den, som gjør sig til Konge, han er imod Keiseren, — vi have ingen anden Konge end Keiseren. Derfor sætter Pilatus som den Forbrydelse, der var Aarsag til Døden, over Jesu Kors: Jesus af Nazareth (og Nazareth klang dengang saare foragteligt), Jødernes Konge! En saadan Konge, der kun er en Spot paa al kongelig Værdighed, er det Joderne have, og med Ham bærer man sig saaledes ad, saaledes handle Romerne med denne arme Messias. Paa denne Maade strider Verden om sine falske Opfattelser af Messias; men den virkelige hænger derover paa Korset. Pilatus vil spotte Joderne paa det Høieste: i denne Jesus vil han have deres Messias og deres ganske Messiasdrømmeri, som han holder for forfængeligt, korsfæstet. Og forfærdeligt — han har virkelig gjort det! Men hvad var i det Hele Messias for ham? Aldeles

Intet, en Spot; han begjærer ingen Forløsning, men kun endnu mere at omsnoes af Djævelens Baand, som denne Verdens Magt og Ære berede. Men Joderne ville paa det Hoieste ære den Messias, som de selv havde udtænkt sig efter sit Hjertes Lyst, og netop derfor ret tilgavns straffe denne fattige Jesus, fordi Han har taget sig for at vilde være deres Messias. Men naar to saadanne Partier komme tilsammen, da fuldender sig det Skrækkeligste. Joderne ville spotte Jesum, men maae træffe Sandheden, og de ere egentlig selv de, der blive til Spot, fordi de, som ivre for Messias, netop maae korsfæste den eneste sande Messias, Israels hoieste Ære. Pilatus vil kun spotte Joderne med deres Messias og maa ogsaa træffe Sandheden; men den, som egentlig bliver til Spot, er kun han selv, ikke blot fordi han sætter sig et Mindesmærke om sin Svaghed, men fordi han ved Indskriften paa Korset rigtig bekjender: Denne er Messias, og dog har korsfæstet Ham, fordi Messias var ham saa godt som Intet. Vi kunne nu see, hvorledes han har spottet sig selv. Men saaledes er det altid: naar Gudmennesket træder denne Verden livagtig imode, saa tænker den: dette er en Spot paa Guddom og Menneskehed, Han kan dog umulig være det, og saa spotter den Ham, og den Ene spotter igjen den Anden; men de spotte alle kun sig selv, ja Gud spotter dem; dog saa, at Ens Øine derved maae flyde over; thi nu see vi først ret, hvad Synden er, og hvorledes den har tilredt os. Den virkelige Kjærlighed og Sandhed i Person bliver os kun en Spot, og derfor drømme vi os en anden. — 20. Denne Overskrift læste da mange

af Joderne, — ja alle Mennesker maae vel læse den, men mange desværre til Spot eller Forbitrelse; men Joderne maae først læse den; thi det Sted, hvor Jesus blev korsfæstet, var nær Staden. Nær ved Jerusalem er ogsaa deres Konge bleven korsfæstet. Om det end ikke var muligt længere med Sikkerhed at angive Stedet, saa bliver dog dette evig sandt og opfylder sig stedse paany: nær ved Jerusalem er Christus korsfæstet, der hvor Han i lang Tid og paa det Herligste har aabenbaret sig. Dette er vel til at græde over, men daglig paany at see. Den var skrevet paa Hebraisk, Græsk og Latin; Spotteren Pilatus maa blive til en vældig Pintseprædikant. Alle Folk maae nu ved disse tre Sprog erfare det og udbrede det. Derfor kaldes disse de tre hellige Sprog, fordi Hemmeligheden om det lidende Gudmenneske først er bleven forkyndt i dem. Gud talede ogsaa gjennem den spottende Pilatus, sandelig et større Under end Bileams talende Asenindе!

21. De Ypperstepræster bede Pilatus: Skriv ikke „den Jodernes Konge“ — vi ville jo ikke have Ham, det gjør os ondt — men at Han sagde: Jeg er Jodernes Konge, fordi det er Hans Ord; Han har havt den Frækhed, at ville forestille vor Konge. — Ja vel, det gjør dem ondt at see sit sødeste Haab saa bittert bespottet og at maatte tilstaae sig selv: dette have vi selv paadraget os. Det gjør dem ondt, at Denne nu, om end kun for Spot, skal gjælde for den sande Messias; de ville efter sin Mening — Sandheden; men nei Spotten er her Sandheden, uden at Spotteren veed det. Hvor skrækkeligt for dem, der ikke engang som

Spot kunne bære Sandheden uden Smerte! Hvor ville de blive knuste af den, naar den engang for Alvor
22. dømmer alle Folk! Pilatus triumpherer nu over Joderne; thi her kunne de ikke true med Keiseren, naar han med idel Spot bekjender Jesum som Messias. Ingen Keiser antager sig mere Jodernes Ære, efterat de selv have korsfæstet sin Ære — og en Keiser gjorde selv en forgjæves Gjerning, naar han vilde adle dem, som have korsfæstet sin Ære. Pilatus siger: Hvad jeg skrev, derved bliver det, hvad enten Han nu har været den sande eller en blot foregiven Messias; det er mig ganske det Samme. Derfor rører jeg ikke en Finger forat befrie Eder for Skam: J have ikke villet det anderledes. Men ogsaa for ham var Djævelens Spot beredt: heller ikke du har villet det anderledes. —

23. Men endnu kom der mere underfuld Prædiken for en Dag ved deres raae Spot, som korsfæstede Ham. De fire Stridsmænd, som havde fuldbragt Korsfæstelsen, deelte allerede sig imellem Jesu Klæder. Han er en Konge, hvem Hans Folk ikke lader en Traad tilbage paa Legemet, hvem man arver som en Død,
24. medens Han endnu lever. Men om den vævede Kjortel maatte de kaste Lod, fordi den ikke lod sig sønderskjære. Hvor underfuldt! Saa maa det opfylde sig paa Jesum, hvad David engang (Ps. 22) billedligt havde udtrykt om sig (Messias's Forbillede*) som sin største Jammer. David sagde: Mine Fiender agte mig kun som en Død

*) Her bør man dog vist foretrække den gamle Fortolkning, ifølge hvilken denne Psalme er at betragte som direkte messiansk. D. A.

og dele allerede min Arv; men paa Jesum gaaer det ganske anderledes i Opfyldelse. Jesus er den største Person, Guds egen personlige Afglands, den hele onde Verden en Gjenstand for Had og Foragt, og Han er det Guds Lam, som bærer Verdens Synd: Alt, hvad der nogensinde af Forsmædelse og Lidelse er falden paa Hans Afbilleder i Menneskeheden, dette maa hos Ham findes i høieste Maal. Dette gjorde Stridsmændene, tilføier derfor Johannes: disse blinde Hedninger, som ikke vidste noget om Davids Psalmer, maatte her i sin Raahed selv aabenbare Christum. Hvor underfuldt er dog Christi foragtede Kors! I Sandhed Verdens største Under! Og Alt maa her bevæge sig om Hans Kors, forat aabenbare Ham, selv Spotterne, om de end selv mindst forstaae det. Jøderne korsfæste Ham i Midten og give Ham Æres pladsen; Pilatus sætter Ham Overskriften; Soldaterne opfylde ved Hans Fødder Spaadommen om Hans uudsigelige Armod.

Dog ikke blot raae Folk bevægede sig om Christi Kors — her maa jo dog den hele Verden forenet staae, fordi Gudmenneskets Kors er den Hængsel, hvorom den dreier sig. Ogsaa de maae være her, som i Korset have sit Livstræ; for dem er det jo i Ordets høieste Betydning, at Alt der er skeet. Saa beretter da 25. Johannes videre: Men ved Jesu Kors stode og Hans Moder og Hans Moders Søster, som ligeledes hed Maria, Kleophas's (ellers ogsaa kaldet Alphæus) Hustru — og Maria Magdalena. Mariasjælene, de smerterige, have forglemt alt Andet og ville kun være hos Jesum, om Han endog er bleven

saa elendig, at Han hænger paa Korset. For de Smertefulde flyder der Trøst fra Korset; derfor har den Helligaand forsamlet dem der. Johannes nævner ikke sin Moder Salome, hvem dog Mathæus omtaler, fordi han i ømfindtligste Sky for Selvros heller ikke søger
26. nogen Ros ved Moderen. Der Jesus da saa sin Moder — hvilket Gjensyn! — og den Discipel staae hos, som Han elskede, den, hvis Ven Han var, siger Han til sin Moder: Kvinde! se, det er din Søn! — Ak, hvad havde dog Maria oplevet af sin Søn! Først de høieste Forjættelser, derpaa salig Erfaring, men snart Forfølgelse og Armod. Senere megen Forventning, bestandig Tiltagen af Hans Samfund og nu saadan smertefuld og forsmædelig Ende. Hun har tabt det Høieste; thi hun har besiddet det Høieste, og deri maa hun nu hengive sig. Og hun stod under Korset, ofret med Sønnen, et Forbillede paa os, vi som nu ogsaa ere døbte til Christi Død. Men Moderens Smerte gaaer Ham igjen ganske særdeles til Hjerte. Hun skulde dog ogsaa have en Søn i Ham; thi var Han ikke et sandt Menneske? Jo sandelig, derfor ærer Han endnu fra Korset hendes Moderstand og giver hende en ny Søn i Johannes. Jesus vil lade sig finde igjen i sine troe Disciple og gjennem dem give sig os at nyde; Han giver dem at opfylde alle
27. Kjærlighedspligter. Derefter siger Han til Disciplen: Se, det er din Moder. Han vil i Sandhed dermed ikke paalægge ham nogen Byrde: hvad der anvises os af Jesus, er idel Velsignelse. Johannes skal med Jesu kalde hende Moder, — saaledes er han jo

bleven Hans Broder. Og fra den Time tog den Discipel hende hjem til Sit: hvad Jesus havde sagt ham, det lod han ogsaa være sig fuldkommen sandt og vist. Og hvad han havde at gjøre, det gjorde han strax.

Jesus havde gjort sit menneskelige Testamente og fuldkommen beskikket sit Huus. Klæder havde Han ikke mere; men hvad mere er end Sol, Maane og Stjerner, Han har endnu to elskende Sjæle. Dem har Han henviist til hinanden og dermed beskikket sit Huus. Og, da Jesus vidste, at Alting var nu fuld- 28. bragt, Alt, hvad der paalaa Ham, trolig udrettet, da sagde Han: Jeg tørster! Dette var det Sidste, som Han paa Legeme og Sjæl følte af denne Verden. Til saadan Armod havde Verden bragt Ham for Hans Kjærlighed. Han, som gav sit Liv og Blod til Forløsning for Mange, Han maatte forgjæves raabe efter en Draabe Vand. O, hvordan er du, Verden! Men dette tør ikke vække Forundring hos den, som kjender Guds Ord. Ogsaa dette skeede, paa det Skriften skulde fuldkommes. David har engang fornummet noget Lidet deraf, da han sagde (Pf. 22, 16): „Min Kraft er tørret som et Skaar, og min Tunge hænger ved mine Gummer, og Du lægger mig i Dødens Støv." Dette finder først sin fulde Opfyldelse paa Jesum, alle Guds Børns Urbillede, ved hvem de alene ere, hvad de ere. — Vand var ikke der, kun Eddike; deraf rakte 29. de (de spottende Stridsknegte, som de andre Evangelister berette) Ham lidt i en Svamp, der holdtes op til Ham paa en Isopstængel, som det ogsaa var forudsagt af David: „de gave mig Galde at æde, og de gave mig

Eddike at drikke i min Torst" (Ps. 69, 22). De Kjødeligsindede gjøre sig her tilgode med liflig Drik; men Guds Søn faaer Eddike til sin sidste Lædskelse. Da Kjærligheden kom til os, maatte den tage tiltakke med Saadant.

30. Efter denne bitre Lædskedrik sagde Jesus: Det er fuldbragt! Han veed det alt i Forveien, og Han vil det i Lydighed og i Kjærlighed, og saaledes er og bliver Han Herre og Konge. Marteren havde nu en Ende, og Jesus vidste, at Hans Værk var lykkelig tilendebragt. Han har holdt ud indtil Enden, og Alt, hvad der var skrevet om Hans Lidelse, er opfyldt. Hans Liv var noget Heelt; thi det var heelt Offer, medens vort stedse giver os Følelsen af det Sønderstykkede og Jammerlige. Men Hans Ord: Det er fuldbragt! skal trøste os over os selv; thi Han har fuldbragt det for os, saa at vi i Ham nu ogsaa have et heelt Liv. — Og Han bøiede Hovedet og overgav Aanden — — — Jesus Christus, sand Gud, født af Faderen fra Evighed, og sandt Menneske, født af Jomfru Maria, Han lod sit Liv saaledes afbrydes; ogsaa Hans Hoved hang, lig den brudte Rose under Torne, ned fra Korsets Stamme, — ogsaa Han døde, som er Livet selv, fordi Han havde gaaet ind i vort Kjød og taget vor Synd paa sig. For os smager Han Døden og betager derved vor Død sin Bitterhed. Han har jo sonet vor Synd og bragt os Forladelse, saa skulde alene Hans Død endnu kun være bitter, vor Død derimod sød, gjennem hvilken vi nu gaae ind til Hans saliggjørende Beskuelse. Hans Død var en Død i fuldeste Maal; vor skal efter Hans Villie ikke

mere kaldes en Død, fordi den er bleven en Indgang til det fulde Liv.

Men nu, da Jesus er død, meldes os det Aller- 31. underfuldeste. Han bevidnes overalt som Gudmennesket og Verdens Frelser, ogsaa ved Begravelsen og, hvad dermed stod i Forbindelse. — Hvorledes skulde Han vel blive jordfæstet? Hvem vil antage sig Hans Lig? For hvem vil det endnu være dyrebart? Ak det har vel været dyrebart for Mangenen og er blevet det for end Flere; dog gaaer Alt tvertimod Verdens Villie og Mening, ja denne maa, naar det gjælder at aabenbare Jesu Herlighed, ret blive aabenbar i sin Daarskab og Vanmagt. For Jøderne vilde det have været skrækkelig Synd, dersom deres Paaskesabbat var bleven gjort ureen ved tre Korsfæstedes Lig. Denne Sabbatsdag var stor — ja i Sandhed, men anderledes, end de meente det. Alle Sabbater og alle Paaskefester vare kun for Christi Skyld, de skulde alle hentyde paa Hvilen og Glæden i Ham: og nu var Hans høieste Værk, Hans Selv- opofrelse, fuldbragt. — Jøderne bede Pilatus, at de Korsfæstedes Been maatte blive knuste med Kølleslag og saaledes deres Død paaskyndt. Pilatus var tilfreds dermed: en saadan høi Herre, som intet spørger efter Sandhed, gjør sig ingen unyttige Sorger paa Grund af Medlidenhed. Der komme da Stridsknegtene baade 32. fra den ene og den anden Side og knuse Røvernes Been. Hos Jesum træffe de sammen. Dog der har Døden 33. ikke ladt noget Arbeide tilbage for dem. De saae, at Han var død, og vi vide det; Han, Gud! er i Sand- hed død i denne Verden for samme, ellers kunde den

34. jo ikke mere være til, saa syndig er den. Derfor, fordi Jesus var død, gjorde de sig ikke unødigt Arbeide; men forat gjøre Døden sikker og uden al Tvivl, stak en af Stridsmændene Ham i Siden med et Spyd: han var vant til Spydet som sit daglige Redskab, og han undseer sig ikke for at støde det i Jesu Hjerte; for ham er Jesu Legeme som enhver anden død Misdæders. Ja Guds Søn frembød sig ogsaa til denne, da Han kom til denne Verden. Verden seer i Hans Legeme
35. Intet; dog er det et ganske særeget. Da Siden var aabnet, udgik strax Blod og Vand: for Johannes en saare underfuld og herlig Stadfæstelse af Troen paa Jesum som den sande Gud i vort Kjød; Hans Lig endnu fuldt af Livs- og Opstandelseskræfter. Dette skulle vi see med Johannesøine og paa dette Vidnesbyrd troe saameget frydefuldere. Apostlene kunne ikke mere end vidne. Jesus giver os jo at skue vort Billede og vort Haab paa sig, paa sit Legeme. Blod er jo Livets blomstrende Kraft i denne Verden og Vand er dets Grund, hvoraf alt Jordisk er fremgangen, hvoraf ogsaa Alt fødes paany, det er Livsaandens, den Helligaands, Bærer. Da i Christi Rige Alt er fuldt af Bevidsthed og Intet er tilfældigt, saa maae vi saa meget mere sige: her ere begge de nytestamentlige Sakramenter betegnede, Livsvand, den nye Fødsels Vand, og Blod for Himmelen, Blod, som er gaaet igjennem den sonende Død, betegnende en ung himmelsk Menneskehed, fremspiret af Christi rosenfarvede Himmelblod. Christendommen er ikke blot blegt Vand, men Vand og Blod, og det virkeligt, ikke Luft eller skjønne Mennesketanker, men Himmelroser i Legemlighed.

Alt dette skeede, at Skriften skulde fuldkommes: Hans (Paaskelammets 2 Mos. 12, 46) Been skulle ikke sønderbrydes. Her var Opfyldelsen at skue af hiint urgamle, hemmelighedsfulde Bud. Johannes har fundet det evige Paaskelam. Forsoningen fuldbringes; men ikke Noget tilintetgjøres, Alt kommer atter velbeholdent ud af den forsonende Død. — Og atter paa et andet Sted siger Skriften, hos Propheten Sacharias: De skulle see, i hvilken de have stunget. Sacharias taler om tilkommende Tider, da Israels messianske Haab skal gaae i Opfyldelse og Hedenskabet forgaae for Aabenbarelsen af Israels Guds Herlighed, — „Og Jeg vil udøse over Davids Huus og over hver, som boer i Jerusalem, Naadens og Bønnens Aand, og de skulle see til Mig, hvilken de have gjennemstukket, og de skulle hyle over Ham, som en Hylen over den eneste Søn, og bedrøve sig bitterligen over Ham, som man bedrøver sig bitterligen over den Førstefødte." Gjennembores maa visinok Israels store Konge: Synden tillader Ham ikke at leve; men at erkjende denne Død, det er derefter alene Indgangen til det himmelske Jerusalem og det evige Liv; thi deri bestaaer al sand Bod. Kun at være ilde tilmode over sin egen Synd er endnu ingen ret Bod; men erkjend, at du dermed har gjennemboret den anden Adam, Gudmennesket. — Soldaterne saae med sløv Forbauselse, at Blod og Vand udgik af Jesu Vunde; Johannes og alle Christne saae, i hvem vi Mennesker have stunget. Af Hans Vunder flyder den nye Livskilde og Himmelblodet, som gjør os til evig ungt Blod.

36.

37.

Verden tilføier Ham Spydstik, og Han giver derfor Liv og Salighed. O hvilken Kjærlighedens Høihed! At vi bestandig maatte skue den og ved saadan Beskuelse lære det Ord: Elsker Eders Fiender. — Johannes skuede alt dette paa Christi Lig. Et underfuldt Lig, fuldt af Livskræfter for den ganske Menneskehed. I Verden seer Christus stedse hudflettet, korsfæstet og dødet ud: Verden omgaaes raat med Ham; men af Ham flyder desto rigeligere Livsbalsommen for de Fattige og Ydmygede. — Forøvrigt har Johannes her ikke villet sige Noget om en tilkommende Omvendelse af alle forstokkede Jøder (saalidt som Paulus Rom. 11); men han vil sige, at denne Skrift af Sacharias nu strax har begyndt at gaae i Opfyldelse, og den opfylder sig stedse paany, naar for en Sjæl paa Jorden Christi Blod igjen bliver flydende, og den kommer til Omvendelse. —

38. Og da Jesus saaledes har aabenbaret sin Herlighed paa sit Lig, viser ogsaa Følgen allerede, hvor stor Hans Magt er i Menneskeheden. Det er jo Ham selv, der nu drager to nye Sjæle frem og paa dem beviser, hvad Han formaaer i Døden, Joseph af Arimathæa og Nikodemus. Den Første var allerede før en Jesu Discipel; han havde vundet Jesu Ord kjært, og, om han end hørte til det høie Raad, saa har han dog ikke taget Deel i Rettergangen mod Jesum. Paa den anden Side havde Frygten holdt ham tilbage fra aabent at bekjende sig for Jesum. Men nu var han pludselig bleven saaledes styrket i Troen, at han gik hen til Pilatus og bad ham om Jesu Lig. Hvorfor var da dette ham saa dyrebart, at han derfor udsætter sig for en Fare, som

han i Jesu levende Live ikke vovede at udsætte sig for? Nu, paa ham opfyldte sig allerede Noget af Sacharias's Ord: han bedrøvede sig over Den, som han ved sin skjændige Frygt havde været med at gjennembore. Jesus skulde nu idetmindste være ham dyrebar i Alt, hvad han endnu kunde have af Ham. Dette Sidste vilde han ikke lade sig berøve, og deri modtog han Alt. Pilatus tilstedede det. Jesus har paa en saadan Maade givet sig ind i denne Verden, at den synes at være Herskerinden. Det har vissélig ikke været Jøderne behageligt; thi allerhelst vilde de have gjort det hellige Legeme til Støv og spredt det for alle Vinde. Joseph 39. kom og nedtog Jesu Legeme. Da indfinder sig endnu En, den gamle Nikodemus, han, der tilforn var kommen til Jesum om Natten (Joh. 3). Han bringer Myrrha og Aloe og det henved hundrede Pund. Ak, ogsaa han kommer meget seent; men han kommer endnu og bringer, hvad han har. Jesu Død har sat ham i en saadan Bevægelse; thi han klager ogsaa over den Gjennemborede i sit Hjerte med en Klage som over den Førstefødte. — Da toge de Jesu 40. Legeme og bandt det i Linklæder med dyrebare Specerier, som Jødernes Skik er at flye Lig tilgjorde, d. e. uden at tage Indvoldene ud af Legemet, som Ægypterne gjorde. Det hele Legeme tilhører Opstandelsen — dette var dermed forudbetegnet, og Jesus har paa sit Legeme gjort det til Sandhed. Alt paa os skal komme igjen, sonet af Jesu Blod. —

Men fordi det just var Jødernes Beredelsesdag, 41. og Sabbaten begyndte, saa kunde man ikke bringe Liget

langt bort; man lagde det derfor i Josephs nærliggende Have, hvor han havde en ny, endnu aldrig benyttet Klippegrav. Ogsaa underfuldt! Han, som har forskaffet os en ny Begravelse, hvorom før intet Menneske vidste noget, Han maatte ved, som det syntes, ganske udvortes Omstændigheder blive lagt i en saadan ny Grav.

Der tog nu den store Gudssøn og Verdens Frelser efter Arbeidet i vor Tjeneste sin Hvile i den kjøle Klippegrav. Saaledes er da ogsaa Gudmennesket engang bleven begravet, og jeg skal ikke mere frygte for Begravelsen; thi, som Han lod sig lægge hen i Graven, for i egen Gudskraft igjen at fare op derfra, saa skulle og vi ved Hans Ord mægtig som Stormvinden fare frem og rykkes hen til at møde Ham i Luften.

Bøn. O Guds Lam, uskyldig slagtet paa Korsets Træ, altid befunden taalmodig, om end Du var foragtet! Al Synd har Du baaret, ellers maatte vi forsage. Forbarm Dig over os, o Jesu! Forbarm Dig over os, o Jesu! og lad os saaledes skue din Marter og din Død, at vi deraf maae have Fred og Liv og saaledes evig være forbundne med Dig. Amen!

Det tyvende Kapitel.

Med Hans Begravelse er Livsfyrstens Historie endnu ikke tilende; nei nu begynder den paa en vis Maade først rigtig. — Paa den første Dag i Ugen gaaer Maria Magdalena endnu før Solopgang med flere Ledsagerinder (s. V. 2) til Herrens Grav. Hende var Meget forladt; derfor elskede hun meget. Hendes

1.

Liv var, hvor Christi Legeme er; derfor opsøger hun det stedse paany, saa godt hun kan. Hun, som af Jesu havde modtaget den største Velgjerning, hun er nu og-saa den, som paaskynder Kvindernes tidlige Gang til Graven. Den Sjæl, som elsker Jesum, er ikke bange for at gaae til Graven; thi den lægger jo daglig det gamle Menneske i Graven og veed, at dette betinger dens Liv. Maria saa, at Stenen var borttagen fra Graven. Hun havde sit Øie ufravendt rettet derhen, hvor hendes Jesus efter hendes Mening skulde hvile. Derfor saa hun først med skarpt Blik, at ikke Alt der var forblevet, som det var. Da griber en 2. pludselig Skræk og bange Uro hende, som hun neppe kan gjøre sig Regnskab for: der er Noget foregaaet med Jesu, som hun endnu ikke kjender, og om hun end selv lever med Jesu, saa har hun sit Liv med Jesu dog igjen i det inderligste Samfund med Apostlene; derfor løber hun strax tilbage og melder for disse, navnlig Petrus og Johannes, med hvem hun vel ogsaa følte sig nærmest beslægtet: De have borttaget Herren af Graven, og vi vide ikke, hvor de have lagt Ham. De? hvilke de? Ak nei, din Jesus korsfæstes vel af Andre og lægges i Graven; men ligger Han i Graven, da begynder allerede Hans Herlighed, ifølge hvilken Han har Alt under sine Fødder, og ingen Skabning naaer Ham. Nu gjør Han Alt selv. Blot det var rigtigt: „Herren er borte, og vi vide endnu ikke, hvor Han er."

Dette sætter Petrus og Johannes i stor Bevægelse. 3. Hvad der skeer med Jesus, dette udgjør jo alt vort

inderste Væsen, og see vi Ham svæve høiere, saa maae vi vel med; dog maae vi vide, at Han aldrig gaaer tilbage, efterat Han i Kjærlighed har paataget sig den dybeste Forsmædelse. Den hellige Maria var den, som først blev det var; men de hellige Apostle begyndte først at anstille Undersøgelse.

4 f. De løb begge med stor Hast, alt hvad de kunde, og Johannes's ungdommelige Kjærlighed ilede forud. Han kigede ind i Graven, og han saa Linnedet, hvori det hellige Lig var svøbt, lagt tilside som Noget, man nu ikke mere har Brug for. Hvilen i Graven havde

6 f. en Ende. Johannes gik ikke først ind i Graven: Ham var det nok, at han ikke saa Jesus der. — Da kom Petrus ogsaa efter og gik ind og saa alt dette endnu tydeligere, at Gravklæderne vare aflagte og bragte tilside.

8. Da gik efter ham ogsaa Johannes ind i Graven og saa ligeledes Alt og troede, at Jesu Hvile i Graven

9. nu var tilende, og at Han maatte leve. Dette burde de visnok allerede baade før og nu af hele det gamle Testamentes Forjættelser og Jesu egne Ord have vidst meget klarere og bestemtere; men deres Viden var endnu ikke nogen ret levende Viden; derfor maatte Beskuelsen af de tilside lagte Gravklæder først bringe dem paa det

10. rette Spor. Derpaa gik de bort, fulde af Eftertanke. De havde Hemmeligheden i Hjertet, men kunde endnu ikke udtale den for Andre. —

11. Maria havde dog endnu ikke fattet Meningen af de tilside lagte Gravklæder; hun græd efter et tydeligere Tegn. Den arme Sjæl græd foran den Grav, hvor hendes Alt var nedlagt og tillige borttaget fra hende.

Ja, alt Kjært og Dyrebart i Menneskeheden gaaer til Graven, endog den evige Gudsson, der blev Menneskens Søn: og i Graven kan man Intet beholde. Dette er vel til at græde over og det saa længe, som vi staae der ude foran Graven; men gaae vi ind, eller, hvad der er det Samme, kige vi ret med vor Sjæl derind forat skue efter og søge Jesum, saa faae vi nye og himmelske Ting at see. Derfor frygt ikke Graven, men lær der med Taarer — den høieste Glæde. Hvo der græder saaledes og søger saaledes som Maria Magdalena, hvo der i Jesu har sit Alt ligesom hun, han søger Jesum ved Jesu Hjælp; thi Han selv har indgivet hende hendes Kjærlighed og hendes Søgen. En Saadan vil derfor ogsaa finde Alt.

12. Maria seer to Engle der, hvor Jesu Legeme havde ligget. Hver Jesu Lig havde hvilet, der var nu Himmelen. Jesu Kjød er jo Aand og Liv; derfor tjener ogsaa alle gode Aander Ham, og hvo der af Hjertet søger Jesu Legeme, han finder allerede paa Veien Guds Engle og Himmelen aaben. Englene tale ogsaa: 13. de trøste den efter Jesum grædende Sjæl: Kvinde, hvi græder du? De Verdenskjære maae græde og hyle; men du, som græder efter Jesum, hvorfor græder du? Ja, vi maatte vel græde, fordi ved vor Synd Jesus døde for os og skjultes; kan Han endnu engang komme igjen til os? — Ja visselig: Hans Død har gjort os rene, og allerede er Han endnu herligere underveis til os, end vi før kjendte Ham. — Maria veed det endnu ikke; derfor holder hun endnu ved med den gamle Klage: De have taget min Herre bort, og

jeg veed ikke, hvor de have lagt Ham. — Jeg har en Herre, mit Alt, uden hvem jeg ikke kan leve; thi Han er mit Liv. Hvem ere da disse onde „De"? — Fienderne formaae jo Intet mere: Jesus har dem og Alt under sine Fødder, de kunne ikke mere røve Jesum nogen Sjæl, som kun vil have Ham; dog maa denne Salighed stedse først læres gjennem Smerter, ja stedse paany læres i høiere Grad. Christenheden i det Hele og mangen Menighed i det Enkelte som ogsaa mangen ungdommelig Sjæl klager vel med Graad: de have borttaget min Herre, disse falske Propheter, de onde Forførere, og jeg veed ikke, hvor de have lagt Ham; men de have dog Intet formaaet, de, som her syntes at formaae saa Meget: Utroskaben vil vel i Evighed ikke vide, hvor Brudgommen dvæler; men for den troe Kjærlighed er Han stedse, naar den græder, allerede desto herligere underveis, og snart vil den faae vide, at Han er ganske nær. Derfor skulle Helvedes Porte ikke

14. overvinde den svage Kvinde. Jesus var jo allerede der, derude hos hende foran Graven; hun saa Ham ogsaa som En, der stod ved Siden af hende; men hendes taaretunge Øine saae ikke ret og — for Smerte havde

15. hun ingen Lyst til nye Bekjendtskaber. Men Jesus spørger hende endnu tydeligere end hiin Engel før: Kvinde, hvi græder du? hvem leder du efter? Han selv er jo den evige og uendelige Trøst for alle dem, som græde ret ligesom Maria Magdalena. Derfor siger Han: Hvi græder du? Hvad feiler dig? Nævn Den ved Navn, som du leder efter! Kald paa Ham, Han kan høre, — saa skal du see, Han kommer,

ja allerede er hos dig. — Hvo der græder efter Jesum, græder allerede foran Ham; ja han har allerede modtaget Taarerne fra Ham selv, og Han leder Sjælen, indtil den seer Ham klart og kan nævne Ham ved Navn. Han stod os stedse nær og plantede Kjærligheden til sig i vore Sjæle, saa at vi først ret lærte at græde efter Ham. Saa see vi da: ikke var det en Tjener, som døbte os, underviste og bespiste os; nei, det var Jesus selv. Hun meente, det var Urtegaardsmanden, og siger til Ham: Herre! dersom Du har baaret Ham bort, da sig mig, hvor Du har lagt Ham, saa vil jeg tage Ham. O hvor blind er Kjærligheden endnu under Taarerne! Jesus selv skal have borttaget Jesum? Ak nei! Han bærer sig ikke selv bort fra os; Han unddrager sig ikke fra os, naar vi ikke unddrage os fra Ham. Over Jesum har ingen Anden at befale end blot Jesus: ingen Anden bærer Ham bort. Ikke vi kunne hente Ham fra Himmelen eller fra Dybet; men Han har givet sig til os og stillet sig os saa ganske nær, ellers vilde vi aldrig gribe Ham: — naar vi nu blot maatte forstaae Hans Tilraab! — Jesus siger til hende: Maria! **16.**

Jesus har kaldt hende ved Navn, efterat Han ukjendt har talt med hende. Først siger Han: Jeg kjender dig! Dette bringer hendes Sjæl tilbage til sig selv; thi under Graaden var hun ude af sig selv. Jesus kalder hende Maria! du Smertefulde, — og deraf maa hendes Sjæl vaagne. Men da er hun ikke længer smertefuld, naar Jesus har kaldt hende saa; men hun er fuld af idel himmelsk Glæde. Christi Opstandelse bringer os til os

selv, idet Christus lydelig bekjender os som de, der bære Smerte for Ham. Hvor Maria er, der maa ogsaa Jesus være, og Han var stedse der, om hun end ikke saa Ham; men da Han kaldte hende, da kunde hun svare med himmelsk Henrykkelse: Rabbuni! min Jesus, min Herre, mit Alt! Sjælen har Ham herligere igjen end nogensinde før. I en saadan Samtale er Sjælen kommen til sin himmelske Fuldendelse, idet den veed sig kjendt og hører sig kaldet af Himmelbrudgommen ved Navn, og den erkjender Ham som sin evige Eiendom, der aldrig bliver borte for den. Og der er egentlig kun to Navne, som ere af Vigtighed: Jesus, Herren, og Maria, den efter Ham grædende Menneskehed. Er En først ret bleven Maria, saa vil han ogsaa snart blive Jesum var.

17. Maria vilde gribe og omslutte Jesum legemlig; hun har vel den rette og sande for sig; men Han er dog endnu meget høiere end hendes Erkjendelse. Derfor sagde Herren: Rør ikke ved Mig; thi Jeg er endnu ikke opfaren til min Fader. Jeg maa aabenbare Mig endnu nærmere for dig: Jeg er vel ganske for dig og ganske din; dog er mit Hjem ikke her; men mit Huus og min Fader er i Himmelen; derhen vil Jeg gaae, og da er Jeg først fuldkommen i min Herlighed. Elsk Mig altsaa som Den, der er hos Faderen og er Eet med Faderen. Dertil passer ikke den heftige Berørelse. Vel er Jeg din med Kjød og Blod; men først naar Jeg sidder ved Faderens Høire, kan du ret nyde dette, og da skal det heller aldrig mangle dig. — Men gak til mine Brødre, du min Søster, og sig dem: Jeg farer op til min Fader

og Eders Fader og til min Gud og Eders Gud. Følte end Maria sig først paa Grund af Tilretteviisningen beskjæmmet, saa gjør Jesus hende dobbelt frydefuld, ja først ret himmelsk og helligt glad derved, at Han forestiller hende sin evige guddommelige Herlighed, som Han nu staaer i Begreb med at indtage. Og denne guddommelige Herlighed bestaaer ikke i uendelig Ophøielse over sine Disciple; men Han kalder dem endnu Brødre og Søstre og bevidner: Han, som er Mig Fader, ganske Fader, Han, som ganske er min Gud, saa at Jeg i Ham har mit ganske Livs Grund, Indhold og Maal, udenfor Hvem Jeg aldeles ikke er, Denne er ogsaa ganske Eders Fader og ganske Eders Gud, saa at I i Ham nyde al Tilflugt og alt Liv. — Han vil nu for Jesu Skyld være os Alt: Fader og saliggjørende Gud, naar vi kun ret lade os det sige af Jesu, vort Hoved.

18. Med et saadant Ord af Herrens Mund i Hjertet kan Maria med Glæde ile derfra; hun har nu Herren stedse boende hos sig, thi i Ordet har Han givet sig til hende. Hun forkynder Disciplene, at hun havde seet Herren, og at Han havde sagt hende dette. Hun har skuet ind i Himmelen og har erkjendt Jesum, den Korsfæstede, formedelst Hans Opstandelse som den evige Herre. Men dermed er hun selv bleven en ny Person. Men i det, som Han har sagt Maria, har Han ogsaa for evig frembudt sig for os — maatte vi nu kun ret fatte det og under alle dette Livs Tilskikkelser beholde det! —

19. Om Aftenen paa den samme første Ugedag (nemlig Søndagen), da Disciplene af Frygt for Jøderne havde indelukket sig tilsammen og derved gave et Beviis

paa sin Ufrihed, kom Jesus og stod pludselig midt iblandt dem og siger til dem: Fred være med Eder. De enkelte Sjæle ved Graven eller i Emmaus har Han allerede hjulpet til Seier, nu vil Han ogsaa forhjælpe alle tilsammen dertil. Han har stiftet Fred ved sin Lidelse, nemlig Fred med Gud, hvem deri af den syndige Menneskehed ved den syndløse Menneskesøn var given den herligste Fyldestgjørelse. Og denne Fred, om hvilken Jødernes og alle Østerlændernes indbyrdes Fredshilsen fast daglig havde været en Spaadom, den
20. bringer Jesus sine Disciple i Sandhed. Tillige viser Han dem sine Hænder og sin Side, til Tegn paa, at det var Ham selv legemlig, og at den evig triumpherende Konge maa være ifort disse Mærker. Da bleve Disciplene glade, da de saae Herren; thi først vare de bange; men paa Vunderne var Han dem utvivlsomt vis. Ingen Anden bærer dem end blot vor Jesus; disse Tegn paa den uendelige Gudskjærlighed gjøre ogsaa endnu den Dag idag alene vore Sjæle fri:
21. modige til at gaae i Døden. — Derpaa udtalte Herren endnu engang Freden over dem, forat den dybt maatte rodfæste sig i deres Hjerter og gjøre dem skikkede til deres Embede. Prædikeembedet kan kun da ret føres, naar man har Guds Fred dybt i Hjertet. — Ligesom Faderen haver udsendt Mig, saa sender Jeg og Eder, saa at I ganske kunne træde istedetfor min Person og være min Mund, gjennem hvem Jeg taler, og mine Redskaber, gjennem hvem Jeg handler. Men ligesom Jesus alene har virket ved sit Ord, al menneskelig Orden underdanig og beredt til al Lidelse, maae ogsaa

Hans Sendebud gjøre ligesaa. Derpaa aandede Han 22. paa dem og siger til dem: Annammer den Helligaand. Den Helligaand er tillige Guds Søns Aande; Han har den samme Aand som Faderen, og af Sønnen modtage vi Ham. Men hvortil skulle de modtage den Helligaand? — Herren siger det her: til 23. at forlade og beholde Synder: denne Magt er af Ham nedlagt i den nye Menneskehed, som er født ved Hans Opstandelse efter Lidelsen. Denne Menneskehed lever af Guds Kjærlighed og har Guds Villie; derfor er dens Forladelse og Beholdelse ogsaa Guds Forladelse og Beholdelse. Men dette ordner sig i det Enkelte ganske efter Christi Ord. Den offentlige Udøvelse af Syndsforladelsen og -Beholdelsen har derfor Prædike-embedet, der embedsmæssigt udfører i denne Synlighedens Verden det, som ligger i Christendommens og den ganske Kirkes Væsen. Men i deres Væsen ligger det, at alle de Synder forlades i Jesu Navn, hvilke Synderen ikke mere elsker, men afskyer og flyer, og for hvem han søger Forladelse. Den, som nu har Forladelse og Fred og paa den anden Side kan forlade, han har altid Christum hos sig, og den, som har Ham, skal ogsaa bære Ham videre. — Men Ingen gjøre Prædikeembedet til en Daglønnertjeneste; det lader sig kun forvalte i den Helligaand efter Christi Villie. Hverken døde Maskiner eller Leiesvende, som Verden elsker dem, due dertil, men kun Folk, fulde af Aand og fulde af Liv.

Thomas havde denne Gang ikke været med Di- 24 f. sciplene, og at forsømme Discipelsamfundet, hvor Jesus gaaer ud og ind, det er stedse stor Skade. Thomas

vilde Intet hellere end Christi Opstandelse; men i en saadan vigtig Sag vilde han ogsaa være ganske sikker, som ogsaa ret er. Dog seer han den største Visdom i den sandselige Berørelse og foragter Brødrenes Budskab om det, som dog i og for sig maa være det Allervisseste
26. ifølge al Guds Aabenbaring fra Begyndelsen af. Da nu den næste Søndag Disciplene vare forsamlede tillige med Thomas, traadte Jesus igjen ind ligeledes gjennem lukkede Døre og hilste dem igjen paa samme Maade med sin Fred. Da var allerede Thomas's Forstand
27. overfløiet og ganske som Intet; men derefter opfordrer Herren ham endog til at berøre Hans Vunder med sine Hænder og forvisse sig, om det ogsaa var Ham, og straffer ham saaledes mildeligt for hans Vantro. Dette kastede ham ganske til Jorden og gjorde et nyt Menneske af ham, da det gamle saaledes ganske blev til Intet. Altsaa ogsaa fraværende veed Jesus, hvad vi tale; vor Tvivl paa Ham gjør Ham ondt, og denne underfulde Herre gaaer efter os og hjælper de Svage op, at ogsaa de kunne holde Stand i Troen og bringe
28. Frugt! Hvilken Herre det dog er! Thomas siger kun: Min Herre og min Gud! ligesom Maria Magdalena udbrød i sit „Rabbuni". Min Herre, mit Alt, min
29. Gud er Du i forklaret menneskelig Skikkelse. Han har vel truffet det Rette; dog advarer Herren ham endnu for sin Maade at ville troe paa. Af det legemlige Syn kommer ikke den Tro, som gjør salig; men hvo som troer paa den himmelske evige Sandhed i Christo Jesu, hvor han Intet seer, ja seer det Modsatte, han er ret salig. Men ogsaa Thomas havde denne Tro, ellers havde han ikke

ret kunnet hilse Christum som sand Gud (han sagde det jo ikke efter Nogen) — han havde vel den rette Tro; men han meente falskelig ved jordisk Syn at kunne forhjælpe den til Fuldendelse. Men dette benegter Herren. Af Budskabet om Christi Opstandelse skulle og kunne vi den Dag idag ligesaavel nyde Saligheden af Christi Opstandelse som dengang Disciplene. Men Thomas har ogsaa legemlig maattet skue Herren, for at han med de andre Disciple ogsaa legemlig kunde see det, som Sjælen aandelig skulde omfatte, og dermed for alle Folk blive en Lærer, som for Alle var vis paa sin Sag og stedse lige vis. —

Johannes siger nu i den forelobige Slutning af hans Bog, at Ingen skal mene, at han hermed har udtomt Alt, hvad der kunde fortælles om Jesus. O nei, Jesu Tegn ere uendelige; men af det, som Johannes fortæller, kan Enhver annamme Jesum, naar han er modtagelig for Naade og Sandhed. Evangelisterne give ingen verdslig Levnetsbeskrivelse af Jesus — en saadan besidde vi ikke og skulde vi heller ikke besidde; — af det, som vi besidde, skulle vi være komne til Troen paa, at denne Jesus, den Fattige fra Nazareth, er Christus, Guds Søn, det evige Ord i menneskelig Skikkelse, og da skulle vi i Ham, i Hans Navn (d. e. ved Hans Ord) ogsaa have Livet af Gud, naar vi troe paa Ham. 30.

Bøn. O Jesu Christe, dine Troendes Herre og Gud! aabne Du under alle Taarer og i alle dette Livs Ørkener stedse paany vore Dine ved dit trofaste Tilraab, og trøst os saaledes med dit Liv ved Faderens Høire, at vi reent kunne forglemme denne Verden. Amen.

Anhang.

Det eenogtyvende Kapitel.

Her meddeles os i en Efterskrift, som maaskee blev foranlediget ved Efterretningen om Peders Henrettelse, fra Bredden af Genezareths Sø efter Christi Opstandelse en saare elskelig Begivenhed, i hvilken Petrus og Johannes fornemmelig forekomme og af Herren modtage en prophetisk Aabenbarelse. Petrus tages igjen høitidelig til Naade af Herren, og hans tilkommende Martyrdød antydes for ham; men hvad Herren dengang sagde til Johannes, bliver saa ordlydende meddeelt, fordi dengang, da denne Efterskrift affattedes, mangeslags Sagn allerede havde udbredt sig derom blandt de Christne, hvilke Sagn indeholdt Overdrivelser.

1:3. Med sex andre Disciple, blandt hvilke ogsaa Johannes befandt sig, var Petrus gaaen hen at fiske, og de havde om Natten Intet fanget. At fiske var ikke for lavt eller uanstændigt for dem; men fordi de behøvede Spise og ikke forsømte noget Høiere, saa var det ganske ret, at de fiskede. Men derved gik det dem først aldeles, som det pleier ved dette Haandværk, om end Slutningen blev ganske anderledes. Den, som deeltager i Alt som en Jesu Discipel, han vil ogsaa i Alt finde Jesum igjen. —

4. Jesus staaer ved Daggry allerede ved Strandbredden.

Hvorledes Han er kommen derhen, er en Hemmelighed for os: Han kan gaae og komme, som Han vil. Men først kjendte Ingen af Disciplene Ham. Jesus vilde gjøre sig bekjendt for dem paa en anden Maade end ved det sædvanlige Øiesyn. Han begynder derfor en 5. Samtale: Børnlille, have I Noget at spise? Som en Trængende og Hungrende anmelder Han sig, omendskjønt Han Intet behøver, men bespiser al Verden. Men derved, at Han fremstiller sig saa fattig, kommer Han først i Forbindelse med os. — De maae svare: 6. Nei, vi have Intet. Nu aabenbarer det sig, at Han kun vilde give dem Anledning til at erholde Noget. Hvor man Intet har at spise, der staaer Han ved Bredden forat bespise. — De havde jo Intet, og derfor fiskede de og vare nedslagne, da deres Arbeide var forgjæves. Da finder Jesus Veien til dem og udspørger dem om deres Kummer, for først at lette deres Hjerter og derpaa at erstatte dem alt det Manglende. De maae fiske paa den høire Side og faae i Overflod. — Da kjender 7. Johannes først Herren og siger til Peder: Det er Herren, som saa venligt overrasker os ved Fiskeriet. Af sin Naadesgjerning vil Herren stedse paany kjendes af sine Disciple og ikke mere saaledes, som man kjender jordiske Bekjendte igjen paa Gaden. Hurtig opflammet styrter Petrus sig i Havet, forat svømme over; thi det gaaer ham for langsomt at roe. Hos den Troende skaber et Ord Vished; thi han kjender jo forlængst Herren, og det gjør ham ondt, at han ikke før har erkjendt Ham. Dog synes de Øvrige paa Skibet at 8. være kommen lige saa hurtig til Bredden. De Ildfulde

og de, som fordybe sig i Beskuelsen, komme tilsidst i
9. lige Maade sammen i Jesu. Ved Udtrædelsen see de allerede Fiske liggende over en Kulild og Brød. Hvorfra de kom, er ikke sagt, kun antydede Jesus derved, at Han allerede forud vilde bespise dem, da Han endnu
10 f. spurgte: Børnlille, have I Noget spise? — Desuden maa Peder med de Andre endnu erfare, hvor Meget Herren har beskjæret dem fra Havets Dyb. I Hans Tjeneste skal man Ingen Mangel have; fra alle Sider kommer Velsignelsen, og for de Fattige tør hos Ham
12. heller intet Garn sønderrives. Saa maae de holde Maaltid hos denne rige Herre, og derved ere de ganske forunderligt tilmode. De vove ikke at spørge: Hvo er Du? thi de vide, at det er Herren; dog er Alt for dem, som vare de i et andet Liv, eller som var det en skjøn Drøm. Ak nei, dette Liv hos Jesum, det er Sandheden, og hvad Verden lever, det er en stor Løgn. Hos Ham ere vi i Sandhed til Gjæst, naar vi æde fra
13 f. Søen eller fra Marken. Da tager Jesus Brød og Fiske og uddeler til dem som deres kjære Huusfader, hos hvem de nu engang igjen spise paa gammel Maade. Det er nu tredie Gang, Han efter sin Opstandelse har aabenbaret sig for dem tilsammen. Han forbliver Sines Huusfader og sørger ogsaa for deres Bord. —

15. Foreløbig har Herren af Naade ladet Alt være godt; men nu efter Maaltidet læger Han ved Straf, Formaning og Trøst Sjælens Brøst. Han spørger Peder: Simon, Jonas's Søn (Han kalder ham ikke mere Petrus), elsker du Mig mere end disse? Deraf roste du dig jo for min Lidelses Nat? Peder svarer:

Ja Herre! Du veed, at jeg elsker Dig — trods al min Utroskab; men om det, at jeg elsker „mere end de Andre" vil jeg aldrig mere sige noget. Han veed nu, at en saadan hovmodig Begeistring er Synd og Løgn. Jesus svarer: Røgt mine Lam! Vær igjen min Tjener, ja tjen Børnene og de Umyndige; dertil høre barnligt-ydmyge Sjæle, som ikke sætte sig over Andre. Men endnu to Gange spørger Herren ham: Simon, Jonas's Søn, elsker du Mig? er det ogsaa sandt og vist? bedrager du dig ikke, saa at du maaskee, idet du indbilder dig at elske Mig, kun elsker dit gamle Menneske? (at elske det nye vilde jo være Eet med Christuskjærligheden). Saare Mange holde en Ophidselse af sine egne Tanker for en fyrig Jesuskjærlighed, og for Enhver er en saadan Prøvelse, som den, Peder her havde at bestaae, visselig hver Dag fornøden, og det desto mere, jo sværere vi efter fyrige Løfter atter have fornegtet. Peder blev bedrøvet over, at han saa ofte maatte spørges, og gav sig ganske i Jesu Haand: Herre, Du veed alle Ting, Du veed, at jeg elsker Dig: — hvordan nu min Kjærlighed er beskaffen, derom maa Du dømme; kun dette er mig vist, at mit Hjerte mener Dig. Da overdrager Jesus ham for tredie Gang sine Faar. Men hertil føier Herren endnu det alvorlige Ord: Sandelig, sandelig siger Jeg Dig: der du var yngre, bandt du op om dig selv og gik, hvorhen du vilde: da var din egen Villie mægtig, og deraf kom ogsaa din Begeistring. Men der kommer endnu en anden Maade at efterfølge Mig paa, at du nemlig maa udrække dine Hænder og

16 f.

18.

lade dig føre derhen, hvor hele det gamle Menneske ikke har nogen Lyst til at gaae: der gaaer det gjennem idel Modgang, Armod, Nøgenhed og Ringhed, ja gjennem
19. den ganske Verdens Foragt og Had. — Johannes siger, at Jesus har allerede dengang betegnet, med hvad Død Peder skulde ære Gud. Han blev nemlig under Nero korsfæstet og derved paa smertelig Maade fastnaglet og bundet og tilsyneladende forkastet og til-intetgjort. Men for Jesu Skyld saaledes villig at lade sig gjøre til Intet og forkaste, det er at prise Gud paa det Høieste og ret at blive til Nytte i Hans Rige.

Derpaa sagde Herren: Følg Mig. At du nu vandrer med Mig, være dig en Formaning til at vorde
20. min Vandel lig gjennem Korset til Kronen. Peder saa sig om og fik Øie paa Johannes, som gik lige bag efter dem. Han er aldrig fjernt fra Jesus, om han end følger beskedent: han havde jo først vovet at spørge
21. efter Forræderen. Peder spørger: Herre, men hvad skal denne? Skal han ikke ogsaa være Hyrde? og hvilken Skikkelse vil hans Liv faae? Han holdt paa at blive bange over den Spaadom, som han havde mod-taget, og søgte en Støtte i at finde en Deeltager i
22. Trængslerne. — Jesus siger: Dersom Jeg vil, at han skal blive, indtil Jeg kommer, hvad kommer det dig ved? Du har ikke det Embede, at maatte vide andre Tjeneres Livsgang. Jeg bliver den Herre, som beskikker Alle og kalder Enhver, naar Han vil. Følg du Mig paa din Vei, som Jeg har beskrevet dig. —
23. Deraf dannede sig det Sagn, at Johannes vilde opleve den yderste Dag, hvorom dog Christus Intet

havde sagt, men at Han kunde lade ham forblive, indtil Han selv hentede ham, og at denne Tid ikke kom Peder ved. Saaledes kom den heller ikke de Andre noget ved, som opfandt Sagnet.

24. Denne er den Discipel, som vidner om disse Ting og har skrevet disse Ting. Han kalder sig heller ikke her Johannes; thi han vil ikke kjende sig selv: Hvad der alene er ham noget værd hos sig selv, er dette, at Jesus elskede Ham. Og vi alle, som høre og læse dette, af hvis Sjæl Johannes her taler — vide, at hans Vidnesbyrd er sandt.

Men dermed skal ikke være sagt, at alle Jesu Gjerninger ere beskrevne i dette Evangelium. Det er ikke Fortællingernes Mængde, som gjør det; deraf kunde Verden skrives fuld. Hvad der er skrevet, det er nok til at blive Jesu Skikkelse i Hans Gjerning, Lidelse og Opstandelse var og deraf at erkjende Guds Afglands. Endnu flere Bøger gjøre det ikke.

Bøn. Vi takke din vise og naadige Forsorg, Du evige Gud, at din Tjener Johannes har maattet stille os Din Søns Gjerninger for Øie i himmelsk Lys, saa at ogsaa vi have kunnet see og troe. Styrk vor Tro, at vi, Enhver paa sin Vei, i hjertelig Lydighed maae efterfølge vor evige Konge og vorde det, som vi evig skulle være: formedelst den samme Jesum Christum. Amen. —

Trykt hos L. C. Kielland.

Rettelser.

Side 97, Linie 16 franeden: i, læs: af.
— — — 15 — formedelst, læs: ved.
— — — 13 — formedelst, læs: ved.
— 199 — 2 — vidende, læs: vidnede.